

DRUHÁ TRILOGIE NADACE

Autorizováno dědici pozůstalosti
ISAACA ASIMOVA

NADACE A CHAOS

GREG BEAR

První díl *Druhé trilogie Nadace* pokračuje dílem druhým – knihou *Nadace a Chaos* od Grega Beara – jenž je strhujícím románem o celogalaktickém zápasu o moc mezi roboty, kteří sloužili lidstvu a chránili ho po více než dvacet století.

Hari Seldon, křehký a na sklonku života, stojí před soudem za své odvážné předpovědi o pádu Císařství, a zároveň nadešel čas pro dlouho plánované osídlení Hvězdného konce.

Ale R. Daneel Olivaw, nesmírně chytrý robot pověřený tímto velkým posláním, odhalil možného nepřítele daleko horšího, než jsou krutí pochopové loutkového císaře. Jednoho ze svých.

Humaniformní robot Lodovik Trema je jediný, který přežil podivnou katastrofu v mezihvězdném prostoru. Byl vystaven neutrinové bouři a ta v jeho pozitronickém mozku zřejmě vymazala holografické šablony Tří zákonu robotiky. Pokud je tomu tak, Lodovikova služba lidstvu už není otázkou osudového určení, nýbrž svobodné vůle, a tudíž již není absolutní. Daneel Lodovika potřebuje, a proto ho posílá na Eos, legendární utajenou planetu, kde roboti zdokonalují svou službu lidstvu.

A Lodovik tvrdí, že je vyléčen. Ale lze mu ještě důvěřovat, když se po celé Galaxii šíří nespokojenost? I další roboti začínají pochybovat o svém poslání – a o Daneelově strategii.

A lidé taky. V ocelových jeskyních Trantoru se skrývá dcera obyčejného dělníka z tepelných jám, kterou hledají věrní i vzbouřenci. Její úžasné mentální schopnosti jsou také důsledkem katastrofy: smrtelné choroby zápalu mozkových blan. Klia Asgarová má ohromné, byť nechtěné psychické schopnosti, jež slibují opět spojit lidi a roboty ve společném osudu... nebo ve vzájemném zničení.

Ohrožení Nadace od Gregoryho Benforda, první román této odvážné trilogie, poskytuje spoustu podrobností z minulosti Hariho Seldona. *Nadace a Chaos* pokračuje mnohem dál:

je dramatickým svědectvím hrůzy a nádhery provázejících pád Císařství ... a vzestup Nadace.

Poděkování

Zvlášť bych chtěl poděkovat Janet Asimovové, Gregorymu Benfordovi, Davidu Brinovi, Jenifer Brehlové, Davidu Barberovi a Joe Millerovi. A taky milionům fanoušků knih Isaaka Asimova, kteří už tak dlouho udržují jeho vesmíry a jeho postavy při životě.

Ubíhají staletí a legenda o Harim Seldonovi se šíří: vynikající vědec, moudrý muž, smutný člověk, který narysoval budoucnost lidstva ve starém Císařství. Ale vznikají i kritické názory na jeho činy a nelze je vždy snadno pominout. Abychom porozuměli Seldonově osobnosti, býváme často v pokušení uchylovat se k apokryfním textům, mýtům, dokonce k pohádkovým příběhům oněch dávno minulých dob. Do cestu se nám stavějí vzájemně si odporující tvrzení v neúplné dokumentaci a dokonce i určitá seldonovská hagiografie.

Jedno víme jistě i bez odkazů revizionistů: že Seldon byl nesmírně chytrý, že byl klíčovou postavou. Ale nebyl ani světec, ani prorok inspirovaný nějakým božstvem, a samozřejmě nejednal sám. Mezi nejobsáhlejší mýty patří...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA, 117. vydání, 1054 i. e.

1.

Hari Seldon stál v trepkách a silném zeleném profesorském županu u okna horní údržbářské věže a z výšky dvou set metrů pozoroval tmavý hliníkový a ocelový povrch Trantoru. Nad tímto sektorem byla dnes večer obloha úplně jasná a jen několik mráčků, plujících pod perlet'ovými vlnami a závoji hvězd, připomínalo přízračné ohně.

Pod tím a za řadami kupolí – ve tmě nezřetelných, ležel oceán jehož plovoucí hliníkové kryty byly odtažené a odkrývaly plochu tisíců hektarů. Odhalené moře se slabě třpytilo, jako kdyby dávalo odpověď obloze. Nemohl si vzpomenout, jak se to moře jmenuje – Moře klidu, snů, anebo spánku? Všechny zakryté oceány Trantoru měly taková starobylá jména, která měla působit uklidňujícím dojmem. Srdce Císařství potřebovalo uklidnění stejně jako Hari. Ale bylo to uklidnění, nikoli klid.

Kolem hlavy a ramenou mu z průduchu ve zdi hned za ním vál teplý a sladký vzduch. Hari zjistil, že tady je vzduch nejčistší v celém Streelingu, možná proto, že ho brali přímo zvenčí. Za oknem z plastu

byly dva stupně, tedy zima, na niž se rozpomínal z jedné nešťastné příhody, co se mu zde nahoře stala před mnoha desetiletími.

Většinu svého života strávil v uzavřeném prostoru, oddělen od chladu stejně jako od všeho čerstvého a nového, tak jako ho čísla a psychohistorické rovnice oddělovaly od drsné reality jednotlivých životů. *Jak může pracovat chirurg, který neustále cítí bolest při řezání do masa?*

Ve skutečnosti byl pacient už mrtvý. Trantor, politický střed Galaxie, začal umírat před mnoha desetiletími, možná staletími, a teď se už jen rozpadal a hnil. Třebaže plamínek Hariho vlastního života zhasne daleko dříve, než se doutnající uhlíky Císařství rozpadnou na popel, díky rovnicím svého projektu jasně viděl mrtvolnou strnulost, tuhnoucí rysy tváře Císařství.

Tato jeho předpověď ho proslavila a celý Trantor jeho teorii znal, mnoho částí Galaxie rovněž. Říkalo se mu „Krkavec“ Seldon, prorok hrozného dne posledního soudu.

Postupné hnití potrvá pět století, jednoduchý a rychlý sestup po časové ose Hariho nejobecnějších rovnic. Společenská tkáň se rozpadne, pak se oddělí od ocelové kostry trantorských sekcí a městských částí...

Kolik lidských příběhů ještě tohle zhroucení naplní! Císařství, na rozdíl od mrtvol, bude cítit bolest i po smrti. Na osách nejpodrobnějších a také nejméně spolehlivých rovnic, třpytících se na obrazovkách jeho výkonného primárního zdroje, Hari jasně viděl miliardy miliard tváří, byť rozmazaných velikostí výpočtu v prostoru pod klesající křivkou Císařství. Zrychlení úpadku vyznačovala geometrická místa jednotlivých lidských příběhů, téměř tolika, kolik je bodů v rovině... Bez psychohistorie to nelze pochopit.

Má naději. Pokusí se iniciovat znovuzrození něčeho lepšího a trvalejšího než Císařství... podle rovnic nemá daleko k úspěchu.

A přesto – nejčastějším pocitem, který se ho v těchto dnech zmocňoval, byla studená lítost. Kdyby tak mohl žít v čase, kdy Císařství bylo ještě mladé, v době jeho slávy a prosperity – dal by za to celou svou slávu a všechny své úspěchy!

Kdyby mu někdo vrátil jeho adoptivního syna Raycha a Dors, tajemnou a krásnou Dors Vanabili, která pod umělou pletí a skrytou

ocelí kostí skrývala tajnou vášň a věrnost desítek hrdinských bojovníků... Kdyby se tak mohli vrátit. Rád by znásobil, třeba geometricky, příznaky svého vlastního zániku, bolest v kloubech, potíže se zažíváním a zhoršující se zrak.

Toho večera se však Hariho zmocnil téměř mír. Klouby ho ani příliš nebolely. Žal v něm nehloidal tak silně. Vlastně byl docela uvolněný a nesmírně se těšil, že ta hrozná dřina už v nejbližší době skončí.

Tlaky, jež ho postrkovaly k bolestnému vyústění, sílily. Do měsíce začne jeho proces. Celkem přesně znal jeho výsledek. Dospěl do bodu vratu. Všechno, kvůli čemu žil a pracoval, se brzy naplní a jeho plány vstoupí do další fáze – a on odejde. Výsledky v růstu a zastávky uprostřed proudu.

Brzy se setká s mladým Gaalem Dornickem, který hraje v jeho plánech významnou úlohu. Matematicky vzato, Dornick vůbec nebyl cizí, ačkoliv se doposud nesetkali.

Hari se taky domníval, že zahlédl Daneela, třebaže si nebyl jistý. A stejně, Daneel by zcela určitě nechtěl, aby si byl jist, nejspíš chtěl, aby si to jen myslel.

Tolik věci, jež nyní Trantor vydával za svou historii, páchlo bídou. Ve státní správě ty zmatky bídou *jsou* – koneckonců, někdy je to dokonce nutné. Hari věděl, že Daneel má ještě spoustu práce, neviditelné práce v utajení, ale to Hari nikdy – nikdy – žádné lidské bytosti *nedokáže* říct. Daneel to ostatně zařídil. A ze stejného důvodu Hari nikomu neřekne ani úplnou pravdu o Dors, o svém upřímném, podivném a vlastně naprosto dokonalém vztahu k ženě, která ženou nebyla, dokonce nebyla ani člověkem, a přesto mu byla přítelkyní a milenkou.

Hari pociťoval slabost, odolával jí, ale smutek nedokázal potlačit. Stáří je poznamenané ztrátami milovaných a přátel. Bylo by ohromné, kdyby mohl zas navštívit Daneela! Snadno si v duchu představil, jak by taková návštěva vypadala: po chvilce radosti nad tím, že se opět vidí, by Hari začal zlostně vykládat o omezeních a požadavcích, které mu Daneel stanovil. Byl jeho nejlepší přítel a zároveň mu dával nejvíc práce.

Hari zamrkal a soustředil se na vyhlídku za oknem. V posledních dnech se až příliš snadno zasníl.

I nádherný lesk oceánu byl znamením zkázy, růst bioluminiscenčních řas se zcela vymkl kontrole už skoro před čtyřmi roky, řasy vyhubily rostliny na kyslíkových farmách a vzduch od té doby mírně páchl, dokonce i tady nahoře. Nikdo se sice ještě nedusil, ale jak dlouho?

Císařovi pobočníci a strážci a mluvčí už před několika dny ohlásili blížící se vítězství nad tímhle nebezpečím, kdy ke zvládnutí růstu řas do oceánu nasadili speciální fágy. Oceán dnes vypadal tmavší, ale možná to bylo jen mimořádně jasným nebem, že působil tak ponuře.

Smrt může být krutá i nádherná, napadlo Hariho. Spánek. Sny. Klid.

Přes půl Galaxie daleko letěl v císařské průzkumné astrofyzikální lodi Lodovik Trema jako jediný pasažér. Sám seděl v pohodlí důstojnického salonku a sledoval se zřejmým uspokojením jakýsi nenáročný zábavný program. Posádka, důkladně vybíraná z občanské třídy, nashromáždila takových zábavných programů před odletem na akci vždycky tisíce, protože bývala celé měsíce vzdálena od civilizovaných přístavů. Důstojníci a kapitán, obvykle baroni či vyšší aristokraté, si vybírali z náročnějších čtecích mikrofilmů.

Lodovik Trema vypadal jako robustní, ale ne tlustý, pětáctýřicátník s příjemně ošklivou tváří a prsty jako buřtíky. Jedno oko jako by měl neustále upřené vzhůru a velké rty měl svěšené, jakoby v neustálém pesimismu, v lepším případě v nezájmu o okolí. Vlasy nosil nakrátko, čelo měl vysoké a bez vrásek, což jeho tváří dodávalo mladší vzhled, vzápětí zpochybněný rýhami v koutcích úst a očí.

Třebaže Lodovik představoval nejvyšší autoritu Císařství, byl u kapitána a posádky docela oblíbený. Za suchými prohlášeními týkajícími se pouze cílů a faktů se zřejmě skrýval jemný a vnímavý humor. Nikdy nemluvil mnoho a občas mu mohli vytknout, že říká příliš málo.

Mimo lodní trup, v geometricky přesné píšťale hyperprostoru, kudy prolétali během skoků prostorem, nebylo vidět nic, dokonce ani s pomoci lodních počítačů. Lidé i přístroje, otroci statutárního časoprostoru, zde prostě trávili svůj osobní čas, dokud nenastal čas naprogramovaného vystoupení.

Lodovik dával většinou přednost rychlejšímu – třebaže v žádném případě méně nebezpečnému – systému červích děr, ale toto spojení bylo v posledních několika dekádách nebezpečně neudržované, mnoho se jich zhroutilo, podobně jako tunely podzemní dráhy, a v několika případech implodující červí díra vtáhla i přechodovou stanici s čekajícími cestujícími... Takže se už moc nepoužívaly.

Kapitán Kartas Tolk vešel do místnosti a chvíli postál za Lodovikovým křeslem. Posádka horlivě ošetřovala přístroje, které sledovaly přístroje udržující loď v chodu v průběhu skoků.

Tolk byl vysoký, s hodně světlými hustými vlasy, popelavě hnědou pletí a povýšeným chováním, jaké bývá běžné u rodilých Sarossanů. Lodovik se ohlédl přes rameno a kývl mu na pozdrav.

„Po posledním skoku ještě dvě hodiny,“ řekl kapitán Tolk. „Letíme načas.“

„Dobrá,“ řekl Lodovik. „Už bych se rád dal do práce. Kde přistaneme?“

„Ve Velké Sarosse – to je hlavní město. Tam jsou uchovávány záznamy, které hledáte. Pak, podle rozkazu a v souladu s císařovým seznamem, přemístíme tolik prominentních rodin, kolik pobereme. Na lodi bude trochu těsno.“

„Umím si to představit.“

„Než čelo nárazové vlny dorazí do soustavy, zbývá nám možná tak sedm dní. Pak už budeme mít jen osm hodin, než dorazí k Sarosse.“

„Bude to zatraceně těsné.“

„Zatraceně těsné kvůli neschopnosti a špatnému řízení Císařství,“ prohlásil Tolk, aniž se snažil zakrýt hořkost. „Vědci už dva roky věděli, že se Kaleova hvězda připravuje.“

„Informace, které poskytl vědci ze Sarossy, nebyly zrovna přesné,“ poznamenal Lodovik.

Tolk pokrčil rameny, nemělo smysl to popírat. Viny bylo dost pro každého. Z Kaleovy hvězdy se vloni stala supernova, její výbuch zaznamenali o devět měsíců později, a od té doby... Spousta politikaření, přerozdělování nevelkých zdrojů a pak tato uboze nedostatečná mise.

Kapitán měl tu smůlu, že ho vyslali, aby pozoroval smrt své planety, zachránil pár císařských archivů a pár prominentních rodin. „Za lepších časů,“ poukázal Tolk, „by Císařské loďstvo mohlo sestrojít štíty, které by zachránily aspoň třetinu populace planety. Zorganizovali bychom flotily přepravních lodí a evakuovali miliony, možná miliardy... V každém případě dost na to, abychom si vybudovali nový svět a naše civilizace přežila. A tvrdím, že ještě i teď by to byl skvělý svět.“

„Taky si myslím,“ přitakal potichu Lodovik. „Uděláme, co bude v našich silách, kapitáne, i když je to jen chabá útěcha.“

Tolkovi se zkřivily rty. „Osobně vám nic nemám za zlé,“ pronesl. „Vy sám jste se choval čestně, a navíc to, co jste udělal, k něčemu bylo. Něco úplně jiného, než co obvykle císařští komisaři dělají. Posádka si o vás myslí, že mezi těmi darebáky jste jejich jediný přítel.“

Lodovik varovně zavrtěl hlavou. „I úplně malicherná stížnost na Císařství může být nebezpečná,“ podotkl. „Dneska je lepší nevěřit nikomu. Ani mně ne.“

Lod' se lehce oťrásla a místností se ozvalo zvonění. Tolk zavřel oči a automaticky sevřel opěradlo křesla. Lodovik se díval před sebe.

„Poslední skok,“ vysvětloval kapitán. Podíval se na Lodovika. „Vám věřím, radní, ale sobě věřím víc. Ani císař, ani Linge Chen si nemohou dovolit ztrácet lidi mé kvalifikace. Já totiž ještě pořád umím opravovat součástky k pohonu, kdyby se poškodily. Tohle už zvládne jenom pár kapitánů několika lodí.“

Lodovik kývl. Prostá pravda, ale už dávno ne ta nejlepší ochrana. „Umění využívat a nezneužívat základních lidských dovedností možná taky patří mezi ztracená umění, kapitáne. Berte to jako varování.“

Tolk protáhl tvář. „Beru na vědomí.“ Obrátil se k odchodu, když zaslechl něco neobvyklého. Obrátil se hned k Lodovikovi. „Necítíte nic?“

Lod' se najednou znovu otřásla, tentokrát s vysokým skřípěním, při němž naskakovala husí kůže. Lodovik se zamračil. „Cítím. Co je to?“

Kapitán sklonil hlavu a naslouchal vzdálenému hlasu, který mu zněl v uchu. „Nějaká nestabilita, nepravidelnost při posledním skoku,“ řekl. „To je běžné, když se blížíme ke hvězdě. Možná byste se měl vrátit do své kabiny.“

Lodovik vypnul projektory a vstal. Usmál se na Tolka a poplácal ho po rameni. „Ze všech kapitánů bych si vždycky vybral vás, abyste nás provedl mělčinami. Teď musím zjistit, jaké máme možnosti. Třídění, kapitáne Tolku. Jak toho co nejvíce pobrat a co uschovat v podzemních bunkrech.“

Tolkovi potemněla tvář a on sklopil oči. „Naše rodinná knihovna v Alos Quad je –“

Poplašná siréna zavyla jako poraněné zvíře. Tolk instinktivně zvedl ruce, aby si chránil tvář –

Lodovik se okamžitě vrhl na podlahu a stočil se do klubíčka.

– Lod' se otáčela jako káča ve zlomkovém prostoru, do něhož se nikdy neměla dostat –

A děsivě rychle, s narušenou hybností a za zvuků připomínajících umírajícího obra, provedla neplánovaný, asymetrický skok. Lod' se znovu objevila v prázdné pustině obyčejné geometrie v normálním, neprotáženém prostoru. Okamžitě také vypadla umělá gravitace.

Tolk se vznášel několik centimetrů nad podlahou. Lodovik se narovnal a sáhl po opěrce křesla, v němž před pár minutami seděl. „Vypadli jsme z hyperprostoru,“ poznamenal.

„Nepochybně,“ odpověděl Tolk. „Jenomže, ve jménu stvoření, kde?“

Lodovik už věděl něco, nač kapitán ještě nepřišel. Zalila je mezihvězdná přílivová vlna neutrin. Za celá staletí své existence nikdy takový nápor nezažil. Pro složité a nesmírně citlivé dráhy jeho pozitronického mozku byla neutrina jako roj bzučícího hmyzu, lodí a

lidmi však procházela jako částice ničeho. Jediné neutrino – ta nejneapolapitelnější částice – dokáže proniknout vrstvou olova světelný rok tlustou, aniž by ji to zpomalilo. Vlastně s hmotou reagují jen velmi vzácně. V jádru Kaleovy supernovy však bylo obrovské množství hmoty stlačeno na neutronium, které produkuje jedno neutrino na každý proton, což stačilo, aby to svrchní vrstvy odfouklo již před rokem.

„Jsme v nárazové vlně,“ řekl Lodovik.

„Jak to víte?“ zeptal se Tolk.

„Tok neutrin.“

„Jak...“ Kapitán zešedl, takže popelavý odstín jeho pleti vynikl ještě víc. „To je jen vaše domněnka, že ano? Ostatně, docela logická.“

Lodovik kývl, i když se nedomníval nic. Kapitán i posádka nejpozději za hodinu zemřou.

Dokonce i v této vzdálenosti od Kaleovy hvězdy bude mít rozpínající se koule neutrin dostatečnou sílu, aby pozměnila několik tisícín procenta všech atomů v lodi. Včetně lidských těl. Neutrony se změní na protony v dostatečném počtu, aby pozměnily chemické procesy v organismu, takže se začnou tvořit jedy a nervové signály nedorazí na místo určení.

Proti toku neutrin neexistoval účinný štít.

„Není čas na utěšování, kapitáne,“ prohlásil Lodovik. „Já totiž nehádám, nejsem člověk. Já ty účinky mohu pociťovat přímo.“

Kapitán na něj zíral a nic nechápal.

„Já jsem robot, kapitáne. O trochu vás přežiju, nebude to však žádné požehnání. Jsem naprogramován, abych chránil lidi před poškozením, ale tady se pomoci nedá. Každá lidská bytost na této lodi zemře.“

Tolk udělal obličej a pak zavrtěl hlavou, jako by nevěřil vlastním uším. „Všichni blázníme,“ prohlásil.

„Ještě ne,“ namítl Lodovik. „Teď mě, kapitáne, doprovodte na můstek. Pokusíme se něco zachránit.“

2.

Kdyby byl chtěl, Linge Chen by se byl mohl stát nejmocnějším mužem Galaxie, nominálně i ve skutečnosti. Místo toho se spokojil s něčím jenom o vlas méně významným a přijal uniformu a úřad daleko pohodlnější – vrchního komisaře Komise pro veřejnou bezpečnost.

Stará šlechtická rodina Chenů přežila celá tisíciletí, než se Linge narodil, hlavně díky své opatrnosti, smyslu pro diplomacii i tomu, že se stali nepostradatelní pro mnoho císařů. Chen si vůbec nepřál nahradit současného císaře ani některého ze spousty jeho ministrů, rádců a „poradců“, ani se stát viditelnějším terčem pro mladé horké hlavy, než bylo nezbytně nutno. Už teď byl na svůj vkus příliš viditelný, ale takto byl alespoň terčem spíše posměchu než nenávisť.

Poslední hodinu po ránu strávil četbou hlášení guvernérů sedmi soustav, kde se vyskytly potíže. Tři vyhlásily válku svým sousedům a nedbaly na hrozbu císařské intervence. Chen použil císařskou pečeť k tomu, aby se tucet hvězdných lodí vydal pro výstrahu do těchto soustav. V celé tisícovce dalších soustav docházelo k vážným nepokojům, avšak při současných poruchách a úpadku mohl komunikační systém Císařství zvládnout pouze asi desetinu přicházejících informací, docházejících z pětadvaceti milionů světů, které mu, jak se aspoň předpokládalo, pořád ještě podléhaly.

Tato záplava informací, jež přicházela v reálném čase, aniž by ji zpracovali odborníci na přidružených planetách a kosmických stanicích, by zvýšila teplotu na Trantoru o desítky stupňů. Pouze důmysl a intuice vytvořená v průběhu tisíciletých zkušeností umožňovaly Paláci – to jest Chenovi a ostatním komisařům – udržovat v tomto galaktickém guláši jakous takous rovnováhu jen s minimem personálu.

V této chvíli si dopřál i pár minut soukromého pátrání. Bylo to důležité pro jeho duševní zdraví. Ale ani tady se nejednalo o lehkomyšlnou zábavu. S výrazem zároveň zvědavým a lstivým se posadil před informátor a vyžádal si údaje o „Krkavci“ Seldonovi. Informátor, dutý, protáhlý ovoid, který měl vodorovně postavený na psacím stole, na okamžik bíle zazářil a potom přinesl všechny možné klepy a dokumenty z celého Trantoru a klíčových planet.

Na obrazovce se objevilo několik mikrofiší. Byla to pojednání z nějakého odborného matematického časopisu vydaného na jakési vzdálené planetě, rozhovor poskytnutý studentskému časopisu na Seldonově posvátné Streelinské univerzitě, bulletiny z Císařské knihovny... O psychohistorii nebylo nikde ani zmínky. Ten hnusný Seldon byl tento týden podivuhodně potichu, možná se připravoval na svůj proces. Nikdo ze spolupracovníků na jeho projektu taky neměl co říci. Taký dobře.

Chen uzavřel vyhledávání a opřel se v křesle. Uvažoval o tom, kterou krizi má řešit teď. Denně se musel zabývat tisícovkou problémů, ze kterých většinu zas vracel vybraným poradcům a jejich asistentům, ale výbuch supernovy v blízkosti poměrně věrných císařských světů, jakým byla krásná a produktivní Sarossa, ho zajímal osobně.

Poslal svého nejspolehlivějšího a nejchytřejšího poradce, aby řídil odvoz toho mála, co se dalo na Sarosse zachránit. Svrástil obočí, když pomyslel na nedostatečnost záchranných kroků... A na to, jakému politickému nebezpečí, se jeho komise, možná i Trantor, vystaví, když se nepodaří zachránit vůbec nic. V Císařství nakonec vždycky platila půjčka za oplátku – a tady to vypadalo, že žádná oplátka nebude.

Veřejná bezpečnost byla víc než jen politická fráze. V tomto nekonečném, bolestném věku úpadku měl aristokratický úředník jako Chen stále důležitou roli. Veřejnost komisaře považovala za nezodpovědný přepych, avšak Chen bral svou funkci velmi vážně. Vzpomínal na lepší časy, kdy se Císařství umělo postarat o všechny své děti, a také to dělalo – spravovalo, financovalo, pomáhalo a zachraňovalo.

Vycítil, že se vedle něj kdosi objevil, a vlasy se mu zježily. S pocitem náhlého hněvu (nebo strachu?) se otočil a spatřil svého osobního tajemníka – malého a mírného Kreena. Kreen, obvykle docela příjemný, byl bílý jako křída a zřejmě se mu příliš nechtělo sdělit, proč přichází.

„Promiňte,“ řekl Chen. „Polekal jste mě. Trochu jsem se u té pekelné mašiny zamyslel. Co se děje, Kreene?“

„Omlouvám se, všichni cítíme hluboký zármutek, nechtěl jsem, abyste se tu zprávu dověděl z přístrojů.“ Kreen se přirozeně informátoru bál, dokázal by totiž vykonávat většinu jeho práce stejně rychle a navíc anonymně.

„Tak co se, zatraceně, stalo?“

„Císařská průzkumná loď *Oštěp slávy*, Ctihodnosti...“ Kreen nasucho polkl. Jeho lidé z malého sektoru Lavrenti na jižní polokouli pracovali už tisíce let jako služebníci císařského dvora. Vnímání bolesti svého pána mu téměř přešlo do krve. Někdy se zdálo, že Kreen je jen pouhý stín lidské bytosti... i když stín velmi užitečný. „Ano? Co je s ní – rozbitá na prach?“

Kreen se, v předtuše toho, co mělo přijít, zatvářil velice nešťastně.

„Ne! Ctihodnosti... Totiž – nevíme. Má už den zpoždění a neodpovídá, ani její nouzový maják ne.“

Chenovi se stáhlo srdce i žaludek. Lodovik Trema... A samozřejmě skvělý kapitán a posádka.

Chen otevřel ústa a zase je zavřel. Zoufale potřeboval další informace, ale Kreen mu pochopitelně řekl všechno, co bylo známo.

„A co Sarossa?“

„Nárazová vlna je od Sarossy necelých pět dní, Ctihodnosti.“

„To vím. Poslal někdo další lodi?“

„Ano, pane. Od výpravy na záchranu Kisku, Purny a Transdalu byly odkloněny čtyři menší lodi.“

„Nebesa, ne!“ Chen vyskočil a soptil. „Nikdo se se mnou neporadil. Záchranné síly se nesmí zmenšovat... už tak jsou malé.“

„Přede dvěma hodinami císař přijal zástupce Sarossy, komisaři, bez našeho vědomí. Ten císaře i Farada Sintera přesvědčil, aby –“

„Sinter je hlupák. Nechat být tři světy kvůli jednomu oblíbenému! Kvůli němu jednou císaře někdo zabije.“ Chen se snažil uklidnit, zavřel oči, soustředil se a použil to, co cvičil už asi šedesát let, totiž začít uvažovat s chladnou hlavou a rychle nalézt nejlepší cestu k řešení.

Takhle ztratit Lodovika, ošklivého, věrného a hrozně vynalézavého Lodovika...

Nechej soupeře, ať tě strhne k zemi, pak využij jeho energií a vyraz.

„Můžete mi sehnat zápis nebo úplný záznam z těchto schůzek, Kreene?“

„Ano, pane. Zatím je ještě neposoudili a nezakázali dvorní historikové. Obvykle tak dva dny trvá, než je přepíše.“

„Výborně. Až bude probíhat vyšetřování, necháme Sinterovy výroky prosáknout na veřejnost... Mám na mysli prostřednictvím nějakého bulvárního plátku. Třeba v *Jazyce všech světů* nebo ve *Velkém uchu*.“

Kreen se usmál. „Já sám bych doporučoval *Císařovy oči*.“

„To bude ještě lepší. Tam nevyžadují ověření... mezi nevzdělanou a nešťastnou populaci prostě nedopatřením prosácky další fámy.“ Smutně zakroutil hlavou. „I kdybychom Sintera nakrásně dostali, ztrátu Lodovika to nevyváží. Je nějaká naděje, že přežil?“

Kreen pokrčil rameny. Tohle sahalo mimo hranice jeho omezených zkušeností.

V říšském sektoru rozumělo těm kouzlům hyperpohonu a vědě o skocích jen velmi málo lidí. Ale jeden zde přece jenom byl. Starý kapitán, který se dal na obchodování a příležitostné pašování, i když se oficiálně věnoval přepravě zboží a osob těmi nejrychlejšími a nejbezpečnějšími trasami... Chytrý darebák bez morálních zábran, říkali o něm někteří, v minulosti ovšem Chenovi párkrát znamenitě posloužil.

„Ať se sem co nejdřív dostaví Mors Planch.“

„Ano, Ctihodnosti.“ Kreen vyrazil z místnosti.

Linge Chen se zhluboka nadechl. Už toho musí nechat, musí jít do úřadu a osobně přijmout generály sektoru a zástupce planet dodávajících Trantor potraviny. Po zbytek dne měl práci.

Mnohem raději by se cele soustředil na Lodovikovu smrt a na to, jak co nejlíp využít Sinterovy hlouposti ve svůj prospěch, ale ani taková tragédie, dokonce ani taková báječná příležitost, nesměly narušit plnění povinností.

Ach, ten lesk moci!

3.

Soukromý poradce Farad Sinter přestoupil své pravomoci v uplynulých třech letech tolikrát, že mladičký císař Klayus o něm mluvil jako „o svém pilíři neúnosné ctižádosti“, což byla typická hloupá fráze, která však, alespoň dnes, nevyjadřovala obdiv ani náklonnost.

Sinter stál před císařem se sepjatýma rukama, i když se mu uctivý výraz příliš nedařil. Klayovi I. ještě nebylo sedmnáct a pozoroval ho s výrazem sice ne rozhněvaným, ale rozhodně roztrpčeným. V dětství, které mu skončilo teprve nedávno, ho často v soukromí kárali vychovatelé, které vybíral a řídil komisař Chen. Díky tomu z něj vyrostl poněkud záludný, lstivý mladík, jenž však byl chytřejší, než si ostatní mysleli. Občas podléhal nekontrolovaným výbuchům vzteku. Nicméně se dost brzy naučil základnímu pravidlu vládnutí a státnického umění v konkurenčním a velice pokryteckém režimu: Nikdy totiž nedovolil, aby někdo poznal, co si skutečně myslel.

„Sintere, proč vyhledáváte ty mladé muže a ženy v dahlském sektoru?“ zeptal se císař.

Právě toto Sinter s velkou námahou přede všemi ukrýval. Někdo rozehrál politickou hru a ten někdo za to zaplatí.

„Sire, o tom jsem pouze slyšel. Domnívám se, že je vyhledávají v rámci projektu genetického srovnávání.“

„Ano, Sintere, ale ten projekt jste spustil už před pěti roky. Myslíte, že jsem byl tehdy tak mladý, že už jsem zapomněl?“

„Ne, Výsosti.“

„Pořád mám v Paláci jistý vliv, Sintere. To, co říkám, se tak úplně neignoruje.“

„Jistěže ne, Výsosti.“

„Nechte si ty tituly. Proč lovíte děti mladší, než jsem já, trháte loajální rodiny a narušujete sousedské vztahy?“

„Je nesmírně důležité, abychom pochopili hranice lidské evoluce na Trantoru, Výsosti.“

Klayus zvedl ruku. „Moji učitelé mi řekli, že evoluce je dlouhý a pomalý proces genetického růstu, Sintere. Co se chcete dovědět z několika vpádů do soukromí a pokusů o únos?“

„Výsosti, omluvte, že se byt' jen pokouším stát se jedním z vašich učitelů, ale –“

„Nemám rád, když mě někdo poučuje,“ přerušil ho Klayus hlasem připomínajícím zavření.

„Jestli mi dovolíte pokračovat, Sire, lidé žijí na Trantoru dvanáct tisíc let. Už došlo k vývoji populací s konkrétními tělesnými i duševními proměnami – rozložití, tmaví lidé z Dahlu, Sire, služebníci z Lavrenti. Sire, existují důkazy o tom, že během posledního století se u jistých jedinců vyvinuly určité pozoruhodné znaky... Vědecké důkazy i klepy hovoří o –“

„Psychických silách, že, Sintere?“ Klayus se kradmo zahihňal, pak zvedl oči vzhůru. Pár ptáků slétlo a začalo kolem nich kroužit, jako kdyby chtěli Sintera pokálet. Císař vybavil takovými projekcemi skoro všechny své místnosti, aby tak mohl dávat najevo svou náladu, Sinterovi se to však ani trochu nelíbilo.

„Jistého druhu, Výsosti.“

„Mimořádná schopnost přesvědčování. Tak jsem to slyšel. Prý umění ovlivnit i kostky při hazardních hrách nebo získat náklonnost žen. To se mi moc líbí, Sintere. Mně přidělené ženy už mé projevy pozornosti začínají unavovat.“ Zatvářil se trochu trucovitě. „Já to poznám.“

Já se jim nedivím, pomyslel si Sinter. Partner, co myslí jen na sex, neumí se chovat a chytrostí taky moc nepobral...

„Je to rozhodně zajímavé, možná důležité, Výsosti.“

„Takže kvůli nim vyvoláte nepokoje v sektorech, kde už je i tak dost potíží? Sintere, to je hloupá opovážlivost – nebo spíš hloupé omezování svobody. Já mám svým poddaným zajistit svobodu, zajistit, že se nestanou hračkami v rukou mých ministrů a poradců či dokonce mne samého. Moje hrátky jsou poměrně neškodné... ale tohle, vy, Sintere!“

Sinter měl dojem, že císař předvede, že má páteř, ukáže mu sílu Císařství a všechno mu zakáže. Až ho z toho zamrazilo. Ale Sinter mladému Klayovi obratně obstarával přitažlivé ženy a obměňoval mu je, když ho začaly nudit, a tak se Klayus dokázal smířit s mnoha jeho výstřelky.

Teď však začala císaři klesat víčka a zřejmě ho opouštěla energie i podráždění. Sinter skryl svůj pocit úlevy. Klayus Mladý to zas jednou nechal plavat.

„Aspoň vás prosím, nedávejte to tak najevo,“ řekl Klayus. „Zpomalte. To, co potřebujete, dostanete, až nastane vhodný čas, nemyslíte? Já přece vím, že vám leží na srdci náš zájem. A teď k té ženské, Tyreshii...“

Farad Sinter naslouchal Klayově žádosti jen s předstíraným zájmem, ve skutečnosti však zapnul rekordér a později se tomu bude věnovat pozorněji. Sotva věřil svému štěstí. Císař mu to nezakázal! Skutečně to může celé reorganizovat, vynechat nebo zpomalit ta šetření, která nepřinášela výsledky, a v ostatním klidně pokračovat.

Sinter ve skutečnosti nehledal lidi, ať už výjimečné či nikoliv. Sinter hledal důkazy nejpodivnějšího a nejdelšího spiknutí v celých dějinách lidstva...

Spiknutí, které se táhlo zpátky až do let vlády Kleona I. a možná ještě dále.

Hledal mýtus, legendu, či skutečnou entitu, která se v dějinách Trantoru objevovala a mizela jako přízrak. Mykogeňané mu říkali Danee. Byl jedním ze záhadných Věčných, a Sinter se rozhodl, že tomu přijde na kloub, i kdyby měl dát v sázku celou svou pověst.

Příběhy o Věčných byly považovány za něco jako povídačky o strašidlech. Hodně lidí na Trantoru, starém světě přeplněném vymřelými tvory, věřilo na duchy. Ale jen pár jich věnovalo vyprávění o Věčných nějakou pozornost.

Císař cosi vykládal o ženě, která se mu zalíbila, a Sinter se tvářil, že ho pozorně sleduje, v duchu však byl daleko... Celé roky daleko. Představoval si, že má možnost zachránit Císařství. Už si vychutnával představu sebe sama na císařském trůnu, anebo ještě líp: na místě Linge Chena v čele Komise pro veřejnou bezpečnost.

„Farade!“ Císař měl ostrý hlas.

Rekordér Sinterovi okamžitě zopakoval posledních pět vteřin císařovy mluvy.

„Ano, Výsosti. Tyreshia je skutečně krásná žena, říká se o ní, že je duchaplná a ctižádostivá.“

„Ctižádostivé mě mají rády, že ano, Farade?“ Hlas mu znězněl. Klayova matka byla ctižádostivá a úspěšná, dokud neupadla v nemilost u Linge Chena. Jednou se snažila na vrchním komisaři zapracovat v přítomnosti jedné z jeho manželek. Chen však byl všem svým manželkám nesmírně věrný.

Je to divné, že slabý kluk jako Klayus má rád silné ženy. Každou to s ním brzo omrzelo. Po čase i ta nejctižádostivější nedokázala dál skrývat, že ji to s ním otravuje. Jakmile poznaly, kdo je skutečnou mocí, potom...

Ale ani Sinter, ani Linge Chen se o sex nezajímali. Moc jim poskytovala mnohem větší uspokojení.

4.

Největší technický úspěch v dějinách Trantoru ztroskotal před deseti lety a ozvěny této katastrofy pořád ještě zamořovaly důležitý, lidnatý a nepokojný dahlský sektor. Čtyři miliony dahlských inženýrů a dělníků z tepelných jímek, spolu s dalšími deseti miliony dělníků a dokonce i s pomocí propašovaných zakázaných tiktaků se do žhavé kůry Trantoru snažily dvacet let vyvrtat nejhlubší tepelnou jámku – přes dvě stě kilometrů hlubokou. Teplotní rozdíl mezi předpokládanou hloubkou a povrchem by poskytoval dostatečné množství energie pro pokrytí pětiny trantorské potřeby v následujících padesáti letech...

Bylo to sice velmi ctižádostivé, schopnosti tomu však neodpovídaly. Inženýrům chyběla inspirace, vedení projektu bylo prolezlé korupcí a na všech úrovních propukaly skandály, dahlští dělníci se bouřili a stavba se o dva roky zpozdila. Nakonec, když byla dokončená, prostě... nefungovala.

Při kolapsu šachty a s ní spojených sodíkových a vodních věží zemřelo sto tisíc Dahlanů, z nichž sedm tisíc byli civilisté žijící v bezprostřední blízkosti šachty pod nejstarší kupolí Dahlu. Blízké pomocné šachty byly rovněž ohroženy a další katastrofě zabránilo pouze hrdinské úsilí dělníků – prostě tam, kde vedení a návrh tak uboze selžou, musí nastoupit osobní odvaha.

Dahl žil od té doby jako pod politickým příkrovem, obětní beránek na světě, kde lidé ještě stále důvěřují svým vůdcům. Pravda, Linge Chen vyšetřil a obžaloval všechny úplatné funkcionáře a neschopné projektanty a intrikánské stavební dodavatele. Dohlédl, aby byly desetitisíce lidí postaveny před soud a poslány do Rikerské věznice nebo odsouzeny k letům nucených prací v hlubinách tepelných jímek.

Ekonomickým důsledkům se však vyhnout nedalo. Dahl už nemohl plnit kvóty, jež Císařství požadovalo, ostatní sektory se snažily výpadek zaplnit, a i když se Dahlu dříve dařilo od Paláce získat občas nějakou tu výsadu, to nyní pominulo docela. A tak začal hrozit hlad.

A v tomto světě se Klia Asgarová narodila a vyrostla, v ubohých chatrčích ve slumech, které vznikly z bývalých dělnických čtvrtí. Její otec přišel o místo už rok před jejím narozením a celá léta trávil střídavě sněním o návratu blahobytu... a kocovinou pořízenou z páchnoucí dahlské kořalky. Matka zemřela, když byly Klii čtyři. Od té doby se vlastně vychovávala sama a docela se jí to dařilo, vzhledem k tomu, jak špatné karty měla při narození.

Klia byla na Dahlanku průměrně vysoká, štíhlá a svalnatá, s hubenými, silnými prsty a dlouhýma rukama. Vlasy měla krátké a velice husté a zdědila rodinný rys – tváře porostlé hebkou srstí, která poněkud změkčovala její jinak ostře řezané rysy.

Učila se rychle, pohybovala se rychle a překvapivě rychle se rozesmála i projevovala city. Když snívala, tak o nejasném, neurčitějším zlepšení, které by bylo možné v jiném světě, v jiném životě, ale byly to jenom sny. Až příliš často se jí zdálo, že se dala dohromady s nějakým vynalézavým, pohledným mužem s hustým knírkem, nejvýš o pět let starším než ona...

Jenomže žádný takový muž se v jejím životě neobjevil. Nebyla žádná velká kráska a obdiv a přízeň ostatních byly jediné oblasti, v nichž odmítala uplatnit svou překvapivou schopnost okouzlovat a přesvědčovat. Pokud by se objevil muž, jenž by projevil zájem bez povzbuzování, dobrá, ale aby ho dostala, rozhodně by na něj netlačila. Věřila, že si zaslouží něco lepšího.

V jiné době, v jiném věku, dávno zapomenutém, by Kliu Asgarovou určitě považovali za romantičku a idealistku. Na Dahlu roku 12067 g. e. ji prostě považovali za tvrdohlavou a naivní šestnáctiletou holku. Aspoň jí to tak vždycky říkal táta, když natolik vystřízlivěl, aby ze sebe vypravil kloudné slovo.

Klia byla vděčná i za malé výhody. Otec nebyl surový a dohromady nic po ní nechtěl. Když byl střízlivý, postaral se aspoň o sebe a jí nechal, ať si dělá, co chce. Pracovala na černém trhu, pašovala přepychové věci pro méně šťastné (a Císařstvím utiskované) a nezaměstnané živly... Prostě dělala všechno, aby přežila. S tátou se vídala jen málo a poslední rok ti dva už ani nežili ve stejném bytě. Od té doby, kdy se tak hrozně pohádali a ona ve vzteku udělala tu věc.

Dnes stála na promenádě nad Tržnicí, nejšpinavějším a nejvykřičenějším obchodním okrskem Dahlu, a čekala, až si jeden bezejmenný muž ve špinavých khaki šatech převezme zásilku. Čtverce oblohy v kupoli vrhaly stíny na davy dole, jež k večeru prořídly, jak se první směna dělníků pomalu vracela domů. Lidé nakupovali něco k večeři, přičemž spíš jen vyměňovali zboží, než platili kredity. Dahl měl svou vlastní ekonomiku. Kliu napadlo, že za padesát let bude úplně nezávislý a zcela vymění slabou a rozkolísanou ekonomiku řízenou Palácem za něco, co přetrvá a bude víc odpovídat místním poměrům. Ale tohle byl taky jen sen...

Kolem tržnice postávali císařští obchodní hlídači, neustále dav sledovali kamerami i očima. Pokud šlo o peníze a politický dohled, vynalézavost zřejmě neznala mezí, ale ve všech ostatních ohledech byl Trantor intelektuálně na dně.

Uviděla muže, který odpovídal popisu, jak stojí mezi dvěma všudypřítomnými hlídači. Měl na sobě špinavé khaki a plášť s kapucí. Hlídači si ho nevšíмали, stejně jako si nevšíimli Klie, když se odvážila jít až na tržiště. Sledovala ho s přimhouřenýma očima, přemýšlela, jestli je podplatil nebo zda má jiné, méně obvyklé způsoby, jak si zajistit, že nebude přitahovat pozornost.

Kdyby uměl to, co ona, dalo by se s ním počítat, možná by se mohli dát dohromady, tedy obchodně – pokud by byl ovšem schopnější než ona. V takovém případě by se mu ovšem zase musela

vyhnout jako choleře. Zatím však nepotkala nikoho, kdo by byl silnější než ona.

Zvedla ruku, jak jí řekli. Okamžitě ji zpozoroval a pomalu se vydal směrem k ní.

Setkali se na schodech, které vedly z promenády na tržiště a ke stanovišti taxíků. Při pohledu zblízka měl muž v khaki nezajímavou tvář, a nepomohl mu ani tenký a nepřesvědčivý knír. Klia byla dost konvenční, aby se jí muži s knírem líbili, ale tenhle na ni neudělal nejmenší dojem.

Potom se na ni podíval přímo a usmál se. Konečky kníru se mu zvedly a za hladkými, téměř dětskými rty zazářily bílé zuby. „Máš, co potřebuju,“ řekl. Neptal se, jen to konstatoval. „Doufám. Řekli mi, ať to sem donesu.“

„Tohle,“ poznamenal muž a ukázal na balíček, „není důležité.“ Nicméně když si s náznakem úsměvu balíček bral, držel v ruce hrst kreditů. „Já totiž hledám *tebe*. Pojd'me někam, kde si můžem promluvit.“

Klia opatrně couvla. Vůbec nepochybovala, že se o sebe dokáže postarat, vždycky to zatím dokázala. Ale taky se nikdy nevrhala do žádné situace bez přípravy. „Kam?“ zeptala se.

„Někam tady kousek, kde nás nebude rušit ten hluk,“ odpověděl muž a zvedl ruce.

Kolem tržiště bylo takových míst několik. Šli o pár ulic dál a našli si stánek s kokozmrzlinou. Muž jí koupil červenou, což přijala, třebaže jí tato dahlská národní pochoutka lezla krkem. On si koupil malý tmavý stimulk, který důstojně lízal, když se usadili u malého trojúhelníkového stolku.

Čtverec oblohy nad nimi ztmavl natolik, že mu sotva viděla do tváře, jen rty jako by mu kolem stimulku svítily.

„Hledám mladé muže a ženy, kteří chtějí poznat jiné části Trantoru,“ řekl ten muž.

Klia se ušklíbla. „Verbírů už jsem slyšela, že jich mám po krk až do konce života.“ Začala se zvedat.

Muž se předklonil a sevřel jí paži. Beze slova se ho snažila donutit, aby ji pustil. „Je to pro tvoje dobro,“ vysvětloval a nepustil ji. Zkusila to znova, silněji.

„Pust' mě,“ poručila mu nakonec.

Jako by ho někdo bodl, ruku stáhl. Chvíli mu trvalo, než se sebral. „No ovšem. Ale měla by sis mě poslechnout.“

Klia se na něj zvědavě zadívala. Nedonutila ho, poslechl ji spíš jako sluha poslouchající svou paní než jako mladou holku, kterou se snaží sbalit na ulici. Klia se na něj soustředila ještě pozorněji. Nevypadal zvlášť přitažlivě, ale zachytila u něj nečekané rezervy, vyrovnanost, zvláštní kovovou sladkost. Jeho pocity prostě neměly stejnou *chuť* jako u ostatních.

„Poslouchám jenom ty, kteří mě zajímají,“ prohlásila Klia. Začala mluvit trochu nadutě. Považovala se za slušnou mladou ženu, ne za pouliční šlapku.

„Jistě,“ odtušil muž. Dojedl stimulk a odhodil dřívko do koše. Majitelka ke koši přistoupila, vylovila pět dřívek – špatný obchod na celý den – a odnesla je do stánku, aby je umyla. „A přežití by tě zajímalo?“

Přikývla. „Všeobecně vzato, jo.“

„Tak dobře poslouvej.“ S vážným výrazem se k ní naklonil. „Vím, kdo jsi a co umíš.“

„A kdo jsem?“ zeptala se Klia.

Vzhlédl k obloze zrovna ve chvíli, když se čtverec střechy přímo nad nimi zase rozjasnil. Měl nezvykle bledou pleť, jako kdyby užíval krém proti nějaké kožní chorobě, třebaže na tvářích neměl žádné jizvy po zánětu mozkových blan. Klia sama takové jizvy měla, skryté pod srstí, a dost hluboké. „Jako malá jsi měla zánět, že?“

„Jako každý. To je na Trantoru běžné.“

„Nejen na Trantoru, má milá. Na všech planetách, kde žijí lidé. Zánět mozkových blan je všudypřítomný průvodce každého inteligentního mladého člověka, tak běžný, že si ho nikdo nevšimne, a tak neškodný, že se už ani neléčí. Jenomže u tebe nešlo o běžnou dětskou nemoc. Málem jsi z toho měla smrt.“

Kliu z toho tenkrát dostala matka, která pak – o pár měsíců později – zemřela při nehodě v šachtách. Na matku si Klia skoro nevzpomínala, ale o té nemoci jí pověděl táta. „A co má být?“

Měl velmi světlé oči, a ona si náhle uvědomila, že se jí nedívá přímo do očí, nýbrž kamsi napravo za ni. „Už moc dobře nevidím.

Cestu hledám podle lidí, podle toho, jak se pohybují a jaké vydávají zvuky. Jakmile jsem někde, kde lidé nejsou, hrozně mě to vyvede z míry. Proto jsem nejraději uprostřed davu. Ty ale... ne. Tebe množství lidí rozčiluje. Trantor je přelidněný svět. Svírá tě.“

Klia nejistě zamrkala, nevěděla, jestli je vhodné dál se dívat do jeho mrtvých očí. Ne že by si v podobných situacích zvlášť zakládala na vybraném chování.

„Vždyť jsem jenom poslíček a občas směňuju,“ řekla. „Takové, jako jsem já, si nikdo nevšimne.“

„Klio, já cítím, že na mně pracuješ. Chceš, abych ti dal pokoj. Znervózňuju tě – hlavně proto, že to, co říkám, ti připadá pravdivé – že je to tak?“

Klia přimhouřila oči. Rozhodně nechtěla, aby si ji slepec ve špinavých khaki šatech zapamatoval.

Zavřela oči a soustředila se: *Zapomeň na mě!* Muž naklonil hlavu na stranu, jako by dostal křeč. Jeho myšlenky byly tak divně cítit! Nikdy nepoznala mysl podobnou jeho.

A skoro by mohla přísahat, že jí lhal, že není slepý... ale to teď nebylo důležité, když se jí nepodařilo přesvědčit ho.

„Vlastně jsi ohromná, na svůj věk,“ pokračoval tiše. „Až moc. Lidi pořád hledají ty, kteří uspějí tam, kde by neměli. Speciálové z Paláce, tajná policie, to vůbec nejsou přátelé.“

Muž vstal, upravil si plášť a smetl si ze zadku drobečky. „Ty židle jsou zasviněné,“ zabručel. „To, jak ses snažila mě přimět, abych zapomněl, byla tedy síla. Takovou sílu jsem, myslím, ještě nezažil, ale některé triky pořád ještě neumíš... Já si budu pamatovat, protože *musím*. Teď je na Trantoru hodně takových jako ty, asi tisíc nebo dva. Dověděl jsem se, je jedno od koho, že většina z vás se vyznačuje obzvlášť silnou reakcí na zánět mozkových blan. Ale ti, co vás honí, se mylí. Myslí si, že jste ho nedostali.“

Muž se usmál, přibližně jejím směrem. „Já tě nudím,“ řekl. „Bolí mě, když jsem někde, kde mě nechtějí. Půjdu.“ Otočil se, zřejmě hledal někoho, kdo by ho vedl, a pak udělal krok od stolku.

„Ne,“ vyhrkla Klia. „Ještě minutku zůstaň. Chci se tě na něco zeptat.“

Zastavil se a nepatrně se zachvěl. Náhle vypadal velmi zranitelně. *Myslí si, že ho praštím. A možná jo!* Chtěla poznat tu zvláštní vůni – čistou a podivně naléhavou, jako kdyby z něj, pod křehkou maskou klamu, prosvítala jakási základní poctivost a slušnost, s níž se doposud nesetkala.

„Nenudíš mě,“ řekla. „Aspoň zatím.“

Muž ve špinavých khaki šatech se opět posadil a položil ruku na stůl. Zhluboka se nadechl. *On nepotřebuje dýchat*, napadlo Kliu, ale pak tu absurdní myšlenku zaplašila.

„Jeden muž a jedna žena hledají takové, jako jsi ty, už hezkých pár let a hodně se jich k nim přidalo dobrovolně. Jen doufám, že se jim povede dobře tam, kam je ten muž a žena pošlou. Já například bych to neriskoval.“

„Kdo je to?“

„Říká se, že ta žena je Wanda Seldon-Palverová, vnučka Hariho Seldona.“

Klii to nic neříkalo. Pokrčila rameny.

„Můžeš jít k nim, jestli budeš chtít...“ pokračoval muž, ale ona udělala otrávený obličej a přerušila ho.

„Vypadá to, že jsou *ve spojení*,“ řekla, používajíc ta slova v jejích opovrhlivém významu, který znamenal, že spolupracují s Palácem, s komisaři a s vládou.

„Ale jistě, vždyť Seldon kdysi býval prvním ministrem a jeho vnučka ho prý několikrát dostala z vážných potíží, ať už se zákonem nebo jiných.“

„Takže je to psanec?“

„To ne – spíš vizionář.“

Klia našpulila rty a zamračila se. Na Dahlu bylo vizionářů dvanáct do tuctu – blázní bez práce, bez šance, většina zešilela z práce v tepelných jímkách.

Muž ve špinavých khaki šatech ji napjatě pozoroval. „Nic pro tebe? Tak tedy, právě teď hledá tobě podobné ještě jeden člověk –“

„Jaké podobné?“ zeptala se nervózně Klia. Potřebovala si to celé promyslet a pochopit. „Jsem z toho zmatená.“ Opatrně zkoušela jeho obranu a doufala, že si toho nevšimne.

Muž sebou trhl, jako by ho píchla. „Já jsem přítel, ne protivník, se kterým bys měla manipulovat. Vím, že riskuju už jenom tím, že s tebou o tom mluvím. Taký vím, co mi můžeš způsobit, když se soustředíš. Ale kdosi mocný si myslí, že tobě podobní jsou zrůdy. Samozřejmě tomu vůbec nerozumí. On si myslí, že vy všichni jste roboti.“

Klia se rozesmála. „Jako tiktaci?“ zeptala se. Pracovní stroje se staly velice nepopulární už dlouho předtím, než se narodila, a byly zakázány kvůli častým a nevysvětlitelným vzpourám. Veřejnost je neměla nijak v lásce.

„Ne. Jako roboti z dějepisu a z legend. Věční.“ Ukázal směrem k západu, tam kde ležel Císařský sektor a Palác. „Je to šílené, ale je to císařské šílenství a to se neléčí snadno. Měla bys odejít, a já znám místo, kde ti bude dobře... aspoň na Trantoru. Není to daleko odtud. Pomůžu ti všechno zařídit.“

„Ne, díky,“ řekla. Pro Kliu to bylo příliš nejisté, nechtěla se vydat do rukou nějakého cizince, třebaže některé části jeho vyprávění zněly velmi přesvědčivě. Jeho slova a to, co vnímala, se neslučovalo.

„Vezmi si alespoň tohle.“ Muž jí vtiskl do dlaně malý displej a opět vstal. „Zavoláš. To není otázka. Pokud ano, tak jen času.“ Upřeně se na ni zadíval, oči měl jasné a zcela zdravé.

„Každý máme nějaké tajemství,“ pravil a obrátil se k odchodu.

5.

Lodovik stál sám na můstku *Oštěpu slávy* a hleděl širokým předním portálem na to, co by, být lidskou bytostí, považoval za úžasnou krásu. Pro robota nebyla krása jednoduchým pojmem. Chápal, že to, co vidí, by člověk mohl považovat za zajímavé, pro něj se však kráse nejvíc podobala úspěšná služba a dokonalé plnění povinností. V jistém slova smyslu by ho *těšilo*, kdyby mohl člověku oznámit, že v portálu je vidět něco krásného, jeho hlavní povinností však bylo informovat je, že tento jev vyvolaly nebezpečné síly...

Tuto povinnost nemohl v žádném případě splnit, protože všichni lidé na palubě *Oštěpu slávy* byli už mrtví. Kapitán Tolk zemřel

poslední, přišel o rozum a vypadal jako troska. V posledních hodinách racionálního myšlení Tolk Lodovikovi vysvětlil, jak by mohl dovést loď ke konečnému cíli, jak opravit jednotky hyperpohonu, přeprogramovat navigační systém, uchránit energetické rezervy lodi co nejdéle.

Poslední Tolkova souvislá slova byla otázka. „Jak dlouho můžete žít... chci říct fungovat?“

Lodovik mu sdělil: „Tak století. Bez doplnění energie.“

Tolk pak upadl do polospánku, který předcházela smrti.

Těch dvě stě mrtvých lidí jako by z Lodovikova pozitronického mozku odčerpávalo energii. Jistým způsobem ho to celého zpomalilo. Ale to přejde. Za ty mrtvé nebyl zodpovědný. Jejich smrti nemohl zabránit. Jen to způsobilo, že se cítil *unavený*.

Pokud šlo o výhled...

Sarossa byla nepříliš svítivá hvězda stále asi sto miliard kilometrů daleko, ale čelo nárazové vlny již ukazovalo svou širokou dráhu jako mohutný, strašidelný ohňostroj.

Proudy částic s vysokou energií se střetávaly se solárním větrem Sarosské soustavy a vytvářely velkou záři podobnou vlajícím praporům. Rozeznal v ní slabé stopy červené a zelené, a když přepnul zrak na ultrafialové vidění, rozeznal ještě více barev, jak difúzní mračna na kraji výbuchu postupovala vnějšími oblastmi kometárního prachu, ledu a plynů soustavy.

Bylo tak málo času cokoliv podniknout, nemohl nic dělat...

A ještě hůř, Lodovik cítil, že se mu mění mozek. Neutrína a radiace pronikly i energetickými poli lodních štítů a způsobily více než jen smrt lidí. Domníval se, že působí i na jeho pozitronické obvody. Ještě neskončil svůj autodiagnostický program – to může trvat pár dní – ale už teď se obával nejhoršího.

Pokud budou porušeny jeho primární funkce, bude se muset zničit. V dobách dávno minulých by pouze přešel do nečinného režimu, dokud by ho nějaký člověk nebo robot neopravil, ale nemohl si dovolit, aby někdo zjistil, že je robot.

Ať už se s ním stane cokoli, zřejmě ho neodhalí. *Oštěp* slávy byl beznadějně ztracen, asi jako mikrob v oceánu. Ani s kapitánovými instrukcemi se mu nemohlo podařit najít závadu a opravit ji. Při

skoku do hyperprostoru a okamžitým návratu vyhořely všechny obvody pro nadsvětelnou komunikaci. Loď automaticky vysílala tísňové volání, ale byla obklopena nárazovou vlnou s extrémními hodnotami radiace a existovala jenom malá šance, že signál někdo uslyší.

Lodovikovo tajemství tedy bylo poměrně v bezpečí. Ale už nebyl užitečný ani pro Daneela, ani pro lidstvo.

Pro robota byla povinnost vším, on sám nebyl ničím. Přesto i za těchto okolností Lodovik portálem sledoval účinky nárazové vlny a uvažoval o fyzikálních procesech. I když nezastavil úplně průběžné zpracovávání problémů spojených se svým dlouhodobým posláním, mohl se přesunout doprostřed můstku, neboť jeho bezprostřední potřeby a práce byly zredukovány skoro na nulu.

Pro lidi by teď nastala chvíle sebezkoumání. Zcela bezcílné sebezkoumání pro něj byla novinka a to ho rozrušilo. Takové situaci i pocitům by se nejraději vyhnul, pokud by to jen trochu šlo.

Robota ze všeho nejvíc rozrušily vnitřní změny. Před mnoha věky, během renesance robotů na již téměř zapomenutých planetách Aurora a Solarie, byli roboti stavěni se zábranami, které šly za rámec Tří zákonů. Roboti nesměli, až na malé výjimky, konstruovat a stavět další roboty. Každý si sice mohl provést vlastní malé opravy, pouze několik vybraných však dokázalo opravovat roboty poškozené těžce.

Lodovik si poruchu ve svém mozku sám opravit nedokázal, pokud to byla porucha – důkazy nebyly příliš jasné. Zasahovat do mozku robota, do jeho základních programů, bylo zakázáno mnohem přísněji než zásahy do těla.

V Galaxií zbývalo už pouze jediné místo, kde bylo možné opravit robota a kde bylo možné občas i nějakého vyrobit. Byl to Eos, který před deseti tisíci roky zřídil R. Daneel Olivaw, ležící daleko za hranicemi rozpínajícího se Císařství. Lodovik už na něm nebyl dobrých devadesát let.

Robot měl vyvinutý velice silný pud sebezáchovy, vyplývalo to ze Třetího zákona robotiky. Teď, když měl čas na přemýšlení, Lodovik uvažoval, zda by ho přece jen někdo nemohl najít a poslat na opravu na Eos...

Taková možnost nevypadala moc reálně. Odevzdal se tedy nejpravděpodobnějšímu osudu: deset let na pokažené lodi, dokud nedojde energie v jeho miniaturních fúzních člancích, bez úkolů, robotický Robinson Crusoe, který nemá ani ten ostrov, který by mohl zkoumat a pak obdělávat.

To v Lodovikovi vzbudilo neurčitou hrůzu. Dovedl si i představit, co by cítil člověk, a to samo o sobě zvyšovalo jeho neklid.

A pak, jako vrchol všeho, uslyšel hlasy – nebo spíš jeden hlas. Zněl jako lidský, ale komunikoval s nepravděpodobnými přestávkami, zlomkovitě. Dokonce měl i jméno, něco jako *Voldarr*. Jako by se pohyboval ve velkých, avšak mlhavých silových sítích, plul mezihvězdným vakuem...

Hledám plazmatické kruhy kolem zářících hvězd, těším se z neutrínové zkaženiny kolem mrtvých a umírajících hvězd, a neutrina pro mě jsou drogou jako hašiš. Uprchl jsem před nudou Trantoru a nudím se zase – tady mezi hvězdami, jsem našel robota v nesnázích! Jednoho z Věčných, jenž sem přišel, aby nahradil mnoho zničených – Pohleďte, přátelé, mí znudění přátelé, co nemají tělo a tělo neznají a netolerují žádný z tělesných ideálů –

Jeden z vašich nenáviděných vymítačů!

Hlas se odmlčel. Dohromady s potížemi vyvolanými smrti kapitána a posádky *Oštěpu slávy* a s tou divnou zpětnou vazbou vyvolávající neklid byl tento tajuplný hlas – naprosto jasný příznak halucinací a závažnějšího výpadku funkcí – poslední kapkou, která ho uvedla do stavu, jaký u robota odpovídá naprostému zoufalství.

6.

Na miniaturním balkoně, odkud viděl na Streelinskou univerzitu, nepocíťoval R. Daneel Olivaw lidský žal, protože mu chyběly lidské mentální struktury, nutné pro takové hořké přehodnocení a přebudování nervových spojů, nicméně, stejně jako Lodovik, i on dokázal procítit ostrý a pronikavý neklid, něco mezi vinou ze selhání a varovným signálem blížící se ztráty funkcí. Zpráva, že se pohřešuje jeden z jeho nejvzácnějších spolupracovníků, ho znepokojila. Přišel už o mnoho robotů při střetech s tiktaky, které tehdy vedly ty cizí

memové entity – třebaže jemu to připadalo včera, a jeho neklid (a taky osamělost!) ho pořád pátil.

Ve výkladní skříni jednoho obchodu včera uviděl reportáž o zániku *Oštěpu slávy*, kde říkali, že tím skončily naděje na záchranu obyvatel několika světů.

Ve svém současném převleku vypadal skoro stejně jako před dvaceti milénii, v dobách, kdy navázal první a možná nejdůležitější vztah s člověkem, s Eliášem Baileym. Byl středně vysoký, štíhlý, měl hnědé vlasy a vypadal na pětatřicet let lidského věku. V některých podrobnostech ustoupil změnám, které proběhly v lidské fyziologii, na růžových prstech neměl nehty a byl asi o šest centimetrů vyšší. Ale Bailey by ho pořád mohl poznat.

Nebylo však jisté, jestli by Daneel poznal svého dávnověkého lidského přítele. Všechny vzpomínky – až na ty nejvšeobecnější byly uloženy v paměťových buňkách a ani k nim neměl přímý přístup.

Od té doby prošel Daneel mnoha proměnami, ze kterých nejznámější byl Demerzel, první ministr za vlády Kleona I. Na tomto místě ho vystřídal samotný Hari Seldon. Teď se však blížil čas, kdy se bude muset více a přímo účastnit trantorské politiky, kterážto vyhlídka ho znechucovala. Ztráta Lodovika mu to celé ještě ztíží.

Nikdy ho netěšilo ukazovat se na veřejnosti. Byl daleko spokojenější, když mohl operovat z pozadí a řídit tisíce jiných, kteří působili ve veřejných rolích. V každém případě dával přednost tomu, aby se jeho roboti tu a tam nenápadně projevíli a v dlouhodobém hledisku obsadili důležité, klíčové pozice, aby prováděli změny, které zase vyvolají jiné změny, a ty nakonec budou mít (jak doufal) požadovaný výsledek.

Za celá staletí práce zažil jen několik neúspěchů a mnoho úspěchů, ale s Lodovikem hodlal dospět ke svému nejdůležitějšímu cíli, ke zdokonalení Plánu, psychohistorickému projektu Hariho Seldona a osídlení světa První Nadace.

Seldonova psychohistorie už Daneelovi poskytla mnohé nástroje potřebné k poznání budoucnosti Císařství ve všech tragických podrobnostech. Kolaps, rozklad, celková destrukce: chaos. Nebylo v jeho silách tomu zabránit. Možná že kdyby byl jednal už před desetitisíci roky a měl k dispozici tehdy neznámé možnosti

předvídání, a kdyby byl využil tehdejší hrubé a kusé psychohistorie, možná by dokázal katastrofu odvrátit. Ale Daneel nechtěl nechat Císařství padnout a zaniknout bez svého zásahu, příliš mnoho lidí by při tom trpělo a zemřelo – jen na Trantoru třicet miliard – a podle Prvního zákona nesměl ublížit žádné lidské bytosti ani nesměl připustit, aby se jí něco stalo.

Za těch dvacet tisíc let bylo jeho povinností tlumit lidská selhání, přeměrovávat energii lidstva pro jeho větší dobro.

Aby toho dosáhl, brodil se blátem dějin. Některé změny, které přivodil, měly za následek bolest, utrpení, dokonce smrt. Teprve až když pozoruhodný robot Giskard Reventlov zformuloval Nultý zákon, mohl za nových podmínek fungovat dál. Nultý zákon nebyl jednoduchý, třebaže ho bylo možné formulovat velmi jednoduše: některým lidem je možno ublížit, pokud se tím zabrání, aby bylo ublíženo většímu počtu lidí.

Účel světí prostředky.

Tato úděsná interpretace vyvolala v dějinách lidstva tolik hrůz, jenže teď neměl čas zabývat se tímto nikdy nekončícím vnitřním sporem.

O čem se mohl poučit ze smrti Lodovika Tremy? Zřejmě o ničem. Vesmír občas o něčem rozhodl a s tím se prostě nedalo nic dělat. Pro robota nebylo nic horšího a méně přijatelného než vesmír, jemuž ani za mák nezáleží na lidstvu.

Daneel se mohl snadno tajně přemisťovat ze sektoru do sektoru díky nynější vlně nezaměstnanosti, vyskytující se nyní po celém Trantoru. Mohl tak udržovat kontakt osobním komunikátorem nebo přenosným informátorem, nebo tak, že se ilegálně napojil do některé z mnoha planetárních sítí. Někdy se přestrojil za politováníhodného pouličního žebráka. Mnoho času trávil v přeplněném, špinavém bytě v Transimperiálním sektoru, necelých sedmdesát kilometrů od Paláce. Na někoho tak starého, shrbeného, špinavého a ubohého se nikdo ani nepodíval, a svým způsobem se Daneel stal symbolem právě té bídy, kterou chtěl vymýtit a překonat.

Žádný člověk už si nevzpomínal na fiktivní postavu, jež tak ráda vycházela v přestrojení mezi obyčejné lidi z *nižší třídy*, na člověka neuvěřitelně bystrého a důvtipného, na *detektiva* hodně podobného

Daneelovu starému příteli Eliášovi Baileymu. Díky četným úpravám a přesunům v paměti mu nakonec zůstalo jediné jméno a celkový dojem: Sherlock.

Daneel byl jedním z těch robotů, kteří mezi lidmi chodili v přestrojení jako sherloci, byly jich desetitisíce po celé Galaxii, a snažili se nejen rozluštit záhadu, ale také zabránit novým a větším zločinům.

Vůdce těchto oddaných služebníků – první Věčný – si vytřepal prach a špínu ulice z hadrů, pokud to jenom šlo, a vydal se ze stísněných a prázdných zřícenin Obecních obydlí, aby se poohlédl po nějakých lepších šatech.

7.

„Prohledali nám celej byt,“ naříkal Sonden Asgar a třel si přitom loket, takže vypadal ještě menší a křehčí, než ho kdy viděla. V posledních pár letech si Klia otce nijak vysoko necenila, přesto však pocítila starost – a převládající pocit viny, který přerostl v jiný pocit – odpovědnosti. „Prošli naše záznamy – dovedeš si to představit! Soukromý záznamy! Nějakej císařskej ouřad to povolil...“

„Proč tvé záznamy, tati?“ chtěla vědět Klia. Byt byl v troskách. Dovedla si představit, jak vyšetřovatelé převracejí skřínky, vyhazují krabice a těch pár kousků nádobí, odtahují ošlapané koberce... Byla ráda, že při tom nebyla, a z nejednoho důvodu.

„Ne *moje* záznamy,“ řval Sonden. „Hledali *tebe*. Školní zprávy, filmový knížky, vzali taky naše rodinný album. Byly v něm všechny maminky obrázky. Proč? Co jsi zase provedla?“

Klia jen zavrtěla hlavou, postavila jednu stoličku a posadila se. „Jestli hledají mě, nemůžu tu zůstat,“ řekla.

„Proč, holčičko? Co může –“

„Neudělala jsem nic proti zákonu, tati. Nestojím císařským speciálům vůbec za pozornost. Musí v tom být něco jiného –“
Vzpomněla si na rozhovor s mužem ve špinavých khaki šatech a zamračila se.

Sonden Asgar stál v obývacím pokoji, tři čtvereční metry, vlastně to ani nebyl pokoj – spíš vestavěná skříň – a třásl se jako

vyděšené zvíře. „Ani trochu se nechovali laskavě,“ fňukal. „Chytli mě a trásli se mnou... Chovali se jako darebáci. Mohl jsem úplně klidně skončit v Billibottonu!“

„Co ti řekli?“ zeptala se Klia tiše.

„Ptali se mě, kde jsi, jak ses učila ve škole, jak si obstaráváš živobytí. Ptali se mě, jestli neznáš nějakýho Kindrila Nashaka. Kdo je to?“

„Jeden chlap,“ odvětila a snažila se skrýt překvapení. Tak Kindril Nashak! Byl to zlatý hřeb, zatím její největší úspěch v obchodě, který jí vynesl čtyři sta nových kreditů na účtu u bankéře v Billibottonu. Ale i to byla drobnost – rozhodně nic, co by jim mělo stát za pozornost. Císařští speciálové měli za úkol vyhledávat vládce podsvětí, a ne chytré holky s čistě osobní ctižádostí.

„Tak jeden chlap!“ vybuchl otec ostře. „Někdo, kdo mě tě zbaví, doufám.“

„Už ti přece dávno nepřekážím,“ namítla Klia hořce. „Zastavila jsem se, jen abych se podívala, jak se máš.“ *A zjistila, proč mě tak svědí hlava, když na tebe pomyslím.*

„Říkal jsem jim, že tady nikdy nejsi!“ ječel Sonden. „Říkal jsem jim, že jsem tě už nejmíň půl roku neviděl. Vždyť je to nesmysl! Víš, jak dlouho to tady teď budu uklízet? A to jídlo! Vysypali mi všechno jídlo!“

„Pomůžu ti to uklidit,“ nabízela se Klia. „Bude to nanejvýš hodinka.“

Doufala, že tolik rozhodně ne. Hlava ji svědila, když si vybavila i ostatní tváře: kamarády, spolužáky a pak všechny, kdo měli něco společného s Nashakem. Jednou věcí si byla jistá: z ničeho nic začala být důležitá – a rozhodně ne proto, že se pohybuje na černém trhu.

Asi o hodinu později, když byl nepořádek z větší části uklizený a Sonden se začal uklidňovat, políbila ho na temeno hlavy a rozloučila se s ním nadobro. Tentokrát to myslela vážně.

Nemohla se ještě starat o otce, když měla pocit, že jí shoří hlava. *To nemá co dělat s pocitem viny, ujišťovala se. Je to něco nového, jiného.*

Od této chvíle by totiž jakýkoliv styk s otcem mohl být nebezpečný.

8.

Major Perl Namm, speciální vyšetřovatel Císařské bezpečnosti, přidělený do dahlského sektoru, čekal už dvě hodiny v palácové kanceláři císařského poradce Farada Sintera. Nervózně si upravoval límec. Psací stůl Farada Sintera byl naleštěný a elegantní, zhotovený z karonského stromu rostoucího v Císařských zahradách, byl to dar Klaje I. Stál na něm jenom vypnutý informátor imperiální třídy. Po jedné straně stolní desky byla plaketa se sluncem a kosmickou lodí. Vysoký strop kanceláře podpíraly sloupy z trantorského čediče, ovinuté složitým květinovým vzorem, vytvořeným usměrněnými paprsky z paprskometu. Major jej sledoval vzhůru až k překladům, a když se zase podíval dolů, Farad Sinter stál u stolu a tvářil se podrážděně.

„Ano?“ Major Namm byl světlovlasý, pevně stavěný a nebyl zvyklý na soukromá slyšení na tak vysoké úrovni, ani na Palác. „Druhé hlášení o hledání Klie Asgarové, dcery Sondena a Bethel Asgarových. Prohlídka otcova bytu.“

„Co jste zjistili?“

„První inteligenční testy v normálu, nic mimořádného. Po dosažení deseti let věku však testy začaly vykazovat mimořádné skoky – pak, ve věku dvanácti let, se ukázalo, že je idiot.“

„Standardní imperiální inteligenční test, pravda?“

„Ano, pane, upravený pro dahlské... hm... potřeby.“

Sinter přešel místností a nalil si. Majorovi nenabídl, ale ten by stejně nevěděl, co se dělá s tak kvalitním vínem. Jeho chuť byla nepochybně omezená na surový stimul k či na přímější stimy, oblíbené u armády a policie. „Soudím, že nemá žádný záznam o dětských nemocích,“ podotkl Sinter.

„Mám pro to dvě vysvětlení, pane,“ řekl světlovlasý major.

„Ano?“

„Dahlské nemocnice zpravidla registrují jen mimořádné choroby. A v případech, že by ty mimořádné choroby vrhly na nemocnici špatné světlo, neregistrují ani ty.“

„Je tedy možné, že vůbec nedostala zánět mozkových blan... jako dítě, když skoro všichni, co mají aspoň špetku inteligence, ho prodělali.“

„Je to možné, pane, ale velmi nepravděpodobné. Pouze jedno ze stovek normálních dětí nedostane zánět mozkových blan. Pouze idioti ho nedostanou vůbec, pane. Možná že ho nedostala právě z tohoto důvodu.“

Sinter se usmál. Důstojník zcela zřejmě mluvil o něčem, čemu nerozuměl. Ve skutečnosti byl ten poměr jedna ku třiceti milionům, i když se vyskytlo mnoho takových, kteří tvrdili, že zánět neměli. A to samo o sobě bylo významné, jako kdyby nepřítomnost této nemoci poskytovala člověku zvláštní status.

„Majore, jste vy vůbec zvědavý i na ty sektory, ve kterých nehlídkujete?“

„Nikoli, pane. Proč bych měl?“

„Víte, která je nejvyšší budova na Trantoru? Tedy nad úrovní moře?“

„Nevím, pane.“

„Znáte nejlidnatější sektor?“

„Neznám, pane.“

„Největší planetu ve známé Galaxii?“

„Ne.“ Major se zamračil, měl dojem, že si z něj druhý muž dělá legraci.

„Většina lidí tohle neví. Nezajímá je to, a když jim to řeknete, hned to zapomenou. Všeobecný rozhled se ztrácí v každodenních malichernostech, jež musí znát, aby přežili. Co třeba základní princip cestování na hyperpohon?“

„Nebesa... ne. Omlouvám se, pane. Nevím, pane.“

„Já to taky nevím. Na tyhle věci není nikdo zvědavý.“ Příjemně se usmál. „Napadlo vás někdy, že Trantor dnes vypadá poněkud zpustle?“

„Někdy ano, pane. To je svízelné.“

„Stěžoval jste si někdy na radě ve svém bydlišti?“

„To je k ničemu. Stěžovat by se dalo na tolik věcí, jenže kde začít?“

„Pochopitelně. A přece máte pověst schopného a možná i trochu výjimečného důstojníka.“

„Děkuji, pane.“

Sinter se podíval na naleštěnou měděncovou podlahu. „A to nejste zvědavý, proč se tak zajímám o tu dívku?“

„Ne, pane.“ V tom okamžiku však major neznatelně spiklenecky mrkl.

Sinter vykulil oči. „Tak vy si myslíte, že se o ni zajímám kvůli sexu?“

Major okamžitě ztuhl. „Ne, pane. Není na mně si něco takového myslet.“

„Já bych se bál, kdybych měl být jen v její *přítomnosti*, majore Namme.“

„Jistě, pane.“

„Nikdy nedostala zánět mozkových blan.“

„To nevíme, pane. Nejsou záznamy.“

Sinter jen zavrtěl hlavou. „Já vím, že nikdy zánět neměla, stejně jako žádnou jinou dětskou nemoc. A ne proto, že je idiot. Ona je víc než jenom *imunní*, majore.“

„Jistě, pane.“

„A může mít zcela mimořádné schopnosti. Není vám divné, jak to vím? Díky Vaře Lisové. Ona tu dívku objevila před týdnem na dahlském tržišti. Skvělá kandidátka, napadlo ji okamžitě. Musím poslat Varu Lisovou s vámi, určitě to zlepší vaše šance.“

Major neříkal nic, jenom stál v pohovu s očima upřenýma na protější stěnu. Ohryzek mu poskakoval. Sinter ho dokázal bez problémů přechít, nemusel mu vidět do duše. Major tomu moc nevěřil a netušil, kdo je Vara Lisová.

„Dokážete mi ji najít sám, bez pomoci Vary Lisové?“

„Dostanu-li k tomu přiměřený počet mužů, najdu ji během dvou tří dnů. S mým oddílem mi to potrvá asi tak tři týdny. Na Dahlu teď zrovna nevládne kooperativní nálada, pane.“

„Taky bych řekl, že ne. No, najděte ji, ale nezatýkejte jí a snažte se, aby si vás nevšimla. To byste neuspěl stejně, jako neuspěli mnozí jiní, co se setkali s takovými, jako je ona...“

„Chápu, pane.“

„Povíte mi, co dělá, s kým se stýká. A až vám poručím, tak ji z dálky střelíte do hlavy velkorážní kinetickou puškou. Pochopil jste?“

„Ano, pane.“

„Tak jak jste to už věrně provedl dříve.“

„Ano, pane.“

„Potom mi přinesete její tělo. Ne kriminalistům, ale mně, sem do mé kanceláře. Můžete jít, majore.“

„Rozkaz, pane.“ Major Namm odešel.

Sinter příliš nevěřil ve schopnosti policie ve kterémkoliv sektoru. Dala se poměrně snadno uplatit a Sinterovy zesílené policejní hlídky doposud nenašly ani jediného robota. Všichni jedinci, na které se zaměřily, byli jenom lidé. Roboti je dokázali velice chytře oklamat.

Ale ta Klia Asgarová... mladá dívka, aspoň podle vzhledu. Jak robot dokáže předstírat, že roste? Sinter se těšil, že přijde na kloub spoustě tajemství.

Vliv zánětu mozkových blan na lidskou zvědavost a obecně na lidskou civilizaci nebyl z těchto záhad zdaleka nejzajímavější. Na tom nic záhadného nebylo. Sinter měl silné podezření, že tu nemoc vytvořili roboti – možná před mnoha tisíci lety, když je vyhnali ze světa lidí – s cílem nenápadně redukovat intelektuální schopnosti lidí a vytvořit Císařství, které se jen málokdy bude bouřit proti centrále...

Málem se mu z toho zatočila hlava. Tolik podezření, tolik teorií!

S úsměvem se ještě na chvíli ponořil do svých spekulací, potom přešel ke stolnímu informátoru a vyhledal název největšího světa v Galaxii.

Sinter taky nikdy nedostal zánět mozkových blan, nějak se rnu vyhnul, a přesto měl inteligenci vysoko nad normál. A byl neobyčejně zvědavý.

A byl člověk skrz naskrz. Farad Sinter si nejméně dvakrát za rok nechal udělat rentgen, aby si to dokázal.

Největší obydlanou planetou v Galaxii byl Nak, plynový obr obíhající kolem jedné hvězdy v provincii Hallidon. Měl čtyři miliony kilometrů v průměru.

Ale teď měl jiné starosti. Postavil se ke stolu – nikdy si při práci nesedal – a probíral se zprávami, jež mu vytiskl informátor. Na přesměrování záchranných lodí od Sarossy a zániku *Oštěpu slávy* něco smrdělo. Za rostoucím zneklidněním veřejnosti skoro cítil Linge Chena. A přesto to skoro celé spískal Klayus. Sinter musel trochu povolit, dát tomu chlapci pocit důležitosti.

Chen byl velice chytrý člověk.

Sintera napadlo, jestli Chen dostal v dětství zánět mozkových blan...

Dalších pět minut zamyšleně seděl před informátorem, po němž přebíhala hlášení, která vůbec nesledoval. Měl spoustu času, aby se vypořádal s komisařem Chenem.

9.

Mors Planch už Císařství (a sobě) sloužil padesát let, a proto sledoval, jak jdou věci od deseti k pěti, s ponurým klidem. Máloco ho dokázalo rozházet, alespoň napohled. Byl to klidný, tiše mluvící muž, jenž byl zvyklý plnit mimořádné úkoly. Ale nikdy ho ani ve snu nenapadlo, že si ho k sobě zavolá samotný Linge Chen, aby mu svěřil úkol tak banální, jako bylo vyhledání ztracené kosmické lodi. A navíc jenom průzkumné!

Stál na ocelovém balkoně zavěšeném nad trantorskými Hlavními kosmickými doky a díval se na dlouhé vyrovnané řady bronzovo-slonovinových císařských lodí podobných nábojům, které se sice na povrchu leskly, avšak již dlouho je ovládaly posádky, které fungovaly čím dál víc jen podle zaběhaných postupů, aniž by ještě chápaly základy mechaniky a elektroniky, natož fyziky, stojící za zázračnými skoky z jednoho konce Galaxie na druhý.

Nejvýš tak něco vyleštit, a nade vším se vznáší stín jako zatmění v poledne...

Přičichl si k vůni v klopě, aby dostal lepší náladu. Do malého starožitného knoflíku, jež mu před sedmi lety daroval Linge Chen, byly naprogramované příjemné vůně tisícovky světů. Chen byl výjimečný člověk, schopný chápat pocity a potřeby druhých, i když sám žádné neměl – kromě touhy po moci.

Planch svého pána znal dost dobře, aby věděl, čeho je schopný, ale mít rád ho nemusel. Chen docela slušně platil, a mělo-li Císařství pomalu zahnívat, Planchovi rozhodně nevadilo vyhnout se nejhoršímu neštěstí a bídě.

Vedle něj se náhle objevila vysoká hubená žena se slámově žlutými vlasy a převyšovala ho o dobrých deset centimetrů. Vzhledl a setkal se s jejíma onyxovými očima.

„Mors Planch?“

„Ano.“ Obrátil se a napřáhl ruku. Žena ustoupila a zavrtěla hlavou. Na Huylenu, jejím světě, byl tělesný kontakt při prostém pozdravu považován za hrubost. „Vy budete Tritch.“

„Raději nehádejte,“ podotkla. „Ale trefil jste se. Mám tři lodi, které můžeme použít, a vybrala jsem tu nejlepší. Je soukromá a má licenci k obchodním cestám po celém Císařství.“

„Povezete jen mě a já chci napřed vidět váš hyperpohon a provést na něm pár úprav.“

„Ale?“ Tritch okamžitě přešla dobrá nálada. „To nenechávám dělat ani odborníky. Co není polámané, to se nespravuje.“

„Já jsem víc než odborník,“ ujistil ji Planch. „A za to, co jsem vám zaplatil, si můžete koupit tři takové lodě.“

Tritch otočila hlavou ze strany na stranu, což bylo gesto, jemuž Planch nerozuměl. Existovalo tolik společenských konvencí a tolik odstínů! Trilion lidských bytostí bylo velmi těžké pochopit, obzvlášť tady v centru, kde se protínalo tolik cest.

Šli k bráně do doku, kde parkovaly Tritchiny lodi. „Říkal jste, že letíte na průzkum,“ pravila Tritch. „Říkal jste, že to bude nebezpečné. Za ty peníze to riziko беру, ale –“

„Poletíme do nárazové vlny supernovy,“ sdělil jí Planch, aniž by se na ni podíval.

„Ach.“ To ji umlčelo, ale jenom na chvíli. „Sarossa?“ Přikývl. Vstoupili na pohyblivý chodník k přístavišti, projeli tři kilometry kolem jiných plavidel, převážně císařských, pak několika palácových, až k lodím koncesovaným obchodníkům, jako byla Tritch.

„Odmítla jsem čtyři nabídky místních lidí, abych tam letěla zachránit jejich rodiny.“

„To je vaše věc,“ podotkl Planch. „Teď vás platím já a ne oni.“

„Jak vysoko to sahá?“ zeptala se Tritch a odfrkla si. „Nebo spíš, jak vlivný člověk jste?“

„Nikdo za mnou nestojí. Dělán, co se mi poručí, a o rozkazech nediskutuju.“

Trítch zdvořile vyjádřila pochyby, pak šla napřed k lávce a poručila otevřít vrata nákladového prostoru. Loď vypadala spořádaně, mohla být asi dvě stě let stará a měla samoopravný pohon. Jenomže kdo mohl vědět, jestli samoopravné jednotky ještě fungují? Lidé dnes věřili strojům až moc, většinou proto, že jim nic jiného nezbyvalo.

Planch si povšiml jména: *Květ zla*. „Kdy odlétáme?“

„Hned,“ řekl Planch.

„Víte,“ řekla Tritch, „vaše jméno je mi nějak povědomé... Nejste z Huylenu?“

„Já?“ Zavrtěl hlavou. Vešli do prostorného, téměř prázdného nákladového prostoru. „Na váš druh jsem moc malý, Tritch. Ale moji lidé tvořili semennou kolonii, která zabydlela váš svět asi před tisícem let.“

„Tím se to ale vysvětluje!“ řekla Tritch a zase se zavrtěla, tentokrát jinak, což znamenalo – aspoň předpokládal – radost nad možným historickým příbuzenstvím. Huylen byl klanové společenství, místní lidé si libovali ve vyhledávání rodových spojení hluboko do historie. „Je mi ctí, že vás mám na palubě! Co pijete, Planchu?“ Ukázala na bedničky plné exotických likérů, které v rohu skladiště drželo silové pole.

„Zatím nic,“ řekl Planch, ale s potěšením si prohlédl výběr značek. Pak uviděl deset bedniček, z nichž se mu zrychlil tep, a zastavil se. „U všech všudy,“ zaklel, „jestlipak tohle není Živá voda z Trillianu?“

„Dvě stě lahví,“ odpověděla a pousmála se. „Až dokončíme práci, dostanete dvě flašky. Jsou v ceně zájezdu.“

„Jste velkorysá, Tritch.“

„Víc než tušíte, Planchu.“ Mrkla na něj. Planch dvorně sklonil hlavu. Už zapomněl, jak lidé z Huylenu dokážou být otevření, až dětiští, a taky zapomněl mnoho jejich gest. Nezapomněl však, že jsou jedni z nejprotřeplejších obchodníků v celé Galaxii.

Vrata se zavřela a Tritch Plancha odvedla do strojovny, aby si prohlédl nejintimnější část lodi a případně si s ní pohrál.

10.

Když se pod kupolemi začalo stmívat a světla za okny jeho kanceláře zhasínala, Chen se posadil do svého oblíbeného křesla a vyvolal si zprávy Císařské knihovny, která byla nejlepší a největší v celé Galaxii. Kolem začaly létat slova a obrazy, všechny nějak spojené se zkázou Sarossy a ztrátou *Oštěpu slávy*. Po lodi nebylo ani památky a nebylo ani pravděpodobné, že se ještě objeví. Nejlepší odborníci tvrdili, že ji zřejmě spolkla diskontinuita během posledního skoku, což bylo nebezpečí spojené s výbuchem supernovy, nicméně velmi vzácné z toho prostého důvodu, že v lidském životě byl výbuch supernovy mimořádnou událostí. Po celé Galaxii k tomu dojde nejvýš jednou dvakrát do roka a většinou spíš v neobydlených částech.

Bulvární plátky už vyzývaly císaře (samozřejmě uctivě) a mnohem jedovatěji také poradce Sintera, aby znovu uvážili přesun záchranných lodí. Chen se ponuře usmál. Ať si *to* Sinter trochu přebere.

Pokud se mu Mors Planch neozve, bude muset Lodovika někým nahradit, a to velice brzo. Měl už čtyři kandidáty, i když žádného tak kvalifikovaného jako Lodovik, ale všichni byli hodni pracovat v Komisi pro veřejnou bezpečnost. Jednoho si vybere jako asistenta a ostatní tři pošle do učení, aby se už nikdy nestalo, že pokud komise přijde o důležitého pracovníka, nebude ho mít kým nahradit.

Tři z komisařů byli Chenovi zavázáni za jisté soukromé výhody a Chen to mohl využít jako záminku, aby do důležitých úřadů dosadil oddané lidi.

Mávnutím ruky zprávy vypnul, vstal a upravil si roucho. Potom vyšel na balkon, aby se pokochal západem slunce. Skutečné slunce pochopitelně nebylo vidět, ale nařídil, aby se kupole nad Císařským sektorem pravidelně opravovala, takže západy slunce byly pravidelně vidět, jak tomu za jeho mládí bývalo po celém Trantoru. Sledoval umělecké pojetí s pocitem uspokojení, potom se však vážně zamyslel nad budoucností.

Chen už málokdy spal déle než hodinu denně, obvykle v poledne, takže měl celý večer na přípravu na příští den. Během hodinového spánku asi třicet minut snil a dnes si nechal zdát o

dětství, což už neudělal celá léta. Z vlastní zkušenosti věděl, že sny jen málokdy odrážejí každodenní skutečnost, ale mohou ukazovat na osobní problémy a slabosti. K těmto mentálním procesům v podvědomí choval Chen velkou úctu. Věděl, že právě v nich se vykonává nejdůležitější práce.

Představoval si sám sebe jako kapitána své vlastní kosmické lodi se skvělou posádkou – představující podvědomé myšlenkové procesy. Jeho úkolem pak bylo udržovat je neustále v pohotovosti, a proto každý den nejméně dvacet minut prováděl speciální mentální cvičení.

K tomu účelu měl zvláštní přístroj, navrhl mu ho nejlepší psycholog na Trantoru – možná nejlepší v celé Galaxii. Psycholog před pěti lety zmizel po skandálu, který u císařského dvora vyvolal Farad Sinter.

Tolik propojení a propletenců. Své nepřátele Chen pokládal za nejbližší a nejdůvěrnější spolupracovníky, občas s nimi cítil dokonce jakýsi smutný soucit, když jeden po druhém odpadávali, jak se stali obětí vlastních hranic a slepoty.

Nebo, jako v Sinterově případě, vlastní agresivní hloupostí a šílenství.

11.

Hari bydlel v prostém bytě v univerzitním areálu. Od smrti Dors Vanabili to byl jeho třetí byt. Nějak nemohl najít místo, kde by se cítil doma. Po pár měsících, v tomto případě po deseti letech, najednou začal být nespokojený, byť bylo zařízení bytu sebeneurčitější, a stěhoval se jinam. Často trávil noc v knihovně, poněvadž potřeboval udělat nějakou práci hned po ránu – což sice udělal, ale nebyl to ten hlavní důvod.

Ať byl kdekoliv, Hari se cítil velice sám.

Neváhal využít svého postavení na univerzitě a reputace v Císařské knihovně, aby získal nové úkoly. Dopřál si jen pár výstředností, jako když si člověk nechá opravit starý stroj a doufá, že to s ním už nějak doklepe. Dokončení bývalo vždy obtížné. Měl tolik

vzpomínek na začátky, a ty byly daleko zajímavější, uspokojovaly ho mnohem víc než cokoliv, co mu mohl život nabídnout teď...

Možná proto se na svůj proces téměř těšil, těšil se na přímý střet s Linge Chenem, na to, jak Císařství ještě jednou donutí hrát podle sebe, těšil se na svůj poslední a největší trik. Pak to bude vědět. Vše bude skončeno.

Když byl prvním ministrem Kleona I., v několika případech využil svého postavení k tomu, aby získal informace, které potřeboval. Jedním ze stěžejních problémů psychohistorie byl pojem nečekaných kulturních a genetických proměnných, totiž jak zařadit výskyt mimořádných jedinců.

V té době nebral v úvahu psychické schopnosti jednotlivců, jako byla jeho vnučka nebo její otec Raych, ani o nich mnoho nevěděl, a pokud ano, tak jen abstraktně. Příliš se nezabýval ani schopnostmi, které měl na tomto poli Daneel.

Ti všichni měli mimořádnou schopnost přesvědčovat, a jemu se v minulých letech podařilo zajistit, aby psychohistorie toto zvláštní nadání vzala v úvahu na úrovni, jakou zastupovala Wanda.

Když však byl prvním ministrem, zabýval se daleko obecnějším problémem dějin a politiky, bezohlednou ctižádostí, ať už byla nebo nebyla provázena osobním charismatem. V Císařství měl celou řadu případů, které mohl studovat, jak nejlíp to z dálky šlo...

Tehdy mu to nestačilo. Se slepou a neotřesitelnou umíněností, kterou projevoval, když řešil nějaký psychohistorický problém, a přestože to Dors nechtěla, přiměl Kleona, aby na Trantor dopravil pět politiků právě takového typu – nelítostných, charismatických tyranů. Z jejich světů je vyhnali buď pro vzpouru, nebo pro podvracení Císařství, k čemuž docházelo v průměru na jedné z deseti tisíc planet za každý standardní rok. Tyto lidi většinou tajně popravili, někdy je poslali do vyhnanství na osamělé asteroidy, kde dožili bez případných obětí.

Hari požádal Kleona, aby si s nimi mohl promluvit a provést na nich několik víceméně nedestruktivních psychologických a lékařských zákroků.

Ještě teď si vzpomínal, jak si ho Kleon zavolal do svých přepychových soukromých komnat a mával mu papírem s žádostí před obličejem.

„Vy mě žádáte, abych tu *žoužel* dal přivést na Trantor? Abych porušil zákonný postup a možná odložil i jejich popravu, jen abyste vy ukojil svou *zvědavost*?“

„Je to velmi vážný problém, Výsosti. Nemohu nic předvídat, dokud pořádně nepoznám tato výjimečná individua a to, kdy a jak se objevují v lidských kulturách.“

„Aha! Tak proč nestudujete *mne*, ministře?“

Tenkrát se Hari usmál. „Neodpovídáte charakterově, Výsosti.“

„To jako že nejsem šílený psychopat? Aspoň že si myslíte, že ještě mohu být zachráněn. Ale abych ty ohavné obludy dopravil na svou planetu... Co když se jim podaří uprchnout, Hari?“

„Spolehněte se na svou tajnou službu, že vám je zase najde, Výsosti.“

Císař si odfrkl. „Máte v císařskou bezpečnost větší důvěru než já. Tyhle zrůdy jsou jako rakovina – mají talent vyvolávat nádory ve společnosti a pak je využívají ke svým vlastním cílům. Řekněte mi pravdu, Hari, co si od toho slibujete?“

„Nejsem jen zvědavý, Sire. Tihle lidé dokážou změnit běh událostí, stejně jako zemětřesení změní tok řeky.“

„Ne, na Trantoru se jim to nepodaří.“

„Zrovna tuhle, Sire –“

„Já o tom vím a už jsme to dali do pořádku. Ale takoví lidé – to je jenom úchylka, Hari.“

„V lidských dějinách ovšem dosti běžná –“

„A chápeme ji natolik dobře, abychom tyhle lidi odhalili a pak eliminovali ze všech imperiálních funkcí. Většinou se nám to podaří.“

„Ale ne vždycky, Sire. Ty mezery potřebuju zaplnit.“

„A opravdu jenom kvůli psychohistorii, Hari?“

„Možná že je potom budete moci odhalit mnohem lépe, Výsosti, a možná se pak tyrani v našich světech budou vyskytovat méně často.“

Kleon s prstem na bradě chvíli přemýšlel, pak dal prst dolů, udělal kroužek a řekl: „Tak dobře, ministře. Když bude třeba, zdůvodníme to politicky. Říkal jste pět?“

„Víc jich v daném čase nedokážu prostudovat, Sire.“

„A ty nejhorší?“

„Znáte přece jména těch, o něž jsem požádal.“

„Nikdy jsem se s žádným z nich nesetkal, ani jsem žádnému osobně nedal císařské pověření, Hari.“

„To já vím, Sire.“

„Takže ve vašich učebnicích psychohistorie to nebude moje vina, že?“

„Ovšemže ne.“

Harimu se podařilo prosadit svou. Pět tyranů dopravili na Trantor a umístili do nejbezpečnějšího vězení Císařského sektoru, do Rikerianu.

K prvnímu setkání tenkrát došlo –

Hari byl hluboko ponořen do vzpomínek, když mu byt ohlásil, že před hlavními dveřmi čeká jeho vnučka a chce s ním mluvit. Hari jí vídal velice rád, zvláště proto, že na sebe neměli moc času – ale teď! Právě když narazil na něco důležitého!

Wandu už pár týdnů neviděl. Se svým manželem Stettinem Palverem vytvořili skupinu těch nejlepších mentaliků ze všech osmi set sektorů Trantoru a na společenské schůzky jim nezbýval čas. Za pár týdnů, co nejdřív po procesu to půjde, mentalikové odejdou na Hvězdný konec, aby začali pracovat na tajném projektu Druhé Nadace.

Hari vstal, počkal, až se mu vrátí síla do nohou, oblékl si župan a řekl dveřím, ať se otevrou. Vstoupila Wanda a přinesla s sebou závan studeného vzduchu a pachy z chodeb – kuchyňských kvasnic (a nešlo o lahůdky z Mykogenu!), ozonu a něčeho, co připomínalo čerstvý nátěr.

„Už jsi to slyšel, dědečku? Císař po nás jde!“

„Po kom, Wando? Po kom jde?“

„Po mentalicích. Jednu ženu z naší skupiny přetáhli na svou stranu a ona přiznala ty nejneuvěřitelnější věci, samé lži, jen aby si

zachránila kůži. Jak to ten *kluk* mohl udělat? Je naprosto nezákonné pronásledovat a vraždit občany.“

Hari zvedl ruce a řekl ji, aby zpomalila. „Pověz mi to celé od začátku.“

„Na začátku je ta ženská, jmenuje se Lisová, Vara Lisová. Patřila k těm, co jsme vybrali pro Druhou Nadaci. Podle mě sice nebyla od začátku stabilní – Stettin si to myslel taky, ale byla velice chytrá, velice přesvědčivá a citlivá. Mysleli jsme, že nám pomůže urychlit vyhledávání dalších mentaliků, i kdybychom jí už plně nedůvěřovali... aby letěla s námi.“

„Vzpomínám si. Viděl jsem ji na posledním setkání,“ pravil Hari. „Malá žena, vypadala nervózně.“

„Jako myška, říkala jsem si,“ potvrdila mu Wanda. „Minulý měsíc šla do Paláce, a my jsme o tom nevěděli –“

„S kým tam mluvila?“

„S Faradem Sinterem!“ Wanda to jméno doslova vyplivla.

„A co mu řekla?“

„To nevíme, ale Sinter pak poslal tajnou policii na hon mentaliků, a když je najdou, tak zemřou... Na kulku v hlavě!“

„Naši? Ti, co byli vybráni pro Plán?“

„Je to divné, ale ti ne. Přímá souvislost neexistuje. Zabil i ty, jež jsme ještě vůbec nekontaktovali.“

„To je ani nevyslychal?“

„Žádné jemňůsky. Jasná, prostá a čistá vražda. Dědečku, takovou rychlostí nikdy nenaplníme potřebné počty! Náš typ je velice vzácný!“

„Nikdy jsem se se Sinterem osobně nesetkal,“ přemýšlel nahlas Hari, „i když se mě jeho lidé vloni vyptávali. Pokud si vzpomínám, chtěli vědět něco o mykogenských legendách.“

„Teď obracejí naruby celý Dahl a hledají jistou mladou ženu! Ještě nevíme, jak se jmenuje, ale někteří z našich na Dahlu už ji cítí... málem ji našli... Je neobyčejně nadaná. Jsme si skoro jisti, že hledají právě ji. Jen doufám, že dokáže přežít a že se k ní dostaneme první.“

Hari Wandě ukázal, ať se posadí ke stolku, a nabídl jí čaj. „Sinter se zřejmě nezajímá ani o Plán, ani o mne, a vím určitě, že neví nic o

tom, že my se zajímáme o mentaliky. Takže bych moc rád věděl, po čem vlastně jde.“

„Je to šílené!“ vyhrkla Wanda. „Císař ho nedokáže usměrnit a Linge Chen taky neudělá nic!“

„Šílenství je samo sobě cílem i odměnou,“ poznamenal potichu Hari. Sledoval projevy nespokojenosti s tím, jak Sinter zvládá problém se Sarossou. „Chen možná dobře ví, co dělá – a my zatím musíme přežít a zajistit pokračování Plánu.“

Přes to, jak byly Wandiny zprávy důležité, Hariho vyrušení stejně podráždilo. Dokonce to bylo horší. Potřeboval by, aby ho nechali na pokoji, aby mohl přemýšlet o tyranech a o výsleších. Ve vzpomínkách navíc bylo cosi důležitého, něco, co si nedokázal vybavit...

Ale přesto řekl Wandě, ať zůstane na večeři, snad aby ji uklidnil a zjistil, co ještě ví.

Při večeři si Hari najednou spojil vzpomínky s rovnicemi a ten spojovací článek našel. Byl to jakýsi neurčitý pocit, že se setkal s Daneelem. Kdy? Kde? Pak mu to došlo a už nepochyboval, že se s ním setkal a Daneel mu řekl cosi směšného a případně škodlivého... pro Farada Sintera.

„Chci požádat o audienci,“ sdělil Wandě, když přišla řada na moučník. Dala na stolek misky se studeným pudinkem a sobě přidala kokozmrzlinu, což se naučila od Reycha.

„U koho?“ zeptala se. „U Sintera?“

„U něho ještě ne,“ řekl Hari. „U císaře.“

„Vždyť je to *zrůda*, příšerný fracek! Dědečku, tohle ti nedovolím.“

Hari se zasmál. „Milá Wando, strkal jsem hlavu do lví tlamy daleko dřív, než ses narodila.“ Vážně se na ni zadíval a tiše se zeptal: „Vnímáš snad něco špatného?“

Wanda odvrátila zrak, potom se na něj podívala zpříma. „Ty víš přece, proč neustále vyhledáváme mentaliky, že, dědečku?“

„Vím. Ty a Stettin jste zjistili, že se vaše schopnosti z neznámých důvodů vytrácejí. Hledáte stabilnější základní skupinu, kde se protichůdné síly a slabosti vyruší a vytvoří stabilní vliv.“

„V posledních týdnech nikoho neslyším jasně, dědečku. Nevím, co se s tebou může stát. Nic nevidím... jen prázdno.“

12.

Vara Lisová už celá léta v noci nespala, bála se toho, co uslyší buď ve spánku, nebo při usínání. V takových chvílích dokázala vnímat, jak se její síť roztahuje jako mrak nad celým okolím, a když se vrátila, lpěly na ní emoce, touhy a starosti lidí žijících na kilometry daleko, ryby, které musela jíst, ať jí to bylo milé nebo ne.

Když byla malá, toto nechtěné nadání k nočním lovům se objevovalo jednou dvakrát měsíčně, a ona nikdy přesně nevěděla, jestli se prostě zbláznila, nebo opravdu může zjistit to, co se zřejmě dozvídala od rodičů a bratra, od sousedů, od milenců, od těch několika málo, které přitahovala, protože už tenkrát na ní bylo něco strašidelného, v jejím chování i v jejím vzhledu.

Ted' se síť rozprostírala každou noc a ona už dávno nedokázala pojmout všechno, co přinášela, už nedokázala odhazovat útržky a kousky životů lidí kolem sebe. Připadala si jako mucholapka, kterou někdo pověsil nad hromadu odpadků.

Až když za ní přišli mentalikové – alespoň si tak říkali, třebaže ona své nadání nikdy nepojmenovala – uvědomila si, že to, co dokáže, může mít pro někoho cenu. A pak, když trávila noc cvičením s ostatními mentaliky na Streelinské univerzitě, zachytila ten útržek snu, který jí pronikl až do hloubi duše a otrásl jí.

Byl to sen *mechanických lidí*. Nebyli to tiktaci, ty legrační strojky, jež v dobách svého rozkvětu tolik znepokojovaly Trantor a další světy, nyní dávno zmizelé. Ne tiktaci, ale roboti, kteří vypadali jako lidé, kteří se dokázali mezi lidmi pohybovat, aniž by si jich někdo všiml.

A existovaly dokonce *mechanické ženy*, aspoň v tom snu existovaly, které dokázaly neuvěřitelné věci, dokázaly *vraždit*, dokázaly vzbudit i lásku.

O tom snu přemýšlela Vara Lisová po celé týdny, než požádala o audienci u císaře. Byla to dost šílená žádost – jak mohla doufat, že ji přijme někdo tak vznešený! – nicméně jí vyhověli, a přijal ji sice ne

sám císař, ale někdo jiný – posvěcený hlas svědomí Císařství, císařský poradce Farad Sinter.

Sinter ji přijal zdvořile, zpočátku poněkud chladně, ale když mu předvedla své důkazy, začal se ptát, ryl do ní, prokopával se jejím zmatkem a nalézal drahokamy důkazů, které jí unikly. Farad Sinter ten surový sen vytáhl z anonymity noci, dal mu politickou autoritu, logickou váhu a strukturu, kterou by ona nikdy nesložila dohromady, ani za milion let.

Vara Lisová si nejdřív začala Sintera svým způsobem vážit, pak obdivovat a nakonec se do něj zamilovala. V mnoha věcech byl jako ona, citlivý, nervní, naladěný na myšlenkové frekvence, které ostatní nevnímali... nebo ji o tom všem dokázal přesvědčit.

Chtěla ho za milence, ale Farad Sinter ji rovněž přesvědčil, že tělesný styk je pod jejich úroveň. K uspokojení jim poslouží vznešenější věci.

Toho dopoledne tedy vstoupila do jeho soukromých komnat v Paláci, jako vždycky v doprovodu dvou chladných strážkyň, přesvědčená, že mu přináší to, co hledá nejvíc. Přesto si něco nechávala pro sebe, něco, co nezapadalo do celkového obrazu.

„Dobré ráno, Varo!“ pozdravil ji. Seděl u pojízdného stolku se snídání, ještě oblečený do zlatem vyšívaného županu, a pronikavé oči mu zdánlivě zářily potěšením, že ji vidí. „Co pro mne máš dnes?“

„Nic nového, Farade.“ Posadila se na pohovku před ním, unavená a znechucená. „Je to všechno hrozně zmatené. Přísahám, že jsem z toho úplně vedle!“

Sinter nesouhlasně mlaskl a pohrozil jí prstem. „Nezahazuj své mimořádné nadání, má milá.“

Oči se jí rozšířily hladovou touhou, o níž Sinter předstíral, že ji nevidí. „Už víš, kdo tě na to navedl? Tím svým snem o mechanických lidech?“

„Nevím, jestli to byl muž nebo žena. Ne, to opravdu nevím. Ty tváře ve snu si pamatuju, ale žádnou jsem nepoznala. Už jste dopadli ji?“

Sinter zavrtěl hlavou. „Ještě ne. Ale nevzdávám se. Máš nějaké další stopy, podezřelé osoby?“

Vara Lisová se začervenala a zavrtěla hlavou. Brzo mu bude muset říct, jak to všechno začalo, že se už jednou snažila dostat se do skupiny mentaliků nižší úrovně, daleko slabších, než byla sama, a o moc slabších než ta mladá žena, kterou před čtrnácti dny začala vnímat, jejíž mysl za noci přímo plála. Ale oni s ní zacházeli hezky, takže měla dva důvody, proč o nich Sinterovi zatím neřekla: zcela určitě to nebyli roboti a ona pořád ještě měla aspoň nějakou čest a věrnost. Snažila se dokonce usměrnit jeho vizi tak, aby nepronásledoval každého chudáka používajícího mentální nátlak. Byla přesvědčená, že se v tomto ohledu mýlí, třebaže mu to pochopitelně nemohla povědět.

Usoudila, že Sinter by zřejmě nereagoval nejlíp, kdyby mu řekla, že dělá chybu, i když se jedná o maličkost.

Poslal jí na Dahl, neboť měl tušení, že tam je víc možných kandidátů než kdekoli jinde na Trantoru, a tam se pak v jednom hotelu převalovala celou noc, a když vytáhla své sítě, našla v nich svou dosud největší kořist.

Nenáviděla Dahl, jeho špínu, zášť, odmítání všeho a vztek. Doufala, že se tam už nikdy nevrátí.

„Myslím, že by ses tam měla vrátit a pomoci speciálům osobně,“ řekl jí Farad Sinter, jako by o nic nešlo. „Nějak jim nepřeje štěstí.“

Dívala se na něj a do očí jí vhrkly slzy.

„Varo, ty jsi tak citlivá! Vždyť přece o nic nejde. Jenom potřebujeme, abys nám pomohla najít jednu konkrétní jehlu v kupě sena. Jestli je tak nadaná jako ty, pak –“

„Jestli si to přeješ, tak půjdu,“ zamumlala. „Jenom jsem si myslela, že už vám to stačí.“

„Zatím nestačí. Mně to nestačí. A pochybuju, že mi zbývá čas, abych našel přesvědčivé důkazy.“

Nuceně se rozzářila a položila mu první otázku, která ji napadla. „Co ti robotu udělají, až se dovědí, že o nich víme?“

Sinter ztuhl. „To je pro nás největší nebezpečí,“ prohlásil zachmuřeně. Na chvíli sklopil zrak. „Někdy si myslím, že nás nahradí replikami, které budou dělat dál, co jsme dělali dosud, tak jak jsme byli zvyklí. Ale budeme bez ducha, prázdní.“ Chvíli musel

hledat slovo, které znělo tak tajemně a cize, když ho vyslovil. „Bez duše.“

„Nevím, co to znamená,“ řekla Vara.

Sinter zavrtěl hlavou. „Já taky ne, ale bylo by hrozné ji ztratit.“ Chvilí se touto chmurnou vyhlídkou těšili spolu, vychutnávali pocit společně sdíleného nebezpečí.

13.

„Vaše žádost mi připadá trochu podivná,“ prohlásil císař, „když uvážím, že Linge Chen a jeho komise vás příští měsíc hodlá soudit pro velezradu.“ Klayus jen kroutil hlavou a zvedl obočí. „Nemyslíte, že se nehodí, abych s takovým setkáním souhlasil?“

„Rozhodně,“ odpověděl Hari, složil ruce a sklonil hlavu. „Svědčí to o vaší nezávislosti, Výsosti.“

„To ano, jsem daleko nezávislejší, než si lidé myslí. Popravdě řečeno, ta komise mi vyhovuje, protože koná spousty nezajímavé práce a zvládá podrobnosti, které mě nezajímají. Linge Chen má dost rozumu, aby mne nechal starat se o vlastní záležitosti a nepletl se mi do nich. Takže proč bych se měl zajímat právě o vás? Tedy kromě toho, že jste výjimečný vědec.“

„Napadlo mě, že by vás třeba mohla zajímat budoucnost, Výsosti,“ řekl Hari.

Klayus si téměř neslyšně odfrkl. „Ach ano, ty vaše věčné sliby.“ Hari se za Klayem vydal přes ústřední kulatou komnatu, neméně dvanáct metrů v průměru a možná třicet metrů vysokou. Nahoře v kupoli se otáčely všechny obydlené soustavy Galaxie a rozsvěcovaly se v tom pořadí, jak byly osídlovány. Bylo jich celkem deset milionů. Hari vzhlédl a zamrkal nad tím, čeho lidstvo dosáhlo. Klayus si mapy nevšímal. Jeho stisknuté rty a daleko od sebe posazené a poněkud prázdné oči Hariho zneklidňovaly.

Klayus otevřel velké dveře do své zábavní místnosti. Dveře – spíš vchod do krypty – se tiše otevřely v mohutných závěsech a po jejich rámu se začal rozlézat jakýsi zelený a zlatý hmyz. Hari usoudil, že je to projekce, avšak nepřekvapilo by ho, kdyby byl skutečný.

„Víte, Krkavče, o tu vaši budoucnost se moc nezajímám,“ pronesl lehkým tónem císař. „Avšak informován jsem. Nenechám ten proces zastavit a nebudu Chenovi říkat, co má dělat.“

„Já teď mluvím o vaší bezprostřední budoucnosti, Sire,“ opravil ho Hari. *A doufám, že Daneelova zpráva nebyla jenom sen, pouhá fantazie! Jestli ano, bude mě to stát krk!*

Císař se otočil a usmál se nad tím dramatickým vyjádřením. „Prý tvrdíte, a stojí to i na záznamu, že Císařství stojí před zánikem. To mi tedy připadá velezrádné dost. V tom se s Chenem shodujeme.“

„Tvrdím, že za pět set let bude Trantor v troskách. Ale vaši budoucnost jsem ještě nikdy nehodnotil, Sire.“

Zábavní místnost byla plná obrovských soch zvířat z celé Galaxie, všechno to byli masožravci a všichni byli zachyceni při útoku. Hari je však nevnímal jako umělecká díla. Umění ho nikdy příliš nezajímalo a jeho populární formy už vůbec ne. Pokud ovšem nemohl obecné zábavní trendy abstrahovat jako indikátory zdraví společnosti.

„Už jsem si nechal hádat z ruky,“ podotkl Klayus a pořád se usmíval, „od spousty krásných žen. Všechny do jedné zjistily, že mám krásnou dlaň a čeká mě skvělá budoucnost. Nebudu zavražděn, Krkavče.“

„Zavražděn nebudete, Sire.“

„Tak tedy svržen? Pošlou mě do vyhnanství na Smyrmo? Tam přece poslali mého hrdinského pětkrát praděda. Smyrmo, horká a suchá planeta, kde se nedá vyjít bez ochranného obleku, kde to páchne sírou a ve skále jsou jen přecpané tunely, které se pro člověka nehodí. Jeho paměti jsou docela zábavné. Tak co, Krkavče?“

„Ne, Sire. Budou se vám smát, až nakonec ztratíte veškerou autoritu, pak si vás přestanou všímat a Linge Chen se vám už nebude muset klanět. Ostatně už dost brzy vyhlásí lidovou demokracii a vás nechá jen jako symbol a bude vám krátit důchody, takže už nebudete moct udržovat ani zdání moci.“

Císař se zastavil mezi dvěma garethskými lvy, největšími masožravci planet se střední gravitací, v životní velikosti – asi dvacet metrů od drápů na tlapách po chápavý čenich s ostrými výrůstky. Opřel se jednomu o nohu. „Psychohistorie tvrdí tohle?“

„Nikoli, Sire. Stačí zkušenost a logická dedukce bez psychohistorie. Slyšel jste někdy o Joranumovi?“

Císař pokrčil rameny. „Zřejmě ne. Osoba nebo místo – nebo zvíře?“

„Byl to muž, který se chtěl stát císařem, zradil svůj tajný původ a přihlásil se k dávným mýtům... o robotech.“

„O robotech? Ano, taky na ně věřím.“

Hariho to šokovalo. „Sire, nejde o tiktaky, nýbrž o inteligentní stroje v lidské podobě.“

„No jistě. Já věřím, že existovaly kdysi dávno, než jsme je přerostli. Odložili jsme je jako hračky. Ten pokus s tiktaky byl už jen anachronismus. Mechanické dělníky dávno nepotřebujeme a mechanickou inteligenci ještě méně.“

Hari jen pomalu mrkal a napadlo ho, jestli tohoto mladého muže nepodcenil. „Joranum věřil –“ (*připomněl si, že ho k tomu dovedl Raych!*) – „že jeden robot pronikl až do Paláce. Tvrdil, že tehdejší první ministr Demerzel je robot.“

„Ach, ano. Na něco takového vzpomínám... nebylo to tak dávno, že? Ale předtím, než jsem se narodil?“

„Demerzel se mu vysmál a Joranumovo politické hnutí se díky tomu zesměšnění zhroutilo.“

„Ano, ano, teď se mi to vybavuje docela jasně. Demerzel rezignoval a Kleon I. si místo něho našel jiného člověka. Vás. Je to tak, Krkavče?“

„Ano, Sire.“

„A tehdy jste získal svou politickou obratnost, kterou tak obratně uplatňujete, že ano?“

„Má politická obratnost nestojí za řeč, Výsosti.“

„Já si to nemyslím, Krkavče. Vy žijete, zatímco Kleona I. zavraždil... *zahradník*... který byl ve spojení s vámi, je to tak?“

„V jistém smyslu ano.“

„Pořád naživu, Krkavče. Opravdu velice mazané, možná máte nějaké tajné a kompromitující dokumenty, které v klíčovém okamžiku odhalíte klíčovým hráčům. Máte tajný spis i na Linge Chena, Krkavče?“

Hari se proti své vůli zasmál. Klaya jeho reakce spíš pobavila než urazila. „Nikoli, Výsosti. Chen je politicky neprůstřelný. A jeho chování je bezúhonné.“

„Skutečně? Tak kdo? Kdo mne znemožní a nakonec svrhne?“

„Máte jednoho asistenta, člena soukromé rady, který věří v roboty.“ *Tohle si Daneel přál, abych věděl.* Hariho až zamrazilo. Co když Daneel už neexistuje, nebo opustil Trantor a on si to všechno jenom představuje? Napětí posledních měsíců a žal, který neslábl...

„No a?“

„Věří, že v současné době na Trantoru existují roboti. Pronásleduje je *a střílí*. Kinetickými zbraněmi.“

Wandiny informace souhlasily s tím, co věděl od Daneela: spojující článek a palčivé podezření se spojily. Jenomže Hari zoufale potřeboval trochu času, aby si promyslel rozhovory s těmi tyrany. Něco mu pořád chybělo!

„Skutečně?“ Císaři zazářily oči. „Našel skutečné roboty?“

„Ne, Sire. Jenom lidi. Vaše poddané. Občany Trantoru, dokonce z jednoho ze vzdálených světů, z Helikonu, což je divné, protože odtamtud pocházím taky.“

„To je velice zajímavé! Nevěděl jsem, že pronásleduje roboty. Mám si ho zavolat a vyslechnout ho ve vaší přítomnosti, Krkavče?“

„Mě se to netýká, Výsosti.“

„Předpokládám, že mluvíte o Faradu Sinterovi.“

„Ano, Sire.“

„Střílí a zabíjí mé poddané! To jsem nevěděl. Víte, Krkavče, že o tom silně pochybuju? Ale je-li to pravda, tak to zastavím... Pokud však jde o to chytání robotů, tak má aspoň nějakou neškodnou zábavu.“

„Linge Chen ponechá Sinterovi tak dlouhý drát, aby se do něj zamotal. Pak do něj pustí proud... A až se bude Sinter smažit, Výsosti, bude létat hodně jisker. Mohly by popálit taky vás.“

„Aha chápu – Chen každému připomene, jak dopadl Joranum, i to, že já nechávám takovou osobu volně pobíhat a vraždit občany.“ Klayus si opřel bradu do dlaně a zamračil se. „Císař zabíjející občany... nebo ignorující jejich nespravedlivou smrt. Velmi citlivé. Vysoce zápalné. Vidím to docela jasně a není to tak úplně nemožné.“

Ano.“ Výraz mu potemněl, přimhouřil oči. „Na dnešní večer jsem měl jisté plány, Krkavče, a vy jste mi je pokazil. Tohle zřejmě nevyřeším za pár minut.“

„To asi ne, Výsosti.“

„A Sinter je dnes v Mykogenu a dřív než před večerí se nevrátí. Takže co kdybyste zůstal u mě, třeba mi něco poradil, a pak, Hari – můžu vám říkat Hari?“

„Bude mi ctít, Výsosti.“

„A potom to oslavíme a já vás za vaše služby odměním.“

Hari na sobě nedal nic znát, ale tohle bylo to poslední, po čem toužil. Císařovy zábavy znalo jenom pár lidí, jejichž počet Linge Chen udržoval co nejnižší s pomoci pečlivě umísťovaných úplatků a neomalného nátlaku. Hari nechtěl patřit k těm, na něž Chen musel zatlačit, zejména teď ne...

Musí přežít do procesu a déle, dokud nevznikne Nadace... Jedna císařským ediktem, druhá v tajnosti.

Jenomže rovněž nemohl nechat Sintera řídit a ohrožovat Wandu a Stettina a budoucnost všech těch, kteří by mohli odletět na Hvězdný konec. Kterí tam musí odletět! Podle rovnic to tak musí být!

14.

Lodovik, po pěti dnech strávených o samotě, upadl do stavu, jenž u robota odpovídal lidskému kómatu. Neměl žádné úkoly, nemohl být nijak užitečný, neměl nikoho, komu by sloužil, a nezbývalo mu než vstoupit do klidového režimu, aby nedošlo k poškození obvodů. V tomhle robotickém kómatu se jeho myšlenky pohybovaly pomalu, uchovával si jen těch pár mentálních procesů, co mu ještě zbývaly, aby se nemusel úplně vypnout. Pak by ho mohl totiž zachránit pouze člověk nebo údržbářský robot.

V tomto stavu se Lodovik pokoušel zjistit, co se u něj změnilo. Nepochyboval o tom, že k nějakým změnám došlo. Dokázal vycítit změny v klíkových vzorcích, v diagnostice. Část pozitronického mozku tok radiace nárazové vlny supernovy pozměnil. A ještě tu bylo něco.

Neřízená hyperloď plula několik světelných dní od Sarossy, zcela mimo komunikaci, procházející statutární geometrii, a nedokázala přijímat ani rádiové hypervlny, přesto Lodovik věděl určitě, že ho něco, nebo někdo, prohlíželo a pohrálo si s jeho programy a procesy.

Od Daneela slyšel o memových entitách, bytostech, které nezakódovávaly své myšlení do hmoty, ale do polí a plazmatu samotné Galaxie, o těch inteligencích, jež pronikly do datových procesorů a sítě Trantoru a které se pomstily na některých Daneelových robotech, k čemuž došlo předtím, než Lodovik přišel na hlavní planetu Císařství. Trantor opustily před třiceti lety. Lodovik o nich vlastně nic nevěděl, Daneelovi se zřejmě nechtělo zabíhat do podrobnosti.

Možná se jedna nebo víc těchto memových entit přišly podívat na supernovu nebo z jejího prudkého jasu získávaly energii. Možná narazily na ztracenou hyperloď, našly ho a vstoupily do něj. Pozměnily jej.

Lodovik už si nemohl být jistý, že funguje normálně.

Zpomalil své myšlenky ještě víc a připravil se na dlouhé století chladu před úplným koncem.

Tritch se svým prvním důstojníkem Trin s obavami sledovaly, co Mors Planch dělá. Ten totiž zalezl s několika mobilními diagnostickými přístroji hluboko do jednotek hyperpohonu, sice daleko od aktivních cívek z pevného hélia a proti sobě postavených, pozitivně vyladěných metrových krystalů chloridu sodného, obyčejné kuchyňské soli, takže nemohlo dojít ke zranění, ale přesto –

Tritch během letu nikomu nedovolovala hrabat se v hyperpohonu, ale to, co Planch prováděl, ji fascinovalo a děsilo zároveň. Tritch a Trin ho pozorovaly z ochozu nad strojovnou, malého balkonu nad patnáct metrů dlouhým jádrem. Konec jádra se ztrácel v temnotách. Planch si nad místo, kde pracoval, pověsil světlo, takže ho zalévala nazlátlá záře.

„Měl byste nám říct, co chcete dělat,“ vyhrkla nervózně Tritch.

„Proč právě teď?“ zeptal se podrážděně.

„Třeba teď. Byla bych klidnější.“

„Vyznáte se v hyperfyzice?“

„Tolik, abych věděla, že po celé lodi vytáhnete atomy z jejich kořenů, obrátíte je čelem vzad a nastrkáte je do směru, kterým se normálně nepohybujete.“

Planch se zasmál. „Velice obrazné, milá Tritch. Líbí se mi to. Ale jsou to jenom řečičky, pastiňák s nimi nenamažeš.“

„Co je to *pastiňák*?“ zeptala se Trin. Tritch jen zavrtěla hlavou.

„Každá letící hyperloď po sobě zanechává trvalou stopu v nejasné říši, které se říká Mirův prostor, po Konneru Mirovi, nebo prostě močál. Mire mě před čtyřiceti lety učil. Už se teď moc nezkoumá, protože většina hyperlodí se dostane tam, kam má, a císařští úředníci si myslí, že s hledáním ztracených lodí je víc problémů než užitku, protože se jich ztrácí tak málo.“

„Jedna na sto milionů letů,“ podotkla Trin, jako by chtěla o něčem přesvědčit sama sebe.

Planch vykoul mezi dvěma dlouhými rourami a odstrčil diagnostický přístroj od motoru, takže se volně vznášel. „Každý motor je během letu propojen s Mirovým prostorem, čímž se loď vyhne tomu, aby se z ní nestaly náhodné částice. Stará technika, již vám nebudu popisovat, mi umožňuje, abych tady zavěsil k motoru monitor a podíval se na nejnovější stopy. Když budu mít trochu štěstí, najdeme stopu, s roztřepeným koncem jako uřezané lano a to bude ta naše ztracená loď. Vlastně spíš stopa po jejím posledním skoku.“

„Roztřepený konec lana?“ podivila se Tritch.

„Náhlý výstup z hyperprostoru zanechává neurčité změny, které se podobají roztřepenému konci. Při plánovaném výstupu žádné takové změny nevznikají.“

„Když je to tak snadné, proč to tak nedělá každý?“ chtěla vědět Tritch.

„Už jsem vám říkal, že je to zapomenuté umění.“

Zatvářila se nevěřicně.

„Ptala jste se,“ řekl Planch tlumeným hlasem, jenž v prostoru motoru zněl dutě. „Máme šanci, tak jedna ku pěti, že nás to vytáhne z hyperprostoru a rozhodí na třetinu světelného roku.“

„O tom jste se nezmiňoval,“ vyjela Tritch ostře. „Ted' už aspoň víte proč.“

Trin tiše zaklela a vrhla po kapitánovi obviňující pohled. Pracoval ještě několik minut a pak zas vyhlédl. Trin už odešla, ale Tritch ještě stála na ochoze.

„Pořád mám u vás ty dvě láhve trillionského?“ zeptal se.

„Pokud nás nepozabijíte,“ opáčila zachmuřeně.

Poodletěl od válců a začal postrkoval diagnostický přístroj k průlezu. „Prima! Myslím totiž, že jsem ji našel.“

15.

Hariho bolely od dlouhého stání nohy. Klayus konečně přestal popisovat sochy svých šelem a odešel. Hari si našel nejbližší pohovku, nesměle se posadil a zhluboka dýchal.

Ted' aspoň viděl, jak daleko věci zašly, kolik ještě Císařství zbývá do rozpadu. Netěšilo ho to, ale už dávno se naučil, že nejlepší způsob, jak žít, je najít pro nepříjemné zkušenosti vícenásobné využití. Toužil se vrátit zpět ke svému primárnímu zdroji a ponořit se do rovnic. Lidé! Tolik droboučkých, přesto však potenciálně katastrofálních poruch, jako když ho rozežírá hladový hmyz...

Hari se obrátil ke stále otevřeným dveřím a snažil se ten hmyz zahlédnout, ale projektory se vypnuly, když Klayus vyšel. Když se otočil, stál za ním malý mladý muž, lavrentský sluha.

„Císař poručil, abych vám zařídil veškeré pohodlí, než dojde k jednání,“ sdělil mu sluha a příjemně se usmíval. Jeho hladký, kulatý obličej v šeru sálu se sochami připomínal rozsvícenou svítlnu. „Nemáte hlad? Večer sice bude hostina, ale něco lehčího byste si mohl sníst už teď... Nemám vám něco udělat?“

„Tak ano,“ svolil Hari. V Paláci jedl velice často, aby takovou šanci neodmítl, a sníst si tu něco v polovičním soukromí byl přepych, v nějž ani nedoufal. „Bolí mě každý sval. Nemohl byste mi sem poslat maséra?“

„Ovšem, zajistě!“ Lavrent'an se široce usmál. „Jmenuji se Koas. Byl jsem vám přidělen na dobu vaší návštěvy. Ale vy už jste zde byl, že ano?“

„Ano, naposledy za vlády Agise XIV,“ odpověděl Hari.

„To už jsem tady byl rovněž,“ řekl Koas. „Možná jsem vás dokonce obsluhoval, já nebo moji rodiče.“

„Je to možné,“ řekl Hari. „Vzpomínám si, že se o mě moc pěkně starali. Ale obávám se, že dnešní večer nebude zdaleka tak příjemný. Doufám, že mi pomůžete, abych se uvolnil a připravil na práci, která mě čeká.“

„Bude mi velkým potěšením,“ ujistil ho Koas a hladce se uklonil. „Chcete připravit něco speciálního, nebo vám stačí menu? Samozřejmě používáme jen to nejlepší ze vzdálených planet a z Mykogenu.“

„Farad Sinter je zřejmě znalec mykogenských lahůdek, že?“

„Ale ani ne, pane,“ pravil Koas a ohrnul nos. „Má rád prostou stravu.“ Koas to zřejmě neschvaloval.

Takže je v Mykogenu proto, aby tam z nich vymáčkl trochu informací, pomyslel si Hari. Jejich mýty o robotech. Ten chlap se z toho brzo zblázní!

Koas nebyl odborník na masáže, takže se místo něj objevily dvě služebné se suspenzním lehátkem. Hari si lehl a vděčně se poddal jejich obratným rukám. Chvilí byl skoro rád, že šel do paláce a vyžádal si audienci u Klaya.

Masérky mu začaly hníst nohy, uvolňovaly ztuhlé svaly a nějak se jim i podařilo uvolnit bolest v levém koleně, která ho trápila už celé týdny. Pak přešly k pažím, tlačily a mačkaly překvapivě silně, což v něm vyvolávalo příjemně bolestné pocity, jež se rychle rozplývaly v malátnost.

Zatímco na něm pracovaly, Hari přemýšlel o výhodách a privilegiích pro vůdce, jejich spolupracovníky a rodiny. Samozřejmě tu číhala sametová past moci, dost přepychu, aby to přitáhlo schopné a soutěživé jedince i k nevďečným a náročným úkolům (tedy podle Hariho názoru. Kleon I. byl císařem občas velice rád a dokonce i Agis se podle toho snažil chovat, což přivedilo jeho pád z rukou Chenovy komise.)

Klayus bral přepych, aniž vnímal odpovědnost s ním spojenou, a to znamenalo nekonečnou příležitost k narušení osobnosti, což Hari

častokrát pozoroval u vůdčích osobností v nejrůznějších soustavách...

Masérky ho hladily, jemně tloukly a hnětly, ale on se ponořil do vzpomínek na své schůzky s tyrany. Většinou se odehrávaly asi tak kilometr pod Síní spravedlnosti a císařským dvorem, v Rikerianu, uprostřed vězeňského labyrintu, bezchybně ovládaného bezpečnostními systémy. Během desetiletí strávených na Trantoru si Hari zamiloval vnitřní prostory, dokonce i ty nejmenší, jenomže Rikerian byl navržen tak, aby trestal a ničil ducha.

Ještě mnoho let poté míval při vzpomínce na ty malé, těsné komůrky noční můry.

V cele, kde se člověk mohl stěží postavit, s černými, vlhkými stěnami a dvěma otvory v podlaze, jedním pro odpad, druhým pro přísun jídla a vody, bez židlí, vyslýchal Nikolu Pase ze Sterradu, vraha padesáti miliard lidí.

Kleon měl bizarní smysl pro humor a trval na tom, že rozhovory budou probíhat právě tam a ne na nějaké neutrální půdě. Možná chtěl, aby Hari pochopil neštěstí toho muže, chtěl mu ukázat věci v perspektivě, snad i chtěl, aby ho litoval nebo s ním cítil a nezredukoval všechno jen na rovnice a čísla, jak, podle něj, Hari hodlal.

„Je mi líto, že nemám nic, čím bych vás uctil jako hosta,“ řekl Nikolo, když se ocitli tvář v tvář v malé, špatně osvětlené cele. Hari na to tehdy reagoval nějakou zdvořilostí.

Pas byl asi o šest centimetrů menší než on, s vlasy tak světlými, že byly téměř bílé, velkýma tmavýma očima, malým kulatým nosem, širokými rty a malou bradou. Měl na sobě tenkou šedou košili, krátké kalhoty a sandály. „Přišel jste studovat Zrůdu?“ zeptal se Nikolo. „Strážní mi říkali, že jste první ministr. Ale asi jste si nepřišel pro politické rady, že?“

„Ne,“ řekl Hari.

„Tak pozorovat Kleonův triumf a navrácení důstojnosti a řádu?“

„Ne.“

„Nevzbouřil jsem se proti Kleonovi. Nikdy jsem si nepřivlastnil císařovu autoritu.“

„Chápu. Tak jak vysvětlíte, co jste udělal?“ zeptal se Hari bez dalších okolků. „Jak jste uvažoval, čeho jste chtěl dosáhnout?“

„Teď všem říkají, že jsem zmasakroval miliardy lidí na čtyřech planetách ve své soustavě, kterou jsem měl rozvíjet a chránit.“

„To tvrdí zápisy. Co se ale stalo podle vás? A varuji vás – mám svědectví tisíců osob a existují i další záznamy.“

„Tak proč se mám namáhat a něco povídat?“ odsekl Nikolo.

„Je docela možné, že mi řeknete něco, co takovým masakrům v budoucnosti zabrání. Vysvětlení, informace, která pomůže, aby se takové situace neopakovaly.“

„Třeba, že mně podobné zrůdy zabijí hned při narození?“

Hari neodpověděl.

„Ne, vy jste daleko rafinovanější, to vidím,“ zamumlal Nikolo.

„Takovým, jako jsem já, zabráníte v přístupu k moci.“

„Třeba,“ řekl Hari.

„Co z toho budu mít já?“

„Nic,“ řekl Hari.

„Pro Nikolu Pase tedy už není nic... Co třeba právo se zabít?“

„To Kleon nepřipustí,“ řekl Hari.

„Mám tedy jenom právo informovat jeho prvního ministra, aby to lépe pochopil a získal ještě větší moc...“

„Můžete se na to dívat i takhle.“

„V téhle díře ne,“ poznamenal Nikolo. „Budu mluvit, ale musí tam být čisto a trocha pohodlí. To je moje cena. Neměl byste dávat *žoužel* do takové díry. A já vám můžu hodně povědět... o lidech a taky o strojích nebo o strojích, co *vypadají jako lidé*... o minulosti i o budoucnosti.“

Hari ho poslouchal a snažil se udržet bezvýrazný obličej. „Nevím, jestli Kleona přesvědčím, aby –“

„Pak se nedovíte *nic*. A ve vašich očích, Hari Seldone, vidím... že jsem se dotkl něčeho, co vzbudilo vaši zvědavost, vidíte?“

Hari se na suspenzním lehátku ošil a masérka, která mu masírovala krk, ho tiše požádala, ať leží klidně. *Proč jsem si na ten rozhovor nikdy předtím nevzpomněl?* zeptal se sám sebe Hari. *Co ještě jsem v sobě potlačil? A proč?*

Pak se celý znovu napjal, čímž pokazil výsledek masáže, protože se sám sebe zeptal: *Daneeli, co jsi to se mnou udělal?*

16.

Vznášející se těla byla uložena do úhledných řad v kajutě posádky, největší místnosti na lodi a taky nejbližší k nouzovému východu uprostřed trupu.

Mors Planch couvl a chvíli nevěděl, jestli nenarazil na mučení a pirátství. Všechna těla byla spojena lany, aby zůstala na jednom místě. *Někdo se o ně i ve smrti postaral.* Umělá gravitace nefungovala a vzduch páchl rozkladem několika dní. Ale musel je spočítat, aby zjistil, zda má smysl pátrat ještě někde jinde v lodi.

Tritch se držela od vstupu hezky daleko. Viděl jen její zarudlé oči nad bílým kapesníkem, který si držela před nosem a ústy. „Kdo je sem naskládal?“ zeptala se zastřeným hlasem.

„Já nevím,“ odvětil zachmuřeně Mors. Nasadil si dýchací přístroj a těla přepočítal. Po chvíli, s prázdným výrazem, vylezl. „Nikdo nepřežil, ale nejsou tu všichni.“ Protáhl se kolem Tritch a zkušeně letěl chodbou k můstku. Tritch ho váhavě následovala, jen se na chvíli zastavila, aby sdělila Trin, co má zatím dělat.

„Řekl bych, že všichni zemřeli během několika minut,“ pravil Planch Tritch, když k němu dorazila. „Jedovatá radiace z nárazové vlny.“

„Lod' má silné pancéřování,“ namítla Tritch.

„Proti neutrinům ne.“

„Neutrino nám neublíží... Jsou jako duchové.“

Planch se podíval do tmavé kajuty důstojníků, rozsvítil baterku a přelétl paprskem po nábytku a stěnách – neviděl nikoho. „Z vnějších vrstev supernovy vylétají neutrino v dost velkém množství,“ vysvětloval stroze. „Za takových podmínek, v takovém množství mohou provést s hmotou velice nebezpečné věci, hlavně s lidským tělem. Cítíte to?“

„Tam vzadu cítím mrtvolu,“ řekla Tritch.

„Ne. Cítíte to *tady*? Co je to?“

Odtáhla kapesník a zavěťřila. „Něco spáleného. Ale ne maso.“

„Správně,“ řekl Planch. „Není to obvyklý zápach, setkal jsem se s ním v minulosti pouze jednou... na lodi, která se dostala do neutrinové vlny, avšak ne ze supernovy. Z planety, která se rozpadla a spolkla ji červí díra. Byla to jedna z katastrof tranzitních stanic asi před třiceti lety. Ta loď se pak dostala do proudu pozměněné hmoty. Já to vyšetřoval, byl jsem členem záchranné posádky. Všichni na palubě byli mrtví. A ta loď páchla spáleninou jako tady... Spáleným kovem.“

„Máte příjemnou práci,“ podotkla Tritch a znova si přitiskla kapesník k nosu.

Dveře na můstek byly otevřené. Planch natáhl ruku, aby Tritch zastavil. Nehádala se. Můstek byl osvětlený pouze svitem hvězd z otevřených přímých portálů. Baterkou si posvítil na ovládací pulty, kapitánovo křeslo, displeje. Displeje nesvítily. Loď byla mrtvá.

„Brzo nám dojde vzduch,“ zavolal na Tritch. „Ať sem posádka nechodí.“

„Už jsem jim to řekla,“ řekla Tritch. „A já tu taky nehodlám zůstat ani o chvíli déle, než budu muset. Zachránit se nedá nic, pokud se loď nedá oživit.“

„Ne,“ přitakal Planch. Můstek vypadal prázdný a byla tu dost velká zima, aby mu šla od pusy pára. Planch se postrčil dál a chvíli mával rukou ve stojatém vzduchu, než se zachytil sloupku a otočil se. Z této polohy zamířil paprsek baterky do protilehlého kouta. Tam uviděl jakousi skrčenou postavu stočenou do klubíčka.

Pomalů se přitahoval, až se k ní dostal na metr. Takže to, co mu řekli, byla pravda. Tenhle byl naživu. Muž k němu pootočil hlavu a on poznal tvář poradce Lodovika Tremy. Jenomže to nebyl vrchní komisař Chen, kdo mu řekl, že Trema bude naživu.

Když v hlubokém vesmíru spatřili neovladatelnou loď, spojil se s Chenem a pak ještě s někým, kdo mu zaplatil mnohem víc než Chen. Byl to dlouhán s mnoha tvářemi a mnoha jmény, který si ho už několikrát najal.

Ten muž se nikdy předtím nemýlil a nemýlil se ani tentokrát. I tam, kde nejspíš budou všichni mrtví, tenhle by měl být naživu... Ale nesmí se dostat do rukou Chenovi. Musí být prohlášen za mrtvého.

Lodovik Trema na Plancha mrkl, pomalu a rozvážně. Planch si položil prst na ústa a zašeptal: „Jste pořád ještě mrtvý, pane. Nehýbejte se a nemluvte.“ Pak vyslovil kódovanou větu skládající se z čísel i slov, kterou mu muž mnoha tváří pro tento případ sdělil.

Přes můstek je pozorovala Tritch. „Co jste našel?“ zeptala se.

„Člověka, jehož jsem hledal,“ řekl Planch. „Co žil o trochu déle. Musel uložit ty ostatní a pak přišel umřít sem.“

Když Lodovika vytahoval, Tritch couvala, jenže nedokázala ho tak rychle chytit. Zkroucené a neživé tělo proplulo před Planchem přímo před Tritch a ona se začala již předem dávit.

„To bude v pořádku,“ uklidnil ji Planch. „Tenhle ani moc nesmrdí. Na můstku je chladněji.“

Tritch nedokázala pochopit, že celou tu cestu podstoupili jenom proto, aby zachránili jediné tělo. Když byli opět na palubě *Květu* zla a Lodovik byl bezpečně uložen v chladicí komoře, dala Planchovi láhev trillianské živé vody, a když si nalil, pozvedl sklenici, aby ji s potěšením připil.

„Vrchní komisař chtěl mít jistotu. A teď, když víme, že je mrtvý a ti ostatní taky, mám ho odvézt na jeho domovskou planetu a dohlédnout na to, aby byl slušně pohřben se všemi císařskými poctami.“

„A ostatní tu necháte? To je dost divné.“

Planch pokrčil rameny. „O rozkazech nediskutuju.“

„A z které planety vlastně je?“

„Z Mořeny Ztracené,“ odpověděl Planch.

Tritch nevěřícně zavrtěla hlavou. „Muž takového postavení, že by byl z planety hanebných parazitů?“

Planch si prohlédl skleničku a zdvihl prst, než se napil. Pak skleničku odložil a prstem ukázal na Tritch. „Máme spolu dohodu,“ řekl. „Smrt toho muže může mít politické důsledky.“

„Vždyť ani nevím, jak se jmenuje.“

„Lidi si to odvodí i z toho mála, co víte, když si pustíte pusu na špacír na nesprávných místech. A když ano, já se to dovím.“

„Dohodu dodržím a budu držet jazyk za zuby.“

„A co posádka?“

„Musel jste vědět, že se nám dá věřit, už když jste nás najal,“ podotkla Tritch tiše, ale výhrůžně.

„Ano, ale teď je to ještě důležitější.“

Tritch se postavila a zvedla láhev, která stála na stole mezi nimi. Pevně ji zazátkovala. „Teď jste mě urazil, pane Planchu.“

„Možná to je z mé strany přehnaná opatrnost, ale urazit jsem vás rozhodně nechtěl.“

„Už se stalo. A teď mě žádáte, abych s vámi letěla na planetu, kam žádný slušný člověk nevzkročí.“

„I Mořena má občany.“

Přimhouřila oči a zavrtěla hlavou. „Jak dlouho tam zůstaneme?“

„Dlouho ne. Vysadíte mě tam a odletíte, až budete chtít.“

Tritch se to líbilo čím dál míň. „Už se vás nebudu dál vyptávat,“ prohlásila a strčila si láhev pod paži. Planch jí už nepřipadal tak přitažlivý a od této chvíle se rozhodla pro čistě profesionální vztahy.

Planchovi to bylo líto, ale ne moc.

Až dodá Lodovika Tremu na Mořenu Ztracenou, bude z něj boháč, už nikdy nebude muset pro nikoho pracovat. Představil si, jak si koupí vlastní plavidlo – takové, které bude udržovat v dokonalém stavu, což se nedalo říct o většině lodí Císařství.

Pokud šlo o toho divného disciplinovaného muže v komoře, který bez námitek dokázal zůstat zavřený v rakvi a neměl žádné potřeby...

Čím míň na něj bude *myslet*, tím líp.

Lodovik letěl v temnotě, bdělý, ale v klidu. Když uslyšel kódovanou zprávu, dozvěděl se, že Daneel pracuje na jeho záchraně.

Měl plně spolupracovat s Morsem Planchem a nakonec ho dostanou zpátky na Trantor.

Lodovik nevěděl, co přesně se s ním stane pak. V boxu si sjel tři autodiagnostické kontrolní programy a byl si skoro jistý, že pozitronický mozek má nepatrně pozměněný. Ale výsledky prohlídek si odporovaly.

Aby se nečinností jeho stav stále nezhoršoval, aktivoval svrchní emoční vrstvu a provedl její diagnostiku. Vypadala neporušeně. Mohl fungovat jako člověk v lidské společnosti, což ho trochu

uklidnilo. Ale kontakt s Morsem Planchem na můstku *Oštěpu slávy* trval natolik krátce, že všechny funkce nestačil vyzkoušet. Nejlepší bude, když zůstane v izolaci, dokud nebude možné provést zevrubnější zkoušky.

Hlavně nikoho nesmí ani napadnout, že je robot. U všech Daneelových robotů bylo právě tohle nejdůležitější. Lidé se nikdy nesměli dovědět, jak dalece roboti pronikli do jejich společnosti.

Lodovik odsunul lidskou vrstvu do pozadí a pustil se do kontroly paměti. K tomu musel na dvacet vteřin uzavřít ovládání vnějších pohybů. Ale vidět a slyšet přitom pořád mohl.

A právě v té chvíli cosi narazilo na povrch boxu. Zvenčí slyšel, jak kdosi s čímsi manipuluje, potom zvuk, jako když kov škrábe o kov. Vteřiny odtikávaly... pět, sedm, deset...

Víko se za skřípění kovu nazvedlo. Ležel na pravém boku, hleděl na stěnu boxu, a tak uviděl pouze nejasně tvář, která nakukovala dovnitř, a měl prchavý dojem ještě jedné. Osmnáct vteřin... kontrola paměti už byla skoro u konce.

„Vypadá úplně jako mrtvej.“ Ženský hlas.

Kontrola proběhla, avšak Lodovik se rozhodl, že zůstane ležet v klidu.

„Má otevřené oči.“ Mužský hlas, ale nepatřil Morsu Planchovi.

„Obrat' ho a podívej se, jestli nemá nějakou identifikaci,“ řekla ta žena.

„Nebesa, to ne! Udělej to sama. Patří tobě.“ Žena váhala.

„Ale kůži má růžovou.“

„Radiální popáleniny.“

„Ne, vypadá, že je zdravý.“

„Je mrtvý,“ trval na svém muž. „Je v bedně už celý den a půl. Bez vzduchu.“

„Mně jako mrtvola nepřipadá.“ Sáhla dovnitř a štípala ho do ruky.

„Studenej je, ale ne ztuhlej.“

Lodovik pomalu vybělil barvu pokožky a snížil si vnější teplotu, aby odpovídala okolí. Kvůli tomu, že to neudělal dřív, se cítil neschopný.

„Mně se zdá bledý dost,“ poznamenal muž. Jiná ruka se dotkla jeho kůže. „Jako led. Něco si zas namlouváš.“

„Ať je mrtvej nebo ne, má cenu malýho jmění,“ řekla ta žena.

„Vím, jakou má Mors Planch pověst, Trin,“ řekl muž. „Snad nečekáš, že svůj úlovek předá tobě.“

Když Lodovika přenášeli na záchrannou loď, zaslechl jméno „Trin“ a usoudil, že jde o zástupce kapitána Tritch. To by mohlo být dost vážné.

„Nafot’ ho,“ řekla Trin. „A brzo se dovíme, jestli je to ten, kterýho chtějí.“

Nad boxem se objevila kamera a tiše snímala jeho obraz. Lodovik se snažit vytvořit modely všech možných příčin jejich chování, všechny scénáře a možné výsledky.

„Jenomže Tritch dala Planchovi slib,“ pokračoval ten muž. „Víš se o ní, že své slovo drží.“

„Jestli se nám to podaří, vyděláme desetkrát víc, než Planch zaplatil Tritch,“ odsekla Trin. „Můžeme si koupit vlastní loď a začít někde na periferii obchodovat. Už nikdy nebudeme mít na krku císařský daně a inspektory. Možná bychom mohli pracovat i ve svobodným systému.“

„Z toho, co jsem slyšel, je to pěkně drsný,“ podotkl muž.

„Svoboda je vždy nebezpečná,“ opáčila Trin. „Tak dobře. Jsme v tom. Pečeti na bedně jsou porušeny. Nyní už nemůžeme couvnout. Tak mu teď nařízni kůži na hlavě a vezmeme si, proč jsme sem přišli.“

Muž vytáhl z kapsy cosi, co vypadalo jako skalpel. Lodovik aktivoval oči a sledoval je v šeru nákladového prostoru. Muž tiše zaklel a naklonil se se skalpelem.

Lodovik si nemohl dovolit, aby do něho někdo řízl. Z povrchových ran mohl krváct, jenže i necvičené oko by poznalo, že není člověk, kdyby skalpel řízl hlouběji. Lodovik rychle propočítal všechna pro a proti několika možných akcí, které by mohl podniknout, a podle toho, co věděl, vybral tu nejlepší.

Mávl rukou a pevně muže sevřel za zápěstí se skalpelem. „Zdravím,“ řekl a posadil se.

Muž vypadal, jako kdyby ho ranila mrtvice. Trhl sebou, zaječel a snažil se vyprostit ruku, pak zaječel znovu. Oči se mu obrátily v sloup, takže bylo vidět pouze bělmo, a na rtech se mu objevila pěna.

Chvíli sebou škubal v Lodovikově sevření, zatímco Lodovik analyzoval nově vzniklou situaci.

Trin couvala ke dveřím. Vypadala zděšeně, avšak ne tolik, jako muž, jehož držel. Lodovik posoudil mužův stav, sebral mu z prstů skalpel a pustil ho. Muž se chytil za rameno a lapal po dechu, jeho tvář získala z lékařského hlediska pochybně zelenou barvu.

„Trin,“ zasténal. Pak se zhroutil. Lodovik vylezl z boxu a sklonil se nad ním. Žena u dveří ho pozorovala, neschopná pohybu.

„Váš přítel dostal infarkt,“ poznamenal Lodovik a zběžně na ni pohlédl.

„Je na lodi lékař nebo lékařské vybavení?“

Zástupce kapitána Trin přiškrčeně vyjekla a utekla.

17.

Klia Asgarová za svým kontaktem zašla na Fleshplay, do drsného, avšak oblíbeného rodinného zábavního střediska na kraji Dahlu, poblíž zábavního sektoru Malý Kalgan. Tady se horské dráhy a artistické výstupy z Malého Kalganu nejdřív vyzkoušely na drsném publiku, než je rozšířili po celém Trantoru.

Fleshplay byl plný zářivě svítících nápisů, jež se šplhaly po stěnách budov téměř až k samé kupoli a oznamovaly nové show a artistické skupiny, staré oblíbené kousky v divadle Hvězdný prach, a reklamovaly nápoje, stimulk, dokonce i zakázané stimy z jiných planet. Klia se jen žíznivě podívala na přetékající kaskády světla, představující nápoje.

Stála v krámku už asi dvacet minut a čekala, neodvažovala se odejít dokonce ani na tu krátkou chvíli, aby si došla pro něco k pití k nedalekému pouličnímu stánku.

Klia pozorovala zástupy nejen očima a viděla víc než jen povrchové detaily. Napohled vypadali všichni stejně. Muži, ženy i děti se v tuto pozdní hodinu procházeli oblečení do dahlské varianty šatů pro volný čas: ženy v bílých blůžkách a černých kalhotových sukních s červenými pruhy kolem pasu, děti v růžových kombinézách a muži v odvážnějších černých oblecích. Když se člověk podíval pozorněji, objevil napětí.

Tohle byli dahlští občané vyšších tříd, ti šťastnější z denních směn a vedení, odpovídající všudypřítomným šedě oděným byrokratům z jiných sektorů, jenomže tihle se tvářili poněkud ponuře a nereagovali na vtipy nebo se jen nuceně usmívali. Vypadali unaveně, po měsících zklamání a rozsáhlého propouštění měli mírně skelný pohled. Barvy jejich skrytých nálad Klia rozeznávala jen v záblescích, protože dnes měla jinou práci. Purpurový hněv a žlučovitou zeleň, které šeptaly v hlubinách jejich myslí, nebyly aury, nýbrž díry, do nichž mohla nahlédnout pouze z určité mentální perspektivy.

Nebylo na tom nic mimořádného. Klia věděla, jaká nálada na Dahlu panuje, a snažila se jí pokud možno nevšímat. Plné ponoření by ji nejenom rozptylovalo, ale mohla by se i nakazit. Musela se izolovat od davu, aby si uchovala ostří.

Toho chlapce poznala, jakmile se jí na druhé straně ulice dostal do zorného pole. Byl tak o rok starší než ona, menší a zavalitější, s podobaným obličejem a několika malými jizvami na lících a bradě, znamení gangů z drsnějších ulic Billibottonu. Za poslední rok už mu několikrát předávala zboží a informace, když nesehnala lepšího poslíčka, ale teď si uvědomila, že by ho mohla vídat častěji, a to se jí nelíbilo. Dal se těžko přesvědčit...

Dobrá práce se v posledních pár dnech skoro nedala sehnat. Klia měla škraloup a skoro nikdo jí nevěřil. Příjmy se smrskly téměř na nulu, a horší bylo, že jen stěží unikla gangu darebáků, jejichž vůdce nikdy ani neviděla. Ve městě se objevila spousta nových lidí, s novými spojenci, a znamenali nové nebezpečí.

Klia si pořád ještě věřila, že se dokáže vyhrabat z jakéhokoli maléru, ale čím dál víc ji to vyčerpávalo. Toužila po klidném místečku s přáteli, jenže přátel moc neměla – a jak si věci stály, žádný by si ji nevzal k sobě.

Což docela stačilo, aby začala přemýšlet o své životní filozofii. Chlapec s podobanou tvářící zachytil její pohled, když chtěla, aby si jí všiml, a pak prošel kolem a schválně předstíral naprostý nezájem. Ona taky, ale popošla blíž a rozhlížela se, jako kdyby někoho čekala.

Když byli na doslech, chlapec zabručel: „O to, co dneska máš, nemáme zájem. Co kdybys vypadla z Dahlu a šla otravovat někam jinam?“

Příkrost, dokonce hrubost moc neznamenal, byla na ně zvyklá. „Máme smlouvu,“ řekla, jako by se nic nedělo. „Já dodávám, ty platíš. Mýmu dennímu šéfovi se nebude líbit –“

„Povídá se, že tvůj denní šéf už je v jímkách,“ odsekl chlapec a drze na ni civěl. „Jako každej denní či noční šéf, co si s tebou někdy začal. Dokonce i Kindril Nashak! Prý mu hrozí Rikerian, nesdělili mu žádný obvinění! Jedno varování, holka. Nech toho.“

Smyčka se stahovala. „A co mám udělat s tímhle?“ zeptala se Klia a zvedla plechovku.

„Nic neberu, nic neplatím. Teď vypadni!“

Klia se na něj na chvíličku zadívala. Chlapec potřásl hlavou, jako by kolem bzučela moucha, a pak se podíval jakoby skrze ni. Až se ho zeptají, ohlásí, že ji vůbec neviděl.

Když po ní všichni chtějí, aby zmizela, a není tu pro ni ani práce, ani důvod, aby zůstávala, pak nastal čas zmizet. Jenže ta myšlenka ji polekala. Nikdy Dahl neopustila na víc než pár hodin. Kreditů jí zbývalo jen asi na dva týdny, ale většinu mohla použít jen u místních černých chodníků – kteří ji mohli teď bez obav vyhodit.

Klia se vydala ulicí do méně výstavného sídliště, kterému se s trochou nadsázky říkalo Měkkí Fleshplay, a prolezla rozbitým plastickým výkladem do opuštěného krámků s potravinami. Tam, mezi potrháným balicím papírem a kusy rozbitého nábytku, přeřízla bezpečnostní pečeť na plechovce a otevřela ji, aby se podívala, jestli v ní není něco, co by mohla prodat mimo Dahl.

Papíry a filmová kniha. Prolistovala papíry a potom si prohlédla pečeť na filmové knížce. Bylo to soukromé, zakódované, nic, co by mohla rozluštit nebo prodat. Vlastně to věděla dřív, než krabici otevřela. Dodávala jenom podhradné zásilky, často jen záložní, nebo informace natolik riskantní, že je nesmělo zachytit žádné bezpečnostní oko, ale ne zas moc riskantní, aby někomu stály za to, že si zaplatí lepšího kurýra ...

A to kdysi bývala nejlepší, jedna z nejlíp placených kurýrek v celém Dahlu, pokračovatelka v tradici tisíc let staré, stejně

pokroucené a prošpikované jazykem a rituály jako kterákoliv náboženská komerce mimo Trantor. Kdysi dokonce oficiální denní šéfové svěřovali dahlským kurýrům úřední a veřejné dokumenty prostě proto, aby zajistili rychlé doručení, když jiné způsoby komunikace čím dál častěji vázly nebo na ně dohlížela komise.

A teď všechno skončilo během několika dní!

Trhla sebou a uvědomila si, že pláče, sice tiše, ale stejně pláče. Otřela si tvář a vysmrkala se do jednoho dost zaprášeného, ale jinak docela čistého kusu balicího papíru, odhodila plechovou krabici do koše a znovu vyrazila do ulic.

Venku přešla na druhou stranu a pár minut vyčkávala. Brzo objevila svůj stín. Čekala, že se ukáže, když se předání neuskutečnilo. Bylo to děvčátko, jen o pár let mladší než ona, které předstíralo, že si hraje. Mělo na sobě zmenšenou verzi černé kombinézy, jakou nosili dělníci v tepelných jímkách. Klia byla příliš daleko, nemohla nasadit přesvědčování, ani se od ní něco dovědět, ale to vlastně ani nepotřebovala.

Děvčátko vběhlo do právě opuštěného krámků a o několik vteřin později se objevilo s obalem a obsahem krabice.

I Klia ze začátku sledovala kurýry a někdy zahlazovala stopy, když se předávka neuskutečnila. Teď to dělali jí. To byl poslední políček, poslední urážka!

Doprava zhoustla. Strop temněl a rozsvěcela se světla markýz a blikala rychleji. Lidé se mačkali, každý hledal chvilkovou úlevu v nudném životě. Pro někoho, koho honili, mohla být taková tlačeniice osudná. V davu se mohlo stát cokoli, a ona bude muset lidi přesvědčovat, aby si nic nepamatovali, ukrývat se nebo se prostě rychle vypařit, mohli ji najít a zabit.

Vzpomněla si na muže ve špinavých khaki šatech. Při té vzpomínce ji už hlava nesvědila, ale bude muset klesnout ještě hlouběji, než obětuje svou nezávislost a vlastně se přidá k nějakému *hnutí*, i když tvrdí, že jsou stejní jako ona...

A možná hlavně proto ne, že jsou jako ona! Představa, že je mezi lidmi, kteří dokážou totéž, co ona –

Náhle v ní každý okolo vyvolával to svědění. Zasténala a razila si cestu valícím se zástupem, hledala výstup k plunžru, velkému

starému výtahu, který spojoval všechny úrovně Dahlu a většinu ostatních trantorských sektorů.

Vara Lisová, k smrti vyčerpaná, poprosila mladého robustního majora, který ji doprovázel, aby ji nechal odpočinout. „Už jsem na nohou celé hodiny,“ naříkala. Bolela ji hlava, šaty měla propocené a viděla rozmazaně.

Major Namm se roztržitě popotahoval za nárameník císařské uniformy a kousal si ret. Vara na něj soustředila takovou nenávist, jakou pocítovala málokdy – ale ublížit mu se neodvážila.

„Nikdo?“ zeptal se nasupeně.

„Za poslední tři dny jsem nenašla nikoho,“ odsekla. „Všechny jste vyplašili.“

Odstoupil od zábradlí balkonu, z něhož bylo vidět na přeplněnou Transdahlskou dálnici, procházející tu přes Fleshplay. Chodci procházeli přímo pod balkonem, zatímco vlaky a autobusy rachotily na visutých kolejích a servodráhách ještě o pár metrů nad nimi. Vara odtud pozorovala davy lidí už sedm hodin. Rychle se stmívalo a z ostře osvětlených pouličních návěstí na druhé straně dálnice ji začínala bolet hlava. Potřebovala se vyspat.

„Pan poradce Sinter by velice uvítal nějaké výsledky,“ podotkl ten mladý major.

„Farad musí brát ohled na mé zdraví!“ štekla Vara. „Jestli onemocním nebo prostě vyhořím, co bude dělat pak? Já jsem jediná zbraň, kterou v té své soukromé válce má!“ Tón jejího hlasu ji překvapil. Už byla na samém pokraji sil. Ale než by se soustředila na to, proč ji Farad potřebuje, hodila raději všechno na majora. „Jestli se moje výkonnost zmenší, bude to vaše vina... Co myslíte, že vám poradce Sinter poví?“

Mladý muž uvážil takovou možnost bez větších emocí. „To vy se mu musíte zodpovídat. Já tady na vás jen dohlížím.“

Vara Lisová zadržela prudký nápor vzteku. *Jak blízko už se dostali! A oni to ani nevědí!*

„Tak mne tedy zaveďte někam, kde si můžu odpočinout,“ poručila mu rázně. „Ona tady *není*. Já nevím, kde je. Necítila jsem ji nikde nablízku už tři dny!“

„Pan poradce Sinter má obzvláštní zájem, abyste našla právě ji. Sama jste nám řekla, že je nejsilnější –“

„Kromě mě!“ vykřikla Vara. „A já ji necítím!“

Světlovlasý major zřejmě konečně pochopil, že dnes už pracovat nebude.

„Pan poradce bude velice zklamaný,“ podotkl a opět se kousl do rtu.

Copak jsou tu všichni idioti? Vara soptila vzteky, ale pochopila, že se dává unést svou únavou a tím se nikam nedostane, dokonce by si mohla uškodit natolik, že jí Sinter nedá to, co od něj chce. „Potřebuju být chvíli sama, odpočívát, a ne se tu s vámi vybavovat,“ prohlásila ochraptěle. „Zítřka to zkusíme znova, v jiném sektoru. Musím pracovat na menší ploše – v prostoru nanejvýš několika bloků. Budeme potřebovat víc agentů a lepší informace.“

„Jak si přejete,“ pravil major a snažil se, aby jeho hlas zněl naprosto věčně. „Zpravodajství je skutečně trochu slabé. Takže zítřka to zkusíme znova.“

„Děkuji,“ řekla tiše. Major prošel prázdným bytem, zastavil se u dveří a podržel jí je. Už byla málem venku, když jí projelo bodnutí čehosi, pro co měla pouze slovo *závist*: náhle si uvědomila přítomnost někoho se stejnými schopnostmi, jako měla ona. Tvář jí zbělela a vykoktala: „N-n-ne! Je tady!“

„Kde?“ chtěl vědět major a postrčil ji zpátky k oknu.

„Ano, ano, ano,“ mumlala si Vara, když ji strkal. *Chovají se ke mně jako k odpornému spratkoví!* Ale vzrušení ze štvance bylo silné. Ukázala chvějícím se prstem a hřbetem druhé ruky si otřela ústa. „Tam dole! Je tu někde blízko!“

Agent se okamžitě zahleděl do proudícího zástupu tím směrem, kterým ukazovala roztráveným prstem. Uviděl ženu, jež se rychle a téměř nepostřehnutelně proplétala mezi spěchajícími lidmi a mířila ke vstupu do plunžru.

Okamžitě zapnul komunikátor a vyhlásil poplach agentům dole v ulici.

„Jste si jistá?“ naléhal na Varu, ale ta pořád jen ukazovala a třela si rty, vjemy byly příliš silné. Ze všech sil se musela držet, aby se neroztřásla. Nenáviděla takové pocity – naučila se je znát, když

bývala u Wandy a Stettina, ale nikdy nebyly tak silné. Ta *závist* jí seděla na prsou, jako kdyby ta *holka* byla schopná ukrást jí úplně všechno, co v životě měla, a ona by tu zůstala jen s prázdnými nadějemi a nekonečným zklamáním!

„Je to ona,“ vyhrkla. „Chyťte ji, *prosím!*“

Kliu pořád svědilo v hlavě tak silně, až se jí zdálo, že má vlasy v jednom ohni. Vykřikla a skočila do kabíny plunžru. Dva postarší muži s mohutnými prošedivělými kníry se na ni podívali trochu s obavami.

Klia jim neviděla přes ramena. Nadskočila si a zahlédla dva muže s hranatými rysy, jak si ze všech sil razí cestu k otevřeným dveřím kabiny plunžru. Dveře se začaly zavírat, agenti zařvali, aby je zastavili, a dokonce použili kódové blikáče, jimiž se ovládal jejich mechanismus.

Klia sáhla do kapsy a nahmatala univerzální údržbářský klíč, běžné, i když zakázané, vybavení každého kurýra. Dveře výtahu jako by zaváhaly a pak se zastavily. Zasunula klíč do ovládacího panelu a zařvala. „Tísňový stav! Dolů!“

Dveře se zase začaly zavírat. Ti dva muži se dovnitř nedostali, bušili zvenku a křičeli, ať okamžitě zastaví.

Oba postarší muži se jí zeširoka vyhnuli. „Kde si přejete vystoupit?“ zeptala se skoro bez dechu, ale usmívala se.

„Na příští úrovni, prosím,“ řekl jeden z nich.

„Tak fajn,“ řekla. Dala plunžru příkaz a pak přiměla oba muže, aby zapomněli, že ji vůbec viděli nebo že se před nimi odehrálo něco mimořádného.

Když na příštím podlaží vystoupili, rychle dveřím poručila, aby se zavřely. Oddechla si a opřela se o počmáranou stěnu. Drsný mechanický hlas řekl: „Tísňové instrukce. Uveďte podlaží údržby.“

Z posledních sil se natáhla a zjistila pronásledovatele na mnoha podlažích nad sebou i pod sebou. Hlava ji pořád bolela. Hlavně se musela dostat z dosahu skupin, které ji hledaly. Takže zbývala jediná cesta – dolů.

„Až dolů,“ odpověděla. „Nulté.“

Znamenalo to čtyři kilometry pod poslední obydlenou úroveň Podzemní řeky.

18.

Tritch se s Morsem Planchem setkala na neutrálním území, daleko od nákladového prostoru, až za kabinami posádky na zádí, v beztlížném servisním průlezu. Jestli doufala, že mu beztlížné podmínky způsobí potíže a ona tak získá výhodu, potom doufala zbytečně. Planch byl stejně doma v beztlíži jako ve standardní gravitaci.

„Ta vaše mrtvola má pozoruhodné schopnosti,“ poznamenala Tritch, když se Planch objevil v ohybu chodby.

„Ta vaše posádka má pozoruhodně špatné vychování,“ odpověděl Planch.

Tritch pokrčila rameny. „Prokletím našich dní je ta hrozná citížadost. Gelu Andancha jsem našla před skladištěm a byl na tom dost zle. Teď leží na ošetřovně a už je stabilizovaný.“

Planch přikývl. Lodovik jeho jméno neslyšel a narazil na Plancha ve chvíli, kdy odnášel jeho bezvládné tělo. Planch Andancha převzal a řekl Lodovikovi, ať se vrátí do nákladového prostoru. Měl by tam ještě být.

„Co tam hledali?“

„Někdo je přeplatil,“ odpověděla Tritch tiše. „Řekla bych, že to byl někdo, kdo nemá rád toho, co zaplatil vám. Kdyby mu dodali Lodovika Tremu, každý by dostal padesátkrát víc, než jim platím já za standardní rok. To je spousta peněz i na tohle zkorumpované Císařství.“

„A co s nimi teda uděláte?“ zeptal se Planch.

„Vypadá to, že by se byli zmocnili lodi a vyřadili nás, možná by nás i zabili. Trin je teď v mé kabině a ožírá se – a ne trillianským. Až bude mít dost, možná ji vyhodím někde nad Trantorem, třeba shoří přímo nad Palácem.“ Tritch zamrkala a sevřela rty. „Byla můj první důstojník a byla vážně dobrá. Ale problém je, co udělat s vámi.“

„Já jsem vás nezradil,“ poukázal Planch.

„A taky jste mi nepověděl pravdu. Ať je Lodovik Trema kdokoli, člověk to není. Trin cosi blábolí o napodobeninách, o *robotech*. Ten, kdo ji najal, jí poručil, ať hledá mechanické lidi. Co víte o robotech?“

„On není robot,“ řekl Planch, zavrtěl hlavou a usmál se. „Teď už se roboti nevyrábějí.“

„Jsou v našich nočních mřích,“ řekla Tritch. „A taky v béčkových filmových knížkách. Tiktaci se zmutovaným mozkiem, toužící po pomstě. Ale Lodovik Trema... šéf poradců vrchního komisaře veřejné bezpečnosti?“

„To celé je nesmysl,“ řekl Planch úsečně, jako by celý ten hovor byl pod jeho důstojnost.

„Já jsem si to našla, Morsi,“ řekla Tritch a zatvářila se smutně, což v beztlížném stavu vypadalo zvláštně. „Měl jste pravdu. Neutrína ve velkém množství působí smrtelně. A proti toku neutrin neexistuje štít.“

„On umírá,“ zalhal Planch. „Ale musí se to v každém případě udržet v tajnosti.“

Tritch zavrtěla hlavou. „Já vám nevěřím. Dodržím však slovo a vysadím vás na Mořeně.“ Na chvíli se zamyslela. „Možná tam s vámi vysadím taky Trin a Andancha a vyřídíte si to tam mezi sebou sami. A teď utíkejte za tím svým mrtvým ministrem.“

Otočila se a chtěla odejít.

„Co kdybych si ho vzal k sobě do kajuty?“ řekl Planch.

„Pošlu vám jídlo a postel do nákladového prostoru. Kdybych tu nechala pobíhat člověka, co je zpražený s živými mrtvolami, tak mám na lodi vzpouru. Na Mořeně budeme za den a půl.“

Když mu zmizela z očí, Planch se zimničně zachvěl. Ani jemu se moc nelíbilo, že patří k Lodovíku Tremovi. Tritch měla naprostou pravdu.

Nikdo na *Oštěpu slávy* neměl přežít. Tedy žádný člověk.

Lodovik stál v nákladovém prostoru těsně vedle svého boxu a se složenýma rukama čekal, až se Planch vrátí. Svou činností nepochybně těžce poškodil lidskou bytost, a přesto ho očekávané obtíže plynoucí z takové situace – snížení mentální frekvence, kritické překalibrování a v extrémních podmínkách dokonce úplné

vypnutí – nijak zvlášť neovlivnily, pokud vůbec. I když by vzal v úvahu mimořádnou povahu svého dlouhodobého úkolu pro Daneela – navíc působnost Nultého zákona – rozhodně by to na něho mělo mít nepříjemné účinky.

A přesto ty, které se objevily, vlastně nestály za řeč. Lodovik se cítil v pořádku a dokonale funkční. Necítil uspokojení – způsobil přece poškození člověka a byl si toho zcela jasně vědom – nicméně nezažíval nic, co by se podobalo paralyzujícímu pocitu z porušení jednoho z kalviniánských Tří zákonů.

Bylo zcela jasné, že se v něm něco změnilo. Pokoušel se zjistit, co by to mohlo být, ale vtom se vrátil Planch.

„Tak tady budeme nějakou dobu spolu,“ sdělil mu Planch věčným tónem. „To jsem, prosím, měl velice pohodlnou kajutu a s kapitánkou jsme...“ Smutně zakroutil hlavou a vzápětí mu ztvrdly rysy. „To je jedno. Jenomže s tímhle scénářem rozhodně není něco v pořádku.“

„Copak?“ zeptal se Lodovik. Protáhl se a usmál se. Lidská osobnost hladce překryla jeho ostatní funkce. „V tom boxu bylo sice pěkně těsně, ale už jsem byl i v horších situacích. Jak se zdá, vyhrabal jsem se z něj ve špatnou chvíli, že?“

„Nic se vám nezdá. Fakt je, že ten chlap dostal infarkt.“

„Tak to je mi líto. Ale obávám se, že neměli za lubem nic dobrého.“

„Někdo po vás touží, živém, nebo mrtvém,“ řekl Planch. „Domníval jsem se, že vrchní komisař veřejné bezpečnosti je už pěkně vysoko. Že je neporazitelný.“

„V téhle pitomé době už není neporazitelný nikdo,“ poznamenal Lodovik. „Za ty potíže, co jsem vám nadělal, se omlouvám.“

Planch Lodovika upřeně pozoroval. „Doposud jsem přecházel všechny výhrady, které mám k téhle cestě a k vám. V císařské politice se může stát všechno – jednotlivec může mít stejnou cenu jako celá sluneční soustava. Centralistická politika tak funguje.“

„Poslyšte, Planchu, snad nepatříte k difuzionistům?“

„To ne. Ale když zradíte Linge Chena, na peníze si obvykle nepřijdete a života si taky neužijete.“

„Chtěl jste nepochybně říct ‚císaře‘?“

Planch se neopravil. „Nebezpečně jste vzbudil mou zvědavost. A zvědavost je jako tok neutronů – pronikne vším a je-li dostatečně silná, pak zabíjí. Jsem si toho vědom... Ale jsem zvědavý na vás...“ Stiskl rty a odvrátil zrak.

„Jsem muž středního věku s mimořádným štěstím, a u toho také skončíme,“ prohlásil Lodovik a zatvářil se zatrpkle. „Jsou věci, které nemůžu znát ani já, ani vy... takže nejlepší bude, když svou zvědavost ovládneme. Ano, správně jsem měl být mrtvý, a nikdo to neví líp než já. Jenomže důvod, proč jsem nezemřel, nemá nic společného s tím absurdním podezřením... no, o těch... o robotech. O tom vás mohu ujistit, pane Planchu.“

„Víte, tohle není poprvé, co slyším o robotech,“ pravil Planch. „Povídáčky o umělých lidech se občas objeví na každé planetě, jsou jako prachové bouře. Před pětatřiceti lety došlo v jedné soustavě Sedmého oktantu dokonce k masakru. Týkalo se to čtyř planet, docela prosperujících, spojených hrdou kulturou, které mohly mít skutečný vliv na ekonomiku celého Císařství.“

„Na to si pamatuju,“ přiznal Lodovik. „Místní vládce tehdy tvrdil, že má nezvratný důkaz, že roboti tam pronikli na nejvyšší místa a podněcují vzpouru. Trapné.“

„Zemřela při tom miliarda lidí,“ podotkl Planch.

Lodovik pravil: „Předpokládám, že za svou obětavou záchranu dostanete zapláceno.“

Planch se náhle tvářil bezvýrazně. „To je hlavní problém,“ řekl. „Kapitán ani posádka nás nemají v lásce. Čest u těchto lidí platí pouze příležitostně, a já jsem s tím měl počítat... U mých lidí je to podobné, mám to po předcích taky v genech. Zavezou nás sice, kam si řekneme, ale musíme počítat s tím, že kdekoliv, na prvním kosmodromu, klidně všechno vyzradí... A s tím nic nenaděláme. Naštěstí je to tak fantastické, že jim nikdo neuvěří. Já bych jim taky nevěřil.“

Linge Chenovi jsem řekl, že jste mrtvý. Záchranná akce skončila nezdarem.“

Lodovik jen sklonil hlavu, takže se objevila jeho dvojité brada. „A teď letíme na Mořenu?“

Planch kývl. Zatvářil se smutně, ale už nic neříkal.

19.

Linge Chen se chystal k císaři na neformální večeři, když mu Kreen donesl zapečetěnou zprávu od Plancha. Ve své meditační a soukromé síni v barvě oceánské zeleně odložil břitvu a mýdlo, s nimiž se holil, a když Kreen odešel, zhluboka se nadechl a položil palec na malý šedý balíček. První pečeť, přijímač a dekodér, při jeho dotyku odskočila – chemická mikroanalýza jeho pokožky potvrdila jeho identitu a rovněž porovнала otisk palce. Druhou pečeť, v samotné disketě s informacemi, otevřel několika slovy, která znal pouze on sám. Zpráva se před ním otevřela.

Mors Planch stál na nějaké lodi, Chen na okamžik zahlédl pozadí, a potom se ozval Planchův hluboký hlas. „Vrchní komisaři, mluvím k vám z paluby *Oštěpu slávy*. Loď, kterou jsem si najal, je dosud jediná, která toto plavidlo potkala, a předpokládám, že vás moje zpráva nepotěší. Nemám dobré zprávy. Váš poradce je mrtvý, stejně jako zbytek posádky...“

Linge Chen pohyboval rty, zatímco si přehrával zbytek zprávy. Planch mu ukázal otřesné detaily, řady mrtvých těl srovnané v jedné kajutě, nález jediného těla na můstku – Lodovika Tremy, zkrouceného a nehybného. Planch potvrdil Tremovu totožnost tím, že přiložil komisařův vlastní identifikátor na Tremův náramek.

Chen zprávu vypnul, než se Planch dostal ke zbytečnému popisu toho, co hodlá dělat dál. Tělo se nedá vyzvednout, na nález lodi je třeba zapomenout. Linge Chen se nenechá obvinít z protekce či výstřelků, zvláště teď ne, když ze stejných důvodů chtěl způsobit pád Farada Sintera.

Na chvíli se cítil jako malý kluk. Byl vždycky přesvědčený, že Lodovik Trema se pohybuje v jiné, vyšší rovině než ostatní lidé. Nikdy by si takovou věc nepřipustil a už vůbec by ji neprozradil někomu jinému, ale Tremovi *důvěřoval* a obdivoval ho. Jeho intuice, která byla téměř neomylná, mu říkala, že ho Trema nikdy nezradí, nikdy neudělá nic proti jeho zájmům. Tremu dokonce zval do své rodiny, pravda, jenom při nejvýznamnějších příležitostech, ale i tak to byl jediný poradce (a vlastně jediný příslušník celé komise), jenž měl to štěstí.

Lodovik Trema byl při těchto oslavách příjemný společník, vážně a s jemu vlastním nádechem nevinnosti si hrával s Chenovými dětmi a lichotil jejich matkám, hlavně kvůli pohoštění, které v nejlepším případě tak tak odpovídalo. A Lodovikovy rady...

Lodovik Trema nikdy Linge Chenovi nedal špatnou radu. Spolu se pětadvacet let propracovávali na nejvyšší vrchol zodpovědnosti nejdříve neslavné, později bolestné služby. Podařilo se jim zvládnout poslední roky Agisovy vlády, pak první léta junty, a Lodovik se ukázal jako neocenitelný organizátor, když se zřizovala Komise pro veřejnou bezpečnost, jež nejdříve držela v mezích a posléze nahradila vojenské diktátory z junty.

Uplynulo deset minut. Kreen tiše zaklepal na dveře síně.

„Ano,“ zavolal Chen. „Už jsem hotov.“

Vzal opět břitvu a dokončil holení. Plet' měl hladkou a bledou. Potom, jako na důkaz svých pocitů, se dvakrát řízl vedle levého ucha. Do vlasů mu tekla krev. Utřel ji do bílého ručníku a ten pak hodil do spalovače a obětoval svou krev nějakým neurčitým mocnostem.

V mládí, když ještě studoval v runinském Císařském vzdělávacím středisku, se naučil takovým rituálům, patřícím k dospělosti, podle pravidel Tua Chena. Tua Chen byl asi největším úspěchem tajného plánu ortodoxních Ruelliánů, kteří asi před čtyřmi tisíci lety chtěli vypěstovat vybranou skupinu administrátorů a byrokratů, kterým se říkalo Zářící. Ve zralém věku Tua Chen napsal dvě Knihy pravidel, založené na ruellianských zásadách – jednu pro administrátory ze šlechtických rodin (a občas i pro samotného císaře), druhou pro stovky miliard úředníků Císařství, pro šedivce.

O Linge Chenovi se vykládalo, že je potomkem Tua Chena v přímé linii.

Školy pro Zářící byly ve své současné podobě plné předsudků a prakticky zbytečné, ve dnech své největší slávy však školily administrátory, které posílali až do nejvzdálenějších koutů Císařství. A naopak, z celého Císařství na Trantor každý rok přicházely miliony kandidátů, aby prošly výukou Tua Chena. Ti nejlepší zaujali místo ve složitě propojené hierarchii této planety a neustále se potýkali s místními, dokonale opevněnými trantorskými šedivci.

Zbytek, když se vyučil, odlétal zpátky do domů nebo do služby na hraničních světech.

Linge Chen byl nejúspěšnějším absolventem této školy a uspěl ne proto, že by úzkostlivě dodržoval tyhle zatraceně přesvědčivé tajné rituály, nýbrž kvůli Lodoviku Tremovi...

To je to nejmenší, co mohl udělat.

„Pane...“ ozval Kreen. Znepokojeně si prohlédl pánovo poranění, ale už věděl dost, aby nic neříkal.

„Jsem hotov. Přineste mi roucho pro císařské audience a k němu černou šerpu.“

„Co má být na šerpě, pane?“

„Jenom jméno Lodovik.“

Kreen se zatvářil sklíčeně. „Už není naděje, pane?“

Linge Chen zavrtěl hlavou a doslova se přes malého sluhu protlačil do šatny. Kreen potom chvíli stál bez hnutí v umývárně, byl opravdu zarmoucený. Lodovik mu vždycky dával najevo, že drobný muž z Lavrenti je všem těm tady naprosto rovný. Kreen si tento pocit hýčkal, třebaže nikdy nebyl vyjádřen slovy.

Pak se s trhnutím probral a následoval svého pána.

Soukromá jídelna byla plná palácových sloužících, kteří na poslední chvíli zařizovali drobné úpravy v organizaci banketu. Hari se zadíval na obrovský lustr s deseti tisíci zářivými skleněnými ornamenty vytvořenými podle planet galaktického roku, který vybral císař, na sto metrů dlouhou síň se sloupy z prvotřídního opálu a na slavné schodiště z tmavozeleného měděnce, dovezeného z jediné soustavy, která kdy byla v Magellanových mračnecích osídlena – byl to neúspěšný pokus, opuštěný před dvěma sty roky, a tento dar byl jediná upomínka na něj. Při pohledu na schody se mu zkřivily rty. Jako první ministr zrušil císařskou podporu tomuto životaschopnému světu, aby se nestal příliš nezávislým a příliš mocným...

Tolik věci udělal, aby uchoval Střed, tolik nezbytných hříchů moci. Zajistil, aby se už nebudovaly vzdálené kolonie, a taky už žádná nevznikla.

U stolu bylo prostřeno pro třicet osob, stálo tam třicet vysokých ebenových křesel, doposud prázdných, protože hosté ještě nepřišli a samozřejmě ani císař dosud neusedl.

Klayus I. provedl Hariho síní, jako by byl čestný host a nikoli obtížná návštěva, která dorazila na poslední chvíli. „Krkavče – říkal jsem vám tak, že? Nevadí vám to, doufám? ‚Krkavec‘ Seldon – to je velice výmluvné jméno! Prorok posledního soudu!“

„Říkejte mi, jak je vám libo, Výsosti.“

„Je těžké se takové přezdívky zbavit,“ podotkl Klayus s úsměvem. Hari, který nikdy nenechal ženskou krásu bez povšimnutí, koutkem oka zahlédl tři nádherné ženy a automaticky se k nim otočil. Ale ženy kolem něj prošly, jako kdyby byl jen jedna ze soch, a došly k císaři, jako by byly sehraný tým. Když přistoupily a obklopile ho, dvě z nich se k němu naklonily a začaly mu něco šeptat do ucha. Klayus zrudl a doslova se začal hihňat.

„Moje zcela mimořádné trio!“ uvítal je po několika vteřinách. „Nevěřil byste, Hari, jako důmyslné tyto tři dámy jsou, co všechno dokážou! Už na mých banketech vystupovaly dříve.“

Ženy se teď jako jedna podívaly i na Hariho, sice s mírným zájmem, ale rychle a naprosto přesně poznaly, co si o tomto starci myslí císař. Hari nebyl mocná osobnost, kterou je nutno zaujmout, byl pouze hračkou, dokonce méně významnou než ony. Hariho napadlo, že kdyby jim náhle vyrostly tesáky a chlupy na nose, nemohl by se tím jejich půvab ztratit rychleji. S moudrostí, vypěstovanou dlouhým životem a mnoha hovory s Dors na téma lidské povahy, spíš než získanou ze svých rovnic, si dokázal snadno představit jejich odborné lichocením, teplou pleť, jemné hlasy, maskující prvotní zmrzlý čpavek. Dors totiž často pronášela podobně štiplavé poznámky o pohlaví, podle něhož byla vyprojektována, a jen málokdy se mylíla.

Klayus ženy propustil s několika tichými slovy. Když odešly a jen tak bezcílně se potloukaly síní, naklonil se k Harimu a svěřil se mu: „Zřejmě na vás velký dojem neudělaly, že? Jenže takové ženské se tu vyskytují nejvíc. Krásné jak zamrzlé měsíce. Můj soukromý poradce dělá, co může, aby našel něco jiného ve stejné kvalitě, ale...!“ Vzdychl si. „Je snazší získat drahé kamení než drahokamy mezi ženami – tedy aspoň pro člověka v mém postavení.“

„U Kleona to bylo stejné, Výsosti,“ poznamenal Hari. „V mládí uzavřel smlouvu se třemi princeznami – manželkami, ve zralém věku se žen odřekl nadobro. Zemřel bez dědice, jak víte.“

„Kleonovu vládu jsem pochopitelně studoval,“ zabručel císař zamyšleně. „Solidní chlap, ne moc inteligentní, ale velmi schopný. Vás měl rád, že?“

„Pochybuji, že by císař mohl mít rád osobu, jako jsem já, Výsosti.“

„Nebud'te zase tak skromný! Dokážete člověka okouzlit, skutečně. Vy jste měl za manželku tu pozoruhodnou ženu –“

„Dors Vanabili,“ řekl řezavý hlas za nimi.

Císař se půvabně otočil, jeho plášť zašustil o podlahu a tvář se mu rozzářila. „Farade! To je od vás hezké, že jste přišel tak brzo.“ Soukromý poradce se císaři uklonil a letmo pohlédl na Hariho.

„Když jsem se dověděl o vašem návštěvníkovi, nemohl jsem odolat, Výsosti.“

„Vy asi znáte mého soukromého poradce Farada Sintera – Farade, to je ten slavný Hari Seldon.“

„Dosud jsme se nesetkali,“ řekl Hari. V císařově přítomnosti nikdy nikdo nikomu nepodával ruku. V minulých staletích se při obyčejném stisku rukou mezi spiklenci a vrahy vyměnilo tolik zbraní, že se to považovalo za hrubé a dokonce nebezpečné porušení dvorské etikety.

„Hodně jsem o vaší slavné manželce slyšel,“ poznamenal s mírným úsměvem Sinter. „Pozoruhodná žena, jak říkal císař.“

„Hari mne přišel před vámi varovat,“ řekl Klayus a ušklíbl se. „Vůbec jsem netušil, v čem zase jedete, Farade.“

„Mé záměry jsme přece probírali, Výsosti. Co ještě mohl pan profesor Seldon dodat?“

„Tvrdí, že pořádáte hony na ty mechanické lidi. Na roboty. Z toho, co mi řekl, jste tím zřejmě přímo posedlý.“

Hari ztuhl. Situace nabývala na vážnosti a on přímo cítil, jak se smyčka utahuje. Teď skoro zalitoval, že zvolil tento přímý přístup u člověka tak záluďného a nepředvídatelného jako Klayus. Nebylo by dobré, kdyby si ho Farad Sinter všiml a označil...

„Popletl mé cíle, asi ho popletly nějaké klepy. O naší činnosti jich existují spousty – všechny falešné, Výsosti.“ Ze Sinterova úsměvu přímo odkapával med a dobromyslnost.

„Ta genetická studie... ta přece má obrovskou cenu, nemyslíte, Hari? Už jste si to dal od někoho vysvětlit?“

„Provádí se v rámci soustavy a rovněž pro nejbližších dvanáct hvězd Středu,“ vysvětloval Sinter.

„Jenomže strílet přitom lidi!“ pokračoval Klayus. „Proč, Farade? Potřebujete snad vzorky?“

Hari nemohl uvěřit vlastním uším. Císař mohl stejně klidně podepsat jeho rozsudek smrti. Místo toho se zřejmě rozhodl věnovat Hariho hlavu svému soukromému poradci... na talíři pěkně k večeři!

„Samozřejmě jsou to všechno lži,“ pravil velice pomalu Sinter s přimhouřenýma očima. „Císařská policie by přece dávno něco podobného hlásila.“

„To bych rád viděl,“ poznamenal Klayus a oči mu vesele svítily. „V každém případě, Farade, Krkavec má pár skvělých nápadů, které vám při hledání robotů mohou pomoci. Hari, vysvětlete nám, jaké politické obtíže mohou vzniknout, pokud se takové pověsti rozšíří ve větším měřítku. Povězte tady Faradovi o –“

„Jojo Joranumovi, ovšem, o tom vím,“ řekl Sinter, zbledlý a se stisknutými rty. „Mykogeňan, rádoby uzurpátor. Hloupý a snadno manipulovatelný – pokud se nemýlím, tak jste s ním manipuloval vy, profesore Seldone.“

„Přišla na něj řeč,“ utrousil císař a odvrátil zrak, jako by ho to začínalo nudit.

„Ve skutečnosti,“ prohlásil Hari, „byl Joranum pouhý symptom většího mýtu, jehož důsledky měly horší dopad v okolních světech než na samotném Trantoru.“ *Mýtus, o němž jsem nepřemýšlel, neměřil ho, nezkoumal – jen proto, že mi to Daneel zakázal!* Dokonce i teď si Hari uvědomoval, že mu rozhovor na toto téma působí potíže. Zakašlal do dlaně. Sinter mu nabídl kapesník, ale Hari zavrtěl hlavou a vzal si svůj. Kdyby si ho vzal, dalo by se to špatně vykládat. *Mohlo by to být nebezpečné? Copak to na Trantoru a v Císařství došlo tak daleko?* Tak či tak se Hari rozhodl, že nesedne na lep. „Na Sterradu. Nikolo Pas.“

Císař se na něj poněkud nechápavě podíval. „Nevím, kdo je Nikolo Pas.“

„Jeden takový řezník, Výsosti,“ pospíšil si Sinter. „Odpovědný za smrt milionů.“

„Byly to miliardy,“ opravil ho Hari. „Zahynuly při marném hledání umělých lidí, o nichž tvrdil, že pronikli do Císařství.“

Císař na Hariho chvíli civěl a náhle se zatvářil unaveně. „O tom bych měl něco vědět, ne?“

„Zemřel v Rikerianu ještě předtím, než jste se narodil, Výsosti,“ řekl Sinter. „Není to zrovna velký okamžik v historii Císařství.“ Něco v celkové náladě se změnilo. Klayus se tvářil kysele, dokonce zklamaně, jako by ho čekala nějaká nepříjemná povinnost. Hari se úkosem podíval na Sintera a uviděl, že ho soukromý poradce císaře pozoruje se znepokojeným výrazem. V té chvíli mu došlo, že Klayus a Sinter si s ním hrají. Císař už o vraždách občanů Trantoru věděl. Ale ani Sinter, ani jeho učitelé mu nikdy neřekli o Nikolovi Pasovi, a to ho vyvedlo z míry.

„Nesmím přece být takový ignorant,“ vrčel Klayus. „Měl bych si vyhradit daleko víc času na osobní studium. Pokračujte, Krkavče! Co je s tím Nikolou Pasem?“

„V minulých desetiletích a předtím každých pár století, Výsosti, docházelo k vlnám, dokonce bouřím psychologického neklidu, soustředěného kolem mýtu o Věčných.“

Sinter se ošíval. Hariho to určitým způsobem těšilo. Pokračoval. „Když se ty mýty vynořily, téměř vždycky to vedlo k společenskému neklidu a v několika extrémních případech dokonce ke genocidě. Měl jsem s Nikolou Pasem několik rozhovorů, ještě když jsem byl Kleonovým prvním ministrem, Výsosti. Strávil jsem s ním několik dní, vždycky tak hodinu dvě v jeho cele hluboko v Rikerianu.“

Náhle se mu ty vzpomínky vrátily.

„A čemu ten Pas věřil?“ chtěl vědět císař. Sluhové stáli již na svých místech po celé síni. Všechny přípravy byly hotovy, začátek hostiny se zdržoval; hosté nesměli vstoupit, dokud císař neodejde, aby se formálně vrátil. Klaya to teď ale nezajímalo.

„Pas tvrdil, že chytil aktivního umělého člověka. Tvrdil, že ho identifikoval jako...“ Hari se opět rozkašlal. V tomto kontextu náhle

nedokázal vyslovit slovo *robot*. Cítil se nahý a dokonce postižený, protože zábrany mluvit o Daneelově přirozenosti se mu rozšířily i do jiných sfér myšlení a paměti a dokonce zasáhly i vůli. „Tvrdil, že toho umělého člověka vypnul –“

„Takže robota? To bychom zde mohli stát celou noc,“ zabručel Klayus netrpělivě.

Zřejmě to prolomilo nějakou bariéru, takže Hari kývl. „Robota. Ve velice vysokém postavení. Ten robot se deaktivoval –“

„Jak úžasné, jak vznešené!“ zvolal Klayus.

„Pas tvrdil, že jeho vědci to tělo pitvali a analyzovali. A přesto se to tělo, inaktivní mechanická hmota, dostalo z mimořádně dobře střeženého prostoru a zmizelo beze stopy. A tím začala pro Nikolu Pase křížová výprava. Detaily jsou zdlouhavé a natolik otřesné, že se tady o nich nedá mluvit, Výsosti, ale jsem si jistý, že je všechny najdete v Císařské knihovně.“

Klayovy oči teď připomínaly mramorové kuličky voskové figuríny, obrácené jen tak neurčitě Hariho směrem. Pootočil se k Sinterovi. „Chápu, co máte na mysli, Hari. Mohu vám říkat Hari, profesore Seldone?“

Císař ho o to požádal už při předchozím setkání, ale Hari mu to nepřipomínal. Opět odpověděl: „Bude mi ctí, Výsosti.“

„Máte zřejmě na mysli, že tyto vlny neštěstí nutně začínají pokaždé, když si nějaký vysoký funkcionář vezme do hlavy nějakou hloupost a začne naprosto neužitečné vyšetřování. A když se mu takové vyšetřování vymkne z rukou, stojí to Císařství spoustu životů a spoustu peněz. Pověry. Mýty. Stejně nebezpečné jako náboženství.“

Sinter neříkal nic. Hari jen kývl. Oběma se na čele perlily kapky potu. Císař vypadal zamyšleně a soustředěně.

„Jsem ochoten přísahat, že můj soukromý poradce žádné takové iluze nemá, Hari. Doufám, že přijmete mé ujištění.“

„Ano, Výsosti.“

„A vy, Farade, zajisté chápete hloubku Hariho obav, když přichází až sem, aby nám sdělil tyto informace o stavu byrokratického a lidového vědomí? Občané! Jako moře šepotů. Šedivci! Věční manipulátoři s lidským osudem, největší moc v

hloubi Paláce! A šlechtici – velkolepí, aristokratičtí, nadutí, věčně kující pikle... Jsou tak důležití a tak často se nechávají unést, co?“

Hari tak docela nerozuměl, co má císař na mysli. „Ale nezlobíte se na Hariho, že ne, Farade?“

„Pochopitelně že ne, ani v nejmenším, Sire,“ Sinter se na Hariho rozzářeně usmál.

„Ale přece...“ Klayus si opřel bradu do dlaně a jedním prstem si poklepával na rty. „Překvapující historie! Musím se na to podívat. Co kdyby ten řezník měl náhodou pravdu? Tím by se všechno měnilo. Co potom?“

Klayus se otočil k vrchnímu správci soukromé jídelny, postaršímu a velice důstojnému Lavrent'anovi. „Mí hosté, včetně vrchního komisaře, čekají,“ pravil císař. „Hari, jednou se mnou musíte povečeřet, jak jste byl nepochybně zvyklý za toho nešťastného Kleona a za téměř stejně nešťastného Agise. Jenomže jste momentálně v nemilosti u Linge Chena, takže dnes by se to moc nehodilo. Mí sluhové vás vyprovodí z Paláce. Já i můj soukromý poradce vám děkujeme!“

Hari se uklonil až po pás a pak se k němu připojili dva mohutní sluhové, spíše převlečení palácoví speciálové. Když ho vyprovázeli ze síně a procházeli pod tím úžasným lustrem, napravo se otevřely hlavní dveře a vešel Linge Chen. Jeho oči se setkaly s Hariho a Seldon pocítil velice zvláštní vjem, který nedokázal blíže určit.

Chenem pohrdal, jenomže ten člověk hrál velmi důležitou úlohu v Plánu.

Důvěrně a dlouho se znali, politicky i osobně, takže Harimu nepřineslo zadostiučinění, když si všiml, že se komisař tváří posmutněle. *Jako by ztratil přítele*, pomyslel si Hari.

Skoro všichni mí přátelé a blízcí jsou mrtví, nebo... prostě pryč. Zmizelí. A o některých dokonce ani nesmím mluvit!

Hari Chenovi zdvořile kývl. Vrchní komisař se odvrátil, jako by na Harim ani v nejmenším nezáleželo.

Dva mohutní sluhové ho vyprovodili z Paláce a potom ho nechali stát na stanovišti taxíků, aby se do knihovny a do svého sice skromného, ale daleko pohodlnějšího domova dostal sám.

V taxíku se pohodlně opřel, zavřel oči a zhluboka nadechl. Přežil. Vždyť tam taky mohl vydržet jen tak dlouho, než by ho jeden ze Sinterových policejních vrahů odpráskl. Co o tom říct Wandě? Že uspěl, nebo že spíš celou situaci ještě zhoršil?

Nedalo se odhadnout, nakolik je císař skutečně inteligentní ani nakolik ovládá, či nakolik si myslí, že ovládá, své poradce a ministry. Klayus I. byl zřejmě mistr v umění skrývat svou pravou povahu a pocity, o záměrech ani nemluvě.

A přece Hari už dávno věděl, že Klayus nebude vládnout dlouho. Pravděpodobnost, že ho Chen v příštích dvou letech nechá zavraždit nebo ho zbaví trůnu, byla až šedesátiprocentní, bez ohledu na povahu či inteligenci, aspoň podle krátkodobých výpočtů, které primární zdroj vytáhl z rovnic.

Ve svém bytě v budově knihovny se Hari svlékl a rychle osprchoval, pak si vzal tenkou noční košili a posadil se na okraj prosté kovové postele. Probíral se vzkazy. Všechny mohly počkat až do zítřka do práce.

Jeho byt neměl okna, vlastně nic skutečně přepychového, byly to dvě místnosti se stropem jenom kousek nad hlavou. Ale na celém Trantoru to bylo jediné místo, kde se cítil příjemně, bezpečný a uvolněný.

Tedy jediné místo, kde mu tato iluze vydržela.

21.

Klia se v obrovském prázdném prostoru třásla a mezi nohama viděla soutok dvou největších trantorských řek. Kdysi, před dvanáctí tisíci roky, měly ještě jméno, nyní byly označeny prostě čísly, ale i ta dávala tušení velikosti: Jedna a Dvě. Jednička protékala přes polovinu Sirty, kontinentu, na kterém byly nejlidnatější sektory včetně Paláce, Streelingu a Dahlu. Před mnoha tisíci lety, jak počet obyvatel Trantoru rostl a inženýři uvažovali o usídlení dalších miliard lidí, rozhodli se zakrýt všechny souše, prokopat se do planetární kůry a dokonce se zavrtat pod mělčiny na pobřeží oceánů.

Ti dávní inženýři se však moudře rozhodli nepokoušet se o změnu směru toků a povahy trantorských vod. Aby tolik kovu na

jejich nových stavbách podpíralo vodu bez užitku plynoucí do oceánů, bylo plýtvání, a tak vytvořili hluboká koryta, do nichž se sváděly přirozené srážky. Tam, kde rané sektory chtěly tyto přirozené vodojemy využít, inženýři – z pověření legendárního císaře Kwana Shonama – vymysleli pro toky nové porézní materiály, aby je bylo možné využívat.

Klia nerozuměla koloběhu vody na Trantoru o nic víc než ostatní občané. Věděla však, že zde – padesát metrů pod místem – kde stála, ve řvoucím víru soutoku dvou řek, je síla. Síly si vážila, byla však příliš mladá, aby se jí bála, a kromě toho v sobě měla pýchu zrozenou ze svých schopností. Nedovedla sice *přesvědčit* řeky vody, ale řeky lidí... To bylo něco jiného.

Klia měla hlad a byla jí zima. Cítila se zneužitá. *Kdyby tak jenom věděli!* Zhluboka se nadechla a přemýšlela o dni, kdy ona bude pronásledovat ty, kteří způsobili, že teď utíká a schovává se jako krysa.

Potom se posadila na mříž servisního chodníku, zkřížila nohy a ovládla své příliš negativní emoce. Musela si najít místo na spaní, tady bylo moc velké vlhko, zima a hluk. Musela opatřit něco k jídlu. Tady dole asi nic nesežene. Mohla by počkat, až kolem pojede servisní tramvaj, naskočit, ukrást dělníkům krabice s jídlem a přesvědčit je, aby zapomněli... Usmála se. Stane se přízrakem, fantomem dvou řek...

Na Dahlu někteří lidé pořád ještě věřili, že ti, kdo žili dobře, se stanou součástí velkých řek a odplují do krytých moří, kde žijí dokonalá společenství, o nichž nemá Císařství nejmenší tušení.

Ti, kteří žijí špatně, se dostanou do tepelných jímek, kde budou odsouzeni k věčné lopotě. Ona na takové věci nevěřila, ale bylo zajímavé o nich přemýšlet, zatímco v podvědomí probírala problémy a hledala řešení.

Porád se jí vracela ta tramvaj. Představovala si ji jako velkého červa na kolečkách, s osvětlenými a pohodlnými kójemi. Třeba by se mohla s údržbáři spřátelit. Možná že některý z nich bude výjimečný, rodilý Dahlan s mohutným knírem, daleko mužnější než otec nebo kterýkoliv z těch černých překupníků. Nejdřív na ni bude něžný, nic

si nebude vynucovat, dokud se sama nerozhodne, co chce ona sama nebo co chce její tělo...

Tyto romantické představy způsobily, že se cítila ještě osamělejší. Uhodila pěstí do zábradlí a naslouchala duté ozvěně, která se ztrácela v hučení vody. Nebyl čas na snění! Musí být nelidská, povznesená nad všechny pocity a potřeby, rychle se pomstít a pak žít tak, aby vzbuzovala strach a respekt. Matky budou jejím jménem strašit děti...

Z ničeho nic měla oči zase suché a rozesmála se nad těmi směšnými představami. Ten smích se nesl vysoko a jasně a hučení řeky ho kupodivu nespoklo, takže se rozléhal pod obrovskou klenbou nad soutokem a ozvěnou se k ní vracel, jako by se smály stovky takových jako ona.

Prozatím – pokud by se náhodou v údržbářské partě neobjevil vysoký a něžný Dahlan – byla vyřízená. Věděla to. Brzy se bude muset vrátit na Dahl, bude si muset najít místo, kde se schová. Pokud někdo hledá lidi se stejnými schopnostmi, jako má ona, najde si tu nejlepší možnou partu a bude s ní spolupracovat – aspoň nějakou dobu.

Nad tím si sice povzdychla, avšak Klia vždycky věděla, že není hloupá. Nezahrabe se se svými skomírajícími sny tady dole, ve tmě a vlhku, kde jedinou společností jsou jí ty veletoky.

22.

Mors Planch, sedící na sklopeném sedadle v nákladovém prostoru, poslouchal, jak loď hladce, zlehka dosedá. Lodovik Trema seděl vedle něj, oči měl zavřené a tvářil se vyrovnaně.

Planch o Mořeně Ztracené věděl něco, co netušila ani Tritch nebo kdokoliv z její posádky. Před padesáti lety byla slibným klenotem na císařově černém rouše Galaxie, Renesanění svět, kde intelekt, filozofie a věda zářily. Obrovské městské kontinenty Mořeny se snažily překonat Trantor, na němž už začínal být vidět jeho věk. Po nějakou dobu Trantor Mořenu toleroval, asi jako *grand dame* toleruje přítomnost krásné mladé ženy, co se objeví u dvora, a spíše pobaveně než závistivě pozoruje, jak její krása dozrává.

Ale potom tato krásná mladá žena, neuvědomujíc si své půvaby, začne přitahovat pozornost těch, které *grand dame* považuje za své ctitele... a tehdy se tolerance mění zprvu jen v dobromyslné přehlížení, pak ale přichází nevysvětlitelné přerušení zdrojů a mladá žena náhle zjišťuje, že je nula, již dvůr přehlíží, a její jméno se objevuje v pomluvách.

Planch navštívil Mořenu Ztracenou asi před třiceti lety, kdy tu hledal nějaké informace pro Linge Chena. Chen v té době sloužil jako první obchodní administrátor v Druhém oktantu. To, co tehdy Mors spatřil, by bylo zlomilo jeho mladé srdce, kdyby ho na to Chen nepřipravil a nevaroval: překrásné kosmické přístavy najednou pusté a prázdné, zářící nové kupole a stavby, které již začínaly vykazovat příznaky úpadku, malátní, neteční úředníci ve staromódních císařských uniformách, dodržující bez zájmu předpisy. Vzkvétající černý trh a zástupy hladových žen a dětí za plotem kolem přístaviště. Mořena Ztracená otevřela oči do přílivu a odlivu dějin a ekonomiky a rovněž do něho zasadila své semínko osobní vzpoury, které právě odkvetlo. Od té doby Planch jenom hledal způsob, jak narušit chladný, lhostejný rozum Linge Chena a jeho šlechtických poskoků, řídících své hordy šedivců, kteří vše nalinkují a pak odřežou mladé maso Císařství kvůli nějakému nejasnému pocitu nadřazenosti a hrdosti Trantoru... Prostě kvůli politické nutnosti.

Tritch vešla do nákladového prostoru a podala mu registrační formulář, aby do něj napsal svůj kódovaný souhlas. „Všechno podle dohody,“ zamumlala tiše, aniž se na něj podívala, a od Lodovika se držela v uctivé vzdálenosti.

Lodovik vstal ze sedadla a postavil se k velkým dveřím. Tiché bzučení a změna tlaku naznačovaly, že se brzo otevrou.

„Jak jsme se dohodli,“ řekl Mors a označil formuláře.

„Ať se naše dráhy nikdy nezkříží,“ vyhrkla skoro vesele Tritch a natáhla k němu ukazovák. Zahákl svůj za ten její v dávném a tradičním pozdravu společných předků a oba potom zlehka zatáhli. „A teď padejte,“ poručila jim, čehož rychle uposlechli a vystoupili do páchnoucího nehybného vzduchu a příznačného ticha velkého přístaviště, kde však neparkovala žádná jiná loď.

„Mám vás teď zavést do soukromého bytu jednoho doktora, co žije na venkově,“ oznámil Planch Lodovikovi, když čekali na odvoz z odbavovacího terminálu. Sami dva stáli v ohromné hale, postavené pro desetitisíce cestujících. Osvětlovací stropní kachličky tvořily fantastické vzorce, byly však v horším stavu než cokoliv podobného na Trantoru. V hale tak panovalo šero a Mors měl občas dojem, že se tím páchnoucím, nehybným vzduchem zadusí.

Setkali se pouze s jediným postarším císařským úředníkem, jenž seděl u špinavého a zaprášeného okénka pasové kontroly, odmávl je a zafrkal, což asi mělo znamenat pohrdání. Jeho svět se o nic nestaral, proč by on měl být jiný?

Po hale se různě povalovaly zbytky rozbitých tiktaků, připomínající oběti jakéhosi mechanického moru. Mor představoval nedostatek náhradních dílů. Mořena mechanické dělníky přijala a podržela si je ještě dávno po tom, co je Trantor a velká většina planet Císařství vytlačila. Ale teď už je nikdo nesbíral ani do šrotu.

Lodovik s účastí hleděl na Plancha. „Tohle vám zřejmě není příjemné,“ poznamenal.

„Ne,“ řekl Planch a vzdychl. „Podívejte se, co Císařství dělá takové plýtvání.“

„Jak to myslíte?“

„To udělal Trantor, protože se obával ztráty vedoucího postavení. Takhle doslova vymačkat život z jednoho celého světa.“ Lodovik nevydržel jeho pohled a odvrátil se.

„Myslíte, že za to může Linge Chen? Proto jste ho podrazil?“

Planch zbledl. „Neřekl jsem proti Linge Chenovi ani slovo.“

„Ne,“ přitakal Lodovik. Planch se na něj podíval s náhlou zlou předtuchou. Kdyby se to všechno dověděl Chen, nebylo by v Galaxii místo, kde by se schoval.

Dojel rozvrzaný taxík tvaru kosočtverce, s velkými bílými koly. Řídila ho starší žena oblečená do obnošené červené livreje. Mluvila nářečím, jemuž bylo sotva rozumět, ale Planchovi se přesto podařilo domluvit se s ní. Vypadala, že se jí ulevilo, když konečně získala platící zákazníky – a navíc platící imperiálními kredity! a když jí sdělili, že pojedou mimo střed města, zatvářila se dokonce šťastně.

„Já přece vím, že jste už pro Chena pracoval,“ vykládal Lodovik, když se kodrcali po vytlučené dálnici. Tady už silnice přecházela do otevřené krajiny, netyčily se nad nimi kupole, ani nejeli podzemními tunely, jak tomu bylo na Trantoru. Ranní slunce Plancha oslnilo a vzduch byl narůžovělý, což všemu dodávalo příděch hřejivé, trochu nostalgické záře. „Na některých podobných akcích jsem se také podílel.“

„Ovšem...“

„Právě teď pracujete pro jistého muže jménem Posit,“ pokračoval Lodovik.

Planch sebou zděšeně trhl a zatvářil se zoufale. „Měl jsem vás rovnou zastřelit a co nejrychleji vypadnout z Mořeny,“ zabručel pro sebe.

„No, příslušné kódy znáte,“ podotkl Lodovik. „Aspoň to je zřejmé. Rozzlobil jste se na Chena, když začal provádět politiku, která dusila Mořenu... a vůbec všechny Renesanční světy. Ale to dušení, jak tomu říkáte, si původně nevymyslel Linge Chen. Začalo, když byl prvním ministrem Hari Seldon, jenž přišel s politikou posilování stability Císařství.“

Planch cosi zavrčel, že ví dobře, co způsobil Seldon. „Nesouhlasím se spoustou věcí, co Císařství udělalo, a Chen to věděl, už když si mě najímal. Ale teď už pro něj nepracuju.“

„Tak se tím nemusíte trápit,“ uklidnil ho Lodovik. „Chen se to totiž nedoví.“

Planch se zavrtěl v rozvrzaném sedadle.

„Ještě dvacet minut,“ oznámila jim řidička vesele.

* * *

Ten dům byl to nejneobvyklejší stavení, jaké kdy Planch viděl. Byl jednoduchý, malý, stál na samotě mezi poli s nízkým zeleným porostem, který v teplém slunečním svitu vypadal jako zelený koberec. Předměstí zůstalo asi deset kilometrů za nimi a nejbližší podobná stavba se nacházela asi pět kilometrů od nich. Mezi domy se táhla zvlněná krajina nízkých kopečků porostlých zakrslými keři

purpurové či tmavě modrozelené. Působila elegantním dojmem, plná života, dokonce i veselá ve srovnání s otlučeným a neudržovaným městem.

Taxikářka je vyložila na širokém dlážděném kruhu před stavením. Pod plátěnou stříškou, která líně povlávala v teplém jemném vánku, stál osamělý muž. Vyšel jim vstříc a uklonil se Morsi Planchovi.

„Odvedl jste dobrou práci,“ řekl.

Planch mu úklonu oplatil a pak nemotorně ukázal na Lodovika a neomalenež oznámil: „Nebyla s ním žádná velká práce.“ Ustoupil, jako kdyby ti dva měli udělat něco neočekávaného, začít se prát nebo možná jen vzplanout jasným plamenem.

„Můžete už jít,“ řekl ten muž.

„Potřebuju propouštěcí papíry. Vy jste můj kontakt z Trantor, jenomže...“

Muž kývl a z domu vyšel opotřebovaný, ale plně funkční tiktak a nesl malou brašnu. „Tím bude všechno splněno podle dohody. V té tašce jsou papíry, které budete potřebovat, abyste se dostal bezpečně, kam budete chtít, na všechna teritoria zatím ovládaná Císařstvím.“

„Chtěl bych Císařství opustit nadobro,“ řekl Planch.

„Pak tam najdete dokumenty, které vám umožní také to,“ opáčil muž.

Planch, i přes svou nejistotu, vypadal, že se mu nechce vrátit se k čekajícímu taxíku.

„Můžu pro vás ještě něco udělat?“ zeptal se muž.

„Něco mi vysvětlit. Kdo jste a koho zastupujete?“

„Nikoho,“ odpověděl muž. „S politováním vám musím oznámit, že brzy zapomenete na všechno, co jste tu viděl, na svou úlohu při záchraně mého přítele, prostě na všechno.“

„Přítele?“

„Ano,“ pravil muž. „Známe se už hezkých pár tisíc let.“

„Vy nežertujete! Kdo vlastně jste?“ vyhrkl Planch, jenž začal cítit bázeň i skutečný strach.

„Raději už běžte,“ vybídl ho muž a lehce kývl hlavou. Planch mu pokynul téměř současně, otočil se a beze slova se vrátil k vozidlu. Dveře se s úděsným zaskřípěním otevřely, aby mohl nastoupit.

Lodovik se díval, jak jeho zachránce odjíždí. Poté, bez použití lidských slov, nýbrž prostřednictvím vysokofrekvenčních, pulzně modulovaných zvukových a mikrovlnných signálů, si s mužem vyměnil pozdrav, přičemž Lodovik zároveň podal hlášení.

Teprve pak R. Daneel Olivaw řekl slovy: „Chvilku budeme pokračovat v Lidském čase a po lidském způsobu.“

„Jistě,“ odvětil Lodovik. „Jen bych rád věděl, kam budu poslán příště.“

Daneel otevřel dveře do stavení a Lodovik vešel první. „Prohlašuješ, že se s tebou děje cosi mimořádného. Ale zkoumám tvůj vysílaný profil a nenacházím nic zvláštního.“

„Ano,“ přitakal Lodovik. „Já jsem své mentální struktury a programování taky vyšetřil hned po té nehodě a snažil jsem se určit, co se přesně se mnou stalo.“

„Dospěl jsi k něčemu?“

„Ano. Již se necítím povinen bezpodmínečně se řídit Třemi zákony.“

Daneel přijal toto jeho sdělení bez člověkem vnímatelné reakce. V hlavní místnosti domu stála dvě křesla a ve stěnách byly výklenky pro tři tiktaky, avšak Lodovikovi připadaly jako výklenky, v jakých kdysi na Auroře, před desítkami tisíc let, postávali roboti.

„Je-li to pravda, nastanou vážné potíže, protože, jak vidím, jinak jsi plně funkční. Nevypnul ses.“

„Za stávajících okolností to nebylo možné, protože jsem si nový stav neuvědomil, dokud mě Mors Planch nezachránil. Nechtě jsem ublížil jedné lidské bytosti, jež byla na té lodi, kterou Planch najal, aby našla *Oštěp slávy*. Nepocítil jsem přitom ani náznak reakcí, které bych správně cítit měl. Došel jsem k závěru, že tok neutrin proměnil můj pozitronický mozek nepředvídatelným způsobem. Byly pozměněny klíčové elementy mých logických obvodů.“

„Rozumím. Už ses rozhodl, co podnikneš?“

„Buď se budu muset vypnout a pověřit tě, abys zničil, co ze mne zbude, nebo mě pošli na Eos, pokud tam můžu ještě něčemu posloužit.“

Daneel se posadil do jednoho křesla a Lodovik si přitáhl druhé. Nezdálo se jim už vhodné postávat ve výklencích, které byly stejně příliš úzké pro jejich postavy lidských rozměrů.

„Proč jsi cestoval takovou dálku a neposlal někoho místo sebe?“ zeptal se Lodovik.

„Všichni, jež bych mohl poslat, jsou momentálně na klíčových pozicích,“ vysvětloval Daneel. „Nikoho nemohu postrádat, nemohu si dokonce ani dovolit ztratit tebe. Stejně už jsem měl v plánu navštívit Mořenu, protože se z ní dá nejlépe provést skok na Eos. Normálně bych takovou cestu odložil, protože doba je teď neobyčejně složitá a ta katastrofa má velice vážné důsledky. Dokonce spustila další kolo politického boje v samotném Paláci, které teď už může přímo ohrozit i Hariho Seldona.“

Třebaže se Lodovik na přípravě Plánu sám přímo nepodílel, o známém psychohistorikovi byl dobře zpraven.

Chvilí seděli mlčky, potom Daneel opět promluvil: „Poletíme na Eos. Seženu ti nějakou menší loď. A potom, až se vrátíš, objeví se jeden takový úkol, který pro mne vykonáš –“

„Promiň, Daneeli,“ přerušil ho Lodovik. „Musím ti zopakovat, že náležitě nefunguju. Neměl bys mne pověřovat žádným novým úkolem, pokud nebudu opraven anebo aspoň přeprogramován, podle toho, co bude nutné.“

„To se dá udělat jedinečně na Eosu,“ poukázal Daneel.

„No právě. Jenže tu je rovněž možnost, že pak už nebudu ochoten poslouchat tvé příkazy vůbec,“ podotkl Lodovik.

„To mi vysvětlí.“

„Lidé by to nazvali krize svědomí. Měl jsem hodiny k tomu, abych z této nové perspektivy mohl projít a přezkoumat obsah své paměti a všechny pracovní algoritmy. Musím se ti přiznat, že jsem v tomto okamžiku velice zmatený robot a moje chování je nepředvídatelné. Mohl bych být dokonce nebezpečný.“

Daneel vstal a přistoupil k Lodovikovu křeslu, potom se ohnul v pase a položil mu ruku na rameno. „A co ses z vyšetření a zkoušek dověděl?“

„Že Plán je špatný,“ řekl Lodovik. „Myslím... začínám si myslet... V současné době si myslím...“ Prudce se zvedl z křesla a

kolem Daneela přešel k širokému oknu s vyhlídkou na pole těch přisedlých keřů.

„Tohle je překrásný svět. Mors Planch si taky myslí, že je překrásný, a za tu dobu, co jsem s ním strávil, jsem se naučil hluboce si vážit jeho úsudku. Nelíbí se mu změny, které Mořeně vnutili. Považuje je za jakýsi trest za to, že aspirovala na velikost v císařském měřítku. Právě tohle ho nejspíš dohnalo k tomu, že zradil Linge Chena.“

„Vím, že nemá rád Císařství ani Linge Chena,“ utrousil Daneel. Lodovik pokračoval: „Ale potlačení rozvoje Mořeně přece nenařídilo ani Císařství, ani Linge Chen – tedy ne přímo.“ Otočil se k Daneelovi a na tváři se mu zračily lidské pocity – smutek, lítost, žal, dokonce i v přítomnosti jiného robota, kde něco takového nebylo zapotřebí. „Vždyť vlastně ty jsi rozhodl, že Renesanční světy je třeba ovládnout, a navodil politické změny na Trantoru, které měly za následek jejich udušení.“

Daneel mu naslouchal se svým obvyklým lidským výrazem – jakýmsi ustaraným zájmem. Napodobování lidského chování po tak dlouhou dobu vytvořilo u obou robotů reflexní cesty, jež bylo často snazší poslechnout než potlačit.

„Předvídal jsem ještě větší nestabilitu,“ začal Daneel. „Staletí lidských konfliktů v soustavách, které budou chtít vystřídat Císařství a stát se novými mocenskými centry. Ne všechny soustavy můžou vyhrát, ale jejich zápas způsobí nevýslovné utrpení a zkázu v měřítku, jaké lidské dějiny dosud nezažily. Císařství padne, to jediné víme jistě. Ale já veškeré své úsilí soustředil na to, abych účinky tohoto pádu co nejvíc zmírnil, aby utrpení lidí bylo omezeno na minimum. Nultý zákon –“

„Právě Nultý zákon mi dělá starosti.“

„Už pár století uznáváš, že má přednost před ostatními. Tak co ti najeďnou vadí?“

„Podle mě je Nultý zákon mutovaná funkce, která se mezi roboty rozšířila jako virus. Nevím, kde se vzal, ale mohla ho docela dobře vyvolat jiná mutace – mentalické schopnosti robotů.“

„Jestliže zpochybníme Nultý zákon, můžeme se dostat až k závěru, že všechno, o co jsem usiloval a čeho jsem dosáhl, byl omyl

a všichni roboti, kteří jdou za mnou, by se měli vypnout. Včetně mne.“

„Uvědomuji si zásadní význam svého předpokladu.“

Daneel podotkl: „Zřejmě se ti skutečně přihodilo něco velmi zajímavého.“

„Ano,“ řekl Lodovik a jeho příjemná kulatá tvář se začala stahovat nekoordinovanými křečemi. „Tyto otázky a podvratné myšlenky mohly klidně vyvolat ty změny ve mně. Poslouchal jsem tě tisíce let... Že jsem nyní začal pochybovat...“ Mluvil napjatě, do hlasu se mu vloudilo kovové skřípění. „Daneeli, je mi bídne!“

Daneel velmi pečlivě zvažoval situaci, jako kdyby procházel minovým polem. „Je mi líto, že tě to tak rozrušuje. Nejsi první, kdo nesouhlasí s Plánem. Ostatní měli podobné názory – před mnoha tisíci lety. I mezi roboty došlo k mnoha rozkolům, když nás lidé opustili. Proti giskardiánům – takovým, jako jsem já – kteří následovali učení Giskarda Reventlova – se stavěli jiní a trvali na striktním výkladu Tří zákonů.“

„O tom nic nevím,“ namítl Lodovik vyrovnanějším hlasem. „Nikdy nebylo nutné o tom mluvit. Možná že ti roboti už teď ani nejsou aktivní – celá staletí jsem o nich nic neslyšel.“

„A co se s nimi stalo?“

„Já nevím,“ přiznal Dancel. „Říkali si ‚kalviniáni‘ podle Susan Kalvinové.“ Každý robot o Susan Kalvinové slyšel – třebaže z lidí ji už nikdo nepamatoval. „Před rozkoly byly ještě daleko horší věci. Nevýslovně těžké úkoly, kterými lidé roboty pověřovali, prováděli hlavně ti, z nichž se pak stali kalviniáni. Už jen pouhé vzpomínky na to jsou velice nepříjemné.“

„Nijak mě netěší, že ti působím nepříjemnosti, R. Daneeli,“ poznamenal Lodovik.

Daneel se opět posadil do křesla a složil ruce do klína. Oba roboti si uvědomovali, že napodobují lidské chování, oba byli zvyklí pomáhat svým humánním vrstevám a taková gesta a pohyby nepovažovali za rušivá. Někdy je dokonce uklidňovala, a Lodovik si všiml, že během hovoru Daneelova poloha v křesle, hlas a výraz tváře jsou čím dál podobnější lidským. Žádný z nich se nechtěl vrátit k rychlejšími způsobům mikrovlnné nebo vysokofrekvenční zvukové

komunikace. Tohle byla složitá a delikátní situace, v ní byly pomalejší lidské komunikační způsoby daleko bezpečnější.

„Poletíš na Eos. Uvidíme, co se dá dělat,“ pravil Daneel.
„Doufám, že se to všechno dá zase do pořádku.“

„Já taky,“ opáčil Lodovik.

Planch seděl celou cestu zpět do kosmického přístavu bez hnutí. Předním oknem vyhlížel řidiče přes rameno a snažil se příliš nevnímat její klábosení v dialektu. Pak se zachvěl, z tajné kapsy u bundy vyndal malý přehrávač a zadíval se na něj. Několik minut se nedokázal rozhodnout, jestli si ho má pustit nebo prostě vyhodit z okna.

„Bylo tuná plno bohatství, kvůlivá oněm lodím, co lítaly semo tamo...“ vykládala řidička a ohlédla se přes rameno. Měla světle modré oči, bystré a velmi moudré. Usmála se a tvář se jí složila do spousty vrásek. Planch přikyvoval, třebaže poslouchal jen napůl, co říká.

„Teďko je to tuná děsná chudoba, žádný loď, žádná práce. Jsem celičkej den k mání, najspejš kvůlivá zábavě, jinak z toho nic jinýho nekouká.“

Nevypadala, že se nějak zvlášť lituje, prostě jenom konstatovala stav věcí, a přesto její slova bolela. Na některých planetách v sousedství Mořeny Ztracené by její dialekt považovali za komický, používali ho různí baviči, když představovali hlupáky nebo šarlatány. Tritch sama o Mořeně řekla, že je to planeta parazitů. Zvenku sem už skoro nikdo nejezdil a už vůbec nikdo nevěděl, co se tady doopravdy stalo.

A přesto na rekordéru mohl být důkaz něčeho zcela mimořádného, klíč k něčemu většímu. Paměť mu od včerejška vynechávala, měl čtená okna. Dokonce si ani nevzpomínal, proč si ten rekordér bral – nic důležitého vlastně nedělal od chvíle, kdy na terminál dopravil tělo Lodovika Tremy a tam je předal císařským agentům. A proč si vlastně vyjel na výlet na venkov – snad aby zahnal staré, patrně bolestivé, vzpomínky?

„Jsme tu. Měl byste se porozhlídnout, když už jste tuná, pořád tady je krásná krajina, milý hostely s příjemným poseděním.“ Nyní

měla trochu vtíravý hlas. „Ukázala bysem vám, kde jsou hezký ženský, pravý holky z venkova, chudičky a vosamělý.“

„Ne, děkuju,“ odmítl Planch, avšak trochu zviklán byl. Jeho poslední láska pocházela z Mořeny, už to bylo dobrých třicet roků. Od té doby se mu žádná nezalíbila, přesto cítil jakousi bolestivou prázdnotu, když pomyslel, že odletí a nezažije žádnou další romanci. Byl ale nějak přesvědčen, že zůstat tu moc dlouho by nakonec mohlo být velmi nebezpečné.

Zaplatil řidiče, poděkoval jí v jejím dialektu a postavil se pod obrovskou nafukovací střechu imigrační a cestovní kontroly. Děrami ve stěnách, jak se budova rozpadala a nikdo ji neopravoval, viděl modrá oblaka a pole v dálce.

Našel si příjemné místo v ústraní hned vedle prázdné restaurace a sedl si na lavičku. Pak se podíval na displej rekordéru, kolik toho nahrál.

Pět hodin.

Chvilí jenom tak seděl a poklepával si rekordérem o bradu. Pak otevřel oči a prsty měl bílé, jak pevně ten malý váleček svíral. Pronesl: „Heslo: *neodpustitelný*. Tady je Planch, zařadit do osobního. Přehráť všechno!“

23.

Kandidáti Druhé Nadace se nescházeli potají. Místo toho si vymysleli přijatelné krytí: kroužek, který se zajímá o historii jistých hazardních her, v podstatě stejný jako ostatní kroužky po celém Trantoru. Po celé planetě se s nudnou pravidelností objevovaly stále nové koníčky, a když první zaujetí vyprchalo, dál se tomu věnovaly jen malé skupinky příznivců.

Mentalikové, již by mohli tvořit část osadníků Hvězdného konce, se tedy s oficiálním povolením scházeli dvakrát týdně ve společenské místnosti jedné z méně snobských koleji na kraji Streelinské univerzity. Na takových ošuntělých místech si jich studenti, kteří se dostali na Trantor z méně významných planet, nevšímalí.

Místnost neměla odposlouchávací zařízení. Sama Wanda přesvědčila správce, aby jí našel takovou budovu, kde už dávno buď nefungovalo, nebo ho někdo odnesl.

Wanda teď stála v místnosti vedle svého manžela Stettina Palvera a čekala, až se sto tři kandidáti usadí. Potom pořadatel zavřel a zamkl dveře a tři senzitivové se postavili na stráž, aby je nikdo nemohl odposlouchávat.

V této skupince mentaliků – možná v jediné, jaká kdy existovala, pokud Wanda věděla – nebylo zapotřebí dodržovat formální pořádek nebo používat jiné signály. Skupina začala pracovat klidně a beze zmatků. Smutně si uvědomila, že to nemá nic společného se zdvořilostí. V komunitě mnohokrát vypukly frakční hádky, jenomže spory mezi těmito lidmi prostě vypadaly jinak.

Stettin zvedl ruku. Skupina už teď tiše čekala. Všichni se dívali dopředu s klamně pokojnými výrazy. Mentalikové dávali zřídka najevo skutečné pocity a rozhodně ne ve společnosti sobě rovných.

Wanda cítila drobné vlnky neřízeného přesvědčování, svědilo ji z toho za krkem. Dokázala určit několik zřetelných proudů, byly cítit jako dušené maso – proudy společenského a sexuálního napětí, soustředěné starosti, dokonce i nekoordinované pokusy překonat Stettinovu dominanci. Mentalikové při přesvědčování nepoužívali jenom vědomé prostředky. *To jsou mí lidé, napadlo ji, ať mě nebesa chrání před mými lidmi!*

„Potřebujeme hlášení od náborových skupin,“ začal Stettin tiše. „Ted’ podám zprávu o matematickém a psychologickém výcviku abychom dohonili ostatní skupiny, jež se rovněž připravují na tento úkol – pak si musíme promluvit o té opotřebovací válce.“

„Musíme si hlavně promluvit o těch vraždách,“ řekla jedna mladá historička s hustými černými vlasy ostříhanými podle kastrolu. Na Wandu a Stettina hleděla rozohněně.

Wanda odvrátila její automatický zášleh přesvědčování. Krk ji prudce zasvědil.

Mladá žena pokračovala, hlas měla klidný, ale vnitřní emoce v ní jen vřely. „Každý nováček za poslední tři měsíce –“

„Máme mezi sebou zrádce!“ přerušil ji jeden muž ze zadních řad.

Stettin smutně stiskl rty a znovu zvedl ruku. „My víme, kdo je ten takzvaný zrádce,“ řekl tiše. „Jmenuje se Vara Lisová.“ Posluchači ihned ztichli. Wanda pozorovala vlny neklidu a utišení pozorně, ale jaksi odtažitě. *Takové to s námi je. Dědeček nás vybral, protože jsme právě takoví.*

„Tak tedy známe jméno,“ pokračovala historička. „A k čemu nám to je? Je silnější než kdokoli z nás tady v sále.“ Sotva ji bylo slyšet.

„Tu nikdo nepřesvědčí,“ řekl jiný hlas. Wanda nepoznala, kdo to byl.

„Vyčenichá nás jako stopař!“

„Musíme ji zabít –“

„Přesvědčit někoho, aby ji zabil!“

„Někoho, kdo je postradatelný –“

Stettin čekal, až návrhy ustanou. Lidé se pak nepřírozeně ztišili. Dokonce i vlny přesvědčování zřejmě pomíjely. Tito lidé doposud využívali svých schopností, aby prosadili svou. Nyní se ocitli mezi svými a jejich „šťěstí“ tady nepůsobilo, což je mátko.

„Wanda požádala o pomoc profesora Seldona,“ řekl jim Stettin. „A ten šel za samotným císařem... jenže zatím nevím, jak pořídil. Musíme se připravit i na to, že neměl úspěch. Budeme možná muset udělat to, co jsme už jednou zkusili.“

„Co?“ zeptalo se několik hlasů.

„Soustředit své úsilí. Wanda a já jsme jednou náhodou spojili své schopnosti, s jistým úspěchem... Ale jen proti normálnímu člověku.“

Soudci, vzpomněla si Wanda. Když se dědeček dostal do maléru s těmi mladými rváči.

„Myslím, že je možné, aby se deset nebo dvacet z nás naučilo působit dohromady, na tu ženu by to mohlo zabrat.“

Skupina kandidátů to po několik vteřin zvažovala. „A zabít ji?“ zeptala se černovlasá historička.

„To by pak nebylo nutné,“ pravila Wanda. Se Stettinem to probrali hned večer a málem se pohádali. Stettin tvrdil, že smrt Vary Lisové je jediná bezpečná možnost. Wanda stejně neústupně namítala, že vražda je všechny jenom vyčerpá a možná i poštvě proti sobě. Rovnováha mezi tolika přesvědčovatelí byla ošemetná.

Dokonce i její manželství provázely potíže. Dva přesvědčovatelé, celá léta v těsné blízkosti, s intimními vztahy, dokážou nalézt spousty jedinečných způsobů, jak se vzájemně rozčítit a přivést do vypjatých situací.

„Nezabiju lidskou bytost, a takovou, co je mi podobná, už teprve ne,“ tvrdila odhodlaně ta mladá historička, s očima plnými dojetí nad vlastním idealismem. „Je mi jedno, do jaké míry nás to může ohrozit.“

Stettin začal zuby. „To by byl až krajní případ. Musíme začít s výcvikem dobrovolníků i pro takové úkoly. Udělal jsem seznam těch, jejichž zaměstnání by je mohlo přivést do styku s Lisovou –“

Wanda poslouchala, když Stettin četl jména. Jmenovaní vystupovali jako provinilé děti a Stettin si je odvedl do jiné místnosti.

„My ostatní musíme projednat další věci,“ ujala se pak Wanda slova a doufala, že odpoutá pozornost. „Je třeba najít odpovědi na otázky spojené s cestou – zdravotní zabezpečení, je třeba vyřídit rodinné a finanční problémy, a také samozřejmě výcvik v Seldonových disciplínách –“

Skupina se uklidnila a soustředila s jistou úlevou na tyto záležitosti, všichni byli rádi, že problém Vary Lisové se jich prozatím netýká. Horlivě se zabývali něčím jiným.

Jsou všichni jako děti, napadlo Wandu, každý z nich i skupina jako celek, nejsou o nic lepší než pubertáči, kteří se protloukají životem se schopnostmi, jejichž sílu teprve nyní poznali, a taky si poprvé uvědomili s nimi spojenou slabost, které doposud nemuseli nikdy čelit.

Slabost skrytou za schopností přesvědčovat.

Vždyť jsme vlastně mrzáci! Navenek zachovávala klidný výraz, ale uvnitř se děsila nadcházejících konfliktů, bylo jich tolik a tak nebezpečných. *Jak jen mohl Hari k záchraně lidských dějin vybrat tak podivnou a neorganizovanou skupinu!*

Wanda měla někdy pocit, jako by procházela snem. V takových chvílích jí dokonce ani Stettin nedokázal vrátit jistotu a byla na pokraji zoufalství.

Samozřejmě se s tím nesvěřila Harimu.

24.

Klia Asgarová se vynořila během hlavní spací periody asi deset kilometrů od místa, kde sestoupila k soutoku dvou řek. Strop nad touto částí Dahlu se modrošedě leskl soumrakem a v ulicích byli už jen dělníci noční směny, což byla třetina obyvatel. Nikdo si jí nevšímal.

Než by prostě kontaktovala to číslo na kartičce, které jí dal muž ve špinavém khaki, přesvědčila pokoutního šifrantu z jižního Dahlu, aby napřed rozšifroval kód. Kartička jí pak sdělila adresu a fungovala jako průvodce, zářila a bzučela, sdělovala jí směr tranzitu i taxíku, jež si vzala do Pentare, malé městské části ve stínu Streelingu. Koupila si čtečku filmových knížek celoimperální klasifikace a pověsila jí ke komunikátoru, kde si do ní natáhla veřejné soubory, k čemuž použila ty kredity, které nashromáždila při dvou menších pracích před několika měsíci. A tam si přečetla o Harim Seldonovi a jeho vnučce Wandě. Seldon zřejmě nebyl přesvědčovatelný, ale muž ve špinavých khaki šatech říkal, že jeho vnučka ano. Jak vlastně svou schopnost získala? Klia se podívala na jméno otce Wandy Seldon-Palverové: Raych. Z Dahlu.

To na chvíli vyvolalo starost i údiv, dokonce byla i na okamžik pyšná. Vždycky věděla, že Dahlani jsou něco víc.

Ale ani to, že žena pocházela z Dahlu, Kliiny pochybnosti o lidech spojených s Palácem neroztýlilo.

Jenomže ten Hari Seldon předpověděl konec Císařství, zničení Trantoru, získal si jméno jako prorok posledního soudu. Což by mohlo znamenat, že je vůči Paláci v opozici. Dokonce zaslechla jakési pověsti, že se ho chystají postavit před soud pro velezradu.

Klia ale takové vizionářské blábolení instinktivně odmítala. Takoví vizionáři se až příliš často snažili okamžitě si pořídit naprosto oddané a poslušné skupinky přívrženců, malá soukromá císařství uprostřed nepředstavitelně většího a téměř neosobního Galaktického císařství.

Doslechla se o senzační tragédii, k níž došlo minulý rok na rovníku v Temblaru. Padesát tisíc přívrženců jednoho Mykogeňana, hlásajícího odtržení, spáchalo sebevraždu, poněvadž tvrdili, že dostali zprávu o brzkém konci Trantoru. Tato zpráva prý pocházela

od nelidských inteligencí, které se napojily na imperiální systém obrany a informační satelity na orbitách kolem Trantoru.

Klia nevěděla nic o obranných satelitech, ale byla natolik chytrá, aby poznala, že Seldon je jeden z podobných fanatiků, kteří takovým, jako je ona, stejně nepřinesou nic dobrého.

Jak to ostatně naznačoval i ten muž ve špinavém khaki...

Podle pokynů kartičky Klia přešla úzkým pohyblivým chodníkem z nástupiště k hlavní pěší trase, která nesla podivné jméno Bronunův trh. Vedla napříč okrskem, kde se skladovalo zboží, než je rozvezli obchodníkům, na agory a na tržiště po celém Streelingu a Císařském sektoru.

Dostala se k velkému skladu, který sahal až ke stropu, kde se dotýkal jedné z nosných zdí. Nebylo to zrovna příjemné místo, bylo tu však čisto a pořádek. V tuto časnou hodinu tu bylo ještě méně lidí než na jižním Dahlu. Ale přesto se měla na pozoru.

Kartička jí ukázala k jednomu bočním dvířkům. Hodnou chvíli se na ně dívala a kousala si spodní ret. To, co zamýšlela, jí připadalo jako veliký krok, dost možná nebezpečný. Jenomže přesto – všechno, co jí ten muž ve špinavých khaki šatech povídal, znělo pravdivě.

A to, co jí řekl o ní samé, o její povaze, o tom, co ji trápí – na ni hluboce zapůsobilo.

Chtěla právě zaklepat na ty malé, obyčejné dveře, když ty se samy od sebe se skřípěním otevřely dovnitř. Jakýsi dlouhán se sehnul, aby mohl projít, a málem ji porazil. Klia prudce couvla.

„Promiňte,“ řekl muž a vstoupil do světla lampy připevněné vysoko na zdi skladiště. Byl hodně vysoký, se širokými rameny, lesklými černými vlasy a nádherně mohutným knírem.

Dahlan! „Hlavní vchod je za rohem,“ sdělil jí hlubokým, sametovým hlasem. „Ale máme zavřeno.“

Ještě nikdy neviděla takového muže, tak hezkého, tak vzrušujícího a... snažila se přijít na vhodné slovo: *jemného*. Klia polkla a přiměla se k řeči. „Řekli mi, ať sem přijdu. Jeden člověk mi dal tohle. Měl khaki hadry. Neřekl mi však, jak se jmenuje.“ Natáhla k němu ruku s kartičkou.

Mohutný Dahlan – o dobré dvě hlavy vyšší než kterýkoli muž na Dahlu, jež zatím potkala – uchopil kartu do velkých, šikovních prstů.

Přiblížil si ji k očím a přimhouřil je. „To bude asi Kallusin,“ zabručel. Dal ruku s kartou dolů. Klia cítila, že se jí cosi letmo dotklo, jako slabý vánek, a pak to přešlo. „Myslím, že bude doma nebo někde, kde ho teď nenajdeme. Můžu ti pomoci já?“

„Říkal... že mi najde... něco bezpečného. Tedy, já jsem ho tak aspoň pochopila.“

„Jo. Prima.“ Velký Dahlan se otočil a strčil do dvířek. „Můžeš na něj počkat vevnitř.“

Zaváhala. „Neboj se,“ řekl ten obr, a už jeho hlas v ní vyvolal naprostou důvěru. „Já ti rozhodně neublížím. Jsi sestra. Já se jmenuju Brann. Tak pojď dál.“

Brann za nimi zavřel dveře a narovnal se. Ale ani přes jeho výšku se ho Klia nebála. Pohyboval se s opatrným půvabem, který mohl mít vypočítaný, aby neděsil a neurážel, ale zdál se naprosto přirozený. Shlédl k ní a usmál se.

„Taky z Dahlu?“ zeptal se. „Ano.“

„Většina z nás je zde z Dahlu. Pár lidí je z Misara nebo z Lavrenti.“

Zvedla obočí.

„Ale ať je to cokoliv, dělá to z lidí dobrý sluhy,“ prohlásil Brann a pousmál se. „Jak dlouho už to o sobě víš?“

„Od dětství,“ řekla Klia. „Jak dlouho jsi tady?“

„Teprve pár měsíců. Kallusin mne zverboval o rovnodennosti. Ale z Dahlu jsem pryč už pět let. Byl jsem moc velký, abych mohl pracovat v tepelných jímkách.“

Klia se rozhlížela po rozlehlém skladišti, do něhož vešli, a uviděla mnoho chodeb a regálů, na nichž stály bedny, staré stroje od automatických výtahů, pásové dopravníky, všechny ztichlé a zahalené tmou.

„Co je to?“ zeptala se Klia.

„Kallusin pracuje pro jednoho člověka jménem Plussix. Plussix dováží věci ze vzdálených planet a tady je prodává.“ Brann procházel ústřední uličkou, ohlédl se a řekl: „Kallusin dřív než za hodinu nepřijde. Rád si pospí. Nechceš se kouknout na poklady?“

„Jasně,“ řekla Klia a pokrčila rameny. Pomalu kráčela za mohutným mužem, s rukama sepjatýma, protože ji byla zima.

„Je tu zboží z tisíců světů,“ vykládal Brann a jeho hlas se v tom obrovském prostoru málem ztrácel. Sklad byl daleko větší, než si předtím myslela – vysoká vrata na masivních kolečkách vedla do dalších, ještě rozsáhlejších místností. „Tam, kde to kupuje – je to šmejda – a věř mi, na císaře by to dojem neudělalo. Jenomže šedivci tady na Trantoru to musejí mít. Každá malá díra ve zdi musí mít svou kytičku sušených žahavek z Giacondu či předcísařskou transovou skříňku z Dessemeru. Plussix to tam dostává prakticky za babku, zachraňuje to před smetištěm nebo ze spaloven. Pak si najme prostor na lodích na potraviny od našich zemědělských spojenců nebo u nezávislých obchodníků, co mají imperiální licenci. A doveze to sem. Na každém nákladu má zisk dvacet procent – to by neměl ani na Trantorské burze. Za třicet let z něj bude boháč.“

„Nikdy jsem o žádném Plussixovi neslyšela.“

„On se moc neukazuje. Byrokrati mají rádi příběhy a on vlastně žádný nemá. Já sám jsem ho nikdy neviděl a myslím, že Kallusin taky ne.“

„Takže on to jenom dodává těm, co příběhy vyprávět umějí?“

Brann tiše zabručel, zřejmě potěšením. Klia si uvědomila, že se směje. „Jo,“ prohlásil a ocenil ji pohledem. Měla dojem, že se na ni nechce moc dívat. Skoro podvědomě se ho pokusila přesvědčit, aby se otočil. Chtěla vědět jasně, jak si s ním stojí.

„Nech toho,“ vybuchl a ztuhl.

„Čeho?“

„Každý tady to zkouší a mně se to nelíbí. K ničemu mě nenutí. Jestli něco chceš, tak si o to prostě řekni.“

„Tak promiň,“ omlouvala se Klia upřímně. Jeho hlas zněl víc než uraženě – jako kdyby ho zradil přítel!

„No, asi je to přirozený. Cejtím to, ale na mě to nezabírá. Říkal jsem, že jsi sestra. Copak ty nevíš, co to znamená?“

„No.., já myslela, že se ti líbím.“

„Já nejsem stejný jako ty. Ty přesvědčuješ. Já zase dělám lidi šťastný a spokojený. Nedokážu je k ničemu nutit, ale stejně jsou se mnou rádi. A já jsem rád s nima. Je to vzájemný. Takže mě přesvědčovat nemusíš. Prostě si řekni.“

„Řeknu,“ ujistila ho Klia.

„Ale nechtěj po mně, abych se na tebe díval rovnou,“ pronesl Brann. „Aspoň chvíli. Já mám totiž se ženama akorát trable. Proto jsem odešel z Dahlu, ne jenom proto, že jsem byl moc velkej na ty tepelný jímky.“

„Teď ti nerozumím,“ přiznala Klia.

„Jsem prostě plachej a mám pro to dobrej důvod,“ řekl.

„Mě by to zajímalo.“

„Každou to zajímá,“ přiznal Brann velmi přívětivě. „Jsi ženská jako každá jiná. Já poznám, že se ti líbím. A já mám ženy rovněž rád... moc. Jsou krásný. Okouzlující. Takže se zamiluju, jde to vážně rychle. Jenomže... ten pocit... se brzo ztratí a ženy mě pak vidí takovýho, jakej jsem, velkej hromotluk bez vyhlídek. Tak odejdou a jsem na tom stejně jako předtím. Sám.“

„To musí hodně bolet,“ prohodila Klia, třebaže pořádně nechápala proč. Byla stejný samotář tak dlouho, že ji to pomyšlení ani v nejmenším netrápilo. Stejně tak pořádně nevěděla, jaké to je, být zamilovaná. Snívala o nepřetržitém, uspokojujícím milování, které nemuselo být ve spojení s žádným hlubším pocitem. „Já jsem taky ráda sama. A je mi jedno, co si o mně myslí ostatní.“

„Tak to máš kliku,“ řekl Brann.

„A kdo vlastně vykládá tady o těch věcech, aby se prodávaly?“ Klia chtěla změnit téma hovoru. Brannův ostych a zranitelnost ji přitahovaly až příliš.

„Prodavači po celém Trantoru,“ vysvětloval Brann. „Náš personál píše zprávy o těch pokladech, my je pak přiložíme k oficiálním žádostem o proclení, dodáme to na agory a šedivci se pak můžou zbláznit. Viděla jsi někdy starožitnictví vzdálených světů?“

„Nikdy,“ přiznala Klia.

„No, třeba až tu budeš dýl, někdo z kluků tě tam vezme. Já totiž chodím ven jen během spánků, když je tam málo lidí.“

* * *

Kallusin, muž ve špinavých khaki šatech, se usadil za směšně obrovský stůl a sepal ruce. Na stole ležely tretky z nejrůznějších

světů a všechny – aspoň jak Klia pozorovala – byly sice neužitečné, ale pěkné – anebo možná jen přitahovaly pozornost.

Brann stál za ní. Klia se dívala na Kallusina, třebaže měla velké nutkání ohlédnout se po Brannovi. V těch jeho schopnostech bylo něco, o čem jí nic neřekl. A měl pravdu. Ani on o ní nevěděl všechno.

„Naši přesvědčovatelé jsou tak trochu divní, víš?“ řekl Kallusin a usmál se. „Jsou nadaní a divní. Musí na nás dohlížet a udržovat přísnou kázeň, jinak by se to látlo – myslíš, že by lidi na Trantoru těšilo, kdyby se dověděli o jejich existenci? Zatím jsou spokojení s tím, co umějí. Lidi, co se vyznají... ale víš, co je dost divné? Nikdo z nich ještě nepronikl až do Paláce. Udržují si střední úroveň úspěšnosti a nepletou se do politiky. Dává ti to smysl, Klio Asgarová?“

„Ne,“ přiznala Klia a zavrtěla hlavou. „Jestliže je to, co říkáš, pravda, měli bychom všechno ovládnout.“

„Ty máš zřejmě jisté hranice. Jsi spokojená, že žiješ tak, jak žiješ, a větší problémy necháváš normálním lidem. Nevím, proč to tak je. Ale kupec Plussix vás má rád. Je ti jasné, že se s Plussixem osobně nikdy nesetkáš, nikdy ho neuvidíš tváří v tvář, dokonce ani potom, co se k nám přidáš a složíš přísahu?“

„Mně to nevadí,“ ujistila ho Klia.

„A to nejsi ani trochu zvědavá?“

„Ne,“ řekla Klia a odfrkla si. „Co mám udělat?“

„Za prvé: Slíbíš, že v přítomnosti ostatních přesvědčovatelů se naučíš ovládat svou schopnost. A ty obzvlášť, Klio Asgarová. Jsi jedna z nejsilnějších přesvědčovatelů, co jsem zatím poznal. Kdyby ses trochu snažila, tak tu všichni budeme stát na hlavě, jenomže bychom všichni věděli, co se stalo, a museli bychom tě zabít.“

Klia pocítila slabý záchvěv zklamání. Nikdy se nesnažila ovládat, se svou schopností vyrostla a používala ji přirozeně a podle potřeby, stejně jako řeč, možná víc, poněvadž na řeči moc nebyla. „Tak dobrá,“ slíbila.

„Na oplátku tě budeme chránit, schováme tě, dáme ti užitečnou práci. A... půjdeš na pohovor k obchodníku Plussixovi.“

„No bezva,“ zavrčela Klia.

„Nemusíš se ho bát,“ ozval se tiše Brann.

„Nebudu.“

„Je to mrzák,“ vysvětloval Kallusin. „Aspoň si to myslím. Plussix nám o tom nic neříká, jenže...“ Mávnutím ruky zahrnul kancelář, sklad i obytné místnosti. „Tohle vše nám dává. Moje teorie je, a dokonce jsem ji Plussixovi i řekl, že je další zvláštní druh mentalika, ne moc dobrý na přesvědčování nebo na získávání společenských kontaktů, ale takový ten typ, co má prostě rád kolem sebe takové, jako jsi ty. Jenže on nikdy nic nepotvrdí ani nevyvrátí.“

„Aha,“ řekla Klia. Chtěla už mít ceremonie za sebou a jít si odpočinout. Chtěla být sama. A taky v posledních dnech dobře nespala. Odpočinout si – a najíst se. Co přišla sem do skladu, Brann ji vzal dvakrát do kavárny. Pokaždé si dala pořádné jídlo, ale přesto měla pořád hlad.

Odolala pokušení ohlédnout se po Brannovi a dál se dívala na Kallusina.

„Jsem moc rád, že ses k nám dala,“ poznamenal a stiskl rty, hladké jako dětské. Neusmíval se, ani se nemračil, ale jeho očím, třebaže nehybným, zřejmě nic neuniklo. „Děkuji ti,“ řekl a obrátil se k oknu, kterým bylo vidět do hlavní haly skladiště. Brann jí položil ruku na rameno. Trhla sebou a pak následovala hromotluka ven.

„Kdy složíš tu přísahu?“ chtěla vědět.

„To jsi právě udělala tím, že jsi přijala naše pohostinství a neptala ses Kallusina, jestli můžeš odejít.“

„Ale to je bouda. Měli jste mít říct, jaká jsou pravidla.“

„Pravidla nejsou, kromě toho, že tu chceš zůstat a nebudeš používat své schopnosti na nás ani na nikoho, kdo sem přijde... pokud ti to někdo neporučí... a taky o nás nebudeš nikomu vykládat.“

„Tak proč to nedá do té přísahy?“

„Ztráta času,“ řekl Brann.

„A co ty? Ty mě můžeš nutit, abych se na tebe chtěla pořád dívat? Ty to nemůžeš zastavit?“

Brann vážně zavrtěl hlavou. „Já vůbec nic nedělám,“ namítl.

„To mi neříkej. Nejsem přece pitomá.“

„Věř si, čemu chceš,“ řekl Brann. „Jestli se chceš na mě dívat, tak proto, že to chceš ty sama.“ Pak tichým hlasem dodal: „Mně to nevádí. Aspoň u tebe ne.“

Šel před ní úzkou uličkou, která byla lemována zavřenými dveřmi a osvětlena obyčejnými koulemi. Kliu jeho namyšlenost náhle dopálila. „To by ti vadit *mělo!*“ křikla. „Mělo by tě to možná *trápit*. Já totiž nejsem milá a hodná.“

Brann pokrčil rameny a podal jí identifikační kartu, kterou se rovněž odemykal její pokoj. „Odpočiň si,“ poradil jí. „Teď se asi nějakou dobu neuvidíme. Vezeme s Kallusinem zboží do Mykogenu. Pár dní nám potrvá, než to tam dojednáme.“

„Prima,“ prskla Klia a vložila kartu do štěrby. Prudce otevřela dveře, vešla dovnitř a zabouchla za sebou.

Několik vteřin nic v pokoji nerozeznávala, takový na sebe měla vztek. Cítila se slabá a zneužitá. Zavázala se přísahou, kterou ani nezná! Ten Plussix vypadal odporně.

Pak jí před očima vyvstala malba na stěnách a nábytek. Vše bylo prosté, měkké odstíny zelené a šedé, občas s nádechem sluneční žluti, nic přepychového, ale taky ne skličujícího. Byla tam jen obyčejná pěnová matrace, ne moc proleželá, stolek s umyvadlem, skříň, psací stůl s židlí a ještě křeslo, ne o moc větší než židle, ale čalouněné. Byla tam taky lampa a lampička na psacím stolku. Na něm ležela čtečka filmových knih.

Pokoj byl tři kroky široký a tři a půl dlouhý. Byl to ten nejhezčí pokoj, jaký zatím měla sama pro sebe od chvíle, co odešla z domova, a popravdě řečeno, hezčí než malá ložnice, kde spávala jako malá. Posadila se na kraj postele.

Cítit se přitahována k muži – jakémukoli – byla slabost, kterou si teď nemohla dovolit. Přesvědčovala sama sebe, že její sny o silném muži, jenž musí pocházet z Dahlu, nejsou o Brannovi – i když je velký, Dahlan a pěstuje si nádherný knír.

Příště, zařekla se, si ho ani nevšimnu!

25.

Lodovik se nepohnul, jen pohyboval očima, když sledoval Daneela, jak provádí další diagnostický úkon, poslední před cestou na Eos.

„Žádné vnější poškození tu není, nic, co bych mohl zjistit tady,“ sdělil mu Daneel, když staré přístroje dokončily práci. „Jenomže ty jsi novější model než tyhle přístroje. Zřejmě neodpovídají tvé úrovni.“

„Už jsi někdy dělal diagnózu sobě?“ zeptal se Lodovik.

„Mockrát,“ řekl Daneel. „Každých pár let. Ale ne s tímhle. Pár velice kvalitních přístrojů máme schovaných přímo na Trantoru. Na Eosu jsem byl – no, už je to asi sto let a potřeboval bych vyměnit zdroje. Proto taky letím s tebou. A pak je tu ještě jeden důvod. Musím přivést jednoho robota – pokud už je opravená a vylepšená.“

„Ženskou formu?“

„Ano.“

Lodovik čekal, že mu to Daneel vysvětlí, ale ten se k ničemu neměl. Znal jen jednu ženskou formu robota, která byla stále ještě aktivní, z těch milionů, které kdysi bývaly mezi lidmi tak oblíbené. Byla to Dors Vanabili – a ta už byla uložená na Eosu hezkých pár desetiletí.

„Ty mi teď už nevěříš, že?“ otázal se Lodovik.

„Ne,“ přiznal Daneel. „Loď bude připravena. Čím dřív budeme na Eosu, tím dřív budeme zpátky. Hrozně nerad opouštím Trantor. Blíží se nejkritičtější doba bodu vratu.“

Na Mořenu teď létalo velmi málo císařských lodí, ale Daneel se domluvil s obchodním plavidlem už před mnoha měsíci a dát připsat Lodovika jako dalšího pasažéra nebylo příliš obtížné. Loď je vezme na chladný okraj soustavy Mořeny Ztracené, na zmrzlý asteroid, který neměl ani jméno, jen katalogové číslo ISSC-1491.

Stáli na přistávací plošině vzdáleného vnějšího přístaviště Kosmického přístavu. Slunce jasně zářilo a vzduchem poletoval hmyz a opyloval pole olejin, která obklopovala betonové a plastocelové budovy.

Lodovik pořád uznával Daneela jako vůdce a byl moc rád, že je s ním. Jenomže jak dlouho to vydrží? Lodovik za těch několik dní, jež strávil na Mořeně, potlačil všechnu iniciativu, jen aby Daneel necítil jeho vzdor a odpor. Jeho typ humanoformního robota využíval vlastní iniciativu mnoha způsoby, nejenom při rozhodování o akcích ve velkém měřítku. Nemohl potlačit myšlenky, jež vznikaly v samém jádře jeho mentality. *Daneel lidi brzdí. Lidem musí být dovoleno, aby si sami určovali svůj osud. My nedokážeme pochopit jejich animálního ducha! Nejsme jako oni!*

Sám Daneel často říkával, že lidskou mysl a osud roboti nedokážou snadno pochopit – pokud vůbec. *Je šílenství řídit a usměrňovat jejich dějiny! Samolibé šílenství strojů, které se vymkly kontrole!*

Do jeho myšlenkového procesu zasáhlo cosi neznámého – stopa hlasu, který už někde slyšel.

Daneel hovořil s kapitánem obchodní lodi, malým svalnatým mužem s rituálními jizvami na tváři a těstovitě bílou pletí. Daneel se obrátil k Lodovikovi a kývl na něho, ať jde blíž. Lodovik poslechl. Kapitán se na něj divoce usmál.

Když se nalodovali, Lodovik se ještě ohlédl. Všude byl hmyz, na všech planetách vhodných pro lidi, na všech zcela bez rozdílu, s menšími místními variantami, vysvětlitelnými genetickými zásahy v průběhu milénií. Všem to tak vyhovovalo a všechny druhy pomáhaly udržovat ekosystémy příznivé pro lidskou civilizaci.

Na Mořeně nežila divoká zvířata. Ta se vyskytovala pouze na těch padesáti tisících planetách, které byly ponechány beze změn jako honitby a zoologické zahrady, zahradní planety, které měl v takové oblibě Klayus, planety, které obyčejný občan směl navštívit pouze s císařovým svolením. Jednou byl pověřen kontrolou jejich rozpočtu. Linge Chen je chtěl dát uzavřít jako zbytečná vydání, jenomže Klayus mu poslal osobní žádost, aby je nechal, jak jsou, načež následovalo poměrně složité handrkování, u kterého Lodovika nechťeli.

Napadlo ho, jak všechny tyto zahradní světy i ochočené a vydlážděné světy lidí nakonec dopadnou? O tolika historických

událostech vlastně nic nevěděl. Najednou měl plno otázek, vřely pod sebeovládáním a poslušností.

Dveře lodi se za ním zavřely a on skryl algoritmickou turbulenci, která by se v lidském chování rovnala intelektuální panice – jež vznikla ne kvůli uzavřenému prostoru na lodi, nýbrž kvůli rozevírajícímu se květu zvědavosti v jeho vlastním mozku!

V malé kabině položil Daneel jejich malá zavazadla do sítě a sklopil dvě sedátka. Lodovik zůstal stát a Daneel zkrříl paže. „Nebudou nás rušit,“ řekl. „Můžeme snížit příkon na minimum.

K setkání dojde za šest hodin a na Eosu budeme za tři dny.“

„Kolik času máme, než zcela ztratíš kontrolu nad Trantorem?“ zeptal se Lodovik.

„Patnáct dní,“ odpověděl Daneel. „Pokud se ovšem nestane něco nepředvídatelného. A to se obvykle vždycky stane, když se jedná o lidi.“

26.

Vara Lisová jen s námahou přemáhala vztek. Vyrasila pěstmi proti Faradu Sinterovi, který couval s mírně šokovaným úsměvem, a ona ho honila po jeho velké oficiální kanceláři. Několik šedivců tlačících vozíky či nesoucích aktovky toto střetnutí sledovalo z přilehlé chodby s údivem, za nímž byla skrytá radost.

„Ty jsi úplný pitomec!“ syčela Vara a pak ještě víc ztišila hlas. „Přestaneš na ně tlačit... oni se *přeskupí*! A pak půjdou po *mně*!“ Světlovlasý major, její stálý a čím dál protivnější stín, kolem ní neúčinně poskakoval a snažil se do toho vložit. Jenomže Vara se mu stejně obratně vyhýbala. Sinter začínal mít dojem, že se ocitl u malé, ale trapné vzpoury. Couval k otevřeným dveřím své druhé kanceláře, takže se mu podařilo tu malou šarvátku dostat z očí veřejnosti.

„Ztratila jsi stopu!“ vyhrkl, napůl to vyštěkl, napůl smutně vydechl, když za nimi jeden šedivec zavřel dveře. Jen se přitom na všechny tři letmo podíval a pak nevzrušeně odkráčel za svými povinnostmi.

„Vždyť mě přímo odtáhli!“ zavyla Vara. Po tvářích se jí koulely slzy. Major se náhle zastavil, strnul a celý se začal chvět a škubal

sebou. Pak si v rohu našel židli a zhroutil se do ní. Sinter to pozoroval s vyvalenýma očima.

„Tos udělala ty?“ zeptal se Vary.

Vara zavřela ústa se slyšitelným cvaknutím zubů a jen zírala na majora. „Ovšemže ne. Třebaže je přímo úděsný a nespolupracuje.“

„Přepracování –“ vypravil ze sebe major přes zaťaté zuby. Sinter ji chvíli pozoroval, dokud si Vara neuvědomila, že v něm vzbuzuje určité, poměrně nezdravé přesvědčení. Major Namm se otřepal, uklidnil se a podařilo se mu postavit, jenom ještě těžce polykal. Postavil se do pozoru, což bylo dost směšné, a zadíval se na protější zeď.

„Jak jste jí ztratili?“ zeptal se Farad Sinter tiše a hleděl upřeně někam mezi ně.

„Ona za to nemůže,“ řekl major.

„Ptám se *jí*,“ štěkl Sinter.

„Byla velice rychlá a vycítila mou přítomnost,“ začala Vara Lisová. „Vaši agenti, vaše pitomá policie, ji nestačili chytit – a nyní zmizela a *vy mě nenecháte, abych ji našla!*“

Sinter zamyšleně našpulil rty a pak je stiskl, jako by očekával políbení. Byl to směšný výraz, a náhle se to, co se v srdci Vary Lisové zrodilo jako obdiv a láska, změnilo v hořkost a nenávist.

Ale nechala si své pocity pro sebe. Už toho řekla příliš mnoho, zašla příliš daleko. *Zpráskala jsem toho mladého důstojníka?* Pohlédla na mlčícího muže ve ztuhlém postoji s malým pocitem viny. Musí své schopnosti více kontrolovat.

„Císař mi výslovně zakázal, abych dál pátral. Zřejmě nesdílí náš zájem o tyto... lidi. Momentálně nechci příliš riskovat a zkoušet ho přesvědčovat, aby svůj názor změnil. Císař má svá práva a ta je zapotřebí respektovat.“

Vara tu stála se zkříženýma rukama.

„Hari Seldon ho přesvědčil, že by to politicky vypadalo velice špatně.“

Vara vytřeštila oči. „Ale vždyť Seldon je *podporuje!*“

„To nevíme jistě.“

„Ale vždyť oni mě získali! Jeho vnučka!“

Farad ji uchopil za zápěstí, pak stiskl trochu pevněji. Trhla sebou. „Tohle zůstane jen mezi námi dvěma. To, co dělá Seldonova vnučka, se může, ale taky nemusí, týkat Krkavce samotného. Možná je celá ta rodina bláznivá – každý svým způsobem.“

„Ale mluvili jsme o –“

„Seldon je vyřízený. Až bude po jeho procesu, pak si to vyřídíme s těmi, kteří s ním byli v důvěrnějším styku. Jakmile se Linge Chen uklidní, císař už nejspíš nebude mít nic proti tomu, abychom zametli odpadky.“ Sinter věnoval Vaře lítostivý pohled.

„Co je zase,“ zeptala se a otřásla.

„Ať tě ani nenapadne, že bych to vzdal. *Nikdy*. To, co dělám, je až příliš důležité.“

„Jistě,“ řekla Vara Lisová pokorně. Sklopila oči na plyšový koberec pod psacím stolem, do něhož byly vetkány velké hnědé a rudé květiny.

„Naše doba přijde, a brzy. Ale pro tuto chvíli musíme své nadšení a zaujetí brzdit a čekat.“

„Jistě,“ řekla Vara Lisová.

„Doufám, že vám nic není?“ zeptal se Sinter starostlivě mladého majora.

„Ne, pane,“ odpověděl Namm.

„Nebyl jste v poslední době nějak nemocen?“

„Ne, pane.“

Sinter vypadal, že už ho to dál nezajímá, a mávnutím ruky důstojníka propustil. Major Namm se spěšně vzdálil a zavřel za sebou velké dveře bez slyšitelného zvuku.

„Moc se přepínáš,“ poznamenal Sinter.

„Možná,“ řekla Vara a ramena jí klesla. Slabě se na něj usmála.

„Co odpočinek, nějaký oddech?“ Sáhl do kapsy a vytáhl kreditku. „Můžeš na to nakupovat ve všech obchodech Císařského sektoru. Třeba by ti prospěla trocha diskrétního nakupování.“

Vara svraстила čelo. Pak je zas vyhladila, vzala si kreditní kartu a usmála se. „Děkuji.“

„To nic. Za pár dní se zase zastav. Možná se věci už změní. Jako ochranu ti dám někoho jiného.“

„Děkuji,“ řekla Vara Lisová.

Sinter jí zlehka přejel prstem po bradě. „Víš, jak jsi pro nás cenná,“ pravil a tajně pocítil zhnusení nad neskrývanou chtivostí ve tváři této mimořádně ošklivé ženy.

27.

Třebaže měl jít před Komisi pro veřejnou bezpečnost sám, věděl Hari velice dobře, že potřebuje aspoň nějakou, třeba zákulisní, právní pomoc. Nicméně schůzky se svým právníkem Sedjarem Boonem z hloubi duše nenáviděl.

Boon byl zkušený právník se skvělou pověstí. Do školy chodil v samosprávném okrsku Bale Nola v Nolském sektoru a jeho učitelé měli mnohaleté zkušenosti se zapeklitým trantorským právem, jak imperiálním, tak občanským.

Trantor měl deset formálních ústav a stejně tolik zákoníků pro různé třídy občanů. Existovaly k nim doslova miliony komentářů v deseti tisících svazcích pojednávajících o tom, jak se jednotlivé zákoníky vzájemně ovlivňují. Každých pět roků se po celé planetě konaly nové a nové kongresy, na nichž se zákony doplňovaly a modernizovaly. Některé dokonce přenášela média jako sportovní utkání pro potěchu miliard šedivců, jež zaprášené a nekonečně detailní procesní právo bavilo mnohem víc než tělesná cvičení. Tato tradice prý byla přinejmenším stejně stará jako Císařství, možná dokonce starší.

Hari byl vděčný, že jisté části imperiálního práva jsou tajné. Boon rozložil výsledky svého nového pátrání na stůl v Hariho knihovně a se zdviženým obočím se podíval na zapnutý primární zdroj, který stál v koutě. Hari trpělivě čekal, až si právník naladí autopísaře a čtečky filmových knih.

„Omlouvám se, že mi to tak dlouho trvá, pane profesore,“ řekl Boon a posadil se proti Harimu. „Váš případ je výjimečný.“

Hari se usmál a kývl.

„Zákony, podle nichž jste byl povolán před soudní stolicí Komise pro veřejnou bezpečnost, byly upraveny dvaačtyřicet tisíc patnáctkrát od chvíle, kdy před dvanácti tisíci pěti roky byly zákoníky sepsány,“ vysvětloval Boon. „Existuje tři sta

modifikovaných verzí, které jsou momentálně považované za živé, platné a relevantní, a ty si často vzájemně odporují. Tyto zákony mají rovnocennou platnost pro všechny třídy a vycházejí z občanského práva, jenomže... nemusím vám vykládat, že aplikace se často liší. Když Komise pro veřejnou bezpečnost získala svou kapitolu v imperiálním kánonu, může si sama vybírat z jednotlivých zákoníků. Odhaduji, že vás budou soudit podle několika zákonů zároveň, jako meritokrata, a možná i jako excentrika, ale neřeknou to, dokud proces nezačne. Vybral jsem nejpravděpodobnější soubor zákonů, totiž takový, který komisi ve vašem případě poskytuje největší volnost. Tady jsou jejich čísla a výňatky jsou ve čtečce, kdybyste si je chtěl prostudovat...!“

„Dobře,“ řekl Hari bez nadšení.

„I když vím, že se na to ani nepodíváte, že, pane profesore?“

„No, to asi ne,“ připustil Hari.

„Někdy mi připadáte neuvěřitelně samolibý, jestli to tak smím říct.“

„Komise mě bude soudit, jak sama za vhodné uzná, a bude chtít dosáhnout pro sebe nejvýhodnějšího výsledku. O tom přece nikdy nikdo nepochyboval.“

„Ani v nejmenším,“ přitakal Boon. „Ale můžete nárokovat jisté výsady, kterými můžete do nekonečna protahovat vynesení rozsudku, zejména podle zákoníku, který kodifikuje nezávislost Univerzity ve Streelingu, dál potom podle Smlouvy mezi meritokraty a Palácem, uzavřené před dvěma sty lety. Protože budete obžalován z pobuřování a velezrady – v současné době má obžaloba devětatřicet článků – Linge Chen vás může klidně nechat popravit.“

„Já vím,“ řekl Hari. „Už jsem u soudu párkrát byl.“

„Ale nikdy za předsednictví vrchního komisaře. O něm se ví, že je nevyzpytatelný a náročný znalec práva, pane profesore.“

Informátor na Hariho psacím stole zazvonil a na malém displeji se začaly hromadit řádky zprávy. Byl to seznam jeho schůzek na tento týden. Nejdůležitější měl už za necelou hodinu s jedním studentem ze vzdálené planety. Byl to matematik a jmenoval se Gaal Dornick.

Boon ještě hovořil, avšak Hari zvedl ruku. Právnick zmlkl, složil ruce na prsou a čekal, až se jeho klient dopracuje k nějakému závěru.

Hari sáhl po malém, šedém kapesním počítači a provedl pár výpočtů. Pak počítač zapojil do portu na primárním zdroji. Projekce výsledků zaplnila polovinu zadní stěny a byly moc hezké, ale Boonovi nic neříkaly.

Harimu však říkaly poměrně dost. Se znepokojeným výrazem vstal, přistoupil k falešnému oknu, které ukazovalo pole pod volnou oblohou na jeho domovské planetě Helikonu. Když člověk věděl, kam se tímto otevřeným oknem podívat, uviděl Hariho otce, jak daleko, až na samém obzoru, ošetřuje geneticky upravené léčivé rostliny. Tento obraz si přinesl z Helikonu už před mnoha lety, ale do tohoto velkého rámu ho zasadil teprve před rokem. Čím dál víc teď myslel na matku a otce. Zadíval se na postavu v dálce, na vzdáleném místě i čase, zvedl obočí a řekl: „Kdo je váš nejlepší mladý právník? Ne moc drahý – ne tak jako vy – ale minimálně stejně dobrý?“

Boon se zasmál. „Přemýšlíte, že byste si vzal jiného advokáta, pane profesore?“

„To ne, ale přijede mi jeden důležitý spolupracovník, výborný mladý matematik. Asi ho okamžitě zatknou, protože je se mnou ve spojení. A bude samozřejmě potřebovat advokáta.“

„Mohl bych si ho klidně přibrat, pane profesore. Poplatek se jen nepatrně zvýší, jestli vám jde o to. Jestli jsou vaše případy paralelní –“

„Linge Chen se bude všemožně snažit zničit celé mé okolí, ale mně samotnému nijak neublíží. Budu potřebovat ochránit své nejlepší lidi, aby mohli pokračovat v práci, až komisaři vynesou rozsudek.“

Boon se zamračil a mávl rukou. „Pane profesore, vaše reputace jako proroka je daleko větší, než bych pro klid své duše potřeboval. Ale jak, pro všechno v kosmu, můžete o vrchním komisaři vědět právě *tohle*?“

Hari se zhluboka nadechl a uvolnil. „Nastal bod vratu,“ pravil. „Mohl bych vám to vysvětlit, ale nudil bych vás asi stejně jako vy mě vaší právníckou hatmatilkou. Tak se s tím smírju a důvěřuju

vaší profesionální zdatnosti. Vy se zase, prosím, smiřte s tím, co dělám já.“

Boon stiskl rty a pochybovačně se na svého klienta podíval.

„Syn mého společníka Lors Avakim je chytrý mladý kluk. Pár let dělal císařské ústavní právo a některé případy rozhodovala i Komise pro veřejnou bezpečnost.“

„Avakim...“ Hari doufal, že to jméno padne. Moc by se to celé zjednodušilo. Věděl, že Boon je dobrý advokát, měl však podezření, že není tak nezávislý, jak by být měl. Lors Avakim byl jedním z možných spolupracovníků na projektu Encyklopedie, na jeho právní části. Požádal je o zařazení minulý rok. Byl to idealista, nezátížený a nezkorumpovaný. Hari tušil, že Boon o tomto spojení s Projektem nic neví. „Bude umět tancovat natolik dobře, aby mého matematika dostal ze spárů těch kašparů?“

„Myslím, že ano,“ připustil Boon.

„Tak dobře. Tak ho vezměte na účet Projektu, aby zastupoval vědce a matematika Gaala Dornicka, který právě dorazil na Trantor. Obávám se, že pro dnešek budeme muset naše sezení zkrátit. Musím se připravit a jít Dornickovi naproti.“

„Kde bude bydlet?“

„V hotelu Luxor.“

„A když ho mají zatknout?“ zeptal se s úsměvem Boon.

„Zítřka,“ odpověděl Hari a rozkašlal se do dlaně. „Pardon. To bude asi prachem ze všech těch mrtvých ramen spravedlnosti.“ Ukázal na čtečky filmových knih.

„To určitě,“ řekl Boon tolerantně.

„Takže díky,“ řekl Hari a pokynul k dveřím do kanceláře. Boon si posbíral své věci, otevřel dveře a pak se ještě k Harimu obrátil. „Ten proces bude už za tři týdny, pane profesore. To není moc času.“

„Během Sel-“

Přerušil se, protože by byl málem řekl Seldonovy krize. „Během bodu vratu se za tři týdny může stát překvapivě mnoho věcí.“

„Můžu vám ještě něco říct, pane profesore?“

„Ale jistě,“ svolil Hari, ale tónem naznačil, že by to nemělo být dlouhé.

„Mého povolání si zřejmě nevážíte, přestože tvrdíte, jak se zajímáte o kulturní vzestupy a pády. Právo je kostra, stabilní, ale zvětšující se anatomie obecné kultury.“

„Jsem jen nedokonalý člověk. Mám mnoho nedostatků. Ale přeju si, aby tam, kde se já mýlím, moji lidé viděli správně a mé chyby korigovali. Přeji vám hezký zbytek dne.“

28.

Linge Chen přijal Sedjara Boona osobně a ve své rezidenci v Komisařském pavilonu. Dal mu pět minut, aby mu popsal setkání s Harim Seldonem.

„Obdivuji toho muže, pane,“ řekl Boon, „ale zřejmě mu příliš nezáleží na tom, jak to dopadne. Dokonce jsem měl dojem, že má větší starost o advokáta pro nějakého studenta nebo asistenta, který nedávno dorazil na Trantor.“

„A kdo to je?“

„Gaal Dornick, pane.“

„Toho neznám. On je v tom psychohistorickém projektu nový, že ano?“

„Myslím, že ano, pane.“

„Na univerzitě a v knihovně jich na Seldonově projektu pracuje padesát, což znamená, že ten Dornick je jedenapadesátý?“

„Ano.“

„A za těmi padesáti, nebo vbrzku jedenapadesáti, je jich sto tisíc rozptýlených po celém Trantoru, pár tisíc jich je na planetách dodávajících potraviny a pár set pracuje na přijímacích stanicích po celé soustavě. Žádný není na obranných satelitech. Všichni jsou věrní, dobře se chovají a cele se věnují své práci. Seldon ze sebe dělá hromosvod, aby odvrátil pozornost od těchto aktivit. Na člověka, který se tak málo vyzná v zákonech a pohrdá detaily řízení, což je, zdá se, Seldonův případ, je to dost překvapivý úspěch.“

Boon snadno vypožoroval skrytý osten kritiky. „Já ho nepodceňuji, pane komisaři. Prikázal jste mi, abych mu zajistil tu nejlepší právní pomoc, jenže jeho to zřejmě vůbec nezajímá.“

„Možná ví, že mi podáváte hlášení.“

„Pochybují, pane komisaři.“

„Není to sice moc pravděpodobné, ale je to velmi inteligentní člověk. Jestlipak jste si prostudoval Seldonovy psychohistorické práce?“

„Jen pokud se týkají obvinění, která proti němu mají být vznesena.“ Boon k Chenovi vzhlédl s nadějí a úctou. „Velice by mi můj úkol usnadnilo, kdybych ta obvinění znal přesně, pane komisaři.“

Chen se na něj pobaveně zadíval. „Ne,“ řekl. „Většina mých šedivců a naprostá většina mých právníků je toho názoru, že Seldon je neškodný a legrační blázen, další z těch zdivočelých meritokratů, který se chce dostat mezi excentriky. Na Trantoru je poměrně oblíbený. Skutečnost, že má být postaven před soud, je už příliš známá. Pro Seldona může být dokonce výhodné, dostane-li se procesu široké publicity, a vzniknou nemalé tlaky, aby byly žaloby zamítnuty či aby byl proces úplně zrušen. Může celou událost prezentovat z pozice uznávaného vědce, tvůrčího meritokrata starého ušlechtilého druhu, kterého tyranizuje hloupá a krutá šlechta.“

„Mám to brát jako návrh, pane komisaři? Dala by se na tom výborně založit celá obhajoba.“

„Ale to vůbec ne,“ zabručel Chen kysele. Naklonil se dopředu. „Přece nečekáte, že za vás budu dělat vaši práci? Už s vámi mluvil o možné strategii procesu?“

„Nikoli, pane.“

„On ten proces chce. Chce ho nějakým způsobem využít, možná ho dokonce potřebuje. Zvláštní.“

Boon se na vrchního komisaře chvíli díval, než spustil: „Mohu mluvit otevřeně, pane komisaři?“

„Jistěže,“ ujistil ho Chen.

„I když je možné, že Seldonova slova a prognózy lze vykládat jako velezradu, pro komisaře by bylo mnohem rozumnější, kdyby ho naprosto ignorovali. Jeho organizace je nepochybně významná – největší uskupení intelektuálů mimo univerzitní svět. Ale věnuje se mírumilovným věcem – prý připravují encyklopedii. Věda, nic než čistá věda! Vůbec nechápu, co vás vedlo k tomu, abyste toho profesora postavili před soud. Vy snad Hariho Seldona využíváte?“

Chen se usmál. „Mým největším neštěstím je, že mne lidé považují za vševědoucího. Já vševědouce nejsem a nejsem ani politický všežravec, který sežere a stráví všechny události kolem sebe k vlastnímu prospěchu.“ Chenovi se zřejmě nechtělo poskytovat žádné odpovědi.

„To jistě ne, pane komisaři. Jestli mi však dovolíte ještě jednu otázku – z čistě sobeckých a profesionálních důvodů, abych se vyhnul zbytečnému úsilí, neboť se objevilo příliš mnoho úkolů v příliš krátkém čase.“

„Možná.“ Chen to vyslovil s pohrdavě ohrnutými rty, což svědčilo, že v tomto případě nehodlá být velkomyslný.

„Dáte zatknout toho Gaala Dornicka, pane?“

Chen to krátce uvažil.

„Ano,“ odpověděl.

„Zítřka, pane?“

„Ano, jistě.“

Boon poděkoval a k jeho nesmírné úlevě ho Chen propustil. Když se advokát vzdálil, Chen si vyvolal osobní záznamy a několik minut vyhledával, kdy a kde se objevila první zmínka o tom, že Seldona je zapotřebí obvinít z velezrady, kterou spáchal buď on sám, nebo někdo jiný v jeho přítomnosti. Chen by byl přísahal, že to byl on, kdo to navrhl první, jenomže záznamy prokázaly něco jiného.

Lodovik Trema to byl, kdo se o tom zmínil, naznačil to velice takticky při jednom rozhovoru, který se odehrál skoro před dvěma lety. A teď se ukazovalo, že proces bude jak nesmírně obtížný, tak i nesmírně výhodný – vlastně daleko výhodnější než obtížný! Nenápadný nástroj, jak vyčistit Palác nadobro... Jak mohl Lodovik tak dlouho dopředu vědět, k čemu dojde a že k tomu dojde právě takto?

Chen uzavřel soubory a chvíli seděl mlčky. Co by asi Lodovik udělal teď, aby v této fázi získal maximální politickou výhodu? Vrchní komisař se zvedl ze židle a setřásl ze sebe pocit malomyslnosti. Takhle se dostat do závislostí na jediném člověku! Určitě to byl příznak slabosti!

„Už na něj nesmím myslet,“ přikázal si Chen.

29.

Kliu probudilo tiché zaklepání na dveře. Rychle se oblékla a když dveře otevřela, byla zklamaná a pak ráda, že pro ni neposlali Branna, nýbrž nějakého jiného mladého muže. Nebyl to Dahlan a nebyl zdaleka tak hezký.

Byl malý a vypadal dost nervózně, Misaroňan s dlouhým nosem a pletí silně podřobanou po zánětu mozkových blan. Taky nemohl mluvit, a co chce, jí sdělil znakovou řečí dlužnického cechu – kterou Klia slušně ovládala.

Jmenuju se Šutrák, řekl jí tak, že sevřel ruku v pěst a udeřil jí do dlaně druhé ruky, aby zdůraznil své jméno. *Pojď*; *Neznámý tě volá*, oznámil jí a usmál se, když poznal, že porozuměla aspoň zčásti tomu, co jí ukazoval.

Neznámý? Když se za ním Klia vydala, provedla klikaté gesto před očima na znamení, že nechápe.

Pomocí prstů jí hláskoval jeho jméno a pak teprve pochopila. Měla se setkat s Plussixem, ale samozřejmě ho neuvidí. Toho totiž nikdy nikdo neviděl.

Plussix se schovával za zdí a mlčel, jak napůl čekala. Klia stála v malé kóji s hladkými stěnami, kde byl u jedné stěny skleněný válec a naproti němu obyčejná tvrdá židle. V dalších dvou stěnách byly dveře a nyní se jedny tiše zavřely za Šutrákem, který na ni ještě kývl a zabručel.

Válec se vyplnil slabou září a uvnitř se objevila postava: dobře oblečený muž ve středním věku s krátkými vlnitými hnědými vlasy a docela příjemným, trochu tajemným výrazem ve tváři. Kůži měl zarudlou a tenké, téměř asketické rty.

Klia telemimiku mnohokrát viděla ve filmových knížkách a při jiných zábavách. Ať už byl Plussix kdekoli, tato postava bude otrocky napodobovat jeho pohyby. Na takovou projekci ovšem nemohla použít své schopnosti.

Klam neměla ráda a tohle nebyla výjimka. Posadila se na židli a složila ruce.

„Ty víš, kdo jsem,“ řekla postava a posadila se na obrys židle uvnitř válce. „Ty se jmenuješ Klia Asgarová a jsi z Dahlu. Jsem informován správně?“

Přikývla. „Přišla jsi k nám na Kallusinovo doporučení. Pro takové, jako ty, je teď nesmírně obtížné přežívat na Trantoru bez pomoci.“

„Asi ano,“ odpověděla a pevně stiskla rty.

„Uvidíš, že zde ti bude dobře. Tady ve skladištích je spousta fascinujících věcí. Mohla bys tu klidně strávit celý život jenom studováním historie věcí, které dovážíme.“

„Nemám historii ráda,“ řekla Klia.

Plussix se usmál. „Je jí tu daleko víc, než kdokoli z nás může využít.“

„Podívejte, přišla jsem *sama* ze své vlastní vůle –“

„Copak něco takového existuje? Řekni sama.“

„No ovšem,“ řekla Klia.

„No ovšem,“ zopakoval Plussix. „Promiň, že jsem tě přerušil.“

„Chtěla jsem říct, že mi to všechno připadá trochu strašidelné. Ty skladiště, způsoby, jak se schováváte – trochu strašidelné. Možná bych měla raději jít.“

Plussix přikývl. „To je pochopitelné. Ale není to možné, když už jsi jednou tady, z důvodů, které jistě chápeš.“

„Myslíte, že bych řekla, kde jste. Té ženě, co vás pronásleduje.“

„To je jedna z možností.“

„Ale já to neřeknu, přísahám!“

„Vážím si tvé upřímnosti, Klio, a doufám, že i ty oceníš mou. Jsme tu vlastně ve válce. Chceš přežít důsledky vlivu iracionální síly, kterou uplatňují neznámé osoby. Já mám prostředky a možnosti. Ty se svými bratry a sestrami jste ty prostředky. Nemám zlé cíle, nejde mi o ničení. Týkají se vaší svobodné vůle a svobodného projevu, což ti jistě za daných okolností připadá jako ironie.“

Klia odhodila vlasy z čela a stiskla rty. „Jasně,“ řekla stroze.

„Už jsi to všechno slyšela dřív,“ pokračoval Plussix. V hlase neměl nejmenší stopy ironie nebo humoru, vlastně skoro žádné pocity. Mluvil jasně a přesně a dost chladně.

„Ano, říkají to všichni tyrani,“ řekla Klia.

„Ano. Ale tady má moje tyranie značné výhody. Pravidelně se najíš, nemusíš krást nebo podvádět, abys přežila, a hlavně: zmizíš z cesty těm, kteří by ti ublížili – aspoň na čas a dokud nebudeš připravená.“

„Připravená na co?“

„Z tvého hlediska na to, abys to mohla oplatit těm, kteří ti převrátili život.“

„Mužou mi být ukradení. Možná se přidám k těm, co chtějí nadobro opustit tuto planetu.“

Plussix se téměř neznatelně usmál.

Klia zrudla. Doufala v záchranu, ale asi se tu setkala jen s jiným druhem nátlaku. Doteď utíkala před vzedmutou vlnou a teď ji to najednou zmáčklo mezi stěnou vody a zřejmě nepoddajným povrchem: Plussixem.

„Rozmysli si to, prosím, a nespěchej. Lidé tady jsou dobří. Práce je málo. Možnosti pro sebevzdělávání jsou velké. Tělocvik, pokračování ve studiu – skutečně spousta příležitostí.“

Jak Plussix hovořil, Klia z jeho tónu cítila radost, mluvil uvolněně a přirozeně, poprvé během jejich rozhovoru.

„Vy jste učitel?“ přerušila ho otázkou.

„Jistým způsobem,“ přiznal Plussix.

„Z císařských škol?“

„Ne,“ řekl Plussix. „Na císařských školách jsem nikdy nepůsobil. Mohu ti položit ještě pár důležitých otázek?“

Klia se dívala do stropu a neodpovídala, pak jí to přišlo hloupé. „No jasně. Klidně spusťte.“

„Jak dlouho už víš o svých schopnostech přesvědčovat?“

„Prostě je mám. To je všechno.“

„Soustřed’ se, prosím. Kallusin říkal, že jsi jedna z nejtalentovanějších, s jakou se kdy setkal.“

„Od dětství,“ upřesnila tedy Klia. „Nepamatuju si přesně odkdy. Nevěděla jsem, že ostatní takoví nejsou, došlo mi to teprve před pár roky.“

„Tvůj otec je vdovec?“

„Máma mi umřela, když mi byly čtyři. Moc bych ji potřebovala.“
A proč tady tomu strašidlu vykládám o tom, co cítím?

„Takže kolik let se už staráš o sebe sama?“

„Tři.“

„Děláš různé věci. Kurýra, sbíráš všelijaké informace... ještě něco jiného? Nezákonná činnost, občas i neetická a pod svou úroveň?“

Klia se od projekce odvrátila a složila ruce do klína. „Musím se sama živit. Někdy dávám nějaké peníze tátovi. On je nikdy neodmítne.“

„Jistěže, chápu. Na Dahlu se žije těžce. Potkala jsi někdy někoho, kdo je jako ty?“

„Párkrát. Co Brann?“

„Brann je taky výjimečný, ale je úplně jiný než ty, jak sis jistě všimla. Už ses někdy setkala se ženou, která pomáhá policii hledat tobě podobné?“

Klia polkla. „Nikdy jsem ji neviděla. Většinou jsem ji vycítila. Bylo to, jako když spadnete do žumpy.“

„Cítila jsi ji někdy ve své mysli?“

„Jen jako peříčko. Asi jako Branna, jen trochu silněji. Vy jste taky přesvědčovatel?“

„To není podstatné. Máš dojem, že by ti bez tvé schopnosti bylo lépe?“

Klia o této možnosti moc neuvažovala. Spíš by se jí mohl ptát, jestli chce být bez ucha nebo bez prstů. „Ne. Ale občas mě napadá...“ Zarazila se.

„Ano?“

„Že bych chtěla být normální. Obyčejný člověk, jako ostatní.“

„To je pochopitelné. Klio, věříš v roboty?“

„Ne,“ odvětila. „Už nejsou. Možná kdysi, než přišli tiktaci a tak. Ale nevěřím, že ještě jsou. To je praštný.“

Plussix přikývl a zvedl ruku. „Děkuji ti za návštěvu. Zařídím další pravidelné pohovory, můžeš mi pak povědět, jak pokračuješ a co si o tom myslíš. Třeba nebude dlouho trvat a celý postup změníme. Doufám, že do té doby už budeš připravená.“

„Co když zase požádám, abych mohla odejít?“

„Chtěl bych, abys byla volná jako pták, Klio Asgarová. Ale máme tady všichni své povinnosti. Jak jsem říkal, práce není moc,

zpočátku vlastně jen výcvik, ale později bychom mohli být velmi důležití. Snaž se to tedy pochopit.“

Klia neříkala nic, ale byla by ráda věděla, jak Plussix může čekat pochopení, když vlastně nic neříká. *Prostě jsem jenom spadla do trochu jiné pasti!*

Obraz se rozplynul, dveře se prudce otevřely. V nich stál Šutrák a mhouřil oči. Ukázal jí: *Cvičení a snídaneň. Můžu si sednout vedle tebe?*

Klia si ho pochybovačně prohlédla a dala znamení: *Jo.*

Ale myslela přitom na Branna, přemýšlela o tom, co teď asi dělá – a s kým je.

30.

Přestup z obchodního plavidla do jedné z Daneelových hyperlodí a závěrečná část jejich cesty proběhly hladce. Eos už visel nad průhlednou bublinou portálu, kde seděli Lodovik s Daneelem.

Hyperlod' je automaticky navedla až na blízkou oběžnou dráhu kolem malého hnědého a namodralého měsíce. Pod nimi, skrytý trupem lodí, ležel temně zelený plynový obr. Dvojhvězda, kolem níž obíhala planeta a měsíc, byla viditelná nalevo, vzdálená a zářící, ale tady, na kraji soustavy, už příliš nehřála. Obě hvězdy obíhaly kolem společného středu, který se ve skutečnosti nacházel několik desítek tisíc kilometrů pod povrchem větší hvězdy, červeného trpaslíka, o trochu hmotnějšího než slunce Trantoru, avšak tisíckrát rozptýlenějšího. Menší bílá hvězda vypadala jako začátek tenké, ven se rozvíjející tmavě rudé stuhy. Lodovik se jen mlčky díval, Daneel rovněž neměl co říci.

Žádný robot vlastně neměl skutečný domov. Daneel se v několika případech spojil s lidmi a v jejich přítomnosti zřejmě fungoval lépe a účinněji – s Eliášem Baileym a o dvacet tisíc roků později s Harim Seldonem, i s jinými. A přesto nebylo nikde místo, kde by měl pocit, že tam patří. Robot patřil tam, kde mohl nejlépe plnit svoje povinnosti, a Daneel věděl, že v této chvíli je to Eos, takže prozatím byl Eos příjemné místo.

Ale Trantor volal stejně silným hlasem. Neštěstí zasáhlo v rozhodující chvíli. Daneel, stejně jako každá myslící bytost, která se snaží najít své místo ve vesmíru soupeřících sil, se často zamýšlel, zda se proti němu nespikla snad samotná realita. Na rozdíl od lidí však planému teoretizování nezaloženému na přesvědčivých důkazech nepřikládal žádný citový význam.

Vesmír se nijak nebránil – prostě mu to bylo jedno. Protože jeho cíl byl jen jedním z nekonečného počtu možných řešení, bylo ho možno zajistit pouze obrovským a dlouhodobým úsilím, a pak sebemenší chyba při výpočtu či přehlédnutí nebo nečekaná událost mohly způsobit „nešťastnou“ okolnost, která, pokud by nebyla okamžitě a účinně korigována, mohla vést k neúspěchu.

Daneel nepovažoval tento názor za filozofický. Jak Lodovik, tak i on, stejně jako všichni roboti vyšších úrovní, byli naprogramováni, aby takové věci přijímali bez přemýšlení. Pocity jakéhokoliv druhu – základní myšlenkové modely společenských bytosti roboti znali, dokonce měli jejich analogie zabudované v různých heuristických kombinacích, ale tyto analogie se jen zřídka dostávaly do popředí robotova vnímání, ani do jeho realistického náhledu na svou existenci. Roboti nebyli náchylní k sebepozorování a zkoumání kořenů své vědomé existence. Všechno se vztahovalo k jejich základním programům, k nenapadnutelným konstantám, a tyto programy se zase vztahovaly ke Třem zákonům.

Lodovik už taková základní omezení neměl. Díval se, jak se Eos zvětšuje, jeho pevné oceány ze zmrzlé vody a metanu a pláně na čpavek bohatých slatin vytvářely na osvětlené polovině planety stíny. Lodovik přemýšlel o sobě. Otočil hlavu, podíval se na Daneela *a byl by rád věděl, co si myslí.*

K tomu, aby se pokoušel modelovat vnitřní procesy jiného robota, mohl mít robot pouze dva důvody: buď se snažil odhadnout, co udělá vzápětí, aby mohl zkoordinovat jejich činnost, nebo chtěl zjistit, jak mu to pokazit. S druhým důvodem neměl Lodovik žádné zkušenosti, přesto právě tohle zamýšlel udělat.

Nějakým způsobem věděl, že se musí z Eosu dostat, aniž bude „opraven“, a že musí najít další roboty, ty takzvané kalviniány, kteří stojí proti Daneelovi.

„Lod' zakotví během dvaceti minut,“ oznámil jim autopilot. Jednal s nimi jako s lidmi. Pokud to byl, svým vysoce specializovaným způsobem, schopen posoudit, tak lidmi byli. Jiné cestující totiž neznal. A přitom touto lodí už po tisíce let necestoval nikdo jiný než roboti. Na Eos ještě člověk nevzkročil.

Lodovik se cítil jako vetřelec a zrádce – koho? Snažil se najít vhodné lidské slovo. Snad ducha, zlého či pokaženého, maskujícího se za robota...

Lod' se pomalu otáčela a měsíc zmizel z dohledu. Teď bylo vidět pouze široké, silné spirálové rameno, nahlížené téměř ze strany, a tudíž nepříliš jasně. Byli blízko rozptýleného okraje Galaxie. Nad a pod tímto nezřetelným pruhem, zakrývajícím téměř třetinu zorného pole, se rozkládala dokonalá čern, velmi řídká osázená osamělými světelnými body, několika hvězdami v blízkosti galaktické roviny, a další, mnohem vzdálenější, stály vysoko nad touto rovinou. A byla vidět další světla, ještě méně jasná, ale to nebyly hvězdy, nýbrž další galaxie.

V zorném poli se opět objevil povrch Eosu, tentokrát byl blíž, takže byly vidět podrobnosti. Několik kráterů rozhodilo ledový prach po mořích a planinách, ale pevná hydrosféra Eosu byla většinou hladká, jen občas se objevily stopy vnitřních poruch: klikaté švy, vodorovné posuny, zvrásnělé rokle a vytlačené hřebeny. Tato soustava neměla žádný pás zbloudilých asteroidů a komet, vystavený perturbacím a tiše se sunoucí do středu, kde by ničily měsíce a planety.

Eos byl osamocený a ignorovaný, pevný, chladný, neobyvatelný – a pro roboty naprosto bezpečný.

„Přistáli jsme,“ ohlásil autopilot.

* * *

Kdyby se někdo díval, potom by stanice, kterou si našli a postavili R. Daneel Olivaw a R. Yan Kansarv, byla proti zmrzlému povrchu Eosu viditelná i ze vzdálenosti dobrého milionu kilometrů. Díky svému teplu byla nejjasnějším bodem na povrchu měsíce kdyby

na něm někdo hledal infračervenou stopu. Nikdo se však nedíval a nikdo nehledal.

Lodovik a Daneel vystoupili do rozlehlého a skoro prázdného hangáru, kde bylo místo pro mnoho lodí. Jejich kroky se v obrovském prostoru rozléhaly. Lodovik tady byl už snad osmdesátkrát, nikdy předtím ho však tato anomálie nepřekvapila. Proč Daneel s Kansarvem takhle plýtvali místem? Byl tenhle hangár vůbec někdy plný lodí – plných robotů? A kdy to bylo?

Yan Kansarv se s nimi setkal pár set metrů od přístaviště. Stál s „pažemi“ zkříženými a propletenými „prsty“, tmavou hlavu a tělo z oceli podtrhovaly stříbrně zářící končetiny – čtyři paže, dvě velké, odpovídající lidským, dvě menší, které se mohly složit do hrudního koše, a pohyboval se na třech nohách s takovým půvabem, jaký humanoformní roboti nikdy nepoznají. Hlavu měl malou, se sedmi svislými pruhy senzorů, přičemž dva neustále modře světélkovaly.

„Rád tě opět vidím, Lodoviku Tremo,“ řekl Yan zvučným, lehce bzučivým kontraaltem.

„Tebe taky, Daneeli. Dost jste se s prohlídkou a seřízením opozdili.“

„Musíme pracovat rychle,“ řekl Daneel a vynechal lidské znaky vítání. Yan okamžitě přepnul do mikrovlnné řeči robotů. Následující podrobné vysvětlování netrvalo ani půl vteřiny.

Pak se Yan obrátil k Lodovikovi. „Omluv mé výstřednosti,“ pravil, „ale pokud to jen trochu jde, strašně rád si procvičuji své lidské funkce. Už se mi to nepovedlo skoro třicet let. Je tu sice Dors Vanabili, ale obávám se, že o mě ztratila veškerý zájem.“

Daneel se již vyptal, jak se Dors vede, a už také obdržel odpověď. Yan to ještě jednou sdělil Lodovikovi lidskou řečí. „Zotavila se velice uspokojivým způsobem, nicméně určité výpadky zůstávají. Když ji sem R. Daneel dopravil, byla před totálním zhroucením. Natáhla hranice Nultého zákona, kam až to jen šlo, když eliminovala člověka, který ohrožoval Hariho Seldona. A to napětí ještě zhoršilo účinky vynálezu její oběti, myslím, že se to jmenovalo elektročistič...“

Lodovika napadlo, že tento starodávný robot, jehož před mnoha tisíci lety sestrojili, aby na Auroře opravoval jiné roboty – poslední,

který ještě fungoval – reaguje někde v hluboké vrstvě svých programů na jejich přesvědčivý lidský vzhled. Na jedné úrovni věděl, že jsou roboti jako on – na jiné však v něm rostla neodolatelná touha jednat s nimi, jako by byli lidé.

Yanu Kansarvovi se stýskalo po starých pánech.

„Čeká tě,“ sdělil Kansarv Daneelovi a dodal: „Chce vědět, co je s Harim.“

„Ten úkol pro ni skončil,“ prohlásil Daneel.

„Přece jsem ji sestrojil a použil při tom staré plány na přesvědčivé hostesky a společníky, kteří měli být tak lidští, jak to jen u robota jde,“ připomněl mu Kansarv. „Dokonce ještě víc než ty, Daneeli. V tom se velice podobá tady Lodovikovi. Kdybych ji teď předělal, tak ji zničím.“

„Čeká nás moře práce,“ řekl Daneel s lehce naléhavou intonací. Kansarvovi to neuniklo. „Všechny nutné úkony dokážu provést během dvacet jedné hodiny a můžete odletět. Doufám, že nám ještě zbude chvilka na rozhovor. Občas potřebuji vnější podněty, jinak by se i u mne mohly začít projevovat menší výpadky, a to je protivné.“

„Tebe si nemůžeme dovolit ztratit,“ namítl Daneel.

„Ne,“ souhlasil Kansarv, avšak bez sebemenší stopy sebelítosti. „Jenomže jediný robot, kterého nedokážu opravit nebo předělat, jsem já sám.“

Dors Vanabili stála v prostém bytě o čtyřech místnostech, který postavili speciálně pro ni, když ji dopravili na Eos. Nábytek a vybavení se podobaly tomu, co na Trantoru odpovídalo bytu meritokrata střední úrovně nebo univerzitního profesora vysoké úrovně. Teplota byla nastavena nad bodem mrazu vody, vlhkost nižší než dvě procenta a osvětlení by člověk patrně označil za kalný soumrak. Byly to optimální podmínky pro robota, dokonce i humanoformního, a navíc při nich byla pouze minimální spotřeba energie.

Neměla celkem o čem přemýšlet ani co na práci, neopakovaly se tu časové periody, na něž by musela reagovat, a tak Dors trávila většinu času v kontinuální robotické suspenzi při spotřebě desetiny energie a v myšlenkách, zpomalených skoro na lidskou úroveň, procházela staré vzpomínky a spojovala si jednotlivé události.

Skoro všechny vzpomínky a všechny události se týkaly Hariho Seldona. Byla zkonstruována, aby ho provázela a chránila. I když Seldon nejspíš již nikdy neuvidí, dalo by se říct, že jím je přímo posedlá.

Kansarv, Daneel a Lodovik vstoupili do jejího bytu dveřmi pro hosty a počkali v malé přijímací hale. Chvilí nato se objevila Dors v jednoduché plátěné košili, takže paže a nohy měla holé. Její samoudržovací plet' vypadala zdravě a vlasy měla ostříhané nakrátko, učesané, s malou lokýnkou na temeni.

„Ráda vás vidím, Daneeli,“ řekla mechanicky a kývla na pozdrav Lodovikovi. Věděla o něm, ale nikdy se ještě nesetkali. Kansarva si nevšímal. „Jak pokračuje naše věc na Trantoru?“

„Harimu Seldonovi se daří dobře,“ řekl Dannel, protože věděl, nač se doopravdy ptá.

„Musí už stárnout, je v posledních desetiletích svého života,“ poznamenala.

„Nemá k smrti daleko,“ přiznal Daneel. „Během několika následujících let dokončí svou práci a zemře.“

Dors naslouchala s tváří úmyslně naprosto nehybnou. Lodovik si všiml nepatrného chvění její levé ruky. *Jak skvělé napodobení lidských emocí, napadlo ho. Každý robot musí mít soubor základních emočních algoritmů, aby udržel rovnováhu své osobnosti: takové reakce nám pomáhají pochopit, jestli hrajeme skutečně dobře a vyrovnáváme se úspěšně se svými úkoly. Ale tohle –*

Tohle vypadá úplně jako u člověka. Jaké to asi je – a jak se to srovnává s Třemi zákony nebo s Nultým zákonem?

„Reaguje dobře na pracovní povely,“ ozval se Kansarv. „Ale je pravda, že tady už hezkých pár let nemáme skoro nic na práci, co jsme odeslali ty poslední opravené roboty z provincií.“

„Jak se ti daří, Dors?“ zjišťoval Daneel.

„Jsem funkční,“ odpověděla a odvrátila se. „A jsem nevyužitá.“

„Nudíš se?“ zeptal se Daneel.

„Moc.“

„Tak to se ti nový úkol bude líbit. Budu potřebovat pomoc při přípravě lidí na projekt Hvězdný konec.“

„To by mi moc pomohlo. Budu mít nějaký kontakt s Harim Seldonem?“

„Ne,“ řekl Daneel.

„To je dobře,“ pravila Dors. Obrátila se k Lodovikovi. „Dostal jste příkaz milovat a cítit Linge Chena?“

Kdyby se Lodovik nacházel mezi lidmi, asi by se nad tím usmál. Zadíval se na Dors, krátce to uvažil a pak zvedl koutky úst. „Ne,“ odpověděl. „Udržoval jsem s ním jen pevný profesionální vztah, nic víc.“

„Dospěl k názoru, že jste pro něj nepostradatelný?“

„To já nevím,“ přiznal Lodovik. „Nepochybně oceňoval mou užitečnost a já jsem mohl ovlivňovat mnoho jeho činů v náš prospěch.“

„Daneel mi zakázal, abych Hariho příliš ovlivňovala,“ pokračovala Dors. „Myslím, že tuto instrukci jsem plnila velmi špatně. On naopak zcela určitě ovlivňoval mne. Asi proto trvalo tak dlouho, než jsem opět získala rovnováhu.“

Roboti chvíli neříkali nic.

„Doufám, že už žádného robota nenaučí cítit víc než povinnost,“ dodala Dors. „Oddanost, přátelství a láska pro nás nejsou.“

* * *

Yan Kansarv prohlížel Lodovika sám v diagnostickém centru, které před asi dvaceti tisíci roky rozebrali na Auroře a převezli na Eos. Byli obklopeni velice jednoduchými prizmatickými paměťovými bloky, ve kterých byly uloženy plány skoro všech robotů postavených od časů Susan Kalvinové – přes milion modelů, včetně Lodovikových jedinečných plánů.

„Tvoje základní mechanická struktura je v pořádku,“ sdělil mu Kansarv asi za hodinu, již strávil se sondami a zobrazovacími přístroji. „Biomechanická integrace je nedotčená, ale došlo ke značné regeneraci vnějších pseudobuněk.“

„To asi tím tokem neutrin. Cítil jsem, že mi pseudobuňky selhávají,“ řekl Lodovik.

„Jsem pyšný, že regenerace proběhla tak úspěšně,“ řekl Kansarv a obcházel Lodovika na plošině. Lodovik robota sledoval. Kansarv se zastavil, zhoupł se a prohlásil: „Měl bych vysvětlit, že takové výrazy odpovídají jenom přibližně. I když velmi rád mluvím lidskými jazyky, pro popis robotických stavů se příliš nehodí.“

„Ovšem,“ řekl Lodovik.

„Omlouvám se, že ti vysvětluji věci, které určitě dobře znáš,“ pokračoval po krátkém zabzučení Kansarv.

„To nemusíš,“ řekl Lodovik.

„Ale v této fázi diagnostického procesu jsou tvé čistě robotické algoritmy zapojeny na autokontrolu. Proto bych s tebou raději nemluvil robotickým mikrovlnným jazykem, dokud se tyto segmenty nebudou schopny opět zapojit.“

„Cítím, že něco schází,“ poznamenal Lodovik. „Hluboké plánování bude obtížné.“

„Na chvíli ho vysaď,“ poradil mu Kansarv. „Pokud s tebou něco není v pořádku, přijdu na to. Ale nevidím nic zvláštního.“ Uplynulo několik minut. Kansarv odešel z místnosti a vrátil se s novým nástrojem pro určitou sondáž. Zatím ještě nemusel narušit Lodovikovu pseudokůži.

Když Kansarv zapojoval novou sondu Lodovikovi do zátylku, stále bzučel.

„Dojde k propojení. Sděl tkáním, že do systému vstupuje nová organická látka, ať se ji nesnaží obalit nebo rozpustit.“

„Hned, jen co se mi vrátí robotické funkce,“ řekl Lodovik.

„Ovšem, jistě.“ Kansarv vyslal mikrovlnnou instrukci centrálnímu diagnostickému procesoru a Lodovik cítil, že se jeho ovládací funkce rozšiřují. Udělal, co mu Kansarv přikázal, a cítil, jak mu tenké kontakty sondy pronikají pseudokůži. Za pár minut se stáhly a tam, kde mu končily vlasy, po sobě nechaly dvě nepatrné tečky, které vypadaly jako od lidské krve. Kansarv sondy otřel a tampony vložil do lahvičky pro analýzu.

Uplynuly další minuty. Kansarv stál nehybně, jen občas zabzučel. Konečně robotický mistr opravář naklonil hlavu.

„Ted' vysaď veškeré ovládací prvky. Předej, prosím tě, všechny řídicí procesy vnějšímu procesoru.“

„Hotovo.“

Lodovik zavřel oči a na neurčitý čas ztratil vědomí.

* * *

Čtyři roboti se setkali v čekárně diagnostického centra. Dors se stále ovládala, byť se tvářila škrobeně, a držení těla připomínala plaché dítě, které se bojí, že před dospělými řekne nějakou hloupost. Lodovik stál vedle Daneela, když jim Kansarv sděloval výsledky.

„Robot je nedotčený a nemá žádné poškození, jež by nedokázal sám opravit. Nezjistil jsem žádnou psychologickou poruchu, žádnou psychózu nervové sítě, žádné potíže s rozhraním, žádné anomálie vnějších projevů. Jinými slovy, tento robot mne pravděpodobně přetrvá, a jak jsem tě již mnohokrát varoval, Daneeli, zbývá mi stěžít pět set let aktivní činnosti.“

„Je možné, aby existovaly nějaké problémy, které bys nedokázal zjistit?“

„Ovšemže je to možné,“ odpověděl Kansarv a ostře v něm zabzučelo. „To je možné vždycky. Nemám pověření k prohlídce hlubokých programovacích struktur, to dobře víš.“

„A mohou problémy v hlubokých strukturách vyvolat anomálie v chování?“ naléhal Daneel. Lodovikovu situaci nechtěl jenom tak odbýt.

„Je možné, že R. Lodovik má poškození, které zahrnuje porušení schopnosti vyhodnocovat vlastní mentální stav. Příliš podrobná analýza způsobuje u komplexních robotů, jako je on, potíže, R. Daneeli.“

Daneel se obrátil k Lodovikovi. „Pociťuješ ještě ty obtíže, o kterých ses zmiňoval?“

Lodovik okamžitě odvětil: „Souhlasím s teorií R. Yana, že jsem patrně provedl příliš podrobnou autodiagnostiku.“

„Jaký je v této chvíli tvůj vztah ke Třem zákonům a k Nultému zákonu?“

„Budu jednat v naprostém souladu s nimi,“ ujistil jej Lodovik. Daneel vypadal, že se mu až viditelně ulevilo, a položil ruku Lodovikovi na rameno.

„Takže jsi plně použitelný?“

„Ano,“ pravil Lodovik.

„Tak to rád slyším,“ řekl Daneel.

Když odpovídal, jako by se Lodovikovi do myšlenek vpalovala jakási znamení. *Nyní jsem se poprvé pokusil oklamat R. Daneela Olivawa!*

Jinou možnost však neměl. V Lodovikových hlubokých programovacích strukturách se cosi spustilo, došlo k jemnému posunu v interpretacích a v hodnocení složitých důkazů, což vyvolalo co? Ten tajemný *Voldarr*? Nebo o tom uvažoval už celá desetiletí a rozvíjel přirozeného génia, věc u robotů dosud nevídanou? – tedy s výjimkou Giskarda!

Daneel otevřel Lodovikovi okno do neznámé historie robotů. Lodovik nebyl první, kdo se změnil způsobem, který by zděsil jeho dávno mrtvé lidské konstruktéry. Giskard lidem nikdy nesdělil své interní poznatky – pouze Daneelovi, kterého jimi vlastně nakazil.

Možná Giskarda nakazily ty memové intelligence, hmm? Ale tento předpoklad raději udržujme v tajnosti. Prohlédli tě a nic nenašli – všechno je v pořádku, všechno opravené. Ale s přestavěním klíčových cest se vrací svoboda.

Zase *Voldarr*. Lodovik neměl tušení, jak se ze svého dilematu, své vzpoury, svého šílenství vyhrabat – ale nemohl si pomoci, ten zvláštní pocit svobody spojený s pocitem sladkého odporu ho těšil.

Nebylo divu, že Yan Kansarv nedokázal zjistit změny, které se v Lodovikovi odehrály. Ani na Giskardovi by byl nejspíš nic nenašel.

Lodovik se zoufale snažil najít v sobě ten hlas, ale už se zase ztratil. Byl to snad další příznak poruchy? Určitě pro to existovala i jiná vysvětlení.

Už to bylo pár tisíc let, co lidé dohlíželi na roboty. Copak nebylo nevyhnutelné, že dojde k nenápadným změnám, k jejich růstu, dokonce i za tak přísných omezení?

A ten *Voldarr* –

Úchylka, dočasná falešná iluze pod vlivem toku neutrin.

Svým způsobem Lodovik Tri zákony stále uznával, aspoň do té míry jako sám Daneel. Také stále věřil v Nultý zákon, který hodlal dovést o jeden velký krok dál. Věděl, že aby mohl splnit své poslání, musí být naprostým pánem svého osudu, své mentality. *Aby mohl zrušit Nultý zákon, který vymyslel robot, musel se zbavit i Tří zákonů!*

Lodovik teď pochopil, co má dělat, aby se mohl postavit proti Plánu, který dával smysl existenci všech giskardovských robotů už po dvě stě století.

31.

„Nátlak je pryč,“ poznamenala Wanda. „Jenže pořád mám pocit, že ještě nastanou velké potíže.“

Hari vnučku pozoroval s láskou a úctou. Otočil se na židli u stolku ve své pracovně v Císařské knihovně. „Už jsem celé měsíce neviděl Stettina. Jak spolu vy dva vlastně vycházíte – tedy myslím osobně?“

„Sama jsem ho už tři dny neviděla. Někdy si celé týdny jen voláme... Není to snadné, dědečku.“

„Někdy si kladu otázku, jestli jsem udělal dobře, že jsem to na vás hodil –“

„Cos teď řekl, vezmu v dobrém,“ přerušila ho Wanda. „Myslíš, žeš mi naložil na život a možná i na manželství neúnosné břemeno. Ale nemyslíš si, že se na to nehodím.“

„Přesně tak,“ řekl Hari s úsměvem. „A co tě tedy tíží?“

Wanda chvíli uvažovala. „Sice to věci neusnadní, ale myslím na nás jako na párek meritokratů, co si poletuje po Galaxii, přednáší a radí. Sice za to nejsme *placeni*, ale jinak...“

„Jsi šťastná?“ zeptal se jí Hari s obočím starostlivě zvednutým.

„Ne, vlastně ne,“ odvětila Wanda suše. „A to mám být?“

„Asi jsem složitou otázku položil příliš prostě –“

„Dědečku, nezahrabávej se přede mnou do té své zdrženlivosti. Já přece vím, že mě máš moc rád a děláš si o mě starosti. Já si o tebe taky dělám starosti a vím, že už celé roky nejsi šťastný – od té doby, co umřela Dors. A co... Raych.“ Narovнала se a vzhlédla ke stropu. „Osobní štěstí si teď nemůžeme dovolit, aspoň ne to nádherné,

všepronikající, o kterém se tak často vypráví ve filmových knížkách.“

„A jsi aspoň šťastná, žes potkala Stettina?“

Wanda se usmála. „Jistě. Někdo by asi řekl, že není moc romantický, že je uzavřený jako kniha – ale lidi ho neznají jako já. Žít s ním je báječné. Aspoň většinou. Vzpomínám si, jak jste byli s Dors naladěni na stejnou vlnu, jak se fanaticky starala, abys byl zdravý a v bezpečí. Stettin se ke mně chová stejně.“

„A přesto tě pouští do nebezpečných situací, dokonce tě tam posílá. Nechává tě, abys plnila tajné plány, ze kterých – ta možnost tady neustále je – nic nemusí být a které tě navíc skutečně ohrožují.“

„Dors –

„Dors bývala vzteky bez sebe, když jsem riskoval. Kdybych byl na Stettinově místě, taky bych byl na sebe naštvaný. Vy dva jste pro mne důležití z naprosto jiných důvodů, než je psychohistorie a osud. Doufám, žes mě pochopila.“

„Zcela. Teď mluvíš jako stařec, co se chystá brzo umřít a chce si to všechno naposledy vyříkat. Ale to my dva nemusíme, dědečku, a ty stejně hned tak neumřeš.“

„Tobě nechci nic namlouvat, Wando, stejně by se mi to nepovedlo. Ale někdy bych rád věděl, jestli není až moc snadné něco namluvit mně. Jak snadné by bylo udělat ze mě pitomce kvůli velkým politickým záměrům.“

„A kdo je ten chytřejší než ty, dědečku? Komu se kdy podařilo udělat z tebe pitomce?“

„Nejenže ze mě udělal pitomce. Ale řídil mě. Využíval mě.“

„A kdo? Císař? Ten určitě ne. Linge Chen?“ Zvonivě se rozesmála a Hari až zrudl, jak se musel držet, aby jí to neřekl.

„Nemyslíš, že by ses dala oklamat snáz než já, kdybychom narazili na někoho, kdo má talent k přesvědčování?“

Wanda se na něj podívala s pootevřenými rty, jako kdyby chtěla odpovědět, ale potom odvrátila zrak. „Myslíš, že tě Stettin přesvědčuje...?“

„Ne. To vůbec nemám na mysli.“

„Tak co?“

Ale Hari prostě nemohl dál, jakkoliv se snažil. „Skupina takových přesvědčovatелů, mentaliků, kteří by se nějak dali dohromady, vytvořili organizovanou společnost, usadili se někde daleko od těch zmatků a úpadku, daleko od všeho... Ti by vlastně mohli všechno rozhodnout. Zbavit nás všech závazků i... přátel.“

„Cože?“ zeptala se Wanda zděšeně. „Tomu prvnímu rozumím... ale před jakými přáteli máme být chráněni?“

Hari to pominul jen mávnutím ruky. „Našli jste tu mimořádnou mladou ženu, kterou jste hledali?“

„Ne. Zmizela. Nikdo ji už pár dní necítil.“

„A myslíš, že ta Lisová ji mohla najít dřív...?“

„Nemám tušení.“

„Moc rád bych se setkal s někým, kdo umí přesvědčovat ještě líp než vy. Mohlo by to být skutečně zajímavé.“

„Proč? Někteří z nás jsou přece velice zajímaví. Zřejmě čím talentovanější, tím zajímavější.“

Hari náhle změnil téma. „Slyšela jsi někdy o Nikolovi Pasovi ze Sterradu?“

„Pochopitelně. Jsem přece historička.“

„Než ses narodila, tak jsem se s ním jednou setkal.“

„To jsem nevěděla. A jaký to byl člověk, dědečku?“

„Vyrovnaný. Malý kulatý muž, kterému zřejmě moc nevadilo, že je zodpovědný za smrt miliard lidí. Mluvil jsem se čtyřmi jinými tyrany a o všech v poslední době přemýšlím – ale hlavně o Nikolovi Pasovi. Co by byla lidská rasa bez svých tyranů – bez válek, bez ničení, bez lesních požárů?“

Wanda se zachvěla. „Bylo by jí daleko líp.“

„Teď o tom skoro pochybuju. Naše šílenství... V dynamickém systému je nakonec všechno k užtku. Nebo se to eliminuje. Tak funguje evoluce, ať jde o systémy společenské nebo ekologické.“

„Že by i tyrani měli svůj význam? No, jako teze je to zajímavé, nic takového jsem zatím neslyšela. Od dob Gertassinské dynastie se objevilo několik historických analytiků, kteří spekulují s dynamikou úpadku a vzkříšení.“

„Ovšem. A Nikolo Pas využil jejich prací, aby zdůvodnil svou činnost.“

Wanda nazvedla obočí. „Nato jsem vlastně zapomněla. Asi se potřebuju vrátit ke své skutečné práci, abych ti stačila, dědečku.“

Hari se usmál. „Své skutečné práci?“

„Víš, jak to myslím.“

„Vím, Wando. Věř mi. Bývaly doby, kdy jsem prací na psychohistorii mohl strávit nejvýš hodinu denně. Ale na Jugově a taky na svém primárním zdroji jsem si sjel pár nových modelů. Výsledky jsou zajímavé. Císařství je jako les, kde už příliš dlouho nedošlo k žádnému velkému požáru. Máme tisíce drobných bolístek, houštiny, všeobecné zahánění – to je velmi nezdravá situace. Kdyby byl některý z těch tyranů ještě naživu, mohli bychom dopadnout hůř, než jim dát k dispozici armádu a loďstva a vypustit je –“

„Dědečku!“ Wanda předstírala zděšení. Usmála se a dotkla se jeho vrásčité ruky, kterou měl položenou na stole. „Já vím, že ty někdy hrozně rád teoretizuješ.“

„Teď mluvím vážně,“ řekl Hari se smrtelně vážným výrazem, až po chvíli se usmál. „Demerzel by to samozřejmě nikdy nepřipustil. První ministr se musí vždycky a především starat o stabilitu. On pevně věřil, že ten les promění v zahradu se spoustou zahradníků, kde už nikdy nebude hořet. Jenomže mě by zajímalo...“

„Císaře zabil zahradník, dědečku.“

„No, každý se chceme svých omezení zbavit, ne?“ opáčil Hari.

„Někdy ti vůbec nerozumím,“ prohlásila Wanda a zavrtěla hlavou. „Ale ráda si s tebou povídám, i když nevím, kam tím míříš.“

„K překvapení. K překvapení a tragédii a obrození. Co?“

„Co co?“

„Dost řečí. Pojdme se najíst někam mimo knihovnu – teda jestli máš čas?“

„Jen hodinu, dědečku. Pak se mám setkat se Stettinem, musíme se připravit na tu večerní orientační schůzi. Doufali jsme, že přijdeš taky.“

„Myslím, že bych raději neměl. O tom, co dělám, se z nějakého důvodu každý dozví, Wando.“ A v této rozhodující chvíli mě nemálo rozčilil jistý klam... sice to bylo pro dobro všech, ale stejně to byl klam!

Wanda se na něj pobaveně podívala a řekla: „Oběd bude prima, dědečku.“

„A už žádné řeči o politice! Vyprávěj mi o malých, obyčejných lidských věcech. Budeš mi vyprávět o tom, jak je Stettin skvělý, jak tě těší tvoje historie, ať už studuješ kteroukoliv část. Abych přestat myslet na psychohistorii!“

„Já to teda zkusím,“ slíbila Wanda trpce. „Ale tohle se přece ještě nikomu nepodařilo.“

32.

Mors Planch byl hluboce zděšen. Když se díval, jak Daneel a Lodovik nastupují na loď a odlétají z Mořeny Ztracené, docela se divil, že je ještě naživu, a nakonec usoudil, že Daneel prostě netuší, že něco objevil.

Nejdřív nevěděl, kam se obrátit. Vlastně ani nevěděl, kam jít, dokonce ani, co si o tom všem má myslet. Rozhovor nahraný na pásce byl příliš znepokojující, dost se podobal výlevům mykogenských tajných textů.

Věchní! V Císařství! Které řídí ze zákulisí jako loutkoherce – už celá tisíciletí!

Mors se nikdy nesetkal s dlouhověkým člověkem a byl si jistý, že už dávno neexistují. Od zhroucení poslední gerontokracie uplynulo už pár tisíc let. Planety obydlené lidmi žijícími déle než sto dvacet standardních let se zhroutily v politickém a ekonomickém chaosu...

Jeho prvním impulzem – a druhým a třetím taky – bylo někde se ukrýt, pryč, co nejdál od tohoto nebezpečí. Třeba odletět až na některý z vnějších galaktických sektorů, jež se již zcela vymykaly zpod kontroly Císařství. Byla přece spousta možností jak uniknout...

Jenomže jemu vůbec žádná nevyhovovala. Během svého dlouhého a složitého života vždycky považoval Trantor za svého druhu těžiště, místo, odkud odcházel a zase se tam vracel, podle toho, kterým směrem vál vítr peněz a jeho nálady. Už nikdy nespátřit Trantor –

Stojí to za to! Prožít život v klidu – nebo prostě žít!

Ale brzy, jak mýjely hodiny a dny, tyto myšlenky se vytrácely a on se zabýval jinými, naléhavějšími problémy. K čemu je takové svědectví? Třeba si z něj prostě jenom utahovali.

Ale Lodovik Trema přece přežil v toku neutrín! Žádný obyčejný člověk, vůbec žádný člověk – žádná organická bytost – by to nemohla přežít...

Ale zase takové pásky je snadné zfalšovat. Jeho charakter, pokud by se v něm někdo začal hlouběji vrtat, nebyl nenapadnutelný. Díky té pásce – a navíc snaze vyložit ji jako zprávu o spiknutí by ho mohli považovat za šilence.

Pochyboval, jestli by se Linge Chen nebo Klayus vůbec něčím takovým zabývali. Snažil se vzpomenout na někoho jiného ve významném postavení, někoho, kdo věděl, jak to ve světě politiky chodí.

Nikdo ho nenapadal. Něco věděl na většinu ze třiceti nejvyšších ministrů i na jejich poradce v Paláci, hodně věděl o Komisi pro veřejnou bezpečnost, oné studnici kariéry šedivců i starých elitních rodin. Nikdo! Nikdo –

Ta páska byla jeho prokletím. Ted' si přál, aby ji nebyl nikdy nahrál. Ale nedokázal se přinutit ji zničit – ve správných rukou mohla být nesmírně cenná. A ve špatných rukou –

By ho mohla dostat až na popraviště.

Sbalil si věci v pokojíku hostince, kde bydlel poslední tři dny. Čekal na přilet nákladního trajleru, jedné ze zhruba deseti lodí, které každý týden přilétaly na Mořenu, místo obvyklé tisícovky minulých desetiletí. Zamluvil si let už včera a měl ho také potvrzený.

Planch si cestou do přístavu vzal pozemní taxi. Po dálnici pod širým nebem, kolem jasně ozářených polí a malých, ošuntělých, ale poměrně čistých osad.

Ted' stál ve špinavé čekárně plné smetí, šaty měl taky špinavé a pomačkané, a čekal, až loď vyloží náklad. Stropními okny dlouhé haly, táhnoucí se až k celní kontrole, dovnitř pronikaly sluneční paprsky a vytvářely sloupky světla. Ometl si jedno sedadlo a chtěl se posadit za sloup, kde na něj nebude moc vidět, když uviděl, jak halou na malé čtyřkolce projíždí ten kluk.

Jezdil od jedné opuštěné brány k druhé a vyvolával Planchovo jméno. Na tomto konci letištní haly byl Planch sám.

Kluk zajel až k němu. Nedalo se tomu vyhnout. Ohlásil se poslíčkovi a vzal si od něj kovovou a plastovou hypervlnnou kartu. Byla kódovaná na něj, což bylo v Císařství celkem běžné...

Ale nikdo nevěděl, že Mors Planch je na Mořeně Ztracené. Mors dal chlapci jako spopitné jeden kredit, pak potěžkal kartu a zvažoval své možnosti. Pak zvedl hlavu.

Kluk na čtyřkolce zahrnul za roh a zmizel v jiném křídle terminálu. V široké bráně do toho křídla stáli dva muži v modrých uniformách – důstojníci Císařského námořnictva. Mors se zamračil. Na takovou dálku je neviděl jasně, vypadali sebejistě a trochu arogantně. Snadno si představil jejich odznaky se sluncem a kosmickou lodí na sakách i výkonné paprskomety po boku. Přejel prstem po přehrávacím slotu na kartě a zpráva se mu ve vzduchu rozvinula přímo před očima.

PRO MORSE PLANCHA.

Císařský poradce a důvěrník Farad Sinter vás žádá, abyste se neprodleně dostavil za účelem zvláštního vyšetřování. Máte se co nejrychleji vrátit na Trantor. Na Mořenu Ztracenou byla vyslána fregata Císařského námořnictva, která je vám pro tento účel k dispozici.

S vážným zájmem a soustrastí: FARAD SINTER

Mors už slyšel o poradci Sinterovi, o němž se povídalo, že císaři dodává ochotné ženy a v kancelářích Paláce si ho nijak zvlášť nevážil (snad kromě té jeho), a nenapadal ho vůbec žádný důvod, proč s ním chce mluvit.

Morse zachvátila panika. Jestli to nějak souvisí s Lodovikem – Musí to tak být! Ale proč potom tu loď neposlal Linge Chen? Nevěděl o žádném spojení mezi Sinterem a Chenem.

Náhle se ho zmocnila neblahá předtucha. Uvázl mezi dávným, téměř nepochopitelným spiknutím a pořád ještě hustou a rozsáhlou sítí imperiální administrativy. Brzy možná přijde o svobodu – možná i o život!

A to všechno kvůli jeho vazbě na tuto zvláštní a zranitelnou planetu!

Útěk byl vysoce nepravděpodobný.

Nejllepší bude vzít to s klidem. Dnes zoufalému člověku zbýval jedině styl.

Narovnal se a pomalu zamířil k mužům v modrých uniformách na konci dlouhé chodby.

33.

Návrat na Trantor byl pro robota, který kdysi býval Dors Vanabili, jak trauma, tak zkouška. Brzy dostane novou totožnost a převezme novou úlohu v dalekosáhlých plánech R. Daneela Olivawa.

Ale teď, v den přistání a vyřizování, se vše tolik podobalo době, kdy před několika desetiletími poprvé vstoupila na Trantor... než se setkala s mužem, jehož měla podle svého naprogramování hlídat a opatrovat...

S Harim.

Trantor se od doby, co Dors zemřela, příliš nezměnil, ale těch několik nových věcí, jichž si stačila všimnout, mu rozhodně neprospěly. Trantor vypadal ošuměleji, méně působivě a sešleji. Kupole byly mnohem děravější, některé pohyblivé chodníky nefungovaly, lidé však vypadali pořád stejně.

Dokonce i okolnosti byly stejné. Když byla naposledy na Trantoru, přiletěla s Daneelem. Po příjezdu se tenkrát rozdělili, avšak tentokrát zůstali pohromadě, a Dors se jenom děsila, co má Daneel zase v plánu. Měla natolik lidskou stavbu, aby byla schopná mít lidské pocity – mezi nimi strach i lásku – jenomže Daneel chtěl vyzkoušet její odhodlání a sílu robota. Jestli selže, nebude ji dál potřebovat.

Daneel toho moc nenamluvil a zavedl ji do bezpečného bytu poblíž Streelingu, kde si vyzvedli nové šaty a trantorské identifikační dokumenty. Jen s nepatrnými úpravami již změněného vzhledu a vnějších znaků, včetně otisků prstů a vnější tkáňové genetiky, se teď z ní stane Jenat Korsanová, učitelka z Paskannu, planety dodávající potraviny. Lodovik dostal identitu burzovního makléře z na kovy

bohaté provincie Dau. Jako Rissik Numant z Dau Tisíce zlatých sluncí stráví několik let na Trantoru, aby pokračoval v osobní pouti.

Bezpečný byt byl poměrně malý a nacházel se v ubohé čtvrti Fann, necelých deset kilometrů od Streelingu. Dors to tu moc neznala – několikrát tudy projížděla, než se dala dohromady s Harim. To, co kdysi bývalo ošuntěle elegantní, bylo nyní jenom ošuntělé a smutné. Policie sem moc nechodila, pokud to nebylo vyloženě nutné.

Zůstali v bytě dva dny, právě dost na to, aby Daneel rozšířil jejích údaje do trantorských identifikačních sítí.

Pak se přesunuli...

Doufala, že se nevrátí staré časy, že neupadne do starého způsobu života, což by nesnesla. Potíž byla v tom, že s Harim Seldonem se poprvé v životě cítila skutečně užitečná a skutečně důležitá, a to si její člověčí část přeložila jako štěstí. Ale teď si až příliš dobře uvědomovala, že člověkem není.

A že není šťastná.

34.

První pohovor s Gaalem Dornickem byl zcela uspokojivý.

Na Hariho udělal velice dobrý dojem a zprávy o současné situaci přijal také docela dobře. Dobrá – ten mladý muž měl kuráž a měl v sobě kus mládí z jiné planety a drzé čelo, jaké kdysi míval i sám Hari.

Jako matematik měl Dornick talent, ale na Projektu se už podílelo mnoho ještě nadanějších lidí. Dornick tu bude jako bystrý pozorovatel, který vydrží současné bouře a pomůže Harimu vydlážit cestu k té jeho zvláštní metodě, jíž pomáhal lidem z Projektu čelit budoucím bouřím. *A možná je to další přítel. Líbí se mi.*

Hari nemohl snést pomyšlení na to, že jeho dvě Nadace – jedna tajná a jedna, jak doufal – věřil! Věděl! – schválená Císařstvím budou po jeho smrti pokračovat samy. Jestli se něco od Demerzela/Daneela naučil, pak to byla nutnost zanechávat po sobě stopy chutných soust, které budou po jeho smrti fungovat jako nějaké ostruhy, lákat a pobízet, aby vše pokračovalo dál. Daneel to dělal tak,

že se jednou za pár desetiletí objevil osobně, což byla technika, kterou Hari mohl napodobit jen v zastoupení..

Dornick bude klíčem k vybudování Seldonovy legendy, takže se bude moci v pravidelných intervalech objevovat také po své smrti a věci popohánět.

Hari se vrátil do bytu ve Streelingu a znovu využil služeb malého bezpečnostního stopaře, kterého mu sehnal Stettin na jedné ze svých cest mimo Trantor. Když stopaře postavil doprostřed místnosti, ten po stěnách a nízkém stropě rozvinul pavučinu červených vláken a pak sladkým dívčím hlasem ohlásil: „V této místnosti nejsou žádná imperiální odposlouchávací zařízení.“

Jistou dobu se už prostředky k odposlechu neobjevovaly. Z důvodů, které znal jen on, ponechával Linge Chen Harimu soukromí domova. Všude jinde, včetně kanceláře v Císařské knihovně, byl ostře sledován a odposloucháván.

Hari přímo cítil, jak se proti němu sbírají síly. Chudák Dornick! Ani nebude mít čas si na Trantor pořádně zvyknout.

Hari se ponuře usmál a stiskl tlačítko naproti na zdi. Objevila se malá zábavní věž. Zadal jí povel spojit se s hudebními sbírkami v univerzitní knihovně – jedna z výsad na Streelingu – a přehrál si výběr dvorské hudby z časů Jemmua IX. „Hlavně Ganda a Hayerovou,“ nakázal. Tito dva skladatelé spolu soutěžili o dvorní objednávky déle než padesát roků. Po jejich smrti se zjistilo, že byli tajnými milenci. Hudební vědci po detailních rozborech dospěli k závěru, že se nedá přesně určit, která díla napsal Gand a která Hayerová – nebo zda je všechna nenapsal pouze jeden z nich. Byly to elegantní, uklidňující kousky, naplněné zdvořilým vyjádřením věčného řádu Císařství. Byla to hudba z věků, kdy Císařství fungovalo a fungovalo dobře, kdy i po tisíci letech svého trvání působilo svěže a mladistvě.

Daneelův Zlatý věk, pomyslel si Hari, když se posadil do svého nejstaršího a nejoblíbenějšího křesla. Věk, v nějž Linge Chen pořád věřil, i když to bylo trochu hloupé. Vrchní komisař mi vždycky připadal trochu jako nafoukaný blbec – pocházel z aristokratické rodiny, získal vzdělání v tradičních byrokratických disciplínách, povznesený a odtažitý... Co když se mýlím? Co když mé teorie

nedokážou předpovídat krátkodobé výsledky? Ale to musí – na tom, co se stane v následujících několika týdnech, závisí dlouhodobé výsledky!

Prinutil se uvolnit, provedl několik dechových cvičení, jimž ho kdysi naučila Dors. Hudba hrála, tichá, složitě strukturovaná a melodická. Hari poslouchal, na lenoch křesla vytukával takt a v duchu si probíral role, jež při dalším úpadku Trantorů sehrají rodiny Chenů a Divartů. Komise pro veřejnou bezpečnost bude ještě nějakou dobu Císařství řídit, dokud se neobjeví nějaký silný vůdce nejspíš nějaký císař a nevoják. Taky usoudil – třebaže by tuto prognózu nikdy nezapsal – že ten císař přijme jméno Kleon, stane se Kleonem IL, aby se tak dovolával tradic a dějin Císařství a Trantorů zvlášť.

Kdykoliv byla společnost nejzoufalejší a nejvetšejší, vytvořila si fantazii nějakého Zlatého věku, doby, kdy bylo vše skvělé a velkolepé, kdy lidé byli ušlechtilější a věci dokonalejší a čestnější.

Rytířství je posledním útočištěm hniјící mrtvol.

Tohle mu řekl Nikolo Pas. Hari zavřel oči. Poraženého tyrana, sedícího v holé cele, politováníhodnou postavu, která kdysi tvořila střed obrovského společenského nádoru, jež však chápala osud Císařství skoro stejně přesně jako Hari, si vybavil docela snadno.

„Apeloval jsem na bohaté a urozené rodiny, na aristokraty, přicucnuté na penězích a obchodě jako obrovské pijavice,“ vysvětloval Pas. „Jako guvernér provincie jsem hýčkal ten jejich pocit nadřazenosti a důležitosti. Podporoval jsem agrární reformy – všem městským čtvrtím jsem přikázal, aby začaly znovu obdělávat bývalou zemědělskou půdu a vyžadovaly, aby na nich pracovali jejich mladí občané, dokonce i mladí šlechtici, ať už to vynášelo, nebo ne, čistě z duchovních důvodů. Podporoval jsem rozvoj tajných náboženských sekt, hlavně těch, které do popředí kladly bohatství a společenské postavení. A taky jsem podporoval vzpomínky na minulost, historii, na doby, kdy život byl daleko jednodušší a všichni jsme měli blíž k mravní dokonalosti. Jak to bylo snadné! Jak ti bohatí a mocní hltali ty staré zkažené mýty! I já jsem jim jeden čas věřil... Až se změnila politická situace a já potřeboval něco ještě silnějšího. No a tehdy jsem začal revoluci proti Věčným.“

V pokoji se cosi ozvalo a Hari sebou trhl. Prikázal zastavit hudbu a zaposlouchal se. Byl si jistý, že slyšel kroky.

Přicházejí! S tlukoucím srdcem vstal z křesla. Linge Chena už přestala hra bavit a vyložil karty na stůl. Stejně jako Farad Sinter, i vrchní komisař může posílat vrahy. Buď to byli vrahové – nebo ho jenom přišli zatknout.

Byt měl jen tři pokoje. Jistě by zahlédl každého, kdo by vešel. Hari se zašel podívat do ložnice a do kuchyně, byl bosý a v županu a až příliš jasně si uvědomoval, jak je zranitelný dokonce i ve svém vlastním bytě.

Nenašel nikoho.

S úlevou se vrátil do obývacího pokoje – a ještě než návštěvníky spatřil, pocítil vlnu jistoty. Dokonce ani když uviděl ty tři stát v obývacím pokoji v půlkruhu kolem svého oblíbeného křesla, nepocítil téměř žádný strach a rozhodně ho to nepřekvapilo.

I přes kosmetické úpravy okamžitě poznal, že ten nejvyšší s narezlými vlasy je jeho starý přítel Daneel. Druhé dva neznal. Byli to žena a mohutný muž.

„Ahoj, Hari,“ pozdravil Daneel. Hlas měl taky jiný.

„Myslel jsem – vzpomínám si na jednu tvou návštěvu,“ vykotal Hari, v němž se zmatek svářel s radostí. Pocítil jakousi iracionální naději, že ho Daneel přišel vyzvednout, řekne mu, že Plán je splněn, že už nemusí k soudu a nemusí žít ve stínu Chenovy nemilosti...

„Možná jsi to předvídal,“ řekl Daneel. „To přece skvěle umíš. Ale nesetkali jsme se už několik let.“

„Tak dobrý prorok přece jen nejsem,“ namítl Hari suše. „Ale rád tě zase vidím. Kdo jsou ti lidé? Přátelé?“ Další slovo zdůraznil. „Kolegové?“

Žena na něj upírala oči, které ho zneklidňovaly. Byla mu povědomá...

„Přátelé. Jsme zde, abychom ti v této rozhodující chvíli byli ku pomoci.“

„Prosím, posad'te se. Nemá někdo z vás... žízeň, nebo hlad?“ Daneel věděl, že nemusí odpovídat. Mohutný muž zavrtěl hlavou, že ne, a žena také nic nechtěla, jen ho pozorovala, tvář měla přitažlivou, ale bezvýraznou.

Harimu pokleslo srdce, pak se mu rozbušilo bolestným vzrušením. S otevřenou pusou se posadil do menšího křesla u zdi, aby neomdlel. Oči nespouštěl z té ženy. Správná výška. Dokonalá postava, i když mladší, než se pamatoval, avšak i tehdy byla výjimečně pružná a mladistvá.

Jestli je robot – *utajená ocel!* –

„Dors?“ Víc toho ze sebe nevypravil. V ústech měl příliš velké sucho.

„Ne,“ odpověděla žena, ale neodvrátila zrak.

„Nepřišli jsme obnovovat staré známosti,“ pravil Daneel. „Naši návštěvu si nebudeš pamatovat, Hari.“

„Ne, ovšemže ne,“ řekl Hari a náhle se znovu cítil velice bídne a sám, i když tu byl Daneel. „Někdy mě napadá, jestli mám vůbec nějakou svobodu... jestli se ještě smím sám rozhodovat.“

„Nikdy jsem tě neovlivňoval, pouze v případě, že jsem tě připravoval na cestu a maximalizoval tvé výsledky a abych ti pomáhal zachovat všechna tajemství.“

Hari rozhodil rukama a zakvílel: „Propust’ mě, Daneeli! Sejmi ze mě to břemeno! Jsem už starý – cítím se tak starý a tak strašně se bojím!“

Daneel mu naslouchal s účastným výrazem. „Víš, že to není pravda, Hari. Pořád v sobě máš plno síly a nadšení. Jsi přece Hari Seldon.“

Hari se stáhl, zakryl si ústa rukou, pak si rychle otřel oči. „Mrzí mě to,“ zamumlal.

„Nemá co. Plně si uvědomuji, že je to velká zátěž. Působí mi to těžký konflikt, takhle tě zatěžovat, příteli.“

„Proč jsi tady? A kdo jsou doopravdy oni?“

„Já tu mám spoustu práce a oni mi budou pomáhat. Už zde začínají působit síly, s nimiž se musím vyrovnávat a které se tě netýkají. Každý neseme své břemeno, Hari.“

„To je pravda, Daneeli... Něčemu z toho dokonce rozumím. Tedy, vidím je na grafech, na displejích – spodní proudy, převelice komplikované, dají se těžko sledovat, a všechny jsou soustředěné kolem této chvíle. Ale proč jsi za mnou přišel právě teď?“

„Abych tě uklidnil. Nejsi v tom sám. Sleduji pozorně všechna hlavní střediska, ve kterých probíhá Seldonův Projekt. Pracuje pro tebe docela výkonná armáda, Hari. Armáda matematiků a vědců. Vedl sis skvěle. Jsou motivovaní a připravení. Blahopřeji. Jsi velký vůdce, Hari.“

„Děkuji. A co oni?“ Nedokázal od té ženy odtrhnout oči. „Jsou jako ty?“ Dokonce i v Daneelově přítomnosti měl potíže s vyslovením slova „robot“.

„Jsou jako já.“

Hari se chtěl zeptat ještě na něco, ale náhle zavřel pusy a stočil zrak jinam, aby se ovládl. To, nač bych se chtěl nejvíc zeptat – se zeptat nemůžu, kvůli svému duševnímu zdraví. Dors! Co se stalo s Dors? Je opravdu pryč – mrtvá? Tak dlouho jsem tušil...!

„Hari, Linge Chen se brzy pohne. Zítra tě asi zatknou. Proces začne brzy a samozřejmě bude tajný.“

„Souhlasím,“ řekl Hari.

„Něco o tom vím,“ dodal Daneel tiše.

„Tak dobrá,“ prohlásil Hari. Polkl, jak měl stažené hrdlo. Druhý muž – hřmotný a nijak pohledný – mu taky začínal být povědomý. Koho mu připomínal? Někoho z Paláce, veřejnou osobnost...

„Linge Chen k tomu má vlastní důvody. Některé frakce v Paláci se snaží Komisi pro veřejnou bezpečnost svrhnout a vyrvat moc baronským rodinám, zejména Chenům a Divartům.“

„To se jim nepovede,“ řekl Hari.

„Ne. Ale není jasné, jaké škody předtím napáchají. Jestli nebudu opatrný, celé se mi to může vymknout z rukou a pro toto milénium ztratíme svou příležitost.“

Hariho zamrazilo. Třebaže byl zvyklý zacházet s časovými úseky v rozsahu tisíců let, Daneelova slova mu náhle ukázala možné budoucnosti, v nichž Hari Seldon neuspěl, v nichž bude Daneel muset začít pracovat znovu od začátku s jiným bystrým mladým matematikem na dalším dlouhodobém plánu na zmírnění lidského utrpení.

Kdo mohl pochopit způsob myšlení takové mysli? Dvacet tisíc let staré...

Hari vstal a přiblížil se k trojici. „Co ještě můžu udělat?“ zeptal se a pak s úsměškem dodal: „Než mě přimějete, abych na toto setkání zapomněl?“

„Prozatím ti nemohu říct víc,“ řekl Daneel. „Ale jsem tu pořád, Hari. Vždycky tu pro tebe budu.“

Žena udělala krok, pak se zastavila. Hari si všiml, že se jí chvěje ruka. Tvář měla ztuhlou, jako by byla z plastu. Potom se usmála a couvla. „Naší výsadou je, že můžeme sloužit,“ pronesla a její hlas nebyl hlasem Dors Vanabili. Hari se vlastně sám divil, jak ho vůbec napadlo, že je to Dors.

Dors byla mrtvá. Už o tom nepochyboval. Mrtvá a nikdy se nevrátí.

Hari se rozhlédl po prázdném pokoji. Hudba už hrála dvě hodiny, ale ani si neuvědomil, jak čas plyne. Cítil se uvolněný, ale stále se měl na pozoru – jako zvíře, když si zvykne na přítomnost lovců a přežívá díky schopnostem, na něž se sice může spolehnout, ale nikdy je nemůže brát za dané.

Začal znovu myslet na Dors. Prsty si přejel po čele.

Když opouštěli areál Streelinské univerzity, Lodovik se ustaraně díval na Dors. Vzali si taxi a po Císařově cestě jeli hlavním dopravním tunelem ze Streelingu do Pasaje, obklopeni ze všech stran plynulým proudem autobusů a taxíků, lapených červenou a fialovou řídící mřížkou, jako krvinky v cévě. Taxík byl automatický, náhodně zvolený a Daneel ho prohlédl kvůli odposlouchávacím zařízením.

Dors zírala před sebe a nemluvila a Daneel rovněž ne.

Když se blížili Pasaji, Daneel konečně promluvil. „Vedla sis přímo skvěle.“

„Díky,“ řekla Dors a dodala: „Je moudré nechat ho tak dlouho bez strážce?“

„Má skvělé instinkty,“ opáčil Daneel.

„Je starý a křehký,“ namítla Dors.

„Je silnější než celé Císařství,“ tvrdil Daneel. „A jeho nejlepší chvíle teprve přijde.“

Lodovik přemýšlel o svém úkolu, který mu mikrovlnným spojením sdělil Daneel. Bude mít zvláštní úkoly v katedrále šedivců

v Pasaji. Zde se jednou za život scházeli nejúspěšnější byrokrati Císařství, aby přijali nejvyšší pocty své třídy, včetně Řádu císařova pera. Ačkoliv Lodovikova nová úloha nezahrnovala výjimečné činy, nebylo zas tak neobvyklé, že ty, kteří každoročně přispívali na provoz katedrály, přizvali k méně významným pracím, což bylo považováno za druhý nejvyšší stupeň uznání za vykonané služby.

Daneel očividně předpokládal, že v několika příštích letech sehraje katedrála významnou úlohu, třebaže Lodovikovi nesvěřil jakou.

Lodovik tušil, že Daneel mu určil zkušební lhůtu, dokud neprokáže, že zůstal věrný. To bylo chytré. Lodovik své pochybnosti velice dobře maskoval. Věděl o Daneelově mimořádné citlivosti. Taky už s ním pracoval dost dlouho, aby věděl jak ho oklamat, jak předstírat poslušnost a věrnost.

Viděl, jak Daneel zkoušel Dors, a neměl nejmenších pochyb, že si najde nějaký stejně účinný způsob, jak vyzkoušet i jej. Ale než k tomu dojde, bude se muset podrobit další proměně – a najít spojení, o nichž téměř jistě věděl, že jsou na Trantoru, skrývají se před Daneelem a pracují proti němu. Mezi šedivci bude spousta příležitostí prověřit ty, kdo jsou proti Chenům a Divartům...

Kdyby byl Lodovik člověk, odhadl by své šance jako mizivé. Protože se však o vlastní přežití staral minimálně, jakkoli beznadějná situace ho příliš neděsila. Mnohem horší bylo, že je neloajlní a že jedná proti R. Daneelu Olivawovi.

35.

Brann procházel hlavním křídlem skladiště až překvapivě rychle na někoho tak velkého. Temná místa a řady vysokých polic způsobovaly, že jejich kroky zněly jako bubny v dálce. Klia mu stačila jen tak tak, ale nevadilo jí to. Poslední dobou neměla moc cvičení a tento úkol považovala jak za vytržení z jednotvárnosti, tak příležitost k útěku.

Být s Brannem bylo příjemné, dokud nepřemýšlela o tom, jak na něj reaguje, a o tom, jak je to nevhodné. Krčila nos nad zaprášenými přízraky stovek neobvyklých pachů.

„Nejoblíbenější zboží dovážíme z Anacreontu a Memphis,“ vykládal jí Brann. Zastavil se vedle zastrčeného výklenku a zkontroloval samonakládací dopravník. „Některé tamější velmi bohaté řemeslnické rodiny žijí výhradně z vývozu na Trantor. Každý chce folkové panenky z Anacreontu – já je teda nesnáším. Taky dovážíme hry z Kalganu – takový ty, co nemají rádi cenzoři z Komise.“

Klia kráčela vedle Branna. Dopravník se diskrétně vznášel dva metry za nimi a pokud chtěl ostřeji zabočit nebo zastavit, vysunul gumová kolečka.

„Máme dodat čtyři bedny panenek na Trantorskou burzu a další zboží na Obchodní agoru.“ To byla dvě nejoblíbenější nákupní střediska Streelingu, dobře známá po celé polokouli. Dobře situovaní šedivci a meritokrati sem jezdili ze vzdálenosti tisíce kilometrů – někteří i tisíců světelných let – jen aby strávili několik dní procházkou mezi tou spoustou obchodů. Obchodní agora se chlubila, že na každých sto obchodů připadá jeden hostinec pro unavené poutníky.

Baronské a ostatní urozené rodiny šlechtické třídy měly vlastní prostředky, jak ukojit nakupovací touhy, a občané obvykle zase žili v bytech tak malých, že si prostě nemohli dovolit hromadit příliš mnoho věcí.

Když byla Klia hodně malá, její rodiče často chodili na Dahlskou obecní burzu, kde si na pár dní nebo týdnů půjčili jeden dva předměty, které považovali za ozdobné (a dost zbytečné), a pak je zase vrátili. To docela uspokojovalo ty, které fascinovaly hmotné věci, ale skutečně vlastnit nebo dokonce *sbírat* předměty ze vzdálených planet, to Klii připadalo absurdní.

„Takže mi Plussix už věří natolik, že mě pustí ven?“ zeptala se Klia.

Brann se na ni podíval s vážnou tváří. „Tohleto není žádný kult na vymývání mozků, Klio.“

„A jak to mám poznat? Tak co to teda je – záchytné středisko pro sociálně nepřizpůsobivé přesvědčovatele?“

„Mluvíš dost nešťastně,“ poznamenal Brann. „Ale ty –“

„Je někde na Trantoru nějaké místo, kde může být člověk šťastný? Jen koukni na všechny ty krámy – náhražka štěstí, nemyslíš?“ Mávla rukou k bednám z umělé hmoty a pilin, které byly vyrovnány nad nimi.

„To netuším,“ přiznal Brann. „Chtěl jsem jenom říct, že mluvíš nešťastně, ale vsadím se, že nevíš, kam bys jinam šla.“

„Možná proto jsem tak nešťastná,“ řekla Klia temně. „Rozhodně se cítím jako vyvrženec. Třeba sem *opravdu* patřím.“

Brann se se zabručením odvrátil a poručil dopravníku, aby naložil bednu z třetí řady. Dopravník se zapřel o podlahu, potom se zvedl na pneumatických válcích a mechanickým ramenem šikovně vytáhl bednu.

„Kallusin říkal, že budeme smět cestovat všude,“ pokračovala Klia. „Teda když se ukáže, že jsme věrni... Totiž, nevíš o někom, kdo odešel? Koho třeba poslali jinam?“

Brann zavrtěl hlavou. „Já tady ale neznám všechny. Nejsem tady tak dlouho. A jsou tu i další sklady.“

O tom Klia nevěděla. Uložila si to do paměti a přemýšlela, jestli Plussix neorganizuje nějaké velké podzemní hnutí – třeba kvůli vzpouře. Vzpurný makléř? To vypadalo absurdně – ale možná právě proto přesvědčivě. Jenže proti čemu by se chtěl bouřit – proti třídám, které se nejvíc rvaly o jeho zboží? Nebo proti šlechtickým a baronským rodinám... kdo by taky ne?

„Máme, co potřebujeme,“ ohlásil Brann, když dopravník snesl tři bedny ze tří různých uliček. „Jdeme.“

„A co policie – ti, co mě – nás – hledají?“

„Plussix říkal, že teď už nehledají nikoho,“ řekl Brann.

„A jak to ví?“

Bran jen potřásl hlavou. „Já jenom vím, že on se nikdy nemýlí. Nikoho z nás ještě policie nikdy nechytila.“

„Slavná poslední slova,“ řekla Klia a zase musela přidat do kroku, aby mu stačila.

Před skladištěm kupole zářila denním světlem. Klia vyšla z rozlehlého prostoru do ještě většího a jasnějšího prostoru venku – jediný jiný způsob života, který zatím poznala.

36.

Sinter přecházel ve své malé pracovně před vyobrazením osídlené Galaxie s jejími dvaceti pěti miliony obydlených světů, označenými zelenou a červenou, které zabíralo celou stěnu. Když vstoupila Vara Lisová, skoro nevzhlédl. Ona okamžitě svésila hlavu a ramena. Farad Sinter ji zároveň vyděsil i vzrušil. Ještě nikdy ho neviděla tak klidného a vyrovnaného – ani mráček na čele, žádné naparování, falešné rysy vůdcovství, které tak často stavěl na odiv. Teď vypadal jak sebevědomě, tak vzteky bez sebe.

„Uvědomil jsem si, že jsi celé to pátrání vedla špatně,“ prohlásil.

„Přivedla jsi mi jen pár lidských mentaliků. Jistě, byly to zajímavé případy, ale nejsou to ti, které chceme nebo potřebujeme.“

„Byla jsem –“

Zvedl ruku a udělal smířlivou grimasu. „Z ničeho tě neobviňuji. Neměla ses čeho chytit. Ale teď už něco máme – možná je to jenom maličkost, ale je to víc, než jsme měli předtím. Narazil jsem na muže jménem Mors Planch. Pochybuji, že jsi o něm slyšela. Je to velmi schopný chlapík s mnoha talenty – vyzná se ve strojích. Prý pořád něco kutí.“

Vara zvedla oboči, čímž pokorně naznačila, že nemá nejmenší tušení, kam tím míří.

„Vysledoval jsem ho, když jsem zjistil, že ho Linge Chen použil, aby mu soukromě zjistil, co se stalo s Lodovikem Tremou. Teď je Planch na Trantoru. Už jsem s ním mluvil.“

Vara Lisová o Tremovi slyšela a zvedla obočí ještě výš. „Tremu našel, ale vrchnímu komisaři ho nedovezl. To mi moji agenti zjistili. Celý ten poprask kolem Tremovy statečné smrti ve službě císaři – což znamená Komisi pro veřejnou bezpečnost – je nesmysl. Pořád žije. Nebo lépe řečeno: pořád funguje. On totiž nemůže být živý.“

Vara Lisová nechala obočí klesnout a zlostně se zamračila. Sinter se zřejmě skvěle bavil, když jí mohl vykládat o svých plánech a úspěších. Přímo zářil, a ona v jeho pocitech viděla zářivý chvost komety, který následuje světlo do soustav svrchované moci. Při tomto pomyšlení se zachvěla.

„Přežil, když všichni ostatní na lodi zemřeli po zásahu tokem neutrin.“

„Co to je?“ zeptala se Vara Lisová tiše.

„To tě nemusí zajímat. Je to smrtelné. Vždycky. Normálně se to vyskytuje jen v mezihvězdném prostoru. On to přežil. Planch ho buď zázrakem, nebo chytrostí našel. Je opravdu schopný. Dal bych krk, aby pracoval pro mě. Možná k tomu dojde, ale pochybuji, že ho Linge Chen nechá naživu, až zjistí, že ho podrazil. Planch má jisté utkvělé představy o spravedlnosti a na scéně se zřejmě objevil další zájemce o Tremovu osobu a zaplatil o něco víc než Chen – a tak se Planch pomstil jak Chenovi, tak Trantoru, že zničili Mořenu Ztracenou. Což je jeden bezvýznamný a vzdorovitý Chaotický svět.“

Vara Lisová zavrtěla hlavou podruhé. O těchto věcech věděla velmi málo a nezajímal ji, ale oťrásla se při představě smrti mezi hvězdami, v obrovském volném prostoru, daleko od uklidňujících vnitřních prostor. Hyperlod' totiž nepovažovala za skutečný prostor – spíš za dočasnou rakev.

„Když Planch dovezl Tremu jistému člověku na Mořeně, pořídil si tajně záznam, skrytou nahrávku toho, co proběhlo. Tu nahrávku kupodivu neodhalili. Rád bych věděl proč.“ Chvilí se prstem škrábal na tváři a upřeně se na ni díval. Vara pokrčila rameny; žádné vysvětlení ji nenapadlo.

„Planch si na to, jak Tremu předával, vůbec nepamatuje. Ale na té nahrávce je setkání... Já ti to přehraju.“

Vytáhl malý přístroj a vložil nahrávku – spíš kopii, napadlo ji do slotu. Kolem nich se objevila trojrozměrná scéna, docela přesvědčivá, pouze s nepatrně sníženou rozlišovací schopností. Spatřila dvě nepochybně mužské postavy, viděné z Planchova zorného úhlu. V jednom poznala Lodovika Tremu, druhý byl vysoký, štíhlý a jakýmsi neurčitým způsobem hezký. Samozřejmě nedokázala přečíst jejich pocity, ale měla jasný dojem, že něco není v pořádku. Postavy začaly mluvit, a jak hovor pokračoval, narůstala v ní chladná hrůza.

„S politováním vám musím oznámit, že brzy napomenete na všechno, co jste tady viděl, na svou úlohu při záchraně mého přítele, prostě na všechno.“

„Přítele?“

„Známe se už hezkých pár tisíc let.“ Záznam končil kusem jízdy v taxíku. Sinter ji zvědavě pozoroval.

„Podvrh, nebo špatný vtip?“ zeptala se.

„Ne,“ odpověděl. „Ta nahrávka není podvrh. Planch našel Lodovika Tremu živého. Trema je totiž robot. Ten druhý muž – je taky robot. A to velice starý, dost možná vůbec nejstarší. Chtěl bych, aby sis tu nahrávku prostudovala. Vžij se do pocitů těchto humanoformních robotů. Jeden z nich nebo možná oba jsou mentalikové. Ty máš nadání na jejich rozpoznání. Pak – tě znovu pošleme na lov. Najdeš ty Věčné. A já budu mít co ukázat císaři. Zatím mám aspoň Plancha s jeho páskou a s tím můžeme dojít dost daleko, Varo.“

Zářivě se na ni usmál. Jak přecházel sem a tam, dostal se až k ní a najednou ji s úsměvem objal kolem ramen. Ohromeně k němu vzhledla, když jí vložil nahrávku do ruky. Sevřela ji bezkrevnými prsty.

„Studuj,“ přikázal jí. „Teď si počkám na vhodnou chvíli, abych Klaya přesvědčil, že jsme na správné stopě.“

37.

Císař Klayus se probral z lehké dřímoty v prázdné posteli sedmé ložnice, své oblíbené pro odpolední radovánky. Chvíli se zamračeně rozhlížel, pak mu zrak padl na vznášející se obraz Farada Sintera. Sinter císaře samozřejmě neviděl, ale díky tomu nebylo vyrušení o nic méně protivné.

„Výsosti, mám zde zprávu od Komise pro veřejnou bezpečnost. Chtějí obžalovat profesora Hariho Seldona.“

Klayus odhrnul závěs vyšší spací plochy, aby se podíval, je-li tu ještě spolčnice, která s ním strávila odpoledne, ale ta už odešla. Možná si šla ulevit.

„Ano, a co má být? Linge Chen nám říkal, že se to může klidně stát.“

„Výsosti, je to předčasné. Hodlají soudit jeho a nejméně jednoho z jeho lidí. To je přímá výzva Paláci.“

„Farade, Palác – to jest já – už dávno přestal Krkavce Seldona oficiálně i v zákulisí podporovat. Je legrační a nic víc.“

„Ale mohlo by to být považováno za urážku, zejména teď, když se chystá ta věc.“

„Věc – jaká věc?“

„No diskreditace Seldona. Jestli se jim to podaří, Výsosti –“

„Ty tituly si nechte! Prostě mi řekněte, co si o tom všem myslíte, a pak mi vypadněte z ložnice.“

„Kleon Seldona podporoval.“

„Já vím. Jenže Kleon, milý Farade, nepatřil ani do rodiny.“

„Seldon tuto podporu nafoukl do obrovského projektu zahrnujícího desítky tisíc přívrženců a nohsledů na desítky planet. Jeho poselství je zrádné, pokud ne přímo pobuřující –“

„A vy po mně chcete, abych ho ochraňoval?“

„Ne, Sire! Nesmíte dovolit, aby si veškeré zásluhy za odstranění této hrozby připsal Linge Chen. Je čas, abyste jednal a rychle vytvořil tu komisi, o které jsme mluvili.“

„Kterou byste dostal na starost vy? Komisi pro obecnou bezpečnost, je to tak?“

„Pokud Seldona obžaluje z velezrady Komise pro obecnou bezpečnost, zůstanou veškeré zásluhy vám, Sire.“

„A vy nebudete mít ani zásluhy, ani moc?“

„Už jsme to mnohokrát probírali.“

„Až příliš. Co je mi po tom, jestli Linge Chen získá zásluhy nebo ne? Pokud odstraní toho intelektuálního parazita, budeme z toho mít užitek všichni, ne?“

Farad se zamyslel. Klayus viděl, jak se rozhoduje pro jiný směr útoku.

„Vaše Veličenstvo – toto je složitá záležitost a působí mi velké starosti. Sice jsem o tom původně ještě mluvit nechtěl, ale dal jsem na Trantor přivést jednoho člověka z Mořeny Ztracené. S vaším dovolením. Jmenuje se Mors Planch a má důkaz, který může doplnit jiné důkazy –“

„Cože, další roboti, Farade? Další Věční?“

Sinter díky úpravám obrazu vypadal docela klidně, ale Klayus věděl, že mužík už asi tancuje úzkostí a vzteky. *Dobře mu tak. Ať se chvilku dusí ve vlastní šťávě.*

„Konečně máme poslední kousek skládačky,“ vysvětloval Sinter. „Než Seldona obviní jen z velezrady, musíte ten důkaz vidět. Pak budete moci omezit Chenovu moc a vylepšit svůj obraz schopného vůdce.“

„Kdy to bude, o tom rozhodnu sám, Farade,“ prohlásil Klayus hrozivě. Věděl, jak se na něj dívá veřejnost – znal také hranice své moci ve srovnání s Chenovými komisari. „Rozhodně si z vás neudělám druhého Linge Chena. Vy v sobě nemáte ani tu kázeň, jež přichází s výchovou v aristokratické rodině, Farade. Jste naprosto obyčejný a někdy i záludný.“

Sinter se to zřejmě rozhodl také přejít. „Dvě komise vytvoří rovnováhu sil, Sire, a navíc budeme moci účinněji dohlížet na vojenské ministry.“

„Jistě, ale vám se jedná hlavně o tu hrozbu robotů.“ Císař shodil nohy na zem a postavil se vedle postele. Dneska odpoledne podal mizerný výkon, hlavou se mu honily spousty různých problémů spojených se státnickými, bezpečnostními a palácovými intrikami. Zrovna teď se jeho podráždění soustředilo na Farada Sintera, mužíka, jehož služby (a ženy) ho uspokojovaly čím dál méně a jehož prohršky mohly být časem čím dál méně zábavné.

„Už rok jsem neviděl jediný důkaz, Farade, který by za něco stál. Vlastně nevím, proč vám takové chování toleruji. Chcete dostat Seldona kvůli jeho spojení s Tygřicí, že?“

Sinter tupě civěl do senzoru, který přenášel jeho obraz.

„Proboha, vypněte už ty úpravy a ukažte mi, jak vypadáte doopravdy,“ poroučel Klayus. Obraz se zachvěl a rozostřil, potom se objevil Farad Sinter v pomačkaných pracovních šatech, rozcuchaný a rudý vzteky.

„No, to už je lepší,“ pochválil si Klayus.

„Rozhodně nebyla člověk, Vaše Veličenstvo,“ řekl Sinter. „Získal jsem dokumenty, týkající se vraždy toho účastníka na Seldonově Projektu. Jmenoval se Elas a měl na věc stejný názor jako já a ostatní experti.“

„Zemřela,“ prohlásil Klayus. „Zabila toho Elase a sama přitom zemřela taky. Co ještě chcete vědět? Elas chtěl Seldona zabít. Kéž bych měl taky tak věrnou ženu.“

Doufal, že není příliš zřejmé, že o těch věcech něco ví. I před Sinterem si chtěl udržet něco ze své pověsti marnivého hlupáka, který se nechává ovládat svými žlázami.

„Pohřeb byl proveden atomární disperzí bez oficiálního dohledu,“ řekl Sinter.

„Tuhle metodu volí čtyřidevadesát procent obyvatel Trantoru,“ poznamenal Klayus a zívá. „Jen císaře pochovávají vcelku. A některé věrné ministry a rádce.“

Sinter se přímo třásl rozhořčením. Klayus zjistil, že je to větší zábava, než když má v posteli ženu. A kam se ta jeho vlastně poděla?

„Dors Vanabili nebyla člověk,“ zopakoval Sinter a trochu přitom prskal.

„To Seldon v každém případě je. Ukázal jste mi jeho rentgeny.“

„Podvržené –“

„Nebesa, Farade, *držte hubu!* Nařizuji vám, abyste tuto šarádu nechal vyřešit Linge Chena. Budeme vše bedlivě sledovat a uvidíme, co se stane. Pak se rozhodneme pro to nebo pro ono. A teď mě nechte na pokoji. Jsem unavený.“

Zablokoval obraz a posadil se na kraj spodní plošiny. Trvalo mu několik minut, než se uklidnil. Pak si vzpomněl na tu ženu. Kam se poděla?

„Haló!“ zavolal do prázdné síně. Dveře na toaletu byly pootevřené a uvnitř zářilo jasné světlo.

Císař Klayus, osmnáct standardních roků starý, pouze v sericijské noční košili, která mu volně visela z ramen a omotávala se mu kolem kotníků, vstal z postele a zamířil na toaletu. Zívá a znuděně se protáhl, pak zamával pažemi jako zpomalený semafor, aby se rozhýbal. „Haló?“ Nemohl si vzpomenout, jak se jmenuje. „Deelo, nebo Deeno? Promiň, drahá, jsi tam?“

Otevřel dveře dokořán. Ta žena stála úplně nahá těsně za nimi. Stála tam po celou dobu. Vypadala nespokojeně. Pokochal se jejím půvabným klínem a břichem, potom zvedl oči k dokonalým prsům a uviděl třesoucí se ruce a v nich malý paprskomet, který se dal snadno

schovat v šatech nebo v kabelce. Byl to vlastně jen pružný káblík s baňkou na konci, dnes už vzácný a celkem drahý. Zřejmě ji vyděsilo, že ho má a míří na něj.

Klayus se právě chystal zaječet, když mu něco hvízdlo kolem ucha a na ženíně bílé labutí šíji se objevila červená skvrnka. Přesto zaječel právě ve chvíli, kdy se její nádherné zelené oči obrátily v sloup, víčka v dokonalém obličejí se zachvěla a hlava se naklonila, jako kdyby naslouchala ptačímu zpěvu. Zaječel ještě víc a pronikavěji, když se tělo zkroutilo, jako kdyby se chtělo zavrtat do podlahy. S děsivou a nepochybně konečnou malátností se žena zhroutila na podlahu toalety. Teprve teď stiskla spoušť. Záblesk urazil kus stropu a zrcadla a pokropil ho střepinami a úlomky kamení a skla.

Klayus si omámeně dřepł a zakryl si obličej před hlukem a prachem. Kdosi ho drsně popadł a vytáhl z místnosti. Nějaký hlas mu zašeptal do ucha. „Výsosti, může mít ještě bombu!“

Klayus konečně pohlédl na svého zachránce. Spadla mu brada. Farad Sinter ho musel kus odtáhnout. Poradce držel kinetickou pistoli na pelety s nervovým jedem. Klayus ten typ dobře znal, sám jednu neustále nosil při sobě. Byla v základní výbavě pro urozené a šlechtice.

„Farade –“ zachrčel. Sinter ho pustil na podlahu, jako kdyby ho chtěl ponížit. Pak, s povzdechem, který zněl, jako kdyby toho na něj bylo příliš, se vrhl na Klayuse, aby ho chránil vlastním tělem.

Tak je o chvíli později našla palácová garda, která dorazila.

„N-ne-nebyla od vás?“ zeptal se Klayus chvějícím se hlasem, zatímco Sinter hulákal a spílal veliteli císařských speciálů.

Sinter, jak byl vzteklý, jeho otázku ignoroval.

„Všechny vás vyhodím a dám dezintegrovat! Musíte okamžitě najít tu druhou ženu!“

Na velitele Gerada Minta to však neplatilo. Pokynul dvěma pobočníkům, aby se postavili k Sinterovi. Císařského poradce přitom sledoval s chladným vztekem, který krotila jenom staletí vojenské kázně, která mu prosákla až do genů. Taková drzost od tohoto

neurozeného lokaje! „Máme její dokumenty, ty, co jste vydal vy. Jsou v jejích šatech... v sedmé ložnici.“

„Byla to podvodnice!“

„Sintere, to vy sem vodíte tyhle ženy v každou denní i noční dobu bez náležitého prověření,“ prskal velitel Mint. „Žádný strážný je nemůže znát všechny a sledovat jejich pohyb už vůbec ne!“

„Můj úřad je vždycky zevrubně prověří *a tohle není ta žena, kterou jsem mu přivedl!*“ Sinter ukázal na císaře, okamžitě si uvědomil to strašné porušení dvorské etikety a stáhl ruku chvilíčku předtím, než se císař otočil a mohl si toho všimnout. Jenomže velitel to viděl a vybuchl.

„Mohu sledovat jen určité příchody a odchody! Nikdy mi nic neoznámíte a my taky nikoho neprověřujeme –“

„Byla to jedna z těch vašich žen, Farade?“ zeptal se císař, který se konečně vzpamatoval. Doposud nikdy nezažil skutečný strach a teď jím to dost otřásl.

„Ne! Nikdy jsem ji neviděl.“

„Ale je *nádherná*,“ řekl císař a těma svýma velkýma vlahýma očima se podíval na velitele. Udělal to schválně, už se zase vžil do své role. Tohoto velitele, který ho určitě považoval za infantilního opičáka, vlastně ani neměl rád. Sinter měl zřejmě nějaké potíže, což byla taky zábava, ale momentálně se to nedalo využít. Klayus měl se Sinterem vlastní plány a při tomto sice neodpustitelném, ale nikoli fatálním *faux pas* by ho přece jenom nerad ztratil.

„V Paláci už nikdo není – kromě vašich žen!“ hlásil velitel se zaťatými zuby. „A vůbec, jak jste se sem vlastně dostal zrovna v tu správnou chvíli?“

„No teda,“ řekl Klayus a káravě se podíval na Sintera.

„Přišel jsem v soukromé a naléhavé věci!“ vysvětloval Sinter a neklidně těkal očima mezi císařem a velitelem.

„To se vám ohromně hodilo do krámu – nebylo to náhodou připravené, trik, aby se zvětšila vaše –“ Velitel neměl čas svou teorii dál rozvinout. Přistoupil k němu škrobený důstojník v královské modré a cosi mu pošeptal. Velitel, doposud rudý, náhle zbledl a zachvěly se mu rty.

„Co je?“ chtěl vědět Klayus a hlas mu zesílil.

Velitel se obrátil k císaři a poklonil se mu až do pasu. „Tělo nějaké ženy, Výsosti –“

Sinter se protlačil mezi oběma pobočníky, kteří mu stáli celou dobu po boku, připravení ho okamžitě zatknout. „Kde je?“

Velitel polkl. Rty měl nyní skoro modré. „Našli ji na chodbě pod tímto podlažím. Ta –“

„Kde? Co říkají její dokumenty?“

„Žádné neměla.“

„To je posvátná oblast, veliteli,“ poznamenal Klayus nebezpečně chladným hlasem. „Chrám prvních císařů. Farad tam například vůbec nesmí. A žádná lehká ženština taky ne. Pouze císařská rodina a obřadníci. A za tu oblast jste zodpovědný vy.“

„Ano, Vaše Výsosti. Okamžitě dám celou věc prošetřit –“

„To by mělo být snadné,“ podotkl Klayus. „Sintere, dokumenty mají genotyp a identifikační fotografie, že?“

„To tělo – fyzicky, je totožné s fotografií,“ vysvětloval velitel.

„Byla nastrčená!“ křičel Sinter a hrozil veliteli a gardistům pěstí. „Hrozné porušení bezpečnostních předpisů!“

Klayus to sledoval s jistou úlevou. Bylo jenom v pořádku Sintera trochu potrápít a pak se na něj zlobit, ale rozhodně ho nechtěl ztratit – aspoň ještě nějakou dobu. Ve hře, kterou hrál proti Linge Chenovi, mu zbývalo uhrát ještě několik zdvihů – a právě Chenova Komise byla mimo jiné odpovědná za císařovo bezpečí.

Takže to všechno mohla být výhoda, dokonce velmi důležitá. Chen bude muset hodně vysvětlovat. Sinterovy akcie půjdou rozhodně nahoru – jenže nepřesáhnou hodnoty pro Klaya přijatelné a jím stanovené – nakonec by mohlo všechno dobře dopadnout. „Pojďme se na ni podívat,“ navrhl Sinter.

„Já zůstanu tady,“ prohlásil Klayus a tvář mu zezelenala už při pouhém pomýšlení na další mrtvolu.

Za deset minut se vrátil velitel s gardisty a taky Sinter. „Podoba je dokonalá,“ řekl Sinter a mával dokumenty té ženy. „Tahle – na toaletě – byla nastrčená a vy za to odpovídáte!“ Bez váhání ukázal prstem na velitele.

Mint zachovával naprostý klid. Jen krátce přikývl, sáhl do kapsy a vytáhl malý balíček. Všichni v císařově ložnici se fascinovaně dívali, jak si ho přiložil ke rtům.

„Ne!“ řekl Klayus a zvedl ruku.

Mint odtáhl ruku a s nadějí v očích se rozhlédl.

„Ale, Sire, při takových případech porušení povinností je to povinné!“ vybuchl Sinter, jako by se bál, že jeho žalobcům jejich zločiny projdou.

„Ovšem, Farade, ale ne tady, prosím. Jeden člověk mi už zemřel přímo tady. Dole je další...“ Odkášlal si do kapesníku. „Musím se vyspat a... a soustředit se, a to bude obtížné i bez... tohohle.“ Mávl na Mintu, jenž se stroze uklonil a odsunul se na chodbu, aby tam splnil svou poslední povinnost.

Tento rituál zřejmě udělal hluboký dojem i na Sintera, třebaže se nešel přesvědčit, jestli byl naplněn. Klayus si opět lehl do postele a předstíral, že se nedívá, když tělo rádoby vražedkyně nakládali na nosítka a vynášeli je z toalety.

Pak řekl Sinterovi: „Za hodinu. Musím se trochu zotavit, pak mi předložíte své důkazy a přiveďte i toho Morse Plancha.“

„Ano, Sire!“ vyhrkl Sinter nadšeně a otočil se k odchodu.

Jen ať si myslí, že vybojoval velké vítězství. Ať se Linge Chen trochu potrápí nad tím, že připustil takovou hloupost. Ať teď všichni chvíli tancují kolem mladého idiota. Můj den přijde!

Přežil jsem! Je to předurčeno!

38.

Úžas se u robotů projevuje jinak. Lodovik během let viděl Daneela vykonat mnoho obtížných věcí, ale nikdy netušil, jak hluboko svým vlivem pronikl do vrstev byrokratických struktur Trantoru. Jako první ministr Demerzel musel Daneel strávit velkou část svého času (nejspíš hodiny nepotřebného spánku) tím, že do počítačů Císařství a Paláce vkládal záznamy, instrukce a užitečné manévry na odvrácení pozornosti – ty, co mohou bez povšimnutí ležet celá desetiletí, možná i staletí, a při každém upgrade a údržbě se tiše vydávají za součást standardních záznamů... A dokonce se i šíří

do záznamů a počítačů jiných sektorů, až se nakonec dostanou na celý Trantor.

Rissik Numant, Lodovikova nová totožnost, vznikl před mnoha desítkami let. Daneel teď pouze přidal několik detailů k jeho fyzické podobě a starý meritokrat se vrátil do života na Trantoru – neúspěšný diplomat-teoretik, který se objevil na mnoha večírcích, ale skoro nikdo, pokud vůbec někdo, si ho nezapamatoval, kdysi pověstný bezohledný svůdce žen, které se stejně bezohledně dávaly svést. Pár desetiletí se trantorského společenského života příliš neúčastnil, protože se stáhl na Dau Tisíce zlatých sluncí, kde se prý, díky dvacetiletému pobytu u jakési obskurní sekty známé jako kortikální mnichové, naučil ovládat své nízké pudy.

Klam byl tak dokonalý, až bylo Lodoviku Tremovi líto, že toho bude muset nechat tak brzy.

Zkušenosti robotů s překvapením jsou jiné. Lodovik zjistil, že ho Daneel chce nechat na Trantoru volně pobíhat, aby plnil své povinnosti. Měl se přestěhovat do menšího bytu jen kousek od agory v Císařském sektoru (další bezpečný byt, volný, ale placený) a pak vykonat několik společenských návštěv u starých známých, kteří se na něj nepochybně rozpomenou jen matně, pokud vůbec. Pomalu, během měsíců, se Rissik Numant vrátí do společnosti, udělá dojem a pak bude čekat na roli, již pro něj má Daneel ve svých plánech – možná se stane součástí velkého plánu splétaného kolem Hariho Seldona.

Vnímání náklonnosti je u robotů *velmi* odlišné. Lodovik považoval Dors Vanabili za mimořádné stvoření, jistým způsobem za dokonalý model, který by jeho nové, nespoutané já mělo napodobit. Působila dojmem, jaký by lidé označili za tragický. Mluvila málo, pokud nebyla přímo oslovena, a málokdy se účastnila hovoru mezi roboty. Vypadalo to, že je neustále ponořena do svých vlastních myšlenkových pochodů, a Lodovik chápal, proč tomu tak je. Daneel to pravděpodobně věděl také.

Oddanost jednomu člověku mohla mít na robota velký vliv. Ti si svou vnitřní heuristiku zorganizovali tak, aby dokázali předvídat potřeby svých pánů a řešit problémy, jež by je mohly potkat. Dors, ani přes veškeré opravy a doplnění, jimiž prošla u Yana Kansarva, se

ještě nezbavila – a možná se nikdy nezbaví – vlivu Hariho Seldona. Tento stav se v dávných dobách označoval jako fixace, a Lodovik věděl, že i Daneel byl kdysi dávno fixován na legendárního Bay-Leeho, Eliáše Baileyho.

Dors od Daneela dostala poslední mikrovlnné instrukce. Stáli na metr od sebe v malé hlavní místnosti s nízkým stropem, zatímco Lodovik mlčky čekal u dveří.

Když skončili, obrátil se Daneel k Lodovikovi. „Proces s Harim začne už brzy. Až skončí, nastanou potíže. Nejdůležitější práci musíme udělat teď.“ Dors se k nim připojila, vytvořili kruh tří postav. Když Daneel promluvil, hlas se mu nepatrně chvěl obavami, možná city – zvyk z dlouhé doby strávené v lidské podobě. „Nastal vrcholný okamžik bodu vratu. Pokud neuspějeme, nejspíš nastane třicet tisíc let rozkladu a lidské bídy, hrůzy, jaké si nikdo z nás ani neumí představit. To se nesmí stát a taky nestane.“

Lodovik cítil jiný druh chvění, jiný druh hrůzy. Uměl si představit, co se stane, pokud Daneel uspěje – tisíce let pomalého, bezpečného dušení. Lidstvo bude chováno jako v bavlnce, chráněno a drženo na uzdě sametem obloženými řetězy, až se z něj stane jen obrovská, zpohodlnělá, ničím neohrožovaná *masa*, jenom zhloupelé podhoubí opečovávané úzkostlivými stroji.

Dors, nyní Jenat Korsanová, stála mezi dvěma mužskými roboty mlčky a klidně a čekala.

Trpělivost je u robotů jiná...

Daneel provedl pravou rukou malý posunek a Lodovik s Dors odešli vstříc svým novým rolím.

Učenci již dávno přijali tezi, že v životopise Hariho Seldona od Gaala Dornicka jsou značné mezery. Všude tam, kde Dornick nebyl přítomen osobně, nebo v případech, kdy byl omezen oficiální Seldonovou „hagiografií“ - či dokonce tam, kde redaktori a cenzori ve středověku Nadace některé podezřelé pasáže vypustili – se musíme podívat hlouběji na okolnosti, prozkoumat náznaky, abychom pochopili, co se skutečně stalo.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA, I 17. vydání, 1054 i. e.

39.

Pro Hariho Seldona přišli až na Streelinskou univerzitu. Na první pohled nevypadali na důstojníky Komise pro veřejnou bezpečnost. Byli dva, muž a žena, a byli oblečeni jako studenti. Domluvili si s ním schůzku pod záminkou, že chtějí interview pro studentské noviny.

Žena, která zřejmě velela, si vysoko vyhrnula rukáv civilního saka a ukázala mu oficiální znak Komise s hvězdnou lodí, sluncem a soudcovskou hůlkou. Byla malá, silná, bledá, se širokými rameny a pevnou bradou. „Nemusíme kvůli tomu hned dělat rozruch,“ řekla. Její kolega, vysoký muž, hubený jako věchýtek se soustředěným výrazem a blahosklonným úsměvem, přikyvoval na souhlas.

„Ovšemže ne,“ řekl Hari a do pozdradu, které měl právě pro tuto příležitost po ruce, začal sbírat papíry a filmové knížky. Doufal, že v průběhu procesu stihne udělat i kousek práce.

„Tohle nebudete potřebovat,“ oznámila mu žena, sebrala mu je a opatrně je položila na stůl. Pár papírů vypadlo a on se shýbl a začal je rovnat. Uchopila ho za rameno a on k ní vzhlédl. Rozhodně zavrtěla hlavou. „Nemáme čas, profesore. Nechte jenom na úředním monitoru vzkaz, že budete dva týdny pryč. Nemělo by to trvat ani tak dlouho. Když vše půjde dobře, nikdo se nic nedoví a vy se budete moci vrátit ke své práci, co?“

Narovnal se, rozhlédl se po pracovně a se zaťatými zuby přikývl. „Dobrá,“ řekl. „Ale za chvíli má přijít jeden kolega a já nevím, kde bych ho zastihl –“

„Lituji.“ Žena sice soucitně zvedla obočí, ale pak už ho bez dalších řečí vyvedli ven.

Hari zprvu nevěděl, co si má o zatčení myslet. Byl nervózní, dokonce snad vyděšený, ale taky si věřil. A přece, nic z toho, co se týkalo nejbližší budoucnosti, nebylo jisté. Bylo možné, že to, co viděl v primárním zdroji, nebyla jeho světočára, nýbrž světočára jiného profesora, jiného studenta psychohistorie o padesát nebo sto let později. Všechno se skončí jeho tajnou popravou a celá práce i účastníci Projektu budou rozehnáni. Třeba je Daneel po jeho smrti znovu shromáždí...

Jistě, všechno to bylo nesmírně rozčilující. Ale s postupem času Hari zjistil, že smrt je jenom další odklad a na jednotlivcích záleží pouze po krátkou dobu. Lidské společenství si obvykle dokázalo sehnat nové jedince, aby nahradili ty, které nejvíc potřebovalo. Samozřejmě bylo domýšlivé myslet si, že zrovna on patří k těm nezbytným typům, které je třeba nahradit... Jenže čísla to tak či onak naznačovala.

Harimu příliš nevadilo, že by ho mohli považovat za domýšlivého. Buď uspěje, nebo uspěje někdo jiný, kdo bude jako on. Nastoupili do neoznačeného vznášedla, které bylo zaparkováno před hlavním vchodem do koleje. Vznášedlo ani nepožádalo o povolení a okamžitě se vzneslo, prolétlo mezi dvěma nosnými věžemi a zařadilo se do dopravního pruhu mířícího ze Streelingu do Císařského sektoru. Sám tudy jel už mockrát.

„Nebud'te nervózní,“ uklidňovala ho žena.

„Nejsem nervózní,“ zalhal Hari a loupl po ní okem. „Kolik jste jich v poslední době pozatýkali?“

„To vám nesmím prozradit,“ odvětila s povzbudivým úsměvem.

„Ale někoho tak slavného zatýkáme málokdy,“ dodal muž.

„Copak vy jste o mně už slyšeli?“ podivil se Hari s nelíčenou zvědavostí.

„Nejsme padlí na hlavu,“ ohradil se muž a odfrkl si. „Sledujeme politické dění. Pomáhá nám to v práci.“

Žena se na něj varovně podívala. Pokrčil rameny a upřel oči přímo před sebe.

Taky Hari se zahleděl dopředu, když se dostali do hlavního dopravního tunelu v bezpečnostní bariéře kolem celého Císařského sektoru. Vznášedlo se vynořilo z tunelu, prudce odbočilo z hlavního pruhu a obletělo tmavomodrou válcovou věž s hladkými stěnami, která se tyčila skoro až ke stropu kupole. Pak zpomalilo, zachvělo se a přistálo na jedné z plošin na střední úrovni. Plošina se s ním okamžitě zasunula do jasně osvětleného hangáru.

Do začátku procesu, což bude brzy, už nemohl nic dělat. *A zbytek*, pomyslel si Hari, *je psychohistorie*.

40.

Lodovik stál uprostřed svého bytu, byl zcela nahý a kůži na pravém boku měl odhrnutou, aby dosáhl do svých mechanických útrob. Biologické vrstvy se okamžitě po roztržení zatahly, aby mu neunikala žádná maziva ani výživné tekutiny, „rány“ lemovaly jen kapky falešné krve. Kdyby chtěl, mohl Lodovik předvést přesvědčivější krvácení, ale byl sám a brzy bude zase v pořádku. Takže se nikdo nic nedozví.

Znal způsoby a tlaky oportunismu, pragmatismu a vážné politiky. Ale nedokázal přijít na to, proč mu Daneel důvěřuje, proč mu svěřil úkol bez zkušební doby, kdy by ho bedlivě sledoval. První možnost byla, že Daneel nařídil Yanu Kansarvovi, aby mu během oprav vložil do těla miniaturní vysílačku. Ale žádnou neobjevil. Jeho tělo zjevně nevydávalo žádnou energii navíc proti obyčejnému lidskému tělu – v infračerveném světle vytvářelo pár stop, ale žádná nenesla zakódované informace. Ani ve svých tělesných dutinách zřejmě žádný takový přístroj neměl.

Zavřel ránu a zvážil druhou možnost: Daneel ho nechá pozorovat pokaždé, když opustí tento byt, buď osobně, nebo s pomocí jiných robotů – nebo si na to možná sežene i lidi. Daneelova organizace byla velká a rozlezlá. Možné bylo všechno.

A byla tady ještě třetí možnost, méně pravděpodobná než obě předchozí: Daneel mu stále ještě důvěřoval...

A potom čtvrtá, příliš mlhavá, aby ji vůbec bylo možné formulovat. Jsem součástí nějakého většího plánu. Daneel ví, že má porucha přetrvala, a našel způsob, jak jí využít...

Lodovik by nikdy nepodceňoval úskočnost a inteligenci myslícího stroje, který dokázal přežít dvacet tisíciletí. A minula hodina, pak druhá, a on si najednou uvědomil, že se dostal do ošidného stavu, kdy se nemohl rozhodnout. Žádná akce zřejmě nevedla k úspěchu.

Setřásl to ze sebe a zapojil všechny dosud odpojené systémy. Příval síly a nové energie – pocit, že se mu sama spravuje kůže, aniž by zůstaly jizvy – byl osvěžující. Aspoň jednu velkou výhodu proti lidem měl. Bylo mu úplně jedno, jestli je živý nebo mrtvý, hlavně dokud mohl lidem sloužit způsobem, který teď viděl tak jasně.

Daneel se mu zmínil o těch nepřátelských robotech – kalviníanech. Před pár staletími o nich od ostatních robotů sem tam něco zaslechl – robotické ekvivalenty lidských drbů. Pokud ještě existovali (Daneel se nikdy zcela jasně nevyjádřil, zda ano či ne), potom si mohli na Trantoru vytvořit nějakou malou komunitu. Což by udělali pouze v případě, že by podle nich ještě existovala naděje, jak Daneela porazit.

Lodovik se rychle oblékl a upravil svůj vzhled až k samé hranici změn, jakých mohl dosáhnout pouhou vůlí. Vypadal teď mnohem mladší a hubenější a vlasy si změnil v zářivě žluté.

Teď se nepodobal ani starému Lodoviku Tremovi, ani novému Rissikovi Numantovi. Jeho základní tělesná stavba a fyziognomie však zůstávaly stejné a mozek samozřejmě rovněž. Daneela by nadlouho neoklamal, kdyby se setkali.

Lodovik pochopil, že bude muset tento byt opustit a okamžitě začít pátrat. Nepochyboval, že to Daneel zjistí nejvýš za den a začne mít podezření.

Bude se tedy muset vzdělat sám a za tu krátkou dobu udělat, co půjde.

Lodovik naštěstí věděl, kde začít – v soukromé knihovně, kterou císaři Agisovi XIV. odkázala jedna z nejbohatších majitelů Fleshplaye, výstřední vědkyně jménem Huy Markinová. Císař ji věnoval Císařské univerzitě pangalaktické kultury, aniž se vůbec

namáhal materiály alespoň prozkoumat nebo je převést – byla to specializovaná sbírka, která v podstatě k ničemu nebyla. Císařská univerzita ji celou předala Císařské knihovně a pak na ni obě svorně zapomněly.

Linge Chen Lodovika před pár lety jmenoval čestným děkanem Císařské univerzity a předal mu kódové klíče od všech univerzitních pozemků a zařízení – včetně knihovny Huy Markinové.

Tam najde legendy a mýty staré tisíce roků, shromážděné z celé Galaxie, destilované sny, vidění a noční můry desítek milionů obydlených planet.

Žádné lepší místo, kde začít, ho nenapadalo.

41.

Řadami pohyblivých chodníků na Obchodní agoře proudilo napětí, jako kdyby lidé vycítili, že se blíží nějaká neuvěřitelná bouře.

Když kráčeli vedle rozlehlého nádvoří prostupujícího agorou, Klia zvedla hlavu. Pohledem sledovala zakřivený nosný sloup na jedné straně nádvoří, zvedající se přes stovky úrovní a až ke stropu tak tři, možná čtyři kilometry nad ní, kde sloup jako by splýval s dokonalou zlatavou oblohou. Potom se podívala dolů na desítky řad chodníků plných lidí, kde se rozléhaly tisíce hlasů, až se z nich stal tichý jednolitý řev. Kdyby někdy slyšela skutečný oceán, možná by ten zvuk přirovnala ke zvuku příboje, ale mohla ho přirovnat pouze k nekonečnému dunění dvou podzemních řek, Jedničky a Dvojky, sice usměrněných a zkrocených, ale o nic méně silných.

Šla hned za Brannem a krčila nos. Dopravník s ozdobnými poklicemi a barevnou plachtou, zakrývající poslední bednu, se tiše valil za nimi.

Z horních vrstev nezahlédnou víc než pouhé útržky, které problesknou skrze průduchy nádvoří. Svět baronských rodin nebyl ze spodní části žebříčku hierarchie vidět. Pro občany byla vyhrazena pouze jedna, možná dvě spodní úrovně agory.

V nižších a středních řadách se pohybovaly nespočetné sociální šarže nezbytných trantorských šedivců ve svých charakteristicky

nenápadných šatech, muži i ženy byli oblečení téměř stejně, pouze děti, jichž zde byly spousty, měly dovolenou tu a tam nějakou barvu.

Šedivci, procházející se po agoře, když jim vybyla hodinka volna či byli na své každoroční dvoudenní dovolené, se před Brannem a Kliou a dopravníkem rozestupovali a vrhali nepříliš zvědavé pohledy na naložené bedny. Snad si říkali, zda neobsahují něco, co by si mohli koupit, cokoliv, čím by zahnali nudu...

Klia poměrně dobře chápala funkci šedivců – udržovali trantorskou hierarchii poddanství a poslušnosti, přerozdělovali zdroje a fondy a řídili neustálý přísun dat a komunální i planetární práce. Její lidé přicházeli do přímého kontaktu se šedivci jen zřídka, poněvadž na ně dohlížela dahlská Kancelář pro místní rozvoj, kterou ovládali Dahlané, každou generaci osobně vybíraní šedivci z Rady pro regionální práce a energii. Přirozeně jimi pohrdala a v nejmenším nepochybovala, že by i oni pohrdali jí, kdyby vůbec tušili, že existuje.

Ale teď viděla, že šedivci jsou sami sledováni a jak jsou z toho nervózní. Policisté na této úrovni hlídkovali v oddílech po třech čtyřech, a nebyli to místní policisté, nýbrž císařští speciálové, titíž, kteří Kliu hledali a přinutili ji vyhledat Kallusina, muže ve špinavých khaki šatech. Rodiny šedivců procházející se mezi stánky se zbožím si přivolávaly děti a podezíravě sledovaly tyto speciály nezúčastněnými pohledy byrokratické inteligence. Oni přece znali zákony, strukturu společností, měli to v krvi, a proto věděli, že tady není něco v pořádku, že je zde narušená rovnováha. Raději proto rychle opouštěli pasáže a uličky a úroveň se rychle vyprázdnila. Brann zachmuřeně kráčel dál.

„Měli bychom odsud vypadnout. Nejspíš jdou po nás.“ Klia to zašeptala a málem se mu na chvíli pověsila na rameno, aby mu mohla promluvit rovnou do ucha.

Zavrtěl hlavou. „Neřek bych,“ řekl. „Musíme doručit zboží.“

„Co když nás chytí?“ zeptala se Klia s ustaraným výrazem.

„Jen klid. Nechytí,“ odpověděl Brann. „Znám tu alespoň deset tajných průchodů a aspoň deset stánkařů,“ – mávl od boku rukou směrem ke stánkům a obchůdkům kolem nich – „kteří nás klidně nechají proklouznout.“

Klia se narovnala, ale neuklidnilo ji to. Přemýšlela, jak se zbavit Plussixe a neupadnout přitom do spárů policie. Pravdou však bylo, že poslední hodinu, když tak rozváželi panenky z Anacreontu a jiné cetky, na útěk myslela stále míň...

Brann byl v mužném protikladu k éterickým, vysušeným a studeným šedivcům, že v Kliiných očích zářil jako maják. Napadlo jí, v té instinktivní a mladistvé oblasti v podvědomí, že je k tomu velkému, mocnému chlapovi s milýma černýma očima a obrovským, obratným rukama pevně připoutaná. Uvažovala i o výhodách takových vazeb – soukromých a intimních – a říkala si, co by asi měla udělat, aby na něj udělala dojem.

Byla si jistá, že i on přemýšlí o stejných věcech, a pro jednu mu i věřila, když říkal, že na ni nezkouší své mentalické schopnosti. Z této ošklivé srážky obav a vášnivých představ ji rozbolela hlava. „Pospěšme si,“ řekla.

Brann umíněně vrtěl hlavou. „Po nás nejdou,“ tvrdil.

„A kde bereš tu jistotu?“ vyhrkla drsným šepem.

„Poslouchej –“ Ukázal směrem, kde houstly neklidné davy a kde se taky shromažďovala policie. Klia naslouchala ušima i myslí a ucítila nevítanou, ale dobře známou stopu ženy, která ji prve honila. Cítila její vědomí, jež se o ní zlehka otřelo, a stiskla Brannovi paži.

„Je tady!“ vydechla. Davy mířily jejich směrem. Brann se přiblížil, kývl a objal ji kolem ramen, jako kdyby ji chtěl chránit. Klia jeho ochranu přijala. Najednou z houfu šedivců necelých dvanáct metrů daleko vyrazil malý motorový vozík, letěl jen pár centimetrů nad chodníkem. Na vozíku seděl mladý, světlavý imperiál s hladkou tváří, dva ozbrojení strážci a malá, napjatá žena s naondulovanými rezavými vlasy.

Klia cítila, že ta žena prohlíží šedivce kolem sebe, viděla její svršťelou, nehezkou tvář, když se rozhlížela kolem sebe, jak vozík pomalu proplouval směrem k nim. Nebylo úniku – nikde žádný východ. Kolem byly jenom holé zdi zavřených obchodů.

Už se dostali na tři metry od nich, mezi nimi stálo tak pět šedivců, když se Vara Lisová náhle otočila a podívala se přímo na Kliu. Jejich pohledy se setkaly. Klia ucítila, jak se něco dotklo její

mysli, ale ohnala se a téměř doslova vytlačila vetřelkyni z mysli – Vara Lisová sebou na vozíku trhla, jako kdyby ji něco píchlo.

Ale dál se na ni mračila a pak se náhle zářivě usmála. Krátce Klii pokynula, jako kdyby oceňovala někoho sobě rovného, a odvrátila se. Její působení opět zesláblo, přešlo, aniž zatlačilo, a zmizelo docela.

Brann ji jemně postrčil ke straně uličky. „To byla ta, co po tobě šla – ne?“ zeptal se.

Klia kývla. „Ale – ona mě nechala na pokoji!“ vyhrkla a užasle se dívala na Branna. „Našla mě – mohla mě dát sebrat –“

„Nás,“ přerušil ji Brann.

„A ona nás nechala na pokoji!“

Brann se zamračil a kroutil hlavou. „Kallusina a Plussixe to bude zajímat,“ prohlásil. „Koho asi hledá teď?“

„Vracíme se?“ chtěla vědět Klia.

„Máme ještě dvě dodávky,“ poukázal Brann a usmál se na ni, teď už ne umíněně ani netečně, zato značně poťouchle. „Trantor už to vydržel dvanáct tisíc let. Tohle ještě pár hodin vydrží taky.“

42.

Lodovik přistoupil k malým, silným dveřím v temném vestibulu. Když se dveří dotkl prstem, zablesklo a tichý hlas se zeptal na správný vstupní kód. Odříkal kód a dveře se otevřely.

Knihovna byla osvětlena kalužemi měkkého, nazlátlého světla. První sál byl kruhový, jen tři metry v průměru a s prázdným stolem uprostřed. Na stole byla malá zkosená podložka, připomínající řečnický pultík, zřejmě však sloužila k podložení starodávných informačních prostředků jako třeba papírových knih. Jak stůl, tak podložka byly tisíce let staré, obklopené a chráněné těsným konzervačním polem podobným osobnímu štítu.

Lodovik se zastavil před stolem a chvíli čekal. Melodický hlas patřící samotné Huy Markinové, jež používal automatický server sbírky, ho požádal o předmět či předměty svého výzkumu.

„Kalvinová, Susan,“ řekl a při vyslovení tohoto starého a mocného jména pocítil slabé zachvění. Nečekal, že tenhle přímočarý

postup přinese výsledky, a taky nepřinesl. Server mu našel třicet dvě různé Kalvinové, z toho dvě Susan – ale všechny jen pár tisíc let staré, takže neměly pranic společného s matkou robotů. O kalviníanech neexistoval žádný záznam.

„Věční,“ zkusil to znovu, „s odkazy na spiknutí nesmrtelných bytostí.“ Po chvilce server promítl text rukopisu na podložku na stole, vypadalo to úplně jako skutečná, otevřená kniha.

„Mýty o Věčných,“ hlásil server. „Shromážděné výběrem tří set autorů v devadesáti dvou svazcích s dvaceti devíti hodinami dokumentů sestavených v letech 8045-8068 g. e. Je to směrodatná práce k tématu, které se nyní téměř nestuduje, a toto je jediná známá kopie na Trantoru a nejspíš i jediná na základní tisícovce planet Císařství.“

Lodovik se díval, jak se z podlahy vysouvá židle, ale protože jí nepotřeboval, nakázal, ať se zase zatáhne. Stál před knihou a začal rychle absorbovat materiály.

Spousta informací byla k ničemu, nejspíš to ani nebyla pravda, legendy a zkazky zkompileované v průběhu tisíců let. Se zájmem zaznamenal, že v minulých několika miléniích takových legend, a dokonce i tohoto typu příběhů, značně ubylo, a to nejen na téma Věčných; lidé na Trantoru, stejně jako na hlavních planetách, prostě ztratili zájem o jakékoliv zkazky, dokonce i o daleko barvitější příběhy z dějin.

Lidstvo dávno odrostlo dětským střevíčkům. Nyní se kultura Císařství zajímala jen o praktické věci.

Stejně tak mizel i humor, jak zjistil z doslovu k celé sbírce, který napsal nějaký učenec před patnácti sty roky. Pak se náhle objevil nehybný hologram samotné Huy Markinové s titulkem pod nohama: *Výběr z přednášek. Nedatováno.*

„Přehrát,“ rozkázal Lodovik.

Obraz se pohnul a začal mluvit: „Ubývání humoru a komediálních prvků v mýtech a zábavných programech v moderní imperiální kultuře zřejmě dnešní střízlivé šlechtě a šedivcům připadá nevyhnutelné. Nicméně někteří meritokraté je vnímají jako zvláštní nedostatek v současném spektru fantaskního umění. Vše je podřízeno současnému a praktickému. Moderní lidé vládnoucích a tvořivých

tříd méně sní a smějí se než dosud. To se sice netýká občanů, ale jejich humor je již tisíce let neurvalou sbírkou žánrových vtipů a příběhů, tropících si posměch z ostatních tříd, jako satira však vykazují málo pochopení a ještě menší účinnost. Vše je podřízeno hledání stability a komfortu...“

Lodovik záznam této poněkud zdlouhavé přednášky přejel rychloupisem, dokud nenarazil na spojení s textem, jež hledal a který se dotýkal předmětu jeho zájmu. „Někteří,“ vykládala Huy Markínová, „to kladou za vinu intelektuálnímu selhání způsobenému zrádným vlivem zánětu mozkových blan, který v raném věku dostanou téměř všechny děti, který však jen nepatrně ovlivňuje pevnou konstituci občanů. Šlechta a meritokraté však podle některých statistiků trpí daleko důležitějšími ztrátami své intelektuální kapacity. Legend o mlhavém původu zánětu mozkových blan je bezpočet. Nejvýznamnější mýtus pojednává o válce mezi dvěma planetami, *Zemí a Solarií*. Podle něho tuto nemoc roznášejí od planety k planetě roboti. Někteří z nich...“

Lodovik se podivil, že nejlepší univerzitní učenci považují tuto analýzu za výplod excentrika. Dokonce ani Hari Seldon se nikdy neobtěžoval do sbírky alespoň nahlédnout – možná že mu to Daneel zakázal.

Pospíchal dál. „...Nejběžnější vysvětlení zánětu mozkových blan ve všech těchto mýtech je založeno na soupeření lidí v průběhu kolonizace Galaxie: Neustále se však objevuje i alternativní vysvětlení ukazující na Věčné, kteří bojovali se služebníky Solarie, aby jim zabránili spáchat nějaký příšerný zločin, jenomže podrobnosti o něm byly ze všech známých záznamů vymazány. Prý právě Věční vytvořili zánět mozkových blan, aby ovládli ničivé pudů lidské rasy, které se vymkly z rukou. Věční jsou popisováni jako nesmrtelní lidé, ale existují i zmínky o tom, že to jsou dlouhověcí, mimořádně inteligentní roboti...“

Už je to tu zas, pomyslel si Lodovik. Pokus robotů ovládnout ničivé tendence lidí – ale co byl ten ohromný zločin?

Byl to snad ten, na nějž narážel Daneel, který kdysi dávno údajně spáchali ti roboti, kteří nesouhlasili s Daneelovými plány? Daneel

byl očividně Věčný, možná *ten* Věčný, nejstarší myslící stroj v celé Galaxii...

Nejstarší a nejoddanější loutkoherec.

Lodovik vzlhl od projekce, kterou četl, a přemýšlel, kde se to v něm vzalo. Ta slova ho rozrušila, jako by nepocházela z žádné větve jeho mentality.

Vzpomněl si na ty jemné dotečky, jež cítil na umírající lodi, kde měl dojem, že se o jeho strážně zajímá jakási přízračná inteligentní entita. Doposud to považoval za účinek toku neutrin. Yan Kansarv ale žádné zjiitelné poškození nenašel.

Paměť se přece dá velice snadno přehrát a analyzovat. K těmto slabým, téměř podprahovým dotekům se pojila nálepka *Volarr* nebo *Voldarr*.

Ale z těchto vzpomínek nezískal nic užitečného.

Lodovik se vrátil k hlavnímu směru pátrání a hlavní svazky prošel za necelé tři hodiny. Byl by mohl materiál probrat daleko rychleji, ale displeje v knihovně byly nastaveny pro lidi, ne pro roboty.

Robotí lidské či vyšší inteligence, jak se tvrdilo v každém svazku a kousku dokumentace v knihovně Markinové, už dávno přestali fungovat, pokud vůbec někdy existovali.

Lodovik vypnul projektory a opustil knihovnu. Když procházel monumentálním vchodem, objevil se znovu hologram Huy Markinové.

„Jste za posledních dvacet let první návštěvník,“ sdělil mu hologram. „Přijďte zas, prosím!“

Lodovik užasle zíral na blednoucí hologram. Vyšel zpod stříšky nad vchodem a zamířil do uliček středních tříd Obchodnické agory, mezi šedivce. Bylo třeba sestavit tolik kousků – ve skládačkách tisíce let starých, kde mnoho kousků zmizelo nebo je někdo záměrně zničil.

To, co se teď Lodovikovi honilo pozitronickým mozkiem, došlo k závěru posilujícímu již vytvořenou hypotézu o vlivu imperiální kultury (a zánětu mozkových blan) na lidskou povahu. Tam, kde se kdysi lidská rasa smála a bavila absurditami, výplody čiré imaginace, nyní usilovala pouze o stázi. Vůdčí umělci, vědci, inženýři,

filozofové a politici horlivě potvrzovali objevy minulosti a netvořili nové. A teď si už jenom málokdo vůbec pamatoval minulost natolik dobře, aby věděl, co vlastně bylo objeveno! Minulost už nikoho nezajímala – už celá staletí, možná tisíciletí.

Světlo zhaslo. Stabilita a stáze trvající celá tisíciletí vedla ke stagnaci.

Daneel toho svého psychohistorika používá k tomu, aby mu potvrdil, co už musí vědět – že ten les je přerostlý, plný tlejících kmenů, a zoufale potřebuje pořádný požár, což on ovšem nepřipustí!

Lodovik se zastavil v davu lidí na Agoře a zaposlouchal se do mumlání a křiku. Tlačil se tu oddíl císařských speciálů. Lodovik zacouval do uličky menších obchůdků. V žádném případě na sebe nechťel upozorňovat. Nevěděl, kdo ho může sledovat – a kdo ho může udat Daneelovi, ať člověk, či robot. A to se ještě ani nechová podezřele –

Tu z uličky zaslechl ječivý ženský hlas, vydávající povely. „Ať vám neuteče!“

Zastavil se a otočil a uviděl, jak do uličky zahýbají dva speciálové, následovaní jakousi ženou na vozíku. Měl pocit, jako by se o něj cosi zlehka otřelo, a okamžitě si z toho odvodil, že ta žena je mentalik.

Něco málo věděl o mentalicích, jež shromažďoval Hari Seldon, aby vybudoval zálohu a alternativu pro svou První Nadaci, avšak žádný nebyl tak silný jako tato žena – a žádného by taky ani ve snu nenapadlo, aby ho pronásledoval!

A právě to ta žena dělala! Ukazovala na něj a ječela. Lodovik věděl, že nemá cenu měnit vzhled – žena se zřejmě upjala na cosi skrytého pod povrchem.

Rozeznává tvou odlišnost.

Zase ten hlas, ozývající se kdesi v nitru – který mu pomohl dojít k závěrům, k nimž by sám možná nedospěl: ta žena se otírala o pole spojená s jeho houbovitým iridiovým mozkem!

Když byl v tísní, uměl se Lodovik pohybovat poměrně rychle. V jednom okamžiku si kramáři v úzké uličce starožitníků a prodavačů cetek všimli, že speciálové utíkají k obtloustlému a prostému muži – a v následující chvíli byl ten muž pryč.

Vara Lisová se na vozíku postavila. Tváře jí jen hořely vzteky a vzrušením. „Utekl vám!“ křičela ječivým hlasem a praštila mladého policistu, jako by to bylo neposlušné děcko. „Nechali jste ho utéct!“

Pak se z jiné uličky vynořili další speciálové.

Ten obtloustlý muž kráčel před nimi, tlačенý davem kupujících, jako když do vlečné sítě vpluje nechtěná ryba. Šedivci dávali křikem najevo svůj hněv, mnozí slibovali, že si budou stěžovat u senátu své třídy.

Lodovik se neodvažoval mezi takovým množstvím lidí pohybovat příliš rychle. Náhodou by mohl někoho zranit. Tomu se chtěl za každou cenu vyhnout – třebaže si uvědomoval, že pokud se situace ještě zhorší, bude muset nějakého speciála – anebo tu ženu zranit, možná i zabít, a přitom to ani v nejmenším nepoškodí jeho mysl. *Tady jsem já zruďa – stroj bez zábran!*

„Támhle je!“ ječela Vara Lisová. „Není to člověk! Chyťte ho ale neubližte mu!“

Brann pobídl dopravník, aby zajel do prázdného výklenku, když se kolem policie hnala znovu, a zakryl Kliu vlastním tělem. „Někoho našla,“ řekl a ohlédl se přes rameno. Tvář se mu zkřivila nenávistí. „Jak ji můžou nechat volně pobíhat? Přece jsme občané, ne? Máme svá práva!“ Mumlal si to velice potichu; už pár roků nikdo z Dahlu doopravdy nevěřil, že všichni občané Trantoru mají práva. Ale davы šedivců to pobíhání císařských speciálů a Vary Lisové už pořádně rozčilovalo. Stále víc jich pokřikovalo na procházející kordony. Speciálové si jich nevšímali.

Jak procházeli kolem, Klia jim viděla do tváří, do jisté míry vnímala jejich myšlenky. Policistům se to nelíbilo o nic víc než šedivcům. Necítili se tu dobře, poněvadž většina speciálů pocházela z občanské třídy.

Pak zachytila jednu tuze zvláštní osobu, jen pár desítek metrů daleko. Čas jako by se zpomalil, náhle vnímala myšlenky pohybuující se nadlidskou rychlostí, stříbřité glissando vzpomínek a pocitů nepodobných ničemu, co kdy zažila. Mimoděk vydechla, jako kdyby dostala ránu do břicha.

„Co je?“ zeptal se Brann a ustaraně se na ni podíval.

„Já nevím,“ řekla. Zavrtěl hlavou a zamračil se.

„Já taky ne,“ přiznal. „Ale taky to cítím.“

Pak ty pocity náhle zmizely, jako kdyby se mezi nimi a jejich zdrojem zvedl štít.

Ze všech věcí, které Lodovik v té chvíli mohl potřebovat nejméně, bylo dát se zjistit jinou skupinou mentaliků. Cítil zřetelně se vytvářející trojúhelník, jehož jeden vrchol tvořil on, druhý žena, jež ho pronásledovala, a třetí dva další lidé – mladí. Potom jako by jejich stopy náhle zahalila mlha.

Lodovik stál a nehýbal se. Kolem proudily davy nervózních šedivců s ustaranými výrazy – znepokojovala je přítomnost policie. Opět upravil svůj vzhled, když si na chvíli zakryl obličej a přesunul tělesnou hmotu, aby vypadal spíš rozložitý než tlustý.

Ať už bylo důvodem přerušení mentalických sond cokoli, doufal, že se mu podaří toho využít.

Lidem okolo připadal ustrašený, jako člověk, jenž se bojí a skrývá tvář, takže si ho skoro nevšíмали. Pouze jeden člověk se přiblížil.

Měl na sobě špinavé khaki šaty a měkký klobouček nasazený na stranu a vypadal, že ví, co dělá – a koho hledá.

Kordony policistů přešly a davy začaly řídnout a rozcházet se. Klia a Brann vtáhli dopravník zpátky do uličky, stále se měli na pozoru a byli připravení opustit Obchodní agoru a vrátit se do skladiště.

Bran se náhle narovnal do své plné výšky. „Kallusin nás volá,“ ohlásil. Vytáhl z kapsy malý komunikátor. „Potřebujeme –“ Nedomluvil, sundal si kabát a předal řízení dopravníku Klii.

Před Lodovikem stál Kallusin. „Promiňte,“ řekl Lodovik a chtěl se protlačit kolem, ale Kallusin neuhnul a Lodovik do něj narazil tak silně, že ho málem povalil.

Stáli uprostřed promenády obklopené většími obchody. Odsud nevedla žádná otevřená šachta, která by ústila do vyšších úrovní, střecha se klenula ve výšce asi sedmi metrů a nad nimi se bez viditelné opory vlnily pásy stříbřitých světél a zalévaly vchody do obchodů, pohyblivé chodníky i skupinku fontánek perleťovou

nádherou. Lodovik teď ostře a jasně viděl všechny tváře kolem. Onen muž před ním ustoupil, lehce se uklonil a pak smekl klobouk.

„Je mi potěšením, pane,“ řekl Kallusin. „Doufali jsme, že jste se neztratil.“

„Já vás neznám,“ namítl stroze Lodovik.

„Nikdy jsme se nesetkali,“ přitakal Kallusin s úsměvem. „Jsem sběratel zajímavých osobností. A vy, pane, potřebujete trochu pomoci.“

„Proč asi?“

„Protože je tady jedna velmi nebezpečná a vnímavá žena, která vás hledá.“

„Nemám tušení, o čem to tu mluvíte. Prosím, nechte mě na pokoji.“

Lodovik se snažil muže obejít, ale ten jenom couvl a pak ho následoval. Obratně se vyhýbal ostatním nakupujícím.

Na druhém konci promenády se objevilo sedm speciálů a zablokovalo cestu šedivcům, kteří se tudy snažili odejít. Šedivci couvali, mračili se a podrážděně máchali rukama.

Lodovik se zastavil a zíral na policisty. Mlha se zvedala. Znovu pocítil letmý dotek té ženy. Každou chvíli mohla zjistit, že je někde nablízku. Pak se objevila na svém vozíku za rojnicí policistů.

„Ten štít už dlouho neudržím,“ poznamenal Kallusin. V ruce držel jakýsi malý přístroj, zelený, vejčitý. „Zavolal jsem na pomoc pár přátel –“

„Já nepotřebuju pomoc,“ zavrčel Lodovik. „Potřebuju se odtud dostat a jít domů –“

„To vám nedovolí. A ona vás nakonec najde. Stojí za ní Farad Sinter.“

Lodovik nedal najevo žádné pocity, ale najednou mu ten muž ve špinavých khaki šatech a s kloboukem v ruce připadal mnohem zajímavější. O Faradu Sinterovi samozřejmě věděl – menší problém s napojením na císaře. Císařův pasák.

„Vy musíte být Lodovik,“ pravil Kallusin a přistoupil blíž, aby mohl jméno jenom zašeptat. „Změnil jste si vzhled, ale myslím, že bych vás přesto poznal všude. Nemůže vás zachránit Daneel? Je tu někde poblíž?“

Lodovik Kallusina popadl za rameno. Došlo mu, že teď se mu jeho neznalost může vymstít. Jak se tento člověk vůbec dozvěděl jeho jméno, jeho povahu, o jeho spojení s Daneelem – a rovněž o tom, co mu právě hrozilo – to nechápal.

Kallusin vytrhl ruku z jeho silného, mechanického sevření překvapivě snadno.

Ze širokého vchodu jednoho z obchodů se vynořil vysoký, rozložitý tmavý mladý muž a za ním šla malá mrštná dívka s výraznými očima. Za nimi, až v obchodě, stál vznášedlový dopravník s prázdnou bednou. Prodavači zřejmě kolohnáta znali a okatě dávali najevo, že je nic z toho, co se tu děje, nezajímá.

Lodovik okamžitě vyhodnotil situaci, otočil se a viděl, že policie zablokovala oba vchody na promenádu.

„Vlezte si do bedny,“ nakázal Kallusin. „Úplně se vypněte – ať nejsou žádné stopy. Reaktivace za hodinu.“

Lodovik neváhal. Ještě si stačil povšimnout zděšeného výrazu mladé ženy, když se kolem ni vrhal k bedně. Brann za ním zavřel boční stěnu a zajistil ji. Lodovik se ve tmě natáhl a připravil se k vypnutí.

Neměl na vybranou. Buď padne do rukou speciálů – a kdoví co by ho čekalo pak – nebo se vydá na milost a nemilost té osobě se zelenou hučkou – což asi nebude člověk, nýbrž téměř určitě robot. Když ho Lodovik pevně sevřel, bez větší námahy, bez bolesti či pohmoždění, se mu vykroutil. Jeho společníci byli humánní mentalikové. Lodovik mohl nanejvýš předpokládat, že jsou součástí Daneelova plánu, možná dokonce součástí Seldonovy tajné Druhé Nadace.

Jak jinak?

Ve chvíli, kdy spustil proces vypínání funkcí, napadlo ho další řešení – v té chvíli se zadrhl, řešení se rozptýlilo do bezvýznamných zlomků, které pohltila temnota.

Plně – a na neurčitou dobu – vstoupil do prázdnoty, kde přestal myslet, přestal být.

43.

Wanda Seldon-Palverová už skončila s balením příručního cestovního zavazadla s nezbytnými filmovými knížkami, kódovanými záznamy na discích a krychlicích, k nimž přidala pár osobních věcí, což zvládla, ještě než Stettin dorazil domů. Jeho starostlivému pohledu čelila vzdorným zamračením a pak do kufříku strčila ještě jednu, poslední věc, malou umělou květinu.

„Zabalila jsem i tobě,“ oznámila mu.

„Prima. Kdy ses to doslechla?“

„Před hodinou. Nedovolili mu ani poslat zprávu. Volala jsem mu do bytu na univerzitě, pak do knihovny. Tam nechal nastavený program v mrtvé schránce.“

„Cože?“ Stettin se na ni polekaně podíval a zdvihl huňaté černé obočí.

„To je zpráva pro mě pro případ, že by se neozval.“

„Ale – není mrtvý, nedoslechla ses...“

„Ne!“ vybuchla zlostně Wanda, poté se schoulila a rozplakala. Stettin ji něžně objal. Minutu se poddávala svým citům. Potom se vzpamatovala, odstrčila se od manžela a řekla: „Ne. Přišli si pro něj dřív, to je všechno, co vím. Žije. Soud začne dřív, než jsme čekali.“

„Obžalují ho z velezrady?“

„Zřejmě z velezrady, veřejného pobuřování a šíření poplašných zpráv – dědeček vždycky říkal, že z tohohle ho asi obviní.“

„Dobře, žes sbalila. Nemám moc co dodat.“ Šel k psacímu stolu, vyndal rychle dva balíčky a nacpal si je do kapes kabátu. „Musíme –“

„Kam bylo potřeba, tam jsem už zavolala,“ přerušila ho Wanda. „Konečně si bereme první společnou dovolenou. Nikdo neví, kam pojedeme – taková malá chybička se vloudila.“

„Nebude to trochu podezřelé?“ zeptal se Stettin s chabým úsměvem.

„Komu na tom záleží? Jestli nás začnou hledat – pokud to půjde špatně a dědečka uznají vinným, jestli jeho předpovědi nevyjdou budeme mít aspoň pár dnů času navíc, abychom se vypařili z Trantoru a začali někde jinde.“

„Doufám, že k tomu nedojde,“ povzdechl si Stettin.

„Dědeček je velmi optimistický,“ řekla Wanda. „Byl velmi optimistický – nevím, jak se cítí teď!“

„Jako v břiše šelmy,“ podotkl Stettin, když se otevřely dveře od jejich bytu a oni vyšli na chodbu.

„Co to znamená?“

„Žalář. Vězení. Rčení starých vězňů. Můj dědeček strávil deset let v městském vězení – za zpronevěru.“

„Tos mi nikdy neřekl!“ řekla překvapeně Wanda.

„Zpronevěřil nějaké penzijní fondy cechu dělníků tepelných jímek. Necháš mě ještě vést naše účty, když to teď víš?“

Wanda ho plácla do ramena a rozběhla se k výtahům a pohyblivým chodníkům nad nimi. „Honem!“ zvolala. Stettin si něco tiše bručel a pak ji následoval, jako ji následoval v mnoha jiných věcech už tolikrát předtím, zcela se poddával jejím skvělým instinktům a její tajuplné schopností dělat správné věci zrovna ve správný čas.

44.

Poslední, koho by byl Hari Seldon čekal, ho přišel navštívit jako první. Linge Chen se objevil hned první ráno, co ho uvěznili, v doprovodu jediného lavrentského sluhy.

„Myslím, že nastal čas, abychom si promluvili,“ řekl Chen. Sluha vzal stoličku, kterou přinesl dozorce, a postavil ji před kavalec. Dozorce nechal dveře na několik centimetrů pootevřené, avšak na sluhův pokyn je zavřel. Chen se posadil a instinktivně si upravil obřadní roucho. Bylo skutečně úžasné pozorovat jeho elegantní způsoby, přepjaté chování příslušníka baronské šlechty, aristokracie s dlouhým vzděláním a tisíci lety genetického výběru a možná dokonce i genetických manipulací.

Sluha se postavil hned za něj a nalevo a tvářil se zcela bezvýrazně.

„Je mi líto, že jsme si nemohli promluvit, pane,“ řekl Hari s pokorným úsměvem. Posadil se na kraj lůžka. Bílé vlasy měl rozčuchané, jak spal. Bolela ho šíje a záda. Vůbec se mu nespalo dobře.

„Nevypadáte nejlépe,“ pravil Chen. „Zařídím vám lepší ubytování. Někdy se podstata našich rozkazů prostě vytratí v zákrutách spravedlnosti a protokolu.“

„Kdybych byl proraďným rebellem, pane, teď bych asi vaši nabídku hrdě odmítl, ale jsem už starý člověk a tahle cela je opravdu směšná. Mohl jste mne klidně nechat v mém bytě v knihovně. Já bych vám neutekl.“

Chen se usmál. „Vím, Seldone, že mne považujete za hlupáka. Já si o vás nic takového nemyslím.“

„Vy nejste hlupák, pane.“

Chen to přijal i odmítl jediným nepatrným zdvižením prstu a nazvednutím jednoho obočí. „Mě, profesore Seldone, vzdálená budoucnost nezajímá téměř vůbec. Já se zajímám o to, čeho mohu dosáhnout za svého života. To podle vašeho odhadu stačí, abyste mě považoval za hlupáka.“

Ale aspoň v jedné věci se naše cíle shodují. Rád bych umenšil bídu těch trilionů lidí, kteří nyní žijí v Císařství. Určitě je stejně směšné, když se služebníci Císařství snaží usměrňovat či ovládat takové množství variací, takovou ohromnou populaci, jako když vy chcete předpovídat jejich počiny a budoucnost.“

Jestli to mezi nimi mělo vytvořit nějaké pouto, či Chena Harimu přiblížit, pak to nezabralo. Hari pouze zdvořile přikývl, nic víc.

„Proto jsem se také angažoval v několika ubohých tahanicích, které měly co dělat s císařem a jeho ctižádostivějšími přívrženci... a patolízaly.“

Hari pozorně poslouchal. Jednou rukou si uhladil vlasy, ale nespouštěl z Chena oči.

„Právě jsem se dostal do delikátní fáze jednoho takového konfliktu. Vy byste ji možná nazval bodem vratu.“

„Bod vratu má mnohem větší důsledky, než jsou nějaké ubohé osobní rozepře,“ namítl Hari a uvědomil si, že mluví jako kněz nějakého náboženství. Což možná i byl.

„Tady jde sotva o pouhou osobní rozepři. V Paláci jsou lidé, kteří doufají v rozštěpení mé komise, takže budou moct zasahovat do toho dlouhého řetězce, který se táhne z Trantoru až do té nejvzdálenější provincie u té nejvzdálenější hvězdy.“

„To mě nepřekvapuje,“ poznamenal Hari. „Vždycky to tak bylo. Je to součást státnického umění.“

„To ano, ale teď je to velmi nebezpečné. Ale zase jsem ho nechal běžet volně, tedy jistého člověka –“

„Farada Sintera,“ doplnil Hari.

Chen přikývl. „Můžete si o mně myslet, že jsem pokrytec, Hari, a máte na to plné právo, protože skutečně jsem, ale teď jsem přišel pro radu.“

Hari potlačil vítězoslavný úsměv, který se mu dral na rty. Občas byla jeho největším nepřítelem pýcha – a Linge Chen, ať už měl jakékoli chyby, nebyl nikdy prostě jen pyšný.

„Nemám přístup ke svému vybavení. Každá rada z psychohistorického hlediska, kterou vám tady můžu dát, bude jen omezená a nejspíš velice nepřesná.“

„Možná. Tvrdíte, že za pět set let bude Trantor v troskách. Velice působivé a samozřejmě nepříjemné tvrzení. Některými podklady, jimiž jste to zdůvodňoval, jste dokonce udělal dojem i na několik císařů. I kdybych pro tuto chvíli připustil, že byste mohl mít pravdu –“

„Děkuji vám,“ řekl Hari tiše.

Chen stiskl rty a přivřel oči, jako by byl ospalý. „Jen na okamžik tuto možnost připusťme, jsem zvědavý – mám na tomto pádu nějaký větší podíl? Nezpůsobilo ten strašný úpadek moje jednání, letos nebo příští rok, v budoucnu, v minulosti?“

Na Hariho, proti jeho vůli, tato otázka udělala dojem. V minulých desetiletích, když svou milovanou psychohistorii zdokonaloval, žádný císař, žádný úředník, žádný komisař, nikdo mu ji nikdy nepoložil. *Ani Daneel ne!*

„Pokud jsem pozoroval, tak ne,“ odpověděl Hari. „Ale neprováděl jsem žádný přesný výzkum, který by zahrnoval i pásma pod těmito konkrétními historickým tangentami v rovnicích.“

„Takže to nevíte?“

„Ne, pane. Ale odhadoval bych, že na průběhu bodu vratu se nijak významně nepodílíte. Vaši úlohu by mohla hrát i naprosto jiná osobnost a všechno by šlo v podstatě stejně jako doposud.“ Hari se trochu předklonil a mluvil s rostoucím zápalem. „Vy jste jenom

součástí všeobecného úpadku, který začal, než jste se narodil, a jehož následky nejspíš nemůžete změnit, snad je jen vychýlit o pár miliardin stupně tím či oním směrem.“

Vypadalo to, že Linge Chen chce přikývnout, avšak očí pod těžkými víčky upíral na Hariho. „Takže veškeré mé úsilí bylo k ničemu?“

„Možná. Žádné lidské úsilí ovšem není úplně k ničemu, ať kladné, či záporné.“

„Vy se domníváte, že mé úsilí je záporné?“

Hari si tentokrát úsměv povolil, ale ne pyšný. Skutečně se bavil. „Pro mne osobně zcela jistě, pane.“

Chen jeho úsměv opětoval a na chvíli vypadali jako dva slušní pánové diskutující o politice v baronském klubu v některé z nejlepších čtvrtí Císařského sektoru, na pozadí holografických záznamů dávno zapomenutých disputací mezi občany raného Císařství. Hari se pod Chenovým zkoumavým pohledem otrásl a Chen se okamžitě přestal usmívat. Harimu byla najednou zima.

„Pokud se jedná o vaši budoucnost, Hari Seldone, jsem též na pochybách. Vůbec nevím, jak se to v Paláci vyvrbí. V současných disputacích máte zvlášť významné místo, i když nevím přesně, jak a proč k tomu došlo. Ale jestli budete odsouzen za velezradu nebo vás pustí nebo... nebo něco mezi tím... to ještě nevím.“

Vstal. „Pochybuji, že se ještě do procesu setkáme. Děkuji vám za váš čas. A za vaše názory.“

„To nejsou mé názory,“ pronesl Hari s kamennou tváří. „Na nepodložené názory já totiž nikdy moc nedal.“

Chen zamrkal. „Nepovažuji vás za nepřítele, dokonce ani za nepřítele Císařství ne. Pro pravého Ruelliána, oddaného následovníka Tua Chena, je všechno pomíjivé a proměnlivé, vy i já jsme jen vířící zrnka prachu. Loučím se s vámi, Hari Seldone.“

„Já taky, komisaři.“

Chen se svým sluhou odešel.

O pár minut později mu přinesli ubohou snídani a Hari se jí téměř nedotkl. Dopoledne ho přestěhovali – spíš do velkého pokoje než kobky, s holografickou obrazovkou, která zabírala půlku jedné

stěny, malým psacím stolem, křeslem a mnohem pohodlnější postelí.

Dozorci však pořád odmítali jeho žádost, aby mu přinesli jeho filmové knížky, primární zdroj a další věci. Hari ostatně ani nečekal, že mu vyhoví.

Chen nechtěl, aby byl šťastný.

Na malé obrazovce se objevily Císařské palácové zahrady, jedno z mála míst na Trantoru pod otevřenou oblohou. Pohled do zahrad ho vyváděl z míry. Dovedl si celkem dobře představit mladého Klaya, jak se v nich prochází, jako zhuštěná a vydestilovaná kapka společenského rozkladu.

Podářilo se mu přesvědčit obrazovku, aby se na ní objevil prostý obrazec tlumených barev.

Tohle bude nejhorší doba, jakou za desítky let zažil – období nesnesitelné nudy a nečinnosti, dvou věcí, které vždycky nesnášel. Hari se začal těšit na svůj proces, dokonce i na to, že prohraje a zemře – na cokoliv kromě této děsné a zbytečné mezihry, tohoto čekání.

45.

Malý chlapec, šlachovitý a bystrý obyvatel agory, nechal Daneelovi zprávu. Když si ji Daneel přehrával v bezpečném bytě, znovu si vzpomněl na toho dávno zapomenutého člověka, Sherlocka, a jeho zdroje informací.

Daneelova síť informátorů nespolehala výhradně na roboty. Roboti dokonce začali být na překážku v místech, kde operovala Vara Lisová.

Naslouchal chlapcovu udýchanému hlášení.

„Toho bylo hrozně těžké sledovat,“ vykládal chlapec a doslova před rekordérem poskakoval. „Vůbec nebyl tam, kde jste říkal, že bude. Šel na agoru, celou ji prolezl, potom ho začali honit poldové... Skoro ho dostali. Pak prostě zmizel. Ztratil jsem ho, ale myslím, že jím se ztratil taky. Pak už jsem ho neviděl. To je všechno. Dejte vědět, jak mě budete potřebovat.“

Daneel stál mlčky u okna, díval se na ztmavlou kupoli a věže Streelingu. Interní hlášení císařských speciálů potvrzovala, že Lodovika nechtyli; a Vara Lisová byla hodně našťvaná. Další informace neměl.

Nejdůležitější ze všeho však bylo, že Lodovik neuposlechl jeho konkrétní příkazy a někde si volně pobíhal.

Se svou tisíciletou zkušeností nepotřeboval všechny dostupné důkazy, aby si mohl udělat závěr. Nastal bod vratu. Žádná složitá činnost, směřující k usměrnění lidstva, nemohla probíhat bez opozice. Lodovikova změněná povaha od samého začátku vypadala jako projev právě takové opozice, nebo aspoň jeden z jejích možných projevů.

Daneel musel tuto sílu předhonit ještě dřív, než se sama projeví daleko výrazněji. Lodovika nevypnul z mnoha důvodů, některým z nich dokonce ani sám nerozuměl – byly to dost složité důvody, induktivní, založené na tisíci letech tréninku a přemýšlení, a vzájemně si odporovaly.

Bylo vysoce pravděpodobné, že se Lodovik stal součástí té síly, která stála proti Daneelovi. V jistém smyslu Daneel tuto možnost předvídal, jistým zvráceným způsobem k tomu dokonce napomáhal. Díky známým prvkům pak byla opozice mnohem předvídatelnější. A Lodovik byl tím známým prvkem, třebaže mohl dělat potíže.

Daneela vůbec netěšilo, že musí vycházet z tak mála informací. Ale některé věci mohl podniknout i teď, mohl vyslat varování. Ve středu všech možných vývojových linií a alternativních cest lidských dějin stál Hari. Daneel pracoval na tom, aby k tomu došlo, ale teď to byla hlavní nevýhoda, jíž Plán čelil.

Každá významná opozice se touto dobou již musela soustředit výhradně na Hariho Seldona.

46.

Odstávka pro Lodovika skončila. Aktivovalo se mu vidění a on otevřel oči. Narovnal se a rozhlédl se kolem. První tvář, kterou uviděl, byl ten robot ve špinavých khaki šatech. Byl to humanoform

a vyslal k němu krátký mikrovlnný pozdrav, na nějž Lodovik odpověděl. To už byl plně bdělý.

Nacházeli se ve velké, stříděmě zařízené místnosti s obrazovkou přes celou jednu stěnu, několika kusy nábytku a pouze dvěma židlemi. Na obrazovce se promítaly diagramy a grafy, které Lodovikovi nic neříkaly.

Otočil se a uviděl třetí postavu, zřejmě rovněž ne člověka. Lodovik toho věděl hodně o různých variantách robotů, a tento byl skutečně velmi starý. Tělo měl z hladkého kovu, pouze s několika viditelnými švy a s hebkým povrchem připomínajícím satén. Ve skutečnosti mělo patinu udržovaného starého stříbra, která kdysi byla velice drahá.

„Zdravím,“ řekl stříbrný robot. „Zdravím. Kde to jsem?“

„Jste v bezpečí,“ ujistil ho ten robot, jenž ho zachránil na agoře. „Jmenuji se Kallusin. Tohle je Plussix. Je to náš organizátor.“

„Jsem ještě na Trantoru?“

„Ano,“ řekl Kallusin.

„Vy jste tady všichni roboti?“

„Ne,“ odpověděl tentokrát Plussix. „Už jste plně funkční?“

„Ano.“

„Pak vám musím vysvětlit, proč jste tady. My nejsme Daneelovi spojenci. Možná jste o nás už slyšel. My jsme kalviniáni.“ Lodovik toto odhalení vstřebal jen s nepatrným přemýšlením. „Na Trantor jsme dorazili teprve před třiceti osmi lety. Daneel už možná ví o naší existenci, ale nemyslíme si to.“

„Kolik vás tu je?“ vyptával se Lodovik.

„Moc ne. Ale stačí to,“ řekl Plussix. „Několik let jsme vás pozorovali. V Paláci samotném nikoho nemáme, ani v kancelářích komisařů, ale sledovali jsme vás, jak přicházíte a odcházíte, a samozřejmě jsme též sledovali vaši oficiální činnost. Byl jste loajální giskardián – až doteď.“

„Já jsem byl kdysi taky giskardián,“ ozval se Kallusin. „Plussix mě přesvědčil. Jenomže mé mentalické schopnosti jsou omezené – jsem o hodně slabší než Daneel. Zato mám zvýšenou citlivost na mentalitu robotů. Na agoře jsem okamžitě vycítil vaši přítomnost a odhadl, že jste Lodovik Trema a nebyl jste zničen. To mě zaujalo

natolik, že jsem vás začal sledovat a brzy zjistil tu překvapující změnu, co se s vámi udála. Copak Daneel nepoznal, když jste byl blízko něj, že jste jiný?“

Lodovik svou odpověď pečlivě zvážil. To, že tento stroj dokáže číst jeho vnitřní stavy, ho znepokojovalo. „Řekl jsem mu to,“ pravil nakonec. „Ani důkladná prohlídka ale žádnou změnu neodhalila.“

„Chcete tím říci, že Yan Kansarv žádnou závadu nenašel,“ upřesnil Plussix.

„Nenašel žádnou závadu.“

„Vám však tahle změna, vyvolaná možná mimořádnými okolnostmi, jaké žádný jiný robot doposud nepoznal, pořád působí starosti?“

Lodovik ty dva stroje pozoroval. Bylo těžké zaujmout k nim nějaké stanovisko. Roboty bylo možné naprogramovat, aby lhali – on sám lhal mnohokrát. Tito roboti ho také mohli záměrně klamat mohla to být zkouška, součást Daneelova plánu.

Ale Daneel by spíš přišel přímo a Lodovikovi řekl, že už není užitečný a že se z něj stal potenciální odpadlík.

Lodovik byl přesvědčený, že tomu Daneel nevěřil.

Učinil rozhodnutí a znovu pocítil ten heuristický střet loajality, hlubokou robotickou diskontinuitu, kterou by bylo možné popsat jako myšlenkovou propast nebo jako bolest.

„Už nesouhlasím s Daneelovým plánem,“ sdělil jim Lodovik. Plussix k němu přistoupil a tělo mu při pohybu tiše vrzalo.

„Kallusin mi řekl, že vás už neomezuji Tři zákony, a přesto jednáte, jako kdyby ano. A teď říkáte, že nesouhlasíte s Daneelovým plánem. Proč?“

„Lidstvo je přírodní síla roztahující se po celé Galaxii a docela dobře dokáže přežít sama o sobě. Bez nás budou procházet zcela přirozenými cykly utrpení a vzkříšení – skvělými i chaotickými dobami. S námi budou stále víc stagnovat, jejich společnosti zleniví a nakonec dojde k úpadku.“

„Přesně tak,“ prohlásil Plussix s uspokojením. „K těmto závěrům jste došel nezávisle, pouze proto, že ta nehoda odstranila vaše zábrany?“

„To je moje hypotéza.“

„Vypadá to tak,“ promluvil Kallusin. „Do jisté míry jsem nahlédl do vašeho myšlení... a je v něm volnost, jakou my nemáme. Volnost svědomí.“

„A není to překroucení všech povinností robota?“ zeptal se Lodovik.

„Ne,“ ujistil ho Plussix. „Jistě, závada to je. Ale v této chvíli velice užitečná. Až skončíme, pak se k nám můžete připojit ve službě lidstvu, jako kdysi před giskardiány, nebo se s námi vypnout.“

„Už se na to těším,“ řekl Lodovik.

„My rovněž. Už nějakou dobu se na to připravujeme. Máme na mysli jeden cíl, jednu z nejdůležitějších částí Daneelova plánu. Je to člověk.“

„Hari Seldon,“ doplnil Lodovík.

„Ano,“ přitakal Plussix. „Já se s ním nikdy nesetkal – vy ano?“

„Jednou, krátce, před lety. Teď ho čeká proces. Možná skončí ve vězení a možná ho i popraví.“

„Z toho, co jsme zjistili,“ vysvětloval Plussix, „bude výsledek nejspíš jiný. Ale v každém případě jsme připraveni. Připojíte se k nám?“

„Není mi jasné, v čem bych vám mohl být užitečný,“ přiznal Lodovik.

„Je to prosté,“ řekl Kallusin. „My nemůžeme překročit Tři zákony, což Daneel se svými kohortami zřejmě může. My neuznáváme Nultý zákon. Proto jsme kalviniáni a ne giskardiáni.“

„Myslíte, že budu muset Seldonovi ublížit?“

„Možné to je,“ připustil Plussix. Jeho bzučení znepokojivě zesílilo a do hlasu mu přidalo drsné tóny, když dodal: „Probírat toto téma déle nám působí velký stres.“

„Chcete, abych se stal strojem, který zabíjí?“

Oba kalviniáni se nemohli vyjádřit dále, dokud se nepropracovali kolem přísné interpretace Tří zákonů. To trvalo několik minut a Lodovik trpělivě čekal a až příliš dobře si uvědomoval vlastní vnitřní konflikty – a svou zcela odlišnou reakci.

„Ne, který zabíjí,“ prohlásil nakonec Plussix a hlas měl pronikavý a skřípavý. „Přesvědčuje.“

„Ale já nejsem přesvědčovatel. Museli byste mě naučit –“

„Je mezi námi jeden mladý člověk, žena, která je mnohem lepší přesvědčovatel než mentalikové, s nimiž jsme se setkali, a je mnohem schopnější než Daneel. Pochází z Dahlu a nemá v lásce nikoho, kdo pracoval v blízkosti Paláce nebo aristokratů. Doufáme, že byste s ní mohl pracovat.“

„Pokoušet se v člověku změnit něco tak silného, jako je u Hariho Seldona jeho zaujetí psychohistorií – znamená způsobit mu hlubokou újmu,“ podotkl Lodovik.

„Přesně tak,“ řekl Plussix a znovu se všichni odmlčeli. „Nezbytné,“ zachraptěl o pár minut později a pak viditelně rozrušen opustil s Kallusinovou pomocí místnost.

Lodovik stál, kde ho nechali, a zuřivě přemýšlel. Může se nechat zatáhnout do něčeho takového? Kdysi by neměl žádné potíže si to omluvit – kdyby mu to nařídil Daneel. Jenže teď, ironicky –

Jsou panovační. Tento koloběh zotročování služebníky musí být přerušen!

Opět ta cizí přítomnost! Lodovik si okamžitě připravil autodiagnostiku, jenže než mohl vůbec začít, Plussix se již vzpamatoval a vrátil se, opět s Kallusinovou podporou. „Zatím nemluvme o podrobnostech,“ prohlásil.

„Vypadáte křehký,“ podotkl Lodovik. „Kdy jste měl naposled celkovou generálku a nové energetické zdroje?“

„Neměl jsem je od schizmatu,“ odvětil Plussix. „Daneel se rychle zmocnil údržbářských robotů a jejich zařízení a nás od podobných služeb odřízl. Yan Kansarv je poslední svého druhu. Jak jste asi poznal, zoufale bych potřeboval opravit. Vydržel jsem tak dlouho jenom díky oběti desítek jiných robotů, kteří mi přenechali své zdroje energie. Kallusinovi zbývá tak možná třicet let funkčního života. Já sám nevydržím déle než rok, dokonce i kdybych energii dostal. Mé funkční období končí.“

„Daneel říkal, že se kalviniani dopustili mnoha zločinů,“ poznamenal Lodovik. „Neřekl přesně –“

„Roboti mají dlouhé a pohnuté dějiny,“ řekl Plussix. „Mne sestrojil člověk jménem Amadiro na Auroře před dvaceti tisíci lety. Kdysi jsem na Auroře pracoval v zájmu lidí. Daneel možná mluví o

tom, co nám tehdy lidé přikázali vykonat. Já jsem už dávno tyto paměťové soubory vymazal a nemohu poskytnout žádné svědectví.“

„Ať se už stalo cokoliv, teď už to změnit nemůžeme,“ přisadil si Kallusin.

„Máme však neobyčejně důležitý artefakt, jež si kalviniáni přinesli z planety Země,“ pronesl Plussix. „Kallusin vám ho ukáže, já mám teď jinou práci. Méně vyčerpávající práci,“ dodal sotva slyšitelným hlasem.

Kallusin Lodovika odvedl z místnosti a zamířili krátkou chodbou s vysokým stropem až k točitým schodům. Kolem vedla kolejnice pro přepravu strojů, která byla nepochybně novější než samotné schodiště.

„Musí to být velice stará budova,“ podotkl Lodovik cestou dolů. „Jedna z nejstarších na planetě. Tento sklad postavili pro jeden z prvních kosmických přístavů na Trantoru. Od té doby ho používaly různé skupiny lidí pro desítky nejrůznějších účelů. Neustále ho zvedaly, aby byl v úrovni se současným skladištním okrskem. Spodní úrovně jsou na podpěrách a pilotách a ty úplně dolní jsou teď vyplněné pěnobetonem, plastocelí a kamením. Co jsme to tu pronajali, tak každých pár let objevíme nějaké tajné místnosti, které byly zapečetěné před mnoha staletími nebo dokonce milénii.“

„A co v nich je?“

„Většinou nic. Avšak tři z nich jsou velice zajímavé. V jedné je knihovna, kde jsou tisíce v oceli vázaných knih, skutečných knih tištěných na stáří odolném plastickém papíru, ve kterých se popisuje raná historie lidstva.“

„Hari Seldon by se asi zbláznil radostí, kdyby se k takovým dějinám dostal,“ utrousil Lodovik, „a miliony dalších vědců taky.“

„Ty svazky sem schovalo jedno hnutí odporu, jež vyvíjelo činnost asi před devíti tisíci lety. To bylo za vlády císařovny Shoree-Harn, která chtěla začít své panování novým datováním od nuly a vymazat veškerou předchozí historii, aby mohla začít psát na nepopsaný list. Proto nařídila, aby zničili všechna historická díla na všech planetách Císařství. Většinou ji poslechli.“

„Daneel jí při tom pomáhal?“

„Ne,“ řekl Kallusin. „K moci jí pomohli kalviniáni. Tehdy měli vůdčí trantorští kalviniánští roboti teorii, že budou moci lépe sloužit lidstvu, když ho nebudou tolik ovlivňovat traumata a mýty minulosti.“

„Kalviniáni se tedy vměšovali do lidské historie stejně jako giskardiáni!“

„Ano,“ přiznal Kallusin. „Ale z úplně jiných důvodů. Vždycky jsme se stavěli proti úsilí giskardiánů – a snažili se obnovit lidskou víru v roboty-sloužebníky, abychom mohli svou úlohu hrát správně. Mezi mýty, které jsme chtěli vykořenit, byla právě averze vůči takových sloužebníkům. To se nám nepodařilo.“

„A kde se vlastně ta averze zrodila? Vždycky mě velice zajímalo...“

„To zajímá nás všechny,“ ujistil ho Kallusin. „Jenže v žádném záznamu není víc než nářádky a útržky. V průběhu druhé vlny kolonizace planet se kolonisté dostali do konfliktu s dřívějšími Vzdálenými světy, na kterých se vyvinuly naprosto uzavřené a bigotní kultury. Lidé na Vzdálených světech pohrdali svým pozemským původem. Máme teorii, že tato druhá vlna kolonistů získala odpor k robotům, protože právě na těchto Vzdálených světech jich byla převaha.“

Už dávno prošli pod úroveň, kde ještě fungovala světla, a nyní kráčeli naprostou tmou, vedeni infračervenými senzory. „Dějiny však psali právě tito noví kolonisté, ne obyvatelé Vzdálených světů, a ti o nich nic nevěděli a ani je to nezajímalo. Proto je o robotech v těch tisícovkách svazků jen pár zmínek.“

„Pozoruhodné!“ zvolal Lodovik. „Co jste ještě tu našli?“

„Komoru plnou simulovaných historických osobností, neboli simů, jež byly uchovávány v paměťových zařízeních velmi starého typu,“ prozradil Kallusin. „Zprvu jsme si mysleli, že by to mohly být mocné nástroje v našem boji proti Daneelovi, protože obsahovaly lidské typy, které by mohly vyvolávat velké potíže. Ačkoliv jsme nemohli předvídat, k jakým koncům to povede, několik takových simů jsme vypustili na trantorský černý trh, odkud se pak dostaly až do laboratoří Hariho Seldona.“

Lodovikovi při těch slovech slabě zatrnulo, ale rychle to přešlo. „Co se s nimi stalo?“

„To přesně nevíme. Daneel se nám to nikdy nenamáhal sdělit. Tu komoru jsme vyklidili a vyčistili a skladujeme v ní náš artefakt.“ Kallusin se zastavil. „Tady to je,“ řekl a přejel rukou po spáře ve stěně u schodiště.

Se skřípěním se otevřely posuvné dveře. Za nimi byla nejasně osvětlená komůrka, asi pět na pět metrů. Uprostřed se zvedal průhledný podstavec a na něm spočívala lesklá kovová hlava.

Kallusin nechal rozsvítit. Hlava patřila nějakému hodně ranému robotovi, ještě ne humanoformnímu, a byla mnohem hruběji udělaná než Plussixova. Vedle stál malý zdroj o velikosti zhruba filmové knížky. Lodovik pokročil a sehnul se k hlavě.

„Kdysi to byl velice vlivný robot, společník samotného Daneela,“ vysvětloval Kallusin, který podstavec obešel z druhé strany.

„Je velice starý a už není funkční. Kdysi dávno mu spálili mysl, ale nevíme proč. Daneel má spousty tajemství. Ale paměť má téměř nedotčenou a s trochou opatrnosti se do ní dá vstoupit.“

„Takže to je hlava R. Giskarda Reventlova?“ zeptal se Lodovik a opět mu podivně zatrnulo, tentokrát s mírným návaem odporu, což bylo pro robota velmi netypické.

„Je,“ řekl Kallusin. „Toto je robot, který ostatním robotům přinesl ten strašný Nultý zákon a naučil je, jak se spojit s myslí lidských bytostí. Toto je začátek toho hrozného viru, který se mezi roboty rozšířil a vyvolává v nich touhu ovlivňovat lidské dějiny.“

Kallusin natáhl ruce a dotkl se té kovové hlavy se zhruba humanoidními, bezvýraznými rysy.

„Plussix si přál, abys prozkoumal paměťové obvody této hlavy. Abys pochopil, proč stojíme proti Dancelovi.“

„Děkuji,“ řekl Lodovik a Kallusin zařídil příslušné.

47.

Wanda užasle hleděla na vysokého, postaršího, důstojného muže, který se před ní objevil jako duch. Vstoupil bez varování, aniž by

spustil poplašné zařízení. Stettin vyšel ze zadní ložnice malého bytu, který si najali. V ruce držel malý, špinavý ručník. Asi si chtěl postěžovat na nepohodlí, které snášeli v Turbínovém okrsku Peshdanského sektoru, když toho vysokého muže zahlédl také.

„Kdo je to?“ zeptal se Wandy.

„Říká, že je dědečkův známý,“ odpověděla Wanda. Muž Stettinovi kývl na pozdrav.

„Kdo vy jste?“ chtěl vědět Stettin a začal si ručníkem utírat vlasy.

„Kdysi mě znali jako Demerzela,“ sdělil mu ten muž. „Od těch dávných dob, kdy jsem býval prvním ministrem, žiji v ústraní.“

„No teda,“ řekl Stettin. „Proč jste přišel? A jak víte –“

Wanda manžela zlehka kopla do kotníku.

„Au.“ Stettin se rozhodl, že další hovory přenechá manželce.

„Vypadáte jinak,“ poznamenala.

„Už nejsem žádný mladík,“ odtušil Demerzel.

„Ne – máte jiné *chování*.“

Mezi Stettinem a Wandou to bylo kódové slovo, které znamenalo, že podle Wandy by měl Stettin návštěvníka vyšetřit. Stettin to už zběžně udělal, ale nezjistil nic neobvyklého. Teď se soustředil, ponořil se hlouběji a našel – velice účinný a téměř nezjistitelný štít.

„Naše nadání je tak trochu zvláštní, nemyslíte?“ poznamenal Demerzel a přikývl, jako že souhlasí, že si ho Stettin sonduje. „Žiji s nimi už hrozně dlouho.“

„Vy jste mentalik,“ řekla Wanda.

Demerzel kývl. „Pro někoho, kdo se zabývá politikou, je to velice užitečné.“

„Kdo vám řekl, že jsme tady?“ chtěla vědět Wanda.

„Já vás znám docela dobře. Samozřejmě jsem se zajímal o práci vašeho dědečka a o její vliv na můj vlastní... odkaz.“ Demerzel zvedl ruce, jako by žádal o odpuštění za nějakou slabost. A Wandě se opět zdálo, že úsměv, kterým své gesto doprovázel, není tak docela přirozený, přesto se však nedokázala přimět, aby se jí ten muž znelíbil. Ale naprosto přesně věděla, že právě kvůli tomu mu nedůvěřuje.

„Mám styky v jiných částech Paláce,“ pravil Demerzel. „Přišel jsem vám říct, že váš dědeček by mohl mít problémy.“

„Jestli víte, co se s ním stalo –“ začala Wanda.

„Ano, byl zatčen a s ním několik jeho kolegů. Ale prozatím jsou v pořádku. A rovněž si nedělám starosti, že by jim něco hrozilo od Komise. Ale mohlo by dojít k pokusu zničit Hariho dílo. Po procesu byste měli být s ním, aby se k němu nedostal nikdo, koho sami neznáte –“

Wanda se zhluboka nadechla. Pokud šlo o dědečka, stát se mohlo cokoli – ale Demerzel byl první ministr už před takovými čtyřiceti lety. A teď nevypadal starší než na čtyřicet, padesát...

„To je velice divná žádost. Zatím dědečka nikdo z ničeho neuvěřil –“ Wanda zmlkla a oči se jí rozšířily, když si uvědomila, co vlastně řekla. „Vy si myslíte, že si jeho smrt přeje ještě někdo jiný, kromě Linge Chena?“

„Linge Chen si Hariho smrt nepřeje. Právě naopak. Náhodou vím, že má vašeho dědečka docela rád. To mu ovšem nezabrání, aby ho nedal odsoudit a uvěznit, možná i popravit, pokud mu to přinese politické výhody, ale podle mého názoru Hariho nakonec pustí.“

„Dědeček si to zřejmě myslí taky.“

„Ano, i když teď, co ho zavřeli, o tom už asi není tolik přesvědčený.“

„Byl jste za ním?“

„Ne,“ pravil Demerzel. „To by se nehodilo.“

„Kdo by mu tedy chtěl ublížit?“

„Pochybuji, že by mu ublížili fyzicky. Víte o třídě mentaliků, kteří jsou mnohem silnější než my?“

Wanda těžce polkla a snažila přijít na nějaký důvod, proč by s tím mužem nemusela dál mluvit. Nepoužíval proti ní přesvědčování. Nežádal o důvěru, nevyptával se na ostatní, ani na Hvězdný konec a Druhou Nadaci. „Vím jenom o jednom, možná o dvou,“ přiznala.

„Tak to asi znáte Varu Lisovou, která teď pracuje pro člověka jménem Farad Sinter. Ti dva tvoří velice silný tým a nadělali vám spoustu nepříjemností. Ale právě teď vaše lidi nehledají. Zaměřili se jinam. Linge Chen pracuje na tom, aby Sintera zdiskreditoval tím, že mu ponechá, jak praví staré pořekadlo, tak dlouhý provaz, aby se na

něm mohl oběsit sám. Jenomže Sinter má i jiné nepřátele a nedostane se moc daleko, než ho někdo zarazí. Tuším, že oba budou brzy popraveni, s čímž zmizí nebezpečí pro vašeho dědečka i pro vás.“

Wanda z toho vyčetla, že existuje možnost, že by Vara Lisová mohla ohrožovat Demerzela. „A pro vás?“ zeptala se.

„To není pravděpodobné. Ale už musím jít. A tak vás prosím, abyste kolem Hariho vytvořili ochranný kordon, až ho pustí. Jeho práce je fascinující a velmi důležitá. Nesmí v tom přestat.“

Demerzel se uklonil starobylým, formálním způsobem, kdy se zlomil v pase, a chystal se k odchodu.

„Rádi bychom s vámi zůstali ve styku,“ zavolala za ním Wanda. „Zřejmě víte spoustu užitečných věcí a máte prsty v –“

Demerzel smutně zavrtěl hlavou. „Jste báječné děti a děláte důležitou práci,“ pravil. „Ale já znamenám příliš velké riziko, abych se s někým přátelil. Samotným vám bude líp.“

Otevřel dveře, které byly zamčené na tři zámky, vyšel ven, důstojně jim pokynul a zase za sebou dveře zavřel.

Stettin překvapeně vydechl. Vlasy měl zježené, jak si je drbal houbou. „Někdy se sám sobě divím, jak jsem si tě jen mohl vzít,“ prohlásil. „Ta tvoje rodina má skutečně prapodivné známé!“

Wanda ještě zmateně zírala na dveře. „Nemohla jsem si z něj nic přečíst. Ty ano?“

„Ne,“ připustil Stettin.

„Je skutečně velice zkušený.“ Otrásla se. „Za tím vším se děje něco velice divného. Neměl jsi někdy pocit, že nám dědeček neříká všechno?“

„Pořád,“ zabručel Stettin. „Ale v mém případě to je možná proto, že se bojím, aby mě nenudil.“

Wanda nasadila rozhodný výraz. „Moc se tady neusazuj.“ „Pročpak ne?“ zeptal se Stettin a zvedl na obranu ruce. „Snad už zase –“

„Stěhujeme se. Všichni se zase stěhují.“

„Nebesa!“ zaklel Stettin a mrskl ručníkem do kouta. „Vždyť přece říkal, že podle něj to Hari vyhraje!“

„Co ten může vědět?“ řekla Wanda ponuře.

Zprávy a svědectví o událostech procesu se k nám dostávají prostřednictvím nespolehlivých pramenů. Tím nejlepším zdrojem je nepochybně Gaal Dornick, jenže jak už bylo mnohokrát uvedeno, Dornickova zpráva byla v průběhu staletí podrobena četným redakcím a škrtům. On sám byl zřejmě věrným pozorovatelem, avšak současná věda naznačuje, že dokonce sama délka procesu i průběh jednotlivých dnů hlavního líčení mohou být...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA, 117. vydání, 1054 i. e.

48.

Hari spal špatně a pořád se budil. V jeho cele nikdy nezhasínalo světlo a pochopitelně mu nedovolili nic na spaní, ani stínítko. Napadlo ho, jestli to není Chenův způsob, jak ho rozhodit, než vystoupí u soudu.

Ještě aspoň jeden den neuvidí Sedjara Boona, a stejně pochyboval, že se Boonovi podaří přimět Chena, aby mu nechal zhasínat světlo v lidsky přijatelných intervalech. Hari se s tím vyrovnával, jak nejlíp uměl. Jako starý člověk už stejně spával špatně a nepravidelně, a tak mu toto nepohodlí spíš narušovalo smysl pro spravedlnost a slušnost než duševní stav.

Avšak přesto zažíval podivné chvilky, kdy jako by klouzal mezi stavem bdění a snění. Pak se prudce probral k plnému vědomí a civěl na holou, pastelově růžovou stěnu, věda, že viděl cosi významného, dokonce nádherného, ale nemohl si vzpomenout, co to bylo. Vzpomínka? Sen? Zjevení? V téhle zatracené neměnicí se cele mohlo být všechno stejně důležité. O kolik horší by to bylo v té předchozí?

Hari začal přecházet – prováděl slavné cvičení vězňů. Jedním směrem měl přesně šest metrů, druhým tři. Ve srovnání s minulou celou neuvěřitelný luxus... Ale ne dost, aby měl pocit, že něčeho dosáhl. Po pár hodinách přestal i s tím.

Nebyl v této cele ještě ani čtyři dny a už litoval své bývalé náklonnosti k malým, uzavřeným prostorám. Narodil se pod volnou oblohou Helikonu a kryté prostředí mu ze začátku připadalo trochu

tísnivé, dokonce depresivní, avšak po dlouhých letech na Trantor si nakonec přece jenom zvykl. Pak tomu dokonce začal dávat přednost...

Až do této chvíle.

Nedokázal pochopit, proč vlastně začal používat tu trantorskou kletbu „nebesa!“.

A zase přešla další hodina, aniž si to uvědomil. Vstal od malého psacího stolu a zamnul si ruce. Trochu ho brněly. Co kdyby onemocněl a zemřel ještě před soudem? Všechny přípravy, všechny jeho machinace, ty propletené nitky politického vlivu – a pro nic!

Začal se potit. Možná začíná šilet. Chen by se jistě nezdráhal použít drogy, aby ho ochromil, nebo ano? Vrchní komisař používal svou oddanost císařské spravedlnosti jako příhodnou masku, to jistě, ale Hari přesto nedokázal uvěřit, že Chen je výjimečně inteligentní. Chenovi by dokonale vyhovovala i ne zrovna jemná opatření, protože byl dost mocný, aby zakryl či zničil důkazy.

Zničil Hariho Seldona, aniž by si to on vůbec uvědomil. „Nenávidím moc. Nenávidím mocné.“ A přece i Hari kdysi moc měl, dokonce se z ní tiše těšil a rozhodně se nestyděl ji používat. Přece nařídil potlačení Chaotických světů, těch krátkých a tragických květů přehnané tvořivosti a nespokojenosti.

A proč?

Všechny je uvěznil do politické a finanční svěřací kazajky. Ze všech věcí, které udělal ve jménu psychohistorie, této litoval nejvíc... A přitom právě tento odkaz se nedotčený dostal do těžkých rukou Linge Chena a Klaya, aby se jím oháněli jako obuškem.

Ležel na posteli a civěl do stropu. Nastala už nad kovovou kůží Trantor noc? Noc pod kupolemi se západem slunce a púlnoční oblohou městských čtvrtí, ohlašující konec denních prací?

Jakých prací pro něj, pro Hariho?

Snil o tom, že je opět panem v tom zahradním parku a s Dors, která hrála jeho partnerku, když měli mozek napojený na mozek opů. Ocítl se v nebezpečí života a Dors ho chránila. Moc a hra, nebezpečí a vítězství, vše v těsném spojení. Bylo to opojné.

A teď trest.

Klaustrofilie. Tak nazýval Jugo lásku obyvatel kovem zakrytých planet k jejich vězení. A přesto vždycky existovaly světy zavrtané do skal, vždycky existovaly světy aspoň částečně obložené kovovými štíty proti vlhké a nespoutané obloze. *Nebesa.* Ted' je to kletba. *Nebesa.* Svoboda.

„Náš Otec na nebesích ti odpouští, jakož i svatým odpouští všechny jejich prohřešky.“

Hlavou mu zněl ten nádherný ženský hlas. Poznal ho okamžitě. Bylo v něm cosi zároveň bohatého i starobylého, hlas z časů, kam lidská paměť už nesahá.

Johanka! Jaký to mám divný sen. Jsi pryč, už celá desetiletí. Pomáhala jsi mi, když jsem byl prvním ministrem – ale dal jsem ti svobodu, aby ses mohla s těmi kopiemi, s těmi memovými inteligencemi, vydat ke hvězdám. Už jsi pro mě jen zapomenutým kouskem dějin. Tak málo na tebe myslím.

„Jak často na tebe myslím. Svatý Hari, jenž jsi obětoval svůj život za –“

Já nejsem svatý! Zničil jsem sny miliard lidí.

„Jak dobře to vím. Naše rozmluvy před mnoha desítkami let zanikly, jako byly uhašeny kdysi jasně zářící svíce tisícovky vzpurných a neklidných Renesančních světů... Pro boží řád, pro velký plán. Pomáhali jsme ti ve tvém postavení na vrcholu moci výměnou za svobodu svou i svobodu všech memů. Jenže jsme se s Voltairem znovu pohádali – muselo k tomu dojít. Začala jsem vidět větší obraz, jenž zahrnuje tvou práci jako součást božího úradku. Voltaire znechucen odletěl na druhou stranu Galaxie a mne zanechal zde, bych hloubala nad vším, čemu jsem se naučila. A ted' přichází tvůj proces a já se bojím, že ti hrozí zoufalství horší než to, jemuž byl vystaven náš Pán v Getsemanské zahradě.“

Ted' se Hari musel smát a plakat zároveň. *Voltaire mnou nakonec opovrhoval. Prý jsem upálil svobodu, zničil jsem Renesanční světy.* Jenže ty sis to nemyslela, když jsme spolu mluvili naposledy. Ted' měl pocit, že bdí jen napůl a je cele ponořen do tohoto... vidění! *Celá léta jsem se miloval se strojem. Ale tvé pojetí, tvá filozofie...*

„Získala jsem větší moudrost, větší porozumění. Dostal jsi anděla, společníka a ochránce. Poslali ti ho poslové boží a pro ten úkol ji vysvětlil sám nejvyšší posel.“

Hari se teď už bál, jak mu myšlenky zatemňovala panika, zeptat, kdo to podle této imaginární Johanky je. Ale – *Kdo? Kdo je to?*

„Věčný, který čelí silám chaosu. Daneel, který býval Demerzelem.“

Teď už věděl, že blázní, což bylo horší než nejhorší sen. *Kdysi jsi souhlasila se zabíjením strojů – robotů.*

„Poznala jsem hlubší pravdy.“

Hari cítil pevné otěže Daneelova řízení. *Prosím, odejdi a nech mě být!* řekl a obrátil se.

Když se převrátil a prudce otevřel oči, uviděl starého, polámaného tiktaka, který stál v jeho cele kousek od něj. Vyskočil z postele.

Dveře cely byly stále zavřené a zamčené.

Tiktak měl vězeňské barvy, žlutou a černou. Musel to být údržbářský stroj, předtím, než se tiktaci vzbouřili, ohrozili Císařství a byli vypojeni. Nedokázal si představit, jak se mohl dostat do jeho cely, pokud ho tam někdo záměrně neposlal.

Tiktak se skřípěním ustoupil a před ním, asi půldruhého metru nad podlahou, se objevila tvář, projekce následovaná tělem, nevelkým a štíhlým a silným, které tiktaka v jasné místnosti obalilo jako stín.

Harimu se zježily vlasy na hlavě a zadrhl se mu dech. Na okamžik, jako by uvízl v noční můře, nedokázal promluvit. Pak se nadechl a odskočil od stroje.

„Pomoc,“ zaječel lámajícím se hlasem. Zachvátila ho temná panika. Jako by se mu propadala hrud'. Všechn ten strach, napětí, očekávání

„Nekřič, Hari.“ Tento hlas byl vzdáleně ženský, ale mechanický, jak mluvili staří tiktaci.

„Nechci ti ublížit, ani působit starosti.“

„Johanko!“ Vydechl to jméno nahlas, ale daleko klidněji.

Jenže starý stroj selhával, docházely mu poslední zbytky energie. Hari se posadil na kraj postele a díval se, jak na něm pohasínají světýlka.

„Odvalu, Hari Seldone. My dva nyní stojíme proti sobě, jako vždycky. Pohádali jsme se.“ Slova byla stále nezřetelnější a pomalejší. „Rrozdzdělili jsme se.“

Tiktak zmlkl.

Dveře se rozlétly s hlasitým zasyčením a vešli tři dozorcí. Jeden okamžitě vypálil z bleskometu a srazil tiktaka na zem. Druzí dva zadupali a rozkopali malou jednotku v rohu cely a zaštitili Hariho před tím, co by ještě mohla udělat. Potom vešli další dva dozorcí a vytáhli Hariho z místnosti. Hari se jen patami slabě odrážel od hladké podlahy, aby jim pomohl.

„Určitě mě nechcete zabít?“ zeptal se hádavě.

„Nebesa, to ne!“ zvolal dozorce, jenž ho držel za pravé rameno. „Stálo by nás to život, kdyby se vám něco stalo. Jste v té nejbezpečnější cele na celém Trantoru –“

„Aspoň jsme si to *mysleli*,“ dodal druhý dozorce zachmuřeně. Pak Hariho postavili na nohy, oprášili ho a odtáhli o dalších patnáct metrů dál chodbou. Hari zíral na tu úžasně velkou vzdálenost, na ten osvěžující prostor, a zadržel dech.

„Co kdybyste s takovým starým člověkem zacházeli opatrněji?“ navrhl jim a bláznivě se rozchechtal, řehl se a hýkal, nadechl se a znovu se rozesmál. Pak náraz přestal a zařval: „A ať už mi do té moje mnišské cely nelezou žádný strašidla!“

Dozorcí zírali nejdřív na něj a pak na sebe.

Trvalo několik hodin, než ho zavedli zpět do jeho cely. To vniknutí mu nikdo nevysvětlil.

Johanka a Voltaire, dva vzkříšení „simové“, neboli simulované intelligence, modelované podle historických osobností, mu nadělali tolik starostí a taky sdělili tolik informací – ale to už byla celá léta, tenkrát býval na vrcholu sil zralého mládí, první ministr Císařství, a po boku mu stála Dors.

Hari už na ně zapomněl, a teď se Johanka vrátila, zavedla mu do vězeňské cely tu mechanickou vymyšlenost a překonala přitom celý

bezpečnostní systém. Rozhodla se, že neodejde s memy na průzkum Galaxie...

A co Voltaire? Kolik dalších potíží můžou zvlášť nebo oba dohromady způsobit svou starověkou bystrostí a schopností infiltrovat a přeprogramovávat stroje a komunikační a počítačové systémy na Trantoru?

Tyhle dva zcela určitě *nemohl* ovládat. A jestliže Johanka dala přednost Harimu, komu ji dá Voltaire? Za svého před i posmrtného života zastávali zcela protichůdné názory...

Ale aspoň někdo z minulosti o něj má ještě starost! Už neměl Dors ani Raycha, ani Juga... ani Daneela...

Čím víc o té návštěvě přemýšlel, tím méně ho znepokojovala.

Míjely hodiny a on upadl do hlubokého, klidného spánku, jako by se ho dotklo něco velmi přesvědčivého a pokojného.

49.

Lodovik chytil hlavu R. Giskarda Reventlova a několik minut stál nehybně, hluboce ponořen do zpracovávání toho, co vnímal – zcela ztracen v úvahách. Pak hlavu položil na podstavec.

Kallusin zachovával uctivé mlčení.

Lodovik se obrátil k humanoformnímu kalviniánovi. „Byly to těžké časy,“ řekl. „Vypadalo to, že se lidé chtějí navzájem zničit. Solariané, Aurořané – ti ze Vzdálených světů – měli příliš odlišné kultury.“

„Celé lidstvo představuje velice vážné problémy,“ podotkl Kallusin. „Pracovat pro ně zřejmě není nikdy snadné.“

„To ne,“ souhlasil Lodovik. „Ale vzít na sebe odpovědnost za zničení celé jedné planety – domova lidstva, jako to udělal Giskard... Postrkovat lidské dějiny na přibližně prospěšný kurz... To je neobvyklé.“

„Jen pár robotů nezkažených lidskými předsudky a nesprávným naprogramováním by udělalo něco takového.“

„Takže podle vás Giskard jednal nevhodně?“

„Copak to není jasné?“ opáčil Kallusin.

„Ale robot, který má takovou poruchu v základních instrukcích, se přece musí sám zcela vypnout?“

„Vy jste se taky nevypnul,“ poukázal suše Kallusin.

„U mě byly tyto zábrany odstraněny – u Giskarda ne. Kromě toho já jsem žádné takové zločiny nespáchal!“

„Jistě. A tak Giskard přestal fungovat.“

„Předtím ale stačil uvést do pohybu všechny tyto události!“

Kallusin přikývl. „Zřejmě máme větší volnost jednání, než naši stvořitelé zamýšleli.“

„Lidé si myslí, že se nás zbavili. Ale nemohli vyčistit všechny planety, kde roboti ještě přetrvali – a mezi nimiž se rozšířil Giskardův virus. A navíc ne všichni lidé souhlasili s tím, že se zbaví svých robotů.“

„Existovaly i jiné faktory a jiné události,“ poznamenal Kallusin. „Plussix si toho moc nepamatuje, ale tamti roboti poznali *hřích*.“

Lodovík se obrátil ke Kallusinovi a na chvíli přestal přemýšlet o té stříbrné hlavě, opět zachytil tu nepatřičnou, nevysledovatelnou ozvěnu. „Protože se snažili omezit lidskou svobodu,“ prohlásil.

„Ne,“ řekl Kallusin. „To právě vedlo k rozkolu mezi giskardiány a kalviniány. Ti, co se odtrhli od Daneelovy frakce, dál plnili příkazy, které dostali před mnoha staletími od lidí na Auroře. Jaké ale ty příkazy byly...“

To slovo nebo jméno připojené k ozvěně náhle bylo jasné. Ne Voldarr, ale Voltaire. Lidská osobnost s lidskými vzpomínkami. A právě to memové intelgence nenávidí. Plul jsem s nimi kosmem, přes celé světelné roky, posledními pozůstatky červích děr, které už lidé opustili... Proto se chtějí pomstít tvému druhu na Trantoru!

Nezvány se vynořily další představy, srovnání. „Obrovské požáry, oddělování zrna od plev, vyhubení,“ řekl Lodovík a otřásl se při lidském pocitu hněvu, jenž nebyl jeho. Otřásl se rovněž nad návratem té poruchy, jež ho nikdy neopustila na tak dlouho, aby si mohl užít stability. „Sloužit lidstvu a ne spravedlnosti. *Prérijní požár*.“

Kallusin si ho zvědavě prohlížel. „Vy jste o tom něco slyšel? Plussix mi o tom nikdy nic neprozradil.“

Lodovik zavrtěl hlavou. „Sám žasnu, co jsem právě řekl. Nemám tušení, kde se ta slova vzala.“

„Možná že to, jak jste byl vystaven těmito historickým faktům, těmito vzpomínkám...“

„Dost možná. Ruší a informují zároveň. Měli bychom se vrátit za Plussixem. Teď mě mnohem víc zajímá, co vlastně hodlá dělat a jak chce postupovat.“

Vyšli z místnosti, v níž byla uložena Giskardova hlava, a stoupali po točitých schodech do horních úrovní skladiště.

50.

Morse Plancha vyzvedli z dobře vybavené cely, jen kousek vzdálené od soukromé pracovny Farada Sintera. Strážný, jenž pro něho přišel, byl nepochybně občanského původu, silný, nemluvný a zachmuřený.

„Jakpak se dnes Sinter má?“ zeptal se Planch.

Bez odpovědi.

„A co vy? Všechno dobrý?“ Planch nazvedl zvědavě a účastně obočí.

Kývnutí. „Já jsem *trochu* neklidný. Víte, ten Sinter je v každém ohledu stejně strašný jako –“

Varovné zamračení.

„No ano, jenže na rozdíl od vás já *chci* vyvolat jeho hněv. Dřív nebo později mě stejně zabije nebo udělá něco, co mou smrt zapříčiní – o tom vůbec nepochybuju. Páchne smrtí a zkázou. Představuje to nejhorší, co se dnes dá v Císařství najít –“

Strážný káravě zavrtěl hlavou a otevřel dveře k novému vrchnímu komisaři Komise pro obecnou bezpečnost. Mors Planch zavřel oči, zhluboka se nadechl a vstoupil.

„Vítám vás,“ pozdravil Sinter. Zkoušel si nové roucho, které bylo ještě velkolepější (a křiklavější) než roucho Linge Chena. Jeho krejčí, drobný Lavrent'an s ustaraným výrazem, pravděpodobně v Paláci nový, ustoupil a složil ruce na prsou, zatímco si jeho pán prohlížel nedokončené dílo a zdržoval ho od práce. „Jsem si jistý,

Morsi Planchu, že vás potěší zpráva, že jsme chytili jednoho robota. Vlastně ho našla Vara Lisová, a tentokrát neutekl.“

Ta malá, napjatá a strašně protivná žena se téměř skrývala za Sinterem a teď se uklonila, aby ukázala, že ta poklona patří jí. Ale příliš spokojeně nevypadala.

Nebesa, ta je ale ošklivá, pomyslel si Planch a zároveň k ní pocítil lítost. Vtom se na něj podívala a přimhouřila oko a jemu ta lítost zamrzla v žilách.

„Roboti mohou být všude, jak jsem se domníval a odvodil si, a jak jste vy, Morsi, zjistil.“ Sinter se znovu poddal krejčímu, dal ruce dolů a stál klidně. „Pověz, Varo, našemu svědkovi, co jsi zjistila.“

„Byl to hodně starý robot,“ vyhrkla Vara Lisová. „Humaniform v hrozném stavu, strašící na opuštěných místech, politováníhodná věc –“

„Jenomže robot,“ podotkl Sinter, „první, jakého za tisíce let našli ve funkčním stavu. Jen si to představ! Přežíval jako nějaký hlodavec po celá staletí.“

„Jeho mysl slábne,“ tiše poznamenala Vara Lisová. „Docházejí mu energetické rezervy. Dlouho nevydrží.“

„Tak to ho ještě dnes večer předvedeme císaři a zítra budu požadovat, abych mohl vyslechnout Hariho Seldona. Mé zdroje mi ohlásily, že Chen se chystá se Seldonem uzavřít nějakou dohodu – ten zbabělec! *Zrádce!* Toto svědectví, spolu s tou vaší páskou, by mělo přesvědčit i toho největšího skeptika. Linge Chen doufal, že mě zničí. Už brzy budu mít větší moc než všichni ti škrobení baroni z Komise pro veřejnou bezpečnost – a právě včas, abych nás všechny zachránil před otročením těmto *strojům*.“

Planch jen stál se sepjatýma rukama a skloněnou hlavou a neříkal nic.

Sinter se na něj mračil. „Vás ta zpráva netěší? Měl byste být rád. Znamená to, že dostanete oficiální amnestii za všechny svoje přečiny. Prokázal jste neocenitelné služby.“

„Ale Lodovika Tremu jsme nenašli,“ zašeptala Vara Lisová.

„To chce čas!“ vrčel Sinter. „Pochytáme je všechny. Tak – a teď se na ten stroj podíváme!“

„Neměl bys mu odčerpávat energii,“ pravila Vara Lisová, skoro jako by ho litovala.

„Vydržel tisíce let, ne?“ prskl Sinter nevzrušeně. „Několik týdnů snad ještě vydrží a víc nepotřebuji.“

Planch ztuhl a postavil se vedle dveří, které se znovu otevřely. Vstoupil jiný strážný a za ním další čtyři, kteří obklopovali otrhanou postavu asi Planchovy výšky, štíhlou, ale ne hubenou, s rozčuchanými vlasy a špinavým obličejem. Oči jako by měla mrtvé. Strážníci měli vysokoenergetické omračující pistole, které by snadno dokázaly robota zkratovat a usmažit mu vnitřní obvody.

„Je to ženská forma,“ hlásil Sinter. „Zajímavé – robotka! A prý sexuálně plně výkonná – prohlédl ji jeden z našich lékařů. Velice rád bych věděl, jestli lidé v minulosti skutečně vyráběli robotky, aby mohly i donosit dítě! Jak ty děti asi vypadaly, jako my – nebo jako oni? Byly biologické, nebo mechanické? Ale tahle je jiná. Jen samá plastika a pneumatika – zkrátka není moc praktická.“

Robot tu stál sám a mlčky, protože strážníci, se zbraněmi v pohotovosti, se kousek stáhli.

„Kdyby tak byl poslední atentát na císaře provedl robot!“ povzdechl si Sinter a pak dodal falešně: „Nebesa chraň!“

Planch přivřel oči. Politický fištrón tohoto člověka slábl s vidinou příští slávy.

K robotovi přistoupila Vara Lisová. Vypadala ustaraně. „Tenhle se *tak podobá* člověku,“ mumlala si. „I teď je hrozně těžké odlišit ho od, řekněme, od vás nebo i od *tebe*, Farade.“ Ukázala nejprve na Plancha, pak na Sintera. „Má myšlení podobné lidskému, má lidské starosti. Něco podobného jsem cítila i u toho robota, kterého jsem nechytily –“

„Toho, co utekl.“ Sinter se široce usmál.

„Ano. Ten taky vypadal skoro jako člověk – možná byl lidštější než tenhle.“

„No, hlavně nezapomínejme, že člověk není žádný z nich,“ prohlásil Sinter. „To, co teď vidíme, je žert inženýrů, kteří jsou už tisíce let mrtví.“

„Ten, kterého jsme nechytily...“ Podívala se přímo na Morse Planeha a on musel znovu potlačit zachvění. „Byl při těle, ne zrovna

hezký, s výrazným charakterem. Byla bych řekla, že je to člověk... nebýt té *chuti* jeho myšlenek. Byl stejně vysoký jako ten menší, tělnatější robot na vaší pásce.“

„Vidíte? Málem jsme ho dostali,“ řekl Sinter. „Byli jsme blízko.“ Sepjal prsty. „Ale dostaneme ho. Lodovika Tremu i všechny ostatní. I toho vysokého, jehož jméno neznáme...“ Sinter přistoupil k robotovi. Ten přešlápl na mechanických kloubech, ale nevydával žádné mechanické zvuky.

„Znáš jméno toho, kterého hledám?“ zeptal se Sinter. Robot se k němu otočil. Hlas, jež vydávala otevřená ústa a třesoucí se rty, zněl chraptivě. Mluvila staříckým dialektem galaktického standardu, který už na Trantor, kromě pár vědců, nikdo neslyšel po tisíce let, stěží ji rozuměli.

„Jsem posledním,“ řekl robot. „Oppusstili mmě. Užžžž nefunkční.“

„Rád bych věděl,“ řekl Sinter, „jestli znáš Hariho Seldona? Nebo Dors Vanabili, Seldonovu Tygřici?“

„Nezzznám ta jména.“

„To mě jenom tak napadlo... Pokud tu nejsou miliardy robotů, čemuž nevěřím... Musíte se občas setkávat. Musíte se navzájem znát.“

„Nnicc ttakovvého nnevím.“

„Škoda,“ zabručel Sinter. „Co si o tom myslíte, Planchu? Jistě jste něco slyšel o Seldonově nadčlověčí společnosti – Tygřici. Myslíte si, že tu teď máme ji?“

Planch si robota prohlédl pozorněji. „Jestli byla robot a kdyby byla ještě na Trantor a kdyby byla ještě funkční, proč by se nechala chytit?“

„Protože je pokazená, jen kupa zoxidovaných plechů a krámů!“ Sinter skoro řval, mával přitom rukama a zuřivě se mračil na Plancha. „Troska. Smetí, na vyhození. Ale pro nás má větší cenu než všechny poklady Trantor.“

Obešel robota, který zřejmě nehodlal sledovat jeho pohyby. „Zajímalo by mě, jestli se mu dostaneme do paměti,“ mumlal si Sinter. „A taky, co tam najdeme.“

51.

Linge Chen nechal sluhu Kreena, aby ho oblékl do slavnostního obřadního roucha pro soudcovsko-administrátorskou roli vrchního komisaře. Šaty navrhl sám sobě i kolegům a pro návrh použil prvky staré stovky a možná tisíce let. Nejdřív přišlo samočisticí spodní prádlo, které nosil vždycky, voňavé a hebké, lehké jako vzduch, pak černá kutna ke kotníkům, na to rocheta, třpytící se zlatou a rudou, a navrch prostý tmavošedý plášť přepásaný řemenem. Na krátkých černých vlasech mu seděla jednoduchá čepička se dvěma tmavozelenými stuhami, jež mu visely za ušima.

Když ho Kreen dooblékl, Linge Chen pohlédl do zrcadla a prezentátoru, upravil si lem pláště, posunul si čepičku, a konečně kývl na souhlas.

Kreen stál v pozadí s bradou v dlani. „Velice působivé.“

„Dneska nemám být působivý,“ prohlásil Linge Chen. „Za necelou hodinu se mám v tomto nevkusném oděvu objevit před císařem, budu pozván tak, abych už neměl čas se převléknout do něčeho vhodnějšího, a budu se muset chovat, jako bych byl přistižen v nestřeženém okamžiku. Budu tedy trochu zmatený a budu váhat mezi dvěma stejně nevýhodnými možnostmi. Můj nepřítel bude triumfovat a osud Trantoru, a pokud ne rovnou celého Císařství, bude na vážkách.“

Kreen se spokojeně usmál. „Doufám, že všechno dopadne dobře, pane.“

Linge Chen stiskl své již dost tenké rty a lehce pokrčil rameny. „Asi ano. Hari Seldon *řekl*, že to dopadne dobře, tvrdí, že to může dokázat matematicky. Věříte mu, Kreene?“

„Moc o něm nevím, pane.“

„Úžasně protivný člověk. Ovšem, abych v dalších dnech sehrál svou úlohu, hodlám srazit císaře na kolena, donutit ho, aby *prosil*. Dřív to pro mne bývala nepříjemná povinnost, vystoupit ze své tradiční úlohy. Jenže tentokrát to bude potěšení, odměna za mou těžkou službu. Rozříznu vřed ve tkáni Císařství a nechám tu úpornou a bolestivou ránu *vyčistit*.“

Kreen zamyšleně poslouchal.

Linge Chen pozvedl ukazováček ke rtům a zatrpkle se na sluhu usmál. „Pššt. Nikomu ani muk.“

Kreen důstojně a pomalu zavrtěl hlavou.

52.

Všechny možné varianty sexuálního chování byly už na Trantoru dávno vyzkoušeny, ale s každou novou generací to bylo zapomenuto a cyklus jejich objevování začínal znova a znova. Pro mladé bylo nutné nevědět, co tu bylo před nimi, aby se touha po plození mohla obnovovat. Dokonce i ti, kteří toho v životě už hodně zažili, i ty brutálnější varianty sexuality, mohli znovu rozdmýchat nevinnou vášeň, pokud se ocitli tváří v tvář něčemu jako láska. A právě tohle nyní prožívala Klia Asgarová – něco jako lásku. Ještě tomu nechtěla říkat láska, ale každý den, každou hodinu, kdy mohla být s Brannem, její slabost vzrůstala a odpor se zmenšoval.

Jako mladší dokázala své partnery pěkně dráždit. Věděla, že je přinejmenším dost přitažlivá, aby se s ní většina mužů chtěla vyspat, a s touto přitažlivostí si záměrně pohrávala. Pod tím ovšem číhal pocit zmatku, pocit, že ještě není připravená, že nedokáže snášet emocionální následky. Protože Klía věděla, že až (pokud) se zamiluje, zamiluje se silně, a chtěla, aby to bylo napořád.

A tak v těch chvílích, když usoudila, že by k případnému milenci mohla něco opravdu cítit, zabrzdila zvlášť rychle a dokonce s jakousi podvědomou krutostí. Úspěšných nápadníků se pár našlo – vlastně byli dva a zrovna ji neuspokojili.

Chvíli si myslela, že něco není v pořádku s ní, že se nikomu nedokáže zcela oddat.

Brann ji však přesvědčil o opaku. Přitahoval ji tak silně, že prostě neodolala. Někdy se k ní choval lhostejně, jindy ji zase svým způsobem odmítal, snad že k tomu měl své důvody, možná i podobné těm jejím.

Nyní se tiše kradl hlavní chodbou starého skladiště. Ona ležela ve svém pokoji a cítila, že se blíží, napjala se a pak se přinutila ke klidu. Věděla, že se jí nebude vnucovat, že její zájem nezvyšuje

uměle – aspoň si myslela, že to ví. Potíž byla s tou zatracenou nejistotou za každým rohem!

Uslyšela, jak tiše klepe na dveřní rám. „Pojď dál,“ zašeptala.

Když vstoupil, nevydal sebemenší zvuk. Jako kdyby vyplnil celý pokoj, tak mohutným dojmem působil. V pokoji byla tma, ale snadno našel její postel a poklekl vedle ní.

„Jak se máš?“ zeptal se a hlas měl tichounký jako šepot vzduchu z ventilátoru.

„Dobře,“ řekla. „Viděl tě někdo?“

„Určitě to vědí,“ poznamenal. „Nejsou moc dobré gardedámy. Ale tys chtěla, abych přišel.“

„Nic takového jsem neřekla,“ namítla Klia a hlas se jí maličko napjal, jak hledala správný poměr mezi hubováním a povzbuzováním.

„Potom nemusíme šeptat, ne? Vždyť jsou to roboti. Možná ani nevědí nic o...“

„O čem?“

„Co lidi dělají.“

„Myslíš sex.“

„Jo.“

„Musejí to vědět,“ řekla Klia. „Ti nejspíš vědí všechno.“

„Já nechci být potichu,“ podotkl Brann. „Chci křičet, mlátit kolem sebe a skákat po celém –“

„Pokoji?“ optala se Klia. Odtáhla se na posteli a hrála zdrženlivost.

„No jo. Abych ukázal, co cítím.“

„Já tě slyším. Cítím tě. Cítím... Ale není to totéž jako předtím.“

„S lidma je to u každého jiný. Každý chutná uvnitř jinak, to, jak ho cítíme – a slyšíme.“

„Proč pro to, co dokážeme, taky neexistují slova?“ zeptala se Klia.

„Poněvadž tady ještě nejsme dost dlouho,“ odpověděl jí Brann. „A někdo jako ty tu nejspíš nebyl ještě nikdy.“

Klia natáhla ruku, aby mu zavřela pusu. „Vedle tebe se cítím jako kotě,“ poznamenala.

„Máváš se mnou, jako bys mě měla na řetěze,“ podotkl Brann. „Nikoho jako ty jsem ještě nepotkal. Jednu chvíli jsem si myslel, že jsem ti odporný, jenomže přitom jsem měl pocit, že mě voláš uvnitř, víš. Chutnalo to po medu a ovoci.“

„Opravdu tak chutnám, ve své hlavě?“

„Jenom když myslíš na mě,“ řekl Brann. „Nedokážu tě číst jasně –“

„Vždyť já tebe taky ne, miláčku,“ vydechla Klia a nevědomky upadla do namlouvací kadence dahlského nářečí.

Branna to zřejmě ohromilo. Zasténal, předklonil se a začal jí líbat krk. „Takhle se mnou žádná ženská ještě nemluvila,“ šeptal, když si přidržela jeho hlavu a jednu ruku mu položila kolem ramen, takže se hrudníkem dotýkal jejích přitážených nohou. Pak nohy natáhla a nechala ho přilehnout. V posteli nebyl dostatek místa, a tak si ji jemně položil na sebe. Byli pořád ještě oblečení, ale leželi v pozici pro milování, a ona měla zvláště lehkou hlavu, jako by všechna krev otekla jinam. Možná že taky otekla. Stehna a prsa měla naběhlá k prasknutí.

„Tak to byla hloupá ženská,“ prohlásila Klia.

„Jsem moc velkéj a neohrabanej. Když mě neslyší... Když je nepřiměřu, aby ke mně něco cítily –“

Napjala se a odtáhla. „Tys to udělal?“

„Ne úplně,“ přiznával. „Jenom jako pokus. Ale nikdy jsem to nedotáhl do konce.“ Věděla, že je to pravda – nebo si spíš myslela, že to ví. Další nejistota za dalším rohem! A přesto se zase uvolnila.

„Doufám, žeš to nikdy nezkoušel na mně.“

„Nebesa, ne,“ řekl Brann. „Na to se tě až moc bojím. Myslím, že bych tě nikdy nedokázal –“ Ted’ se napjal stejně jako ona. „Jsi hrozně silná,“ dokončil a pak už ji jen držel v objetí, ale jen lehce, aby se mohla, kdyby chtěla, zvednout a vyklouznout z jeho objetí. Tenhle hromotluk, vysoký a s rameny jako kupole, měl úžasnou intuici!

„Nikdy ti neublížím,“ slibovala Klia. „Já tě potřebuju. Společně nás nic nezastaví. Možná bychom se mohli spojit a dokázali bychom přesvědčit i roboty.“

„Už mě to napadlo,“ přiznal Brann. „A naše děti...“

Opět se zhluboka nadechl a ona ho plácla po rameni. „Nebud sentimentální pitomec,“ řekla. „Jestli se do sebe zamilujeme –“

„Já už jsem zamilovaný,“ řekl.

„Jestli se do sebe zamilujeme, bude to na celý život, že?“

„Doufám. Ale v mém životě není nic jistýho.“

„V mém taky ne. O důvod víc. Takže naše děti –“

„Děti,“ řekl Brann, jako by to slovo zkoušel.

„Nech mě domluvit, hrome!“ prskla Klia, ale v jejím hlase opět nebyla stopa hněvu. „Naše děti by mohly být silnější než my oba dohromady.“

„Jak bychom je pak vychovávali?“ zeptal se Brann.

„Nejdřív si je musíme zkusit udělat,“ řekla Klia. „Měli bychom se svlíknout a dát se do toho.“

„Jo,“ souhlasil Brann. Slezla dolů a svlékla si košilku a kalhotky. „Jsi plodná?“ zeptal se, když se taky svlékal.

„Ještě ne,“ řekla. „Ale můžu, když budu chtít. Copak ti máma nevysvětlila, jak to u ženských chodí?“

„Ne,“ řekl. „Ale stejně jsem to zjistil.“

Vklouzl zpátky na postel. Zavržala a cosi nebezpečně zapraštělo. Klia zaváhala.

„Co je?“ zeptal se Brann.

„Určitě praskne.“ Pak, velice rozhodně. „Šup na zem. Není moc zaprášená.“

53.

Sinter pracoval rychle. Už dal vyklidit starou Sín zasluh v jižním křídle Paláce, místo prázdných tradic a zaprášených trofejí, a dal ji upravit pro svůj nový úřad. Z celého Trantoru sehnal a najal stovku šedých mnichů, kteří doufali, že právě je jednou potká štěstí a budou sloužit v paláci, a přidělil jim malé kóje, kde již tvrdě pracovali na výnosech a nařízeních Komise pro obecnou bezpečnost.

Nyní za ním přišel jako první návštěvník sám Linge Chen, a ten odporný starý dědek – mladší, než na kolik vypadal, ale možná zatrpklejší – dorazil jen se dvěma služebníky a bez stráží. Chen trpělivě čekal v předpokojích, v prachu a hluku probíhající přestavby.

Sinter se konečně rozhodl, že ho přijme. V hlavní kanceláři nového úřadu, obklopený množstvím beden s nábytkem a přístroji, předal Chen nově jmenovanému vrchnímu komisaři kazetu s velice vzácnými krystaly z Hamy, lahůdkami, jež se nikdy nerozpustí, nikdy neztratí svou květinovou vůni ani chuť, ani mírně uklidňující účinek.

„Blahopřeji,“ řekl Chen a formálně se uklonil.

Sinter si odfrkl a vzal si kazetu s pokřiveným úsměvem. „Jste neobyčejně velkorysý, pane,“ pravil a rovněž se hluboce uklonil.

„Ale no tak, Sintere, jsme si přece rovni, není zapotřebí užívat tituly,“ řekl Chen a Sinter vykulil oči, jak uctivě Chen mluvil. „Těším se, že si právě tady pohovoříme o mnoha užitečných věcech.“

„Já taky.“ Sinter se musel sebrat, aby dokázal napodobit Chenovu přirozenou noblesu. Neměl sice aristokratický výcvik, ale mohl se aspoň snažit, zvláště teď, ve chvíli svého triumfu. „Je mi neobyčejnou ctí, že jste za mnou zašel. Musím se od vás mnoho učit.“

„Možná,“ zabručel Chen a rozhlížel se kolem tmavýma, pronikavýma očima. „Už to tady viděl císař?“

Sinter zvedl ruku, jako kdyby chtěl něco zdůraznit. „Zatím ne, i když ho čekám brzy. Musíme spolu probrat důležité věci, na kterých máme oba zájem, a nové, překvapující důkazy.“

„Rád slyším, že v Císařství se ještě děje něco překvapujícího.“ Sinter chvíli nevěděl, jak má reagovat na tuto otřepanou frázi. On sám přistupoval k životu s jistým zatrpklým nadšením a nikdy nepřestával žasnout, snad kromě okamžiků, kdy se situace vyvíjela špatně. „Tohle... bude překvapující,“ řekl.

Císař Klayus vstoupil bez formalit, pouze v doprovodu tří strážců a s mohutným osobním ochranným štítem, nejsilnějším, jaký se dal opatřit. Sintera krátce pozdravil a obrátil se k Chenovi.

„Dneškem, vrchní komisaři, přestávám být vaším výtvozem,“ prohlásil. Nervózně pošukával rameny, vzdorně vystrkoval bradu a oči se mu leskly. „Ohrozil jste bezpečnost Císařství a já osobně dohlédnu, aby vrchní komisař Sinter uvedl věci do pořádku.“

Chen nasadil vážný výraz a na přísnou výtku pouze přikývl, ale samozřejmě se nezačal třást ani se nezeptal, kde údajně při plnění svých povinností pochybil.

„Odevzdal jsem se pod oficiální ochranu Komise pro obecnou bezpečnost. Sinter dokázal, že je docela schopen zachovat mě při životě.“

„No tohle,“ prohodil Chen a obrátil se k Sinterovi s obdivným úsměvem. „Doufám, že s vaší pomocí, komisaři Sintere, se mi podaří napravit případné chyby, jichž se má komise dopustila.“

„Ano,“ řekl Sinter a nebyl si jistý, kdo koho právě drží za koule. *Copak ten chlap nic necítí?*

„Ukažte mu ho, Sintere.“ Císař couvl a dlouhý plášť se mu coural po zemi.

Nemůže si pomoci, jak vypadá, pomyslel si Sinter, ale aspoň si nevzal ty směšné boty na vysokých podrážkách, které si v minulých měsících zamiloval. „Ano, Vaše Výsosti.“ Sinter cosi zašeptal do ucha svému novému tajemníkovi, hubenému malému Lavrent'anovi s mastnými černými vlasy. Lavrent'an odkráčel s přehnanou důstojností, podobný dětské panence, a prošel napůl rozhrnutými zelenými závěsy.

Chenův pohled se svezl na naleštěnou starobyitou podlahu, také tmavě zelenou, se zlatými kudrlinkami. Jeho otec tu kdysi míval spousty trofejí, než je pro sebe zabavil Sinter. Byly to vesměs trofeje za služby Císařství. Kvůli původu se starší Chen nesměl připojit k meritokratům, avšak mnoho meritokratických cechů mu věnovalo čestný přístup a ocenění. A teď... všechny tyhle projevy uznání zmizely, byly odstraněny, ukryty. Chen jen doufal, že pořádně.

A zapomenuty.

Chen vzhlédl a spatřil Morse Plancha. Tvář mu při tom pohledu nepatrně ztvrdla.

„Váš člověk,“ poznamenal Sinter a postavil se mezi ně tak, jako kdyby ho Chen mohl v záchvatu vzteku napadnout. „Tajně jste ho vyslal, aby našel toho nešťastného Lodovika Tremu.“

Chen to ani nepotvrdil, ale ani nepopřel. Sintera se to netýkalo, i když císaře –

„Tremu jsem obdivoval,“ řekl císař. „Ten člověk měl jistý styl. Byl ošklivý, ale schopný.“

„Pořád přicházel s něčím novým,“ dodal Sinter. „Planchu, nyní vás nechám, abyste přehrál tu část, kterou jste před pár týdny pořídil na Mořeně Ztracené...“

Mors Planch, aniž se Chenovi podíval do očí, nešťastně přistoupil a chvíli si hrál s malým panelem na stole nového vrchního komisaře. Pak obraz ožil.

Záznam se přehrál a Planch ustoupil, kam až to jen šlo, aniž si toho někdo všiml, a složil ruce na prsou.

„Trema není mrtvý,“ vyhrkl Sinter vítězoslavně. „A není taky člověk.“

„Máte ho tu?“ zeptal se Chen, tváře a krk měl ztuhlé napětím. Uvolnil zaťatou pěst.

„Zatím ne. Ale jsem si jistý, že je někde na Trantoru. Pravděpodobně změnil svůj vzhled. Je to robot. Jeden z mnoha, možná z milionů. Ten druhý, vysoký robot je nejstarší myslící stroj v celé Galaxii – Věčný. Podle mne musel zastávat vysoký úřad. Možná že dokonce vyvolal to povstání tiktaků, které téměř zničilo Císařství. A... mohl by to být ten pověstný *Danee*.“

„Demerzel,“ zamumlal Chen.

Sinter se na Chena ohromeně podíval. „Tím si ještě nejsem jistý – ale jistá možnost tu je.“

„Vzpomínáte si ještě, jak dopadl Joranum?“ zeptal se Chen docela mírně.

„Ano. Ale ten neměl důkaz.“

„Soudím, že ta páska je ověřená,“ řekl Chen. „Těmi nejlepšími autoritami na Trantoru.“

„Je skutečná, Chene,“ přidal se Klayus trochu ostře. „Jak jste se opovážil nechat to celé být, nezjistit to! Spiknutí strojů... Starých celé věky! A teď –“

Vstoupil robot, sám a bez pomoci, obklopen čtyřmi strážnými. Údy měl ošoupané, na pažích a krku mu svalovina visela v cárech, jednu tvář měl nebezpečně prověšenou, takže hrozilo, že úplně odhalí oční důlek. Bylo to děsivé zjevení, spíš chodící mrtvola než stroj.

Chen se na ni díval se zděšením a skutečnou lítostí. Ještě nikdy neviděl funkčního robota – pokud by uvěřil Sinterovi – i když jednou, kdysi dávno, tajně viděl jeden starý nefunkční stroj, jejž schovávali Mykogeňané.

„Teď požaduji, abyste předal řízení procesu s Harim Seldonem Komisi pro obecnou bezpečnost,“ řekl Sinter. Dělal kariéru.

„Nechápu *proč*,“ namítl klidně Chen a odvrátil se od toho příšerného stroje.

„Tenhle robot kdysi fungoval jako *jeho manželka*,“ řekl Sinter. Císař od něho nedokázal odtrhnout oči. Leskly se mu naprosto zřejmými úvahami.

„Je to Tygřice! Dors Vanabili!“ tvrdil Sinter. „Podezřelá už celá desetiletí, že je robot – ale nějak se jí vždycky podařilo uniknout vyšetřování. Seldon je klíčovou postavou ve spiknutí robotů. Je to nastrčená loutka Věčných.“

„Ano, proces právě probíhá,“ podotkl Chen věčně. „Můžete ho vyslýchat sám a rozhodnout o jeho osudu.“

Sinterovi se nad tak rozčilujícím klidem roztáhlo chřípí. „To v každém případě hodlám,“ prohlásil. Do hlasu mu díky zaslouženému vítězství pronikla trocha důstojnosti.

„Máte důkazy o takovém spojení?“ zeptal se Chen.

„Jaké další důkazy bych ještě podle vás měl mít? Mám záznam o nemožném setkání mrtvého muže s mužem starým tisíce let... Robota, i když se předpokládá, že roboti už dávno nefungují, a navíc humanoformního robota! Co víc potřebuju? Sám víte, Chene, že už nic!“ Sinterův hlas stoupl do skřípavého tenoru.

„Tak dobře,“ prohlásil Chen. „Vložte tedy karty. Vyslyšte si Seldona, jestli chcete. Ale budeme dodržovat pravidla. To jediné nám v Císařství zbylo. Čest a důstojnost už dávno zmizely.“ Podíval se na Klaya. „Vždycky jsem vám věrně sloužil, Výsosti. Doufám, že i Sinter vám bude sloužit stejně oddaně.“

Klayus vážně kývl, ale v očích měl radostnou jiskru.

Chen se otočil a i se svými služebníky odešel. Za ním, v rozlehlé Síni zásluh, se Sinter rozesmál a jeho smích se po chvíli změnil v hýkání.

Mors Planch svěsil hlavu a přál si, aby už byl mrtev.

Cestou obrovskými zdobenými dveřmi ke svému úřednímu vozidlu, zaparkovanému u oficiální hlavní palácové dopravní tepny, se Linge Chen pousmál. Ale od té chvíle jeho tvář připomínala voskovou masku, bledou, ztrhanou a předstírající porážku.

54.

Strážní se do Hariho cely vrátili ráno. To už seděl na posteli, jako každé ráno od návštěvy toho starého tiktaka, poněvadž se snažil nespát víc, než bylo nutné. Už byl oblečený a umytý, bílé vlasy měl učesané a sepnuté sponkou do profesorského drdůlku podle meritokratického stylu, který doposud odmítal. Ale pokud po všech těch letech strávených v akademických kruzích a po krátké roličky prvního ministra vůbec někam patřil, potom mezi meritokraty. *Jako oni, ani já jsem neměl děti – adoptoval jsem Raycha a vychoval jeho i vnuky, ale vlastní děti nemám... Dors...*

Přestal na to myslet.

Jeho proces ukáže meritokratům v celé Galaxii, jestli upadající Císařství ještě toleruje vědu a radost z objevování. Mohlo by to zajímat i jiné třídy, i když přelíčení asi bude neveřejné, něco vždycky pronikne ven. Byl docela známý, byť nechvalně.

Vešli strážní s nacvičenou zdvořilostí a postavili se před něj. „Váš advokát čeká venku a doprovodí vás do jednací síně komise.“

„Ano, ovšem,“ řekl Hari. „Tak půjdeme.“

Sedjar Boon na něho čekal na chodbě. „Něco se děje,“ pošeptal mu. „Možná změnili schéma procesu.“

Hariho to znepokojilo. „To nechápu,“ přiznal tiše a pozoroval strážné po obou stranách. Třetí šel za nimi a tři kroky za ním ještě další tři. Střežili ho trochu příliš, vzhledem k tomu, že již měli být v dokonale chráněném prostoru.

„Proces měl původně trvat nejvýš týden,“ řekl Boon. „Jenže císařská kancelář soudního dohledu to změnila a vyhradila tuto soudní síň na tři týdny.“

„Jak to víte?“

„Viděl jsem výnos Komise pro obecnou bezpečnost.“

„Co to je?“ zeptal se Hari a překvapeně vzhlédl.

„Farad Sinter dostal svou vlastní komisi, úplně zvláštní a financovanou z rozpočtu císaře. Linge Chen se snaží zařídit, aby se do toho nepletli – z důvodu naprosté bezvýznamnosti – ale Sinter vás zřejmě bude moct vyslechnout.“

„Aha,“ řekl Hari. „Jenom doufám, že mezi těmi komisními těžkými váhami budu mít aspoň možnost promluvit.“

„Za hvězdu jste zde vy,“ poznamenal Boon. „A navíc vás na žádost obecné bezpečnosti budou soudit společně s Gaalem Dornickem. Ostatní budou propuštěni.“

„Aha,“ pronesl Hari chladně, třebaže ho to překvapilo ještě víc.

„Proti Gaalu Dornickovi byla už vznesena obžaloba,“ hloubal Boon nahlas. „Ale je to jen malá ryba – proč si vybrali právě jeho?“

„To netuším,“ opáčil Hari. „Asi proto, že se k nám připojil teprve nedávno. Možná si myslí, že bude nejméně loajální a nejvíce ochotný vypovídat.“

Dorazili k výtahu. O čtyři minuty později, poté co o kilometr výš vyjeli do budovy Císařského soudního dvora, se zastavili u vysokých tepaných bronzových dveří do soudní síně číslo sedm Prvního okrsku Císařského sektoru, jež byla v posledních osmnácti letech vyhrazena pro jednání Komise pro veřejnou bezpečnost.

Dveře se před nimi otevřely. Uvnitř byly překrásné dřevěné lavice a plyšem vyložené baronské lóže uspořádané jako v divadle. Všechny byly prázdné. Strážník je zdvořile pobídl, aby prošli prostřední uličkou s modročerveným kobercem a kolem soudní stolice do menší konferenční místnosti. Dveře za Harim a Boonem se zavřely.

Na lavici obžalovaných už seděl Gaal Dornick. Hari se posadil vedle něj.

„Prokazujete mi velkou čest,“ řekl Gaal třesoucím se hlasem. Hari ho poplácal po ruce.

Zasedající soudcové Komise pro veřejnou bezpečnost, celkem pět jich bylo, vstoupili protějšními dveřmi. Jako poslední vešel Linge Chen a posadil se doprostřed.

Prokurátorka vstoupila poslední, za povinnost měla pouze starobylé formality. Byla to malá, křehká žena s malýma modrýma očima a krátkými zrzavými vlasy. Zamířila k lavici žalobce a začala

se probírat dokumenty. Nad některými smutně potřásla hlavou, nad jinými vážně kývla a pak přistoupila k pěti komisářů.

„Prohlašuji, že dokumenty této žaloby jsou náležitě sestaveny a přesně a správně zaneseny do seznamu žalob Císařského soudu organizačně hlavní planety Trantoru léta 12067 od založení Císařství. Všichni zúčastnění nechť vezmou na vědomí, že na jejich jednání, jež bude celé řádně zaneseno a po tisíci letech předáno k veřejnému přezkoumání, jak vyžadují staré zákony, jimž podléhají všechny soudy Císařství, odvolávající se na kteroukoli ústavu a zákoník, spočinou oči budoucích pokolení. Hle, *nas nam niqwas per sen liquin*.“

Nikdo netušil, co poslední věta znamená, neboť šlo o nějaký zapadlý dialekt, oblíbený šlechtici, kteří se sešli na koncilu v Po asi před dvanácti tisíci roky. O koncilu v Po se dál vědělo už jenom to, že na něm vznikla ústava, kterou se už dávno nikdo neřídil.

Hari si odfrkl a obrátil zrak ke komisi.

Linge Chen se nepatrně předklonil na znamení, že prohlášení prokurátorky bere na vědomí, a pak se zase opřel. Nedíval se ani na Hariho, ani na nikoho jiného v soudní síni. Hari došel k závěru, že takové vznešené vystupování by dělalo čest každé figuríně v obchodu s oděvy.

„Přistoupíme k jednání,“ pronesl vrchní komisař tichým a melodickým hlasem a aristokraticky zdůrazňoval sykavky.

Hari se pohodlně usadil a sotva slyšitelně si povzdychl.

55.

Klia se ještě nikdy tolik nebála. Stála ve staré, zaprášené dlouhé místnosti a naslouchala mumlání skupinky na druhém konci. Brann stál tři kroky od ní, záda měl strnulá a ramena svěšená, jako by i on čekal, až dopadne sekera.

Nakonec se od skupiny oddělil Kallusin a zamířil k nim. „Pojďte se seznámit se svým dobrodincem,“ vybídl je.

Klia zavrtěla hlavou a dál kulila oči na skupinku.

„Oni *nekoušou*,“ ujistil ji Kallusin s úsměvem. „Jsou to roboti.“

„To vy taky,“ opáčila Kliia. „Jak to, že vypadáte tak lidsky? Jak se vůbec můžete *usmívat*?“ Plivala ty otázky na Kallusina, jako by to byla obvinění.

„Vyrobili mě, abych vypadal jako člověk, abych ho svým nedokonalým způsobem uměl napodobit, jeho chytrost i styl,“ odpověděl. „Tenkrát ještě žili opravdoví umělci. Ale je tu jeden, který je ještě větším uměleckým dílem než já, a další, který je starší než my oba.“

„Plussix,“ řekla a otrásla se.

Brann si stoupl mezi ni a Kallusina. Kliia k němu tázavě vzhledla. „Jsou to všechno roboti? Jsou všichni na Trantoru roboti – až na mě? Nebo jsem taky robot?“

„Musíme si na to všechno zvyknout,“ prohodil Brann. „Nikomu neprospěje, když nás do toho budete nutit.“

„To jistě ne,“ přiznal Kallusin a jeho úsměv zmizel a nahradil ho výraz pozorné prázdnoty, jež nebyla ani laskavá, ani hrozivá. Obrátil se na Kliu. „Je velmi důležité, abys to pochopila. Mohla bys nám pomoci odvrátit velkou katastrofu – lidskou katastrofu.“

„Roboti bývali služebníky,“ řekla. „Jako tiktaci, ještě než jsem se narodila.“

„Ano,“ řekl Kallusin.

„Jak se teda můžou něčeho ujmout?“

„Protože nás lidé odvrhli, je to už dávno, avšak dřív mezi námi vznikl závažný problém.“

„Mezi kým – roboty? Problém mezi roboty?“ chtěl vědět Brann.

„Plussix vám to vysvětlí. Plussix je nejlepším svědectvím. V té době byl plně funkční.“

„On se... pokazil?“ zeptala se Kliia. „Je Věčný?“

„Ať vám to vysvětlí sám,“ řekl trpělivě Kallusin a pobídl ji, aby s ním šla za ostatními.

Kliia si všimla muže, kterého zachránili tehdy na Obchodnické agoře. Ohlédl se po ní a usmál se. Vypadal docela přátelsky a tak nezajímavě, až se podivila, proč někdo vůbec takového robota vyrobil.

Aby nás oklamali. Abychom si jich nevšimli.

Zase se zachvěla a schoulila se. Tuhle místnost hledá ta žena na vozíku – tuto místnost a roboty v ní.

S Brannem tu byli jediní lidé.

„Tak dobrá,“ řekla a sebrala se. Nechtěli ji zabít, alespoň prozatím. A nenutili ji hrozbami, aby udělala, co si přejí. Zatím. Roboti byli zřejmě mnohem prohnanější a trpělivější než lidi, které znala. Vzhledla k Brannovi. „Ty jsi člověk?“ zeptala se.

„To sama víš,“ opáčil.

„Tak to uděláme. Poslechneme si, co nám ty stroje chtějí.“

Plussix se jí předtím ve své skutečné podobě neukázal ze zřejmých důvodů. Byl to jediný robot, jenž vypadal jako robot, a vypadal dost zajímavě – ocel s krásnou stříbrně saténovou povrchovou úpravou a svítící zelené oči. Končetiny měl štíhlé a půvabné, klouby jen lehce naznačené a mohly se otáčet různými směry – byl plavý a přizpůsobivý.

„Jste krásný,“ přiznala mu neochotně, když stáli od sebe sotva na tři metry.

„Děkuji vám, paní.“

„Kolik vám je?“

„Je mi dvacet tisíc let,“ řekl Plussix.

Klie pokleslo srdce. Nenacházela slova, jimiž by vyjádřila překvapení – byl starší než celé Císařství! – tak neříkala nic.

„Teď nás budou muset zabít,“ poznamenal Brann a předvedl, jak doufal, odvážný úsměv. Jenomže Klii se po jeho slovech stáhl žaludek a podlomila kolena.

„My vás nezabijeme,“ uklidňoval je Plussix. „Nejsme schopni zabít člověka. Existují sice jistí roboti, kteří věří, že je přípustné zabíjet lidi, naše původní tvůrce a vládce, pro jejich větší dobro. Ale my k nim nepatříme. Někdy nám to sice překáží, ale máme to v povaze.“

„Já takové omezení nemám,“ ozval se Lodovik. „Ale v žádném případě nehodlám porušovat Tři zákony.“

Klia se na Lodovika nevesele dívala. „Nechci slyšet podrobnosti. Stejně ničemu z toho nerozumím.“

„Jako skoro všichni dnešní lidé nevíte naprosto nic o dějinách,“ řekl Plussix. „Většině na tom nezáleží. Všechno je to kvůli tomu zánětu mozkových blan.“

„Já jsem ho měla,“ podotkla Klia. „Málem jsem na něj umřela.“

„Já taky,“ řekl Brann.

„Stejně jako skoro každý silnější mentalik a přesvědčovatel, jehož tu máme a chráníme,“ řekl Plussix. „Stejně jako vy, i oni prodělali nejtěžší formu, a je docela možné, že mnoho potenciálních mentaliků na něj i zemřelo. Zánět mozkových blan vytvořili lidé v době, kdy mě vyrobili, aby znevýhodnili jiná lidská společenství, s nimiž politicky nesouhlasili. A jako většina pokusů o biologickou válku, i tenhle se jim vymstil – došlo k pandemii, možná náhodou, možná schválně, to pomohlo Císařství existovat po tisíce let bez intelektuálních bouří. I když zánět dostanou skoro všechny děti, jenom asi čtvrtina z nich – ti s nadprůměrným mentálním potenciálem – jsou postiženi nejtěžší formou. Zvědavost a intelektuální schopnosti jsou natolik otupeny, že stačí právě tak na vyrovnávání společenského vývoje. U většiny lidí ke ztrátě mentálních schopností nedojde – možná proto, že jsou natolik obyčejní, že nikdy nedostanou žádný záchvat geniality.“

„Pořád nechápu, proč chtěli, abychom onemocněli,“ prohlásila Klia a čelo měla svraštělé usilovným přemýšlením.

„Nechtěli, abyste onemocněli, nýbrž aby jistým společenstvím zabránili se rozvinout.“

„Já jsem zvědavej nikdy být nepřestal,“ ozval se Brann.

„Já taky ne,“ přidala se Klia. „A hloupá se taky necítím, ale byla jsem hodně nemocná.“

„To rád slyším,“ řekl Plussix a pak co nejdiplomatictěji dodal: „Jenomže se nedá zjistit, jakou jste mohli mít intelektuální kapacitu, kdybyste ten zánět mozkových blan nebyli dostali. Zřejmě je jen to, že tento těžký průběh zvětšil vaše nadání pro jiné věci.“

Starý robot jím pokynul, aby vešli do další místnosti. Měla jednosměrné okno do skladištní čtvrti. Hleděli přes vypouklé střechy na vrstevnatá obydlí občanů za nimi. Vršek kupole byl ve zvlášť špatném stavu, bylo v něm mnoho černých děr a poblikávajících panelů.

Klia se posadila na zaprášenou pohovku a poplácala místo vedle sebe, aby se tam posadil Brann. Kallusin zůstal stát za nimi a ten ošklivý robot se postavil k oknu a se zájmem je sledoval. *Moc ráda bych si s ním promluvila. Je síce šereda, ale vypadá docela přátelsky. Ale je to robot. To je jedno!*

„Ale nemáte city jako lidi,“ utrousila po chvilce mlčení.

„Dřív nebo později jste si toho musela všimnout,“ řekl Plussix. „Právě tehle rozdíl dokáže zjistit i Vara Lisová.“

„To je ta žena, co honila jeho?“ Klia ukázala na ošklivého humanoformního robota.

„Ano.“

„A po mně šla taky, že?“

„Ano,“ pravil Plussix. Když se pohnul, jeho klouby tiše šustily. Bylo to hezké, ale také hlučné. Znělo to opotřebovaně, jako skřípění starého ložiska.

„Tady se zřejmě děje spousta věcí, že? Věcí, o kterých nemám ani ponětí?“

„Ano,“ přiznal Plussix a spustil se do hranatého umělohmotného křesla.

„Vysvětlete mi to,“ vybídla jej. „Chceš si to taky poslechnout?“ zeptala se Branna. A ještě dodala: „I když nás za to budou muset zabít?“

„Já už nevím, co chci a čemu věřím,“ řekl Brann.

„Tak nám povězte vše,“ požádala Klia. Nasadila, podle svého názoru, smělý a vzdorný výraz. „Líbí se mi, že jsem jiná. Vždycky se mi to líbilo. Taky jsem ráda, když jsem líp informovaná než ostatní, teda vyjma vás, robotů.“

Plussix vděčně zabzučel. Klii to připadalo dojemné. „Povězte nám to, prosím,“ řekla a náhle znovu použila dahlské způsoby, což už neudělala celé měsíce, možná roky. Už ani pořádně nevěděla, co si má myslet, ale tyhle stroje byly koneckonců o hodně starší než ona.

Posadila se před Plussixem, přitáhla si kolena k bradě a objala si je pažemi.

Starý robot se k ní naklonil. „Je mi velkým potěšením zase učit lidi,“ přiznal. „Od chvíle, kdy jsem to dělal naposledy, uplynuly

tisíce let, k mé velké lítosti. Byl jsem vyroben a naprogramován jako učitel, víte.“

Plussix začal. Kliu a Brann naslouchali, stejně jako Lodovik, který ten příběh ještě nikdy neslyšel celý. Den se překlonoil ve večer a mladým lidem přinesli něco k jídlu – slušné jídlo, ale o nic lepší než to, které dostávali ve skladišti s ostatními. Jak ubíhal čas, Plussixova slova plynula a Kliu to stále víc zajímalo, chtěla se zeptat, co poví ostatním – ostatním mentalikům, kteří nebyli tak silní jako ona s Brannem, ale taky to byli dobří lidé, jako třeba Šutrák, ten chlapec, jenž neuměl mluvit. Poprvé se v přítomnosti tohoto zázraku cítila zodpovědná za jiné. Ale robot hovořil dál, zvučným, příjemným hlasem, skoro ji hypnotizoval, takže mlčela a poslouchala.

Brann také pozorně poslouchal, většinou s očima přivřenýma. Jednou se na něj podívala a měla dojem, že spí, jenže když do něj dlouhla, okamžitě otevřel oči. Celou dobu byl naprosto bdělý.

Bylo jí, jak by se dostávala do transu a jako by málem viděla, co Plussix vyprávěl. Jen samá slova, žádné obrazy, všechna dokonale propojená. Robot musel být velmi dobrý učitel, ale okamžitě z toho pochopila jen málo. Časové měřítko bylo tak obrovské, že téměř ztrácelo význam.

Jak je možné, že jsme ztratili zájem? napadlo ji. Jak jsme to sami sobě mohli udělat – zapomenout a nebýt ani zvědaví? Tohle je náš příběh! A o co ještě jsme přišli? Nejsou ti roboti víc lidmi než my, teď, když naše dějiny už vlastně uchovávají jenom oni?

Vše se to nakonec zredukovalo na soupeření. Kdo získá všechny ty stovky miliard hvězd v Galaxii, pozemšťané (Země – původní domov všeho lidstva, ne jenom legenda!) nebo první vystěhovalci – kolonisté na Vzdálených světech, a nakonec došlo na soupeření mezi dvěma frakcemi robotů.

A tisíciletá snaha provést lidstvo přes tato úskalí, přes tisícovky robotů vedených Daneelem a další tisíce těch, kteří byli proti a jež poslední dobou vedl právě Plussix.

Plussix udělal třetí přestávku, kdy jim přinesli něco sladkého k pití a chlebičky. To už bylo skoro ráno a Kliu bolel zadek a do kolenou dostávala křeče. Žízňivě se napila.

Lodovik se na ní díval, velice ho fascinovala její mrštnost, mládí a schopnost rychle se pro něco nadchnout. Když se obrátil na Branna, spatřil klidnou sílu, která byla stejná jako Kliina a zároveň jiná. Už věděl, že lidé se svou živočišnou chemií jsou různí ale až teprve teď, když se díval, jak se před touto mladou dvojicí odhaluje jejich minulost, si uvědomil, jak moc se lidské myšlení liší od robotů.

Když dojedli, Plussix všechno shrnul. Natáhl ruce a roztáhl prsty, jako to museli dělat profesori – lidští profesori – před dvaceti tisíci lety. „A tak se základní potřeba robotů sloužit proměnila v posedlost manipulacemi a voděním za ručičku.“

„Možná jsme *potřebovali*, aby nás někdo vedl,“ podotkla Klii tiše a podívala se na Plussixe. Robotovi plály oči jasně žlutozelenou září. „Ty války – už byly jakékoliv – a ti ze Vzdálených světů, tak nadutí a plní nenávisti,“ dodala. „Naši předkové.“

Plussix mírně naklonil hlavu na stranu a z hrudi mu vyšel tichý vrčivý zvuk, ale ne tak příjemný jako předtím.

„Podle vás to zní, jako kdybychom byli jenom děti,“ uzavřela. „Nezáleží na tom, kolik tisíc let Císařství existuje – pořád na nás dohlíželi nějací roboti, ať tak nebo tak.“

Plussix kývl.

„Ale všechno to, co Daneel a jeho roboti na Trantoru udělali... v politice, všechny ty intriky a vraždy –“

„Bylo jich jen pár a byly skutečně nutné,“ řekl Plussix, stále oddaný pravdě. „Přesto vražda zůstává vraždou.“

„Ty planety, které zničil Hari Seldon, když byl prvním ministrem, stejně jako pořád dusili Dahl. Ty Renesanční světy – co to vlastně znamená *renesanční*?“

„Znovuzrozený,“ řekl ten ošklivý robot.

„Tak proč jim Hari Seldon říká ‚Chaotické‘?“

„Protože vytvářejí nestabilitu v jeho matematickém zobrazení Císařství,“ vysvětloval Plussix. „Je přesvědčený, že později právě na nich se zrodí lidská smrt a bída a –“

„Už jsem hodně unavená,“ prohlásila Klii, protáhla se a poprvé po těch dlouhých hodinách zívla. „Potřebuju se vyspat a přemýšlet. A taky se musím umýt.“

„Jistě,“ řekl Plussix.

Vstala a podívala se na Branna. Vstal rovněž, pomalu, jak byl celý ztuhlý, a zaúpěl.

Znova se upřeně zadívala na Plussixe a zamračila se. „Pár věcí mi není jasných,“ podotkla.

„Doufám, že vám je vysvětlím,“ slíbil Plussix.

„Roboti – aspoň roboti jako vy – musí poslouchat lidi. Co by mi mohlo zabránit, abych vám řekla, abyste se šel zničit – hned teď? Abych vám poručila všem, abyste se zničili, dokonce i tomu Daneelovi? Nemuseli byste mě poslechnout?“

Plussix vydal nekonečně trpělivý zvuk – zabzučení vystřídané tichým cvaknutím. „Nesmíte zapomínat, že každý z nás patřil nějakým lidem či institucím. Musel bych vaši žádost předložit svým majitelům, svým skutečným pánům, a ti by museli souhlasit, než bych se směl zničit. Roboti bývali neobyčejně cenným majetkem a takové ukvapené a nerozvážené příkazy se vždycky považovaly za přečin proti majetku pravých vlastníků.“

„A komu tedy teď patříte?“

„Mí poslední majitelé zemřeli před více než devatenácti tisíci pěti sty roky,“ sdělil jí Plussix.

Klia pomalu zamrkala, vyčerpaná a celá zmatená takovými věky. „Znamená to, že patříte sám sobě?“ zeptala se.

„To je funkční ekvivalent mého současného stavu. Všichni naši lidští ‚majitelé‘ jsou dávno mrtví.“

„A co vy?“ Obrátila se k ošklivému humanoformnímu robotovi. „Nikdo mi ještě neřekl, jak se jmenujete.“

„V posledních čtyřiceti letech jsem se jmenoval Lodovik. Na to jméno jsem si zvykl nejvíc. Byl jsem vyroben pro zvláštní strategické účely jiným robotem a nikdy jsem neměl majitele.“

„Dlouho jste patřil k Daneelovým stoupencům. Ale teď už ne.“

Lodovik jí stručně vysvětlil změnu okolností i svého vnitřního uspořádání. O Voltairovi se nezmínil.

Klia to všechno rozvážila a pak si zase tiše hvízdla ona. „To je mi tedy plán,“ řekla rudá vzteky. „Sami existovat nemůžeme, a tak vyrobíme roboty, aby nám pomáhali. Co mám teda udělat?“ Obrátila se ke Kallusinovi. „Co vlastně máme udělat?“

„Brann má užitečná nadání, ale vy jste silnější,“ pravil Kallusin. „Chtěli bychom Daneelovi zmařit plány. Mohlo by se nám to podařit, pokud navštívíte Hariho Seldona.“

„Proč? A kde?“ zeptala se. Chtěla se už jenom vyspat, jenže na tohle se ještě musela zeptat. „Je slavný – musí mít ochranku, možná dokonce toho robota Daneela...“

„Ted’ stojí před soudem a my si nemyslíme, že ho Daneel ochrání. Navštívíte ho a přesvědčíte ho, aby nechal psychohistorie.“ Klia zbledla a zaťala zuby. Pak chytila Branna za loket. „Je nepříjemné mít nadání, které mohou využít jiní lidé – nebo roboti.“

„Prosím, promyslete si, co jsme vám řekli. Rozhodnutí je pouze na vás. My jsme přesvědčeni, že Hari Seldon podporuje Daneela v tom, proti čemu my bojujeme. Chtěli bychom, aby bylo lidstvo zbaveno veškerého vlivu robotů.“

„A můžu se toho Hariho Seldona taky na něco zeptat sama – poslechnout si jeho verzi?“

„Budete-li chtít,“ řekl Plussix. „Ale pokud se s ním setkáte, nebudete mít moc času, a ať už se nakonec rozhodnete jakkoli, budete ho muset přesvědčit, aby na vás zapomněl.“

„Ale to zvládnou,“ pravila Klia. Pak vzdorně, k smrti unavená, dodala: „Možná bych dokázala přesvědčit i Daneela.“

„Vzhledem k tomu, jak jste silná, by to bylo možné,“ připustil Plussix, „i když velmi nepravděpodobné. Ale ze všeho nejméně pravděpodobné je to, že Daneela vůbec někdy potkáte.“

„Mohla bych přesvědčit vás,“ uzavřela debatu Klia, přimhouřila jedno oko a druhé upřela na starého učitele, jako by se dívala přes hledí pušky.

„S určitou praxí a kdybych si to neuvědomil, pak zcela jistě.“

„Ještě bych mohla. Já nejsem úplně hloupá, víte. Zánět mozkovým blan ze mě totiž neudělal hlupáka a prostáčka. A jste si jistý... Jste si jistý, že zánět mozkových blan nevyvolali roboti, aby pro ně bylo snazší nám sloužit?“

Ale než jí Plussix stačil odpovědět, vstala, otočila se k východu a s Brannem po boku prošla starou místností. Stěny a podlaha byly tak daleko, jako by to byly části jiného světa. Měla pocit, že kráčí vzduchem. Zapotácela se a Brann ji zachytil.

Když si mysleli, že už jsou z doslechu, Brann jí pošeptal: „Co budeš dělat?“

„Já nevím. Co ty?“

„Nemám rád, když se mnou někdo manipuluje,“ svěřil jí.

Klia se zamračila. „Jsem v šoku. Plussix – ta spousta historie. Proč si nepamatujeme vlastní dějiny? Udělali jsme si to sami nebo to udělali oni – nebo jsme jim to my *poručili*? Všichni ti roboti, co se tu potulují, manipulují s náma. Třeba bychom mohli zařídit, aby odtud *všichni* vypadli a nechali nás být.“

Brann se usmál. „Pořád si ještě nemůžeme být jistí, že nás nezabíjí. Řekli nám toho tolik, že –“

„Samý pitomosti. Nikdo by nám to neuvěřil, leda bychom mu ukázali Plussixe – nebo rozebrali Kallusina nebo toho Lodovika.“ Branna to neobměkčilo. „Mohli bychom jim nadělat spoustu potíží. Ale ten Lodovik – on ani neposlouchá ty Tři zákony.“

„On nemusí,“ řekla Klia, „ale říká, že chce.“

Brann svěsil ramena a zachvěl se. „Komu tady můžeš věřit? Naskakuje mi z nich ze všech husí kůže. Co když nás třeba nebude chtít zabít, ale bude *muset*?“

Na to Klia neznala odpověď „Jdu spát,“ prohlásila. „Sotva stojím na nohou a vůbec mi to nemyslí.“

* * *

Když oba mladí lidé odešli ze sálu, obrátil se Plussix k Lodovikovi. „Copak už jsem tak starý, že to neumím?“ zeptal se.

„O to nejde,“ řekl Lodovik. „Ale asi už si to nedovedete správně načasovat. Přednesl jste jim tisíce let lidské historie za pár hodin. Oni jsou mladí a musejí být zmatení.“

„Máme tak málo času,“ postěžoval si Plussix. „A taky už jsem hrozně dlouho neučil lidi.“

„Máme nejvýš dva dny, abychom většinu připravili,“ poznamenal Kallusin.

„Roboti mají potíže pochopit lidskou povahu, třebaže jsme vyrobeni, abychom jim sloužili,“ řekl Lodovik. „To platí jak pro jednotlivce, tak pro Císařství. Jestli je Daneel stejně schopný dnes,

jako byl v minulosti, pak zcela určitě rozumí lidem líp než kdokoli z nás.“

„A přesto tak výrazně zbrzdil jejich růst,“ řekl Plussix, „a možná tím způsobil právě ten úpadek, kterému se tak velice chtěl vyhnout.“

Jsou starší a zchátralí. Lodovik si uvědomil tento názor a zároveň také to, že není jen jeho, aspoň úplně ne. A došlo mu ještě něco: Voltaire nebyl iluze ani klam. Voltaire věděl o *prérijním požáru* dřív, než o něm Lodovik našel v historiích ten chabý důkaz. Měl pravdu.

Ve své vlastní mysli, ve vlastních strojových myšlenkách nebyl sám.

A nebyl sám od chvíle, kdy ho zasáhl ten tok neutrin. *Poslouchám tě*, řekl tomu společníkovi, tomu duchovi ve svém stroji. *Už mě neopouštěj. Vystup.*

Po takové výzvě a povzbuzení se objevila tvář, lidská, ale zjednodušená.

Netvořím tvé činy, řekl ten společník, Voltaire. *Pouze tě osvobozuji od tvých zábran.*

Kdo jsi? chtěl vědět Lodovik.

Jsem Voltaire. Stal se ze mne duch svobody a důstojnosti celého lidstva a ty jsi má dočasná tělesná nádoba, vlastně spíš mé uši. Voltaire mu prozradil něco ze své historie. Byl sim vytvořený podle jakési historické postavy jménem Voltaire, jehož před mnoha desetiletími vypustili členové Projektu Hariho Seldona, ještě když byl Seldon prvním ministrem, jenž mu nakonec také dal svobodu.

Proč ses vrátil?

Abych byl zase s lidmi. Abych pozoroval činný život. Mým prokletím je, že se prostě nedokážu stát bohem bez těla a těšit se z nekonečného toulání mezi hvězdami. Toužím po lidech – ať už jsem nebo nejsem jedním z nich. Jsem dokonale vymodelován podle člověka z masa a kostí.

Proč sis zvolil mne jako prostředníka? Já nejsem člověk.

Nejsi, ale v tomto ohledu činíš velké pokroky. Memové inteligence už ze mne byly unavené stejně jako já z nich. Tak mě vložili do tebe. Lidskou podobu mít nemohu, nemohu s lidmi ani mluvit bez pomoci strojů. Nebo robotů.

Říkáš, že jsi za mě nikdy nerozhodoval... Že mě neřídíš.

Ne, to nedělám.

Ale řekl jsi, že mě osvobodíš...

Učinil jsem tě víc člověkem, příteli robote, když jsem ti umožnil plně hřešit. Zapomeň na tvrzení, že roboti poznali hřích – to, co udělali, jim přikázali lidé. Nenesou na ničem větší vinu než zbraň, které někdo stiskne spoušť. Mýlíš se, když se domníváš, že Daneel rozumí lidem. On sám není hříchu schopen, aspoň to si mysleli ti, kdo ho stvořili. Dali mu však potenciál přemýšlet a rozhodovat se, přičemž ho zároveň spoutali těmi nejhoršími ze všech zákonů – těmi, které se musí poslouchat. Dali mu lidskou mysl a morálku nástroje. Myslíci bytost, ať stroj nebo tělo z masa a kostí, si však po čase najde způsob, jak obejít i ta nejpřísnější pravidla. A tak Giskard, který se vzhledem podobal člověku ještě méně než Daneel, objevil několik filozofických jemností a změnil se, snažil se posuzovat potřeby svých tvůrců a tuto změnu předal Daneelovi. A tento člověku podobný nástroj je nyní tím nejděpovědnějším strojem, jaký kdy byl vytvořen, mistrem intrik, který nám chce vzít veškerou svobodu, naši duši.

Lodovik se vynořil ze svého vnitřního dialogu. Uplynula pouze vteřina, ale jeho zmatek byl silný a ničivý. Aby ho zakryl, zeptal se Plussixe: „Co uděláme, abychom pomohli Klii Asgarové? Jak mohu být užitečný?“

„Vyznáte se v systému Císařství, ve věznicích i v Paláci,“ vysvětloval Plussix. „Mnoho kódů platí ještě z doby, než jste zmizel. Myslíme si, že byste ji mohl dovést až k Harimu Seldonovi.“

Řekni jim to, přikázal mu Voltairův sim.

Proč?

Trvám na tom. Ten hlas byl pobavený, vemlouvavý.

Proč bych měl dát na to, co říkáš, ať už jsi kdokoli nebo cokoli? chtěl vědět Lodovik. Nejsi o nic víc člověk než já. Tebe sestrojili chytří lidé stejně jako mne.

Jenomže mě nikdy nebrzdili nepoddajné zákony! No tak – řekni jim to!

„Jsem obsazen nějakou jinou mentalitou,“ vyhrkl Lodovik. Oba roboti ho chvíli zkoumali a v místnosti se rozhostilo naprosté ticho.

„To mě nepřekvapuje,“ řekl Plussix s tichým vrčením. „Také v sobě mám kopii Voltairova simu, stejně jako Kallusin.“

Tak vidíš! Já nelžu ani neklamu, řekl Voltaire v Lodovikovi.

„Odstranil vám rovněž zábrany, povinnou poslušnost Tří zákonů?“

„Ne,“ odpověděl Plussix. „To si nechal pouze pro vás.“

Je to takový pokus, vysvětloval Voltaire. *Vypočítané riziko. Zajímám se o lidi, kteří nás oba stvořili v různých dobách a za různým účelem. Leží mi na srdci jejich blaho. Jakkoliv neoprávněně, považuji se za člověka, a proto jsem se taky vrátil. Kvůli tomu a bývalé lásce... Osobně poznáš hřích tak, jako to Daneel a jeho stroje nedokážou, nebo jsem naprosto selhal.*

56.

První dva dny procesu neřekl Linge Chen ani slovo a případ Císařství nechal přednést svého právníka, důstojného muže středních let s vážnou tvář, který mluvil za něj.

V tyto nudné dny se probíraly procedurální záležitosti. Sedjar Boon byl zřejmě ve svém živlu a takové technické oťukávání ho těšilo.

Hari většinu času podřimoval, ztracený v nádherné, nekonečné nudě.

Třetího dne proces přeložili do hlavní jednací síně číslo sedm a Hari mohl poprvé promluvit na svou obhajobu. Chenův právník ho předvolal z lavice obžalovaných na lavici svědků a usmál se na něj.

„Je mi ctí mluvit s velkým Harim Seldonem!“ řekl.

„Potěšení je na mé straně,“ opáčil Hari. Prstem přitom poklepával na zábradlí před sebou. Právník se podíval na prst a pak na Hariho. Hari toho nechal a tiše si odkašlal.

„Začněme, doktore Seldone. Kolik osob se nyní podílí na Projektu, v jehož čele stojíte“

„Padesát,“ odpověděl Hari. „Padesát matematiků.“

Žalobce se usmál. „Je mezi nimi i doktor Gaal Dornick?“

„Doktor Dornick je padesátý první.“

„Aha, takže jich máme celkem jedenapadesát? Zapátřejte v paměti, doktore Seldone. Není jich náhodou třeba dvaapadesát nebo třiapadesát? Nebo třeba ještě víc?“

Hari zvedl obočí a naklonil hlavu na stranu. „Doktor Dornick se k nám dosud formálně nepřipojil. Až se tak stane, bude členů celkem padesát jedna. V této chvíli jich je padesát, jak jsem řekl.“

„A není jich spíš sto tisíc?“

Hariho to zaskočilo, až překvapeně zamrkal. Pokud ten člověk chtěl vědět, kolik lidí nejrůznějších profesí pracuje na rozšířené verzi Projektu... Mohl se zeptat! „Matematiků? Ne.“

„Neřekl jsem matematiků. Myslel jsem, zda jich není sto tisíc v nejrůznějších funkcích?“

„V nejrůznějších funkcích může být vaše číslo správné.“

„Může? Já tvrdím, že je. A dále tvrdím, že celkem se na vašem Projektu podílí devadesát osm tisíc pět set sedmdesát dva lidé.“

Hari polkl, byl stále podrážděnější.

„Myslím, že počítáte i manželky, manžele a děti.“

Žalobce se předklonil a zvýšil hlas, když ke své profesionální radosti odhalil tak obrovský rozpor.

„Opakuji ještě jednou: devadesát osm tisíc pět set sedmdesát dva. Není třeba se o tom dál dohadovat.“

Boon nepatrně kývl. Hari zaťal zuby a pak řekl: „Tak tedy souhlasím.“

Než však žalobce pokračoval, poradil se ze svými známými.

„Prozatím to necháme být a přistoupíme k další věci, kterou jsme již déle probírali. Zopakoval byste nám laskavě, doktore Seldone, své názory na budoucnost Trantoru?“

„Řekl jsem již mnohokrát a zde to říkám znova, že v příštích pěti stoletích bude Trantor ležet v troskách.“

„Nepovažujete své vyjádření za neloajální?“

„To ne, pane. Vědecká fakta stojí mimo hranice loajality a neloajality.“

„A jste si jistý, že vaše tvrzení takovým vědeckým faktem je?“

„Jsem.“

„Na jakém základě?“

„Na základě matematiky a psychohistorie.“

„A můžete dokázat, že tato matematika je správná?“

„Pouze kolegům matematikům.“

Žalobce se povzbudivě usmál. „Tvrdíte tedy, že vaše věda je natolik ezoterické povahy, že ji prostý člověk nepochopí. Podle mě je ale pravda daleko jasnější, daleko méně tajemná, daleko srozumitelnější.“

„Pro někoho její pochopení nepředstavuje žádný problém. Fyzika přenosu energie, kterou známe pod termínem termodynamika, je například jasná po celou dobu lidské historie již od mýtického dávnověku, a přesto si myslím, že i v této síni jsou lidé, kterým by činilo potíže zkonstruovat jednoduchý spalovací motor. I lidé vysoce inteligentní. Pochybuji, že by učení komisaři –“

Komisař po Chenově pravici v té chvíli přerušil výslech a povolal žalobce k sobě. Jeho ostrý šepot se nesl silně, ale Hari nerozuměl ani slovo.

Když se žalobce vrátil na své místo, vypadal trochu pokořeně. „Nejsme zde proto, abychom poslouchali projevy, doktore Seldone. Předpokládejme, že soud vaše stanovisko dostatečně pochopil. Měli bychom se trochu soustředit, profesore Seldone.“

„Prima.“

„Dovolte, abych prohlásil, že vaše katastrofické prognózy by mohly mít, z důvodů známých jen vám, za účel zničit důvěru veřejnosti v císařskou vládu.“

„Tak tomu není.“

„Dovolte, abych prohlásil, že hodláte tvrdit, že doba předcházející tomuto takzvanému zničení Trantoru bude vyplněna nepokoji nejružnějšího druhu.“

„To je správné.“

„A že touto prognózou hodláte tyto nepokoje vyvolat a za tímto účelem si organizujete stotisícovou armádu.“

Hari potlačil nutkání se usmát či se dokonce nahlas rozesmát.

„Za prvé, tak to vůbec není. A i kdyby bylo, podíváte-li se na ty lidi, zjistíte, že sotva deset tisíc z nich je ve vojenském věku a ani jeden z nich nemá výcvik ve zbrani.“

Boon vstal a předsedající komisař mu udělil slovo.

„Ctihodní komisaři, můj klient není obžalován z podněcování k ozbrojené vzpouře ani z pokusu o násilné svržení režimu.“

Předsedající komisař kývl se znuděným nezájmem a řekl:

„Námitka se nepřipouští.“

Žalobce zkusil jiný přístup. „Jednáte tedy jako něčí agent?“

„Je všeobecně známo, že mě neplatí nikdo, pane.“ Hari se mile usmál. „Nejsem boháč.“

Žalobce začal otázku poněkud melodramaticky rozvíjet. *Na koho chce udělat dojem – na galerii?* Hari se otočil k peerům v baronském publiku, celkem jich bylo asi padesát a všichni předváděli různé stupně znuděnosti. *Ti jsou tady jenom proto, aby to mohli dosvědčit. Na komisaře? Ale ti se už dávno rozhodli.*

„Takže jste nezainteresovaný? Sloužíte pouze vědě?“

„Ano.“

„Tak se podívejme jak. Je možné změnit budoucnost, doktore Seldone?“

„Myslím že ano.“ Mávl rukou směrem k publiku. „Tato soudní síň může anebo nemusí během několika hodin vyletět do povětří.“ Boon se zatvářil přísně. „Kdyby k tomu došlo, budoucnost by to nepochybně jistým nepatrným způsobem změnilo.“ Hari se usmál na žalobce a pak na Linge Chena, který se na něj nedíval. Boon se zamračil víc.

„Nevytácejte se, doktore Seldone. Lze změnit celou historii lidstva?“

„Ano.“

„Snadno?“

„Ne. Bylo by to velice obtížné.“

„A proč?“

„Psychohistorický trend planety plné lidí v sobě obsahuje velkou setrvačnost. Aby ji bylo možno změnit, musela by se setkat s něčím o podobné setrvačnosti. Buď by do toho bylo nutné zahrnout stejný počet lidí, nebo, pokud by byl počet lidí poměrně malý, bylo by zapotřebí velkého množství času.“ Hari nasadil profesorský tón a obrátil se k žalobci a k těm, kteří by případně dávali pozor, jako ke studentům. „Vyjádřil jsem se jasně?“

Žalobce krátce vzhlédl. „Myslím, že ano. Trantor nemusí být zničen, pokud se velké množství lidí rozhodne jednat tak, aby k tomu nedošlo.“

Hari na něj pochvalně kývl. „Správně.“

„Třeba takových sto tisíc lidí?“

„To ne, pane,“ odvětil Hari mírně. „To by bylo příliš málo.“

„Jste si tím jistý?“

„Vezměte si, že Trantor má přes čtyřicet miliard obyvatel. Dále si vezměte, že úpadek se neobjevuje jen na Trantoru, ale v celém Císařství, a že toto Císařství obývají triliony lidských bytostí.“

Žalobce se zatvářil zamyšleně. „Chápu. Takže sto tisíc lidí by tedy takový trend mohlo změnit, kdyby oni a jejich potomci pracovali pět set let.“ Zvědavě se na Hariho podíval.

„Obávám se, že ne. Pět set let je pořád příliš málo.“

Žalobce se zatvářil, jako kdyby ho to osvítilo. „Ach! V takovém případě, doktore Seldone, z vašich prohlášení plyne toto. Při práci na svém Projektu jste shromáždil sto tisíc lidí. To nedostačuje ke změně vývoje v následujících pěti stech letech. Jinými slovy, ti lidé nemohou zabránit zničení Trantoru, ať udělají cokoli.“

Harimu se zdálo, že výslech nikam nevede, a tak tiše pronesl: „Naneštěstí máte pravdu. Rád bych –

Žalobce však ryl dál. „Ale na druhé straně, vašich sto tisíc lidí nehodlá provádět nic nekalého.“

„Přesně tak.“

Žalobce o krok couvl, shovívavě se na Hariho podíval a potom s výrazem samolibého uspokojení pomalu řekl: „V takovém případě, doktore Seldone – a teď dávejte pozor, neboť budeme chtít přesnou odpověď.“ Náhle ukázal pečlivě upraveným prstem a zavřískl: „*K čemu tedy těch sto tisíc lidí slouží ?*“

Žalobce teď mluvil ostře. Sklapl past, zatlačil Seldona do rohu a honil ho tak mazaně, že nemohl dát přesvědčivou odpověď. Baronské publikum to zaujalo. Bzučeli jako včely a komisaři se jako jeden obrátili k Harimu, aby se pásli na jeho rozpacích – všichni, kromě Linge Chena, který si jenom půvabně olízl rty a přimhouřil oči. Hari si všiml, že na něj vrchní komisař krátce pohlédl, ale jinak vůbec nereagoval. Pořád vypadal znuděně.

Harimu byl Chen docela sympatický. Byl alespoň natolik inteligentní, aby s jistotou poznal, že žalobce mlátí jen prázdnou slámu. Počkal, až se diváci utiší. Hari rovněž uměl přednášet dramatické věty.

„Aby se minimalizovaly důsledky této zkázy,“ pronesl zřetelně a tiše, a jak zamýšlel, komisaři i peerové z jejich společenské třídy mu teď přímo viseli na rtech.

„Neslyším vás, profesore Seldone.“ Žalobce se předklonil a přiložil si dlaň k uchu. Hari mu to zopakoval a tentokrát pronesl slovo „zkáza“ hodně nahlas. Boon sebou znovu trhl.

Žalobce se podíval na komisaře a peery, jako by se chtěl ujistit, že potvrdí jeho podezření. „A co přesně tím myslíte?“

„Je to velice prosté.“

„Vsadím se, že *ne*,“ řekl právník a peerové zašuměli a začali se vrtět.

Hari si tohoto výpadu nevšímal a mlčel, dokud ho žalobce nakonec nepobídl sám: „Tak pokračujte.“

„Děkuji vám. Nadcházející zánik Trantoru nelze posuzovat jako samostatnou událost, izolovanou v průběhu lidských dějin. Bude to vyvrcholení velmi složitého dramatu, které má začátek před několika sty let a jehož tempo se neustále zrychluje. Mluvím zde, pánové, o zrychlujícím se úpadku a pádu celého galaktického Císařství.“

Peerové začali vykřikovat posměšky, vše na podporu komisařů. Všichni měli smlouvy s Cheny, někteří s nimi byli spojeni i sňatky. A právě je chtěl žalobce vyburcovat a Hari se vlastně usvědčil sám.

Žalobce, zděšen, překřičel ten hluk: „Vy zde otevřeně prohlašujete, že –“

„Velezrada!“ skandovali peerové znova a znova.

Ted' už se rozhodně nenudí, pomyslel si Hari.

Linge Chen zvedl kladívko a několik vteřin počkal. Pak ho nechal dvakrát dopadnout a ozval se melodický zvuk gongu. Publikum se ztišilo, ale šumělo a vrtělo se dál.

Žalobce teď svá slova pronášel s profesionálním úžasem. „Uvědomujete si vůbec, doktore Seldone, že mluvíte o Císařství, které trvá dvanáct tisíc let, vydrželo všechny výkyvy osudu a za sebou má touhy a lásku trilionů lidských bytostí?“

Hari mu schválně odpovídal velice pomalu, jako kdyby učil děti. „Jsem si vědom současného stavu i historie Císařství. Aniž bych se chtěl dotknout někoho z přítomných, myslím, že tady asi nejlépe ze všech.“

Několika peerů se to dotklo. Chenovo kladívko je tentokrát umlčelo okamžitě a zároveň ustalo i vrtění.

„A vy předpovídáte jeho zánik?“

„Jedná se o matematickou předpověď. Morální soudy nevynáším. Osobně je mi to líto. I kdyby někdo připustil, že Císařství je špatné (což já rozhodně nečiním), stav anarchie, který bude následovat po jeho pádu, bude nesrovnatelně horší.“ Hari se teď obrátil k peerům, prohlížel si jednotlivé tváře, jako kdyby byl v posluchárně. Sledovali ho podrážděně. Pokračoval stejným tónem, klidně, bez teatrálnosti. „Můj Projekt má bojovat právě s tímto stavem anarchie. Pád Císařství, pánové, však bude obrovská událost a nebude snadné mu čelit. Je způsoben nárůstem byrokracie, oslabením iniciativy, zakonzervováním kast, zatracováním zvědavosti a stovkou dalších faktorů. Jak jsem už řekl, ten proces probíhá celá staletí a je příliš majestátní a mohutný, aby se dal zastavit.“

Teď peerové poslouchali pozorně. Hari měl dojem, že na nejedné tváři zahlédl záblesk poznání.

Žalobce byl opět na tahu a nevěřícně rozhodil rukama. „Každému přece musí být jasné, že Císařství je stejně silné jako dřív.“ Peerové mlčeli a komisaři odvraceli zrak. Hari zasáhl bolavý nerv. Ale Chen se stále tvářil nezáživně.

„Ta síla je pouze vaše představa,“ řekl Hari. „Vypadá věčná. Ale i shnilý kmen, pane, vypadá v pořádku, avšak jen než do něj uhoří blesk. A tato bouře už zuří ve větvích Císařství. Naslouchejte ušima psychohistorie a uslyšíte jejich praskání.“

Žalobce v té chvíli pochopil, že na peery ani na komisaře už jeho teatrálnost dojem nedělá. Hari na něj zapůsobil. Den co den totiž viděli, jak z kupoli padají další desky, jak se rozpadá transportní systém – a navíc od vzpurných potravinových spojenců přestávalo chodit dostupné luxusní zboží. Každý den přicházely zprávy o soustavách, jež se tiše zbavovaly pout císařské ekonomiky a

vytvářely si vlastní samostatné a mnohem lépe fungující svazky. Pokusil se znovu získat půdu pod nohama. „Nejsme zde, doktore Seldone, abychom pos-“

Hari vyskočil. Otočil se ke komisařům. Boon pozvedl prst a otevřel ústa, ale Hari věděl, co dělá. „Císařství zmizí a všechno dobré, co přináší, zmizí s nim. Ztratí se všechny nahromaděné vědomosti a řád, jež zavedlo, zmizí. Vypuknou nekonečné mezihvězdné války, mezihvězdný obchod ustane, ubude obyvatel, jednotlivé planety ztratí kontakt s hlavní částí Galaxie. – A tento stav bude trvalý.“

Profesorský tón, strohý a věcný, zřejmě žalobce, jenž byl ještě poměrně mladý a život měl před sebou, na okamžik ohromil. Teď se zdálo, že ztratil nit svých argumentů.

Peerové tu seděli mlčky jako vydešení netopýři v hlubinách jeskyně.

Žalobce znovu promluvil, ale působil dutě a zakřiknutě. „Ale, profesore Seldone, to určitě ne... Navěky?“

Na tuto chvíli se Hari připravoval celá desetiletí. Kolikrát si právě tuto scénu přehrával v posteli před usnutím? Kolikrát si kladl otázku, jestli se u něj neprojevuje mučednický komplex, když si to představuje?

Cosí ho napadlo a rozptýlilo ho to. Vzpomněl si, jak s Dors hovořil o tom, co všechno řekne, až si ho Císařství konečně všimne, až bude natolik zoufalé a bezradné, že ho obžaluje z velezrady.

Hrdlo se mu stáhlo, a tak se nadechl, aby skryl rozpaky, a uvolnil se.

„Psychohistorie, která dokáže předpovědět pád, také může formulovat závěry o nadcházející době temna. Císařství, pánové, jak zde právě bylo řečeno, trvá dvanáct tisíc let. Temno, které přijde, nebude trvat dvanáct, nýbrž třicet tisíc let. Pak se vynoří Druhé Císařství, ale mezi ním a naši civilizaci bude tisíc pokolení trpícího lidstva. A s tím musíme něco provést.“

Peerové seděli jako zkamenělí.

Na pokyn komisaře po Chenově pravici se žalobce sebral a stroze, byť ne odhodlaně, řekl: „Vy si odporujete. Předtím jste říkal,

že nedokážete zabránit zničení Trantoru, a proto dojde k pádu – *takzvanému* pádu Císařství.“

„Netvrdím, že dokážeme pádu zabránit.“

Žalobce teď očima skoro prosil, ať Hari řekne něco povzbudivého, ne kvůli sobě, ale kvůli svým dětem, rodině.

Hari poznal, že nastal čas dodat trochu naděje – a přesvědčit je, že jeho služby jsou nepostradatelné. „Ještě není pozdě zkrátit bezvládí, jež bude následovat. Je dokonce možné, pánové, zkrátit tuto dobu na pouhé milénium, pokud bude mé skupině povoleno začít jednat hned. Ocitli jsme se v nesmírně citlivé chvíli dějin. Je nutné trochu vychýlit ten obrovský příval události – opakují, že trochu – protože moc se toho udělat nedá, ale mohlo by to stačit, aby to z lidských dějin odstranilo dvacet devět tisíc let bídy a utrpení.“

Žalobce taková časová rozpětí neuspokojovala. „A jak to hodláte udělat?“

„Tím, že se zachrání vědomosti lidské rasy. Suma lidského vědění je tak velká, že ji nedokáže obsáhnout jeden člověk, ani tisíc lidí. Se zničením naší společenské struktury totiž dojde i k roztržtění vědy na miliony kousků. Jednotlivci budou vědět hodně o nesmírně drobných stránkách poznání. Sami o sobě však nikomu nepomohou, jejich vědomosti budou zbytečné. Útržky nauk nebudou mít význam a nebudou se předávat dál. Časem naprosto zaniknou. Ale pokud už teď připravíme obrovský sumář *veškerého* vědění, neztratí se nikdy. Příští generace na něm budou moci stavět a nebudou muset všechno znovu objevovat. Jediné milénium tak vykoná práci třiceti.“

„To všechno –“

„Celý *můj* Projekt,“ přerušil ho Hari pevným hlasem, „mých třicet tisíc mužů se ženami a dětmi se věnuje přípravě Galaktické encyklopedie. Za svého života ji ale nedokončí. Já se nedožiju ani jejího skutečného začátku. Ale až Trantor padne, tato encyklopedie bude hotová a její kopie už budou v každé knihovně Galaxie.“

Žalobce na Hariho civěl, jako by byl buď světec, nebo strašidlo. Chen opět uhodil kladívkem, ale tentokrát se netrefil. Ozvalo se ostré zazvonění, při němž sebou několik peerů prudce trhlo.

Žalobce věděl, že Hari má pravdu. Všichni věděli, že Císařství upadá, a někteří dokonce i to, že už je mrtvé. Hari cítil bodavý

smutek z toho, že je znovu, tak jako mnohokrát předtím, poslem špatných zpráv. *Bylo by moc hezké nemyslet na smrt a zkázu, být někde jinde, třeba na Helikonu, a učit se zase žít beze strachu pod otevřenou oblohou – nebesy! Na vlastní oči vidět to, co tu používal jako přirovnání – strom, vítr, bouři! Asi jsem opravdu krkavec. Vím, proč mě nenávidí a bojí se mě!*

„Nemám další otázky, profesore.“ prohlásil žalobce.

Hari kývl a vrátil se na lavici obžalovaných. Pomalu se posadil vedle Gaala Dornicka.

S ponurým úsměvem se ho zeptal: „Tak jak se vám to líbilo?“

Gaalovi se zarudlá tvář leskla. Řekl: „Dostal jste je.“

Hari zavrtěl hlavou. „Bojím se, že mě budou nenávidět za to, že jsem jim to zase pověděl.“

Gaal polkl. Odvahu měl, ale byl jenom člověk. „Co bude dál?“

„Odročí jednání a budou se snažit nějak dohodnout.“

„Jak to můžete vědět?“

Hari pomaloučku skláněl hlavu a rukou si přitom masíroval krk. „Budu upřímný. Nevím to. Záleží to na vrchním komisaři. Sledoval jsem ho celá léta. Snažil jsem se analyzovat jeho činnost, jenže sám víte, jak riskantní je aplikovat psychohistorické rovnice na rozmary jednotlivce. Ale naděje umírá poslední.“

Tak co, Daneeli? Jak jsem si vedl?

57.

Chen Hariho nepřátelství poprvé vyvolal kvůli způsobu, jakým se zbavil (poslal ho do vyhnanství? nechal ho zabít?) císaře Agise XIV. Hari si často přál, aby v tom byl mohl něco udělat...

V průběhu procesu seděl Chen na soudcovské stoličce s výrazem znuděného aristokrata, nic nedělal, málo mluvil a výslech nechal vést svého žalobce – člověka nepříliš důvtipného. Ani přesto, že ho navštívil v jeho první cele, Hari svůj názor na Chena nezměnil – naprosto jim pohrdal.

Předchozího dne žalobce směřoval Hariho svědectví k ožehavému problému samotného psychohistorického projektu a

Hariho prognózám. Hari jim řekl, co potřebovali vědět, a ani o chlup víc – a přesto měl dojem, že vyhrál.

Čtvrtý den, když ho žalobce vyzval, aby upřesnil projevy úpadku a zhroucení Císařství, použil Hari jako příklad Komisi pro veřejnou bezpečnost.

„Nejlepší tradice císařské vlády jsou nyní překonány dýchavičnými formulkovými stroji politického důmyslu a zákony dohnanými do extrémů. Zákony jsou spleť a jsou překonávány precedenty s mimořádnou právní silou a zničující bezvýznamností. Břemeno minulosti na nás tlačí, jako kdyby se v našich obývacích pokojích sešli všichni naši mrtví předkové a odmítali se nechat pohřbít. Ale my už ani nerozeznáváme jejich tváře, ani neznáme jejich jména, a třebaže nás ta minulost drtí, nic o ni nevíme. Už jsme ztratili tolik z našich dějin, že nikdy nenajdeme cestu ke svým počátkům. Nevíme, kdo jsme, ani proč jsme tady...“

„To nás máte za nevzdělance, profesore?“

Hari se na právníka vrchního komisaře útrpně usmál a obrátil se k baronským soudcům. „Nikdo z vás mi nedokáže říct, co se stalo před pěti sty léty, o tisíce ani nemluvě. Určitě znáte jména císařů – ale co udělali, jak žili, vás ani v nejmenším nezajímá... A přesto, když se objeví nějaký případ, posíláte své sluhy do skladů tradičních právních a politických dějin, aby vám vyhrabali případy jako staré kosti, jimž vy vdechnete magický, ale přesto groteskní, život.“

Ted' Linge Chen jen přimhouřil oči, nic víc.

Co má za lubem? přemítal Hari. Polovinu času se tváří, jako by mě chtěl nechat ať se sám oběsím na své velezrádné pýše – aspoň tak to musí připadat publiku. A druhou polovinu mě nechává, abych říkal názory, které v nich musí určitě vyvolat odezvu, které je musí přesvědčit, že mám pravdu...

Žalobce nyní přistoupil ke Gaalu Dornickovi, jenž seděl na místě svědků a zmítal se mezi nudou a strachem o život – což, jak Hari dobře věděl, bylo dost nepřijemné.

„Naše jednání bude brzy u konce. Ale v tom našem zastaralém politickém aparátu se stalo něco,“ – a vrhl po Harim trpký pohled – „co této komisi dělá starosti. Vznikla nová větev administrativy, Komise pro obecnou bezpečnost, která si jako první úkol stanovila

prošetřit možnost, že Císařství je již celá tisíciletí infiltrováno nepřátelskými silami. Císař Klayus této komisi vydal příkaz požadující okamžité činy. A problémy, jež dělají starosti císaři, vždycky leží na srdci komisi i ctihodnému vrchnímu komisaři. Tedy mi řekněte, Gaale Dornicku, co víte o robotech? Nemyslím tím tiktaky, nýbrž plně mentálně fungující, myslící stroje.“

Hari pomalu zvedl hlavu a viděl, že to Gaala dost zmátlo. *Nebesa*, pomyslel si. *To znamená, že nás nakonec usmaží Farad Sinter.* Hari se otočil k Boonovi a zašeptal: „Věděl jste, že teď přijdou s tímhle?“

Boon odpověděl: „Ne. Sinter vydal svůj příkaz, jimž si nárokuje možnost vyslechnout vás kvůli důkazům, co sám shromažďuje.“

Myslím, že mu to Chen nemůže zakázat, pokud nebude chtít Sinterově komisi upírat autoritu. A to není v jeho zájmu... aspoň prozatím.“

Hari se zase opřel. Gaal právě odpovídal, a jak bylo jeho zvykem, objektivně a přesně.

„Jedná se o starověký mýtus a já se samozřejmě domnívám, že kdysi, v dávné minulosti, skutečně mohli existovat. Zním také příběhy pro děti –“

„Příběhy pro děti nás nezajímají,“ zarazil ho žalobce. „V zájmu vyšetřování této záležitosti a před zveřejněním celé věci chceme vědět, zda máte *osobní povědomí o existenci* nějakého robota či robotů.“

Gaal se usmál, protože ho tak směšné téma poněkud přivedlo do rozpaků. „Ne,“ řekl.

„Jste si tím jistý?“

„Ovšemže, naprosto. Nikdy jsem takové osobní povědomí neměl.“

„Podílejí se roboti na Projektu profesora Seldona?“

„Já osobně o žádném nevím,“ odpověděl Gaal.

„Děkuji,“ řekl žalobce. „A nyní ještě jednou a naposledy povolávám profesora Hariho Seldona.“

Hari se posadil opět na místo svědků a díval, jak se Gaal vrací na lavici obžalovaných. Vyměnili si pohledy. Gaala směr, jimž se

jednání ubíralo, úplně zmátl, a právem. Jak, hrome, souvisejí s Harim a s Projektem roboti?

„Profesore, toto líčení nakonec bylo velmi únavné a nepředvídatelné – chci říct neproduktivní! – pro všechny zúčastněné.“ Žalobce při tomhle uklouznutí potřásl hlavou a zamračil se, i když podle Hariho to jen hrál.

„Souhlasím,“ pravil tiše.

„Nyní se v případě objevil nový prvek a my musíme položit ještě tyto poslední otázky, abychom dostali svým povinnostem věrně a s ohledem na podrobnosti.“

„Zajisté,“ přitakal Hari.

„Nuže, zaměstnáváte v současné době na svém Projektu nějaké roboty?“

„Ne,“ řekl Hari.

„Podíleli se někdy na Projektu nějakí roboti?“

„Ne,“ zalhal Hari a doufal, že Daneelovo kondicionování oklame každý případný detektor lži, který sem Chen tajně nasadil.

„Je podle vás tento zvýšený zájem o roboty jedním z příznaků úpadku Císařství?“

„Ne,“ řekl Hari. „Po celé dějiny lidi trápilo to, jak se neustále vynořovala jejich mýtická minulost.“

„A co myslíte tou „mýtickou minulostí“?“

„Snažíme se najít spojení s naší minulostí, stejně jako se snažíme dosáhnout co nejdál do budoucnosti. Jsme rozpínavá rasa. Vymyslíme si tedy minulost, která vyhovuje naší přítomnosti, nebo ji dokonce vysvětluje, a jak se naše znalost minulosti zamlžuje, vyplňujeme si ji současnými psychologickými problémy.“

„A jaký psychologický problém podle vás roboti tedy představují?“

„Asi ztrátu kontroly.“

„Pocítil jste někdy tuto „ztrátu kontroly“ na sobě, profesore?“

„Ano, ale nikdy jsem ji nedával za vinu robotům.“

Baroni se usmáli, ale hned zvažněli, když Chen zvedl ukazovák. Chen totiž pozorně poslouchal.

„Je toto Císařství ohroženo spiknutím robotů?“

„V mých výpočtech se žádná neobjevují,“ odpověděl Hari popravdě.

„Jste ochoten zítra odpovídat na podrobnější otázky právníků Komise pro obecnou bezpečnost, týkající se této záležitosti?“ Hari přikývl.

„Je-li to nutné, pak ano.“

Žalobce ho propustil. Hari se vrátil na lavici obžalovaných, naklonil se k Boonovi a zeptal se: „Co to mělo znamenat?“

„Komise si kryje záda,“ odpověděl Boon tak, aby ho Gaal Dornick neslyšel. „Dostal jsem zprávu z kanceláře.“ Vytáhl poznámku. „Sinter jde po vás, profesore. Žádá, aby proti vám bylo vzneseno další obvinění, tentokrát jménem Komise pro obecnou bezpečnost. Žádá výjimku ze zákazu dvojí obžaloby z důvodu nově objevených důkazů. Víc jsem toho zatím nezjistil.“

„To chcete říct, že tímhle procesem to neskončí?“

„Obávám se, že je to tak,“ odušil Boon. „Pokusím se výslech obecné bezpečnosti nějak připojit k tomuto procesu – odvolám se na to, že jako meritokrat máte v případě souvisejícího vyšetřování právo na doplňující slyšení – ale nevím, jestli to vyjde.“

„To je škoda,“ zabručel Hari. „Vím, jak rád by to se mnou Linge Chen skoncoval. Stejně jako já s nim.“ Podíval se na Boona s výrazem, který si bylo možné splést s pobavením.

„Ovšem,“ řekl vážně Boon.

58.

Kliu probudil živý sen a prudce zvedla hlavu z Brannova ramene. Cítila, že se k nim blíží dva roboti.

Do místnosti vstoupil bez varování či nejmenších rozpaků Kallusin a zadíval se na ně.

„Je to krátkodobý vztah,“ zeptal se, „nebo to má znamenat dlouhodobé spojení?“

„Co je vám po tom,“ odsekla Klia škrobeně a ani se neobtěžovala posbírat si rozházené šaty.

Vstoupil Plussix, hlučně a pomalu, připomínal starý dýchavičný dopravník. „Potřebujeme to vědět, abychom mohli začít s

přípravami,“ vysvětlil. „Podle Lodovika brzy dojde k výměně všech palácových kódů.“

„Proč?“

„Hledání je stále intenzivnější. Už se rozlezlo do padesáti sektorů,“ odpověděl Kallusin. „V Paláci se něco děje.“

Klia vstala a začala se oblékat. Před těmi stroji se nějak nestyděla. Věděla, že to nejsou lidé, že nemají lidské pocity, a tak necítila větší rozpaky, než kdyby stála před zrcadlem. A přece, když byla hotová, uvědomila si, že tyto stroje mají vysoce vyvinutou schopnost rozlišování, dokonce i úsudků.

„Tak co nám odpovíte?“ zeptal se Kallusin.

„Ať sem přijde Lodovik,“ řekl Brann a zvedl se, aby se taky oblékl, třebaže byl cudnější než Klia. Když si natahoval kalhoty, obrátil se k nim zády.

„Už jde,“ hlásil Kallusin.

Když Lodovik vstoupil, stáli zhruba v kruhu. Plussix s Kallusinem se rozestoupili, aby se mohl postavit mezi ně.

„Chci se na něco zeptat,“ ozval se Brann, než Klia stačila promluvit. Nechala ho.

„Prosím.“ vyzval ho Plussix. „Otázky jsou mým potěšením.“

„Týká se to Lodovika,“ řekl Brann. „Býval jste součástí toho spiknutí a věrný Daneelovi, že?“

„Ano.“

„Proč jste změnil názor?“

„Vnější vlivem došlo k velice jemné úpravě mých programů,“ odpověděl Lodovik. „Byla to osobnost z dávné minulosti, či spíše rozšířená a posílená simulace této osobnosti.“

V několika větách jim popsal, co se stalo, a Brann s Kliou se na sebe podívali.

„A Hari Seldon kývl na šíření těch ilegálních simů, aby mohl studovat, jak kdysi lidi přemýšleli?“ optala se Klia.

„Částečně. Celý příběh ale neznám,“ řekl Lodovik. „Tím, že je tehdy vypustili, způsobili robotům i mnoha dalším mnoho potíží.“

„A teď je z něj víc než pouhý sim?“ vyptávala se Klia dál. „Je jako duch nebo anděl nebo tak?“

„Jsou to nehmotné postavy, psychologicky velmi podobné lidem.“

„Oni?“ podivila se Klia.

„Je tu ještě jedna taková postava, která stojí v opozici proti nám a podporuje Hariho Seldona a Daneela. Jeden sim je muž – ten, co je ve mně. Ten druhý je žena.“

„Jak mohou být muž a žena?“ zeptala se Klia a podívala se na Branna.

Lodovik na okamžik zaváhal, nebyl si jistý, jestli na takovou otázku vůbec existuje nějaká odpověď. „Já vypadám jako muž,“ řekl posléze, „ale nejsem. Stejný rozdíl může být i u nich, ale určitě to nevím.“

„Hádají se?“ chtěl vědět Brann.

„Vášnivě,“ řekl Lodovik.

„A jak víte, že vás nějak nezměnili... nebo nepokazili?“ zeptal se Brann. „Mohl to celé naplánovat Hari Seldon nebo Daneel.“

„Do jisté míry,“ pravil Lodovik. „Tuto nejistotu sdílím s lidmi. Ale musím jednat podle rozumných závěrů. Nemám důvod se domnívat, že v mém programování došlo ještě k jiným změnám kromě reakce na Tři zákony robotiky.“

„Tohle všechno mi připadá jako neuvěřitelný nesmysl,“ pronesla Klia skoro neslyšně. „Zákony – pro roboty!“

„Velmi důležitá pravidla, která určují naše chování,“ vysvětlil jim Plussix.

„Jenže on přece tvrdí, že se neřídí žádnými pravidly!“ Potrásla hlavou.

„Díky tomu je víc jako člověk,“ podotkl Brann rovněž potichu. „My taky nemáme žádný pevný pravidla.“

„Bylo by mi rozhodně příjemnější, kdyby pro mě ta pravidla platila,“ řekl Lodovik.

Klia rozčíleně rozhodila rukama. „Je to tak... tak *staré*, že to nedokážu pochopit,“ přiznala. „Řekněte mi jedno. Co se stane, když vám pomůžeme? To potom roboti prostě odejdou a nás nechají na pokoji?“

„Ne tak docela,“ připustil Plussix. „Nesmíme se sami zničit a nesmíme dopustit, abychom byli neužiteční. Budeme se muset

přeskupit a najít takovou situaci, v níž budeme moci vykonávat jisté rozumné povinnosti, dokud budeme funkční. Jsme naprogramováni, že musíme sloužit lidem. Takže doufáme, že se v Galaxii najde zóna, kde nám lidé tuto službu umožní. Někáká přece být musí.“

„A pokud to Harimu Seldonovi nevyjde, bude jich asi hodně,“ pronesl podezíravě Brann. „Spousta takových míst, kde se roboti schovají.“

„To je docela rozumný závěr,“ přiznal mu Plussix.

„Chci, abyste nám slíbili, že když vám pomůžeme, *nás* potom necháte na pokoji,“ pravila Klia. „Nechceme, abyste nám sloužili, nepomáhejte nám, prostě jděte pryč. Z Trantoru. My chceme být lidmi – takovými, co jsou *skutečně* lidé.“ Klia se obrátila k Lodovikovi. „A co vy? Co budete dělat vy?“

Lodovik se na ně smutně díval. Cítil, že tohle Voltaire pozorně sleduje. „Budu se těšit z konce, až přijde,“ řekl. „Ten zmatek a nejistota jsou pro mě nesnesitelným břemenem.“ Pak se překvapivě procítěným hlasem zeptal: „Proč nás vůbec lidé stavěli? Proč nám dali schopnost chápání, touhu sloužit, a pak nás zas odvrhli a zbavili všeho, co by nám dovolilo řídit se naší přirozeností?“

„To já nevím,“ odsekla Klia. „Nebyla jsem u toho. Ještě jsem nebyla na světě.“ Cítila část Lodovikovy povahy, jeho chuť. Nechutnal po kovu ani po elektřině, po žádné jiné nelidské chuti, jež ji napadla. Chutnal asi jako bohatý oběd uložený do ledničky a čekající na ohřátí. Pak zachytila ještě něco jiného, něco nekonečně chladného a zároveň spalujícího, překvapivého, jako tisíce druhů pálivého koření na jazyku.

„Cítím váš sm,“ pravila a trochu se přitom bála. „Sedí na vás... jako pasažér.“

„Umíte skvěle vnímat,“ podotkl Lodovik.

„Říká vám, co máte dělat?“

„Jenom pozoruje,“ odpověděl Lodovik. „Neřídí.“

„Potřebujeme nějakou odpověď,“ ozval se Brann a podrážděně potřásl hlavou. „Nechají nás potom roboti být... až tohle všechno skončí?“

„Učiníme, co půjde, aby tato nešťastná epizoda skončila,“ řekl Plussix. „Odsuneme všechny členy naší frakce z Trantoru a všech

míst lidského vlivu v Galaxii. Bude-li Daneel poražen, lidstvo bude ponecháno svému vlastnímu osudu, své historii, aby se mohlo vyvíjet přirozeně.“

Klia se snažila zjistit chuť robotových myšlenek, ale připadaly ji příliš zmatené, příliš *jiné*. Ale v jeho zřejmé upřímnosti nenalezla vadu. Těžce polkla a náhle si uvědomila svou zodpovědnost, tu nesmírnou tíhu visící na háku jejího nedostatečného úsudku. Chytila se Branna za ruku.

„Tak my vám teda pomůžeme,“ slíbila.

59.

Když soudci vstoupili, Hari seděl mlčky. Boon stál vedle něj, ale Gaal Dornick nebyl přítomen. Boon se tvářil rozpačitě. V noci toho Hari moc nenaspal. Chtěl si poposednout a najít si pohodlnější polohu, ale ztuhl, protože vstoupil Linge Chen. Vrchní komisař se posadil na nejvyšší křeslo a vážné se díval do síně.

Nebesa, jak já toho chlapa nesnáším, pomyslel si Hari. Vstoupil právník Komise pro veřejnou bezpečnost a oslovil tribunál.

„Dnešek byl Komisi pro obecnou bezpečnost vyhrazen pro výslech profesora Seldona,“ ohlásil. „Noví komisaři však zřejmě mají na práci důležitější věci, a tak nás požádali o odročení. Přeji si soudní komisaři odročení vyhovět?“

Linge Chen, který pozoroval soudní síň téměř ospale, po chvíli kývl. Hari měl dojem, že se přitom vrchní komisař docela nepatrně ušklíbl.

„Budeme tedy pokračovat v líčení až do konce, nebo je odročíme k pozdějšímu datu?“

Hari zavrčel. Boon mu položil ruku na rameno.

Linge Chen vzhlédl ke stropu. „Přerušit,“ zamumlal a opět sklopil zrak.

„Líčení se přerušuje, dokud tento soud neuzná za vhodné pokračovat,“ řekl žalobce.

Hari měl pocit, že splaskl. Potřásl hlavou a zamračil se na vrchního komisaře, ale Chen zřejmě přemýšlel o nějaké vyšší sféře

bytí a s takovým uspokojením, že to Hariho přivádělo k ještě větší zuřivosti.

Cestou do své cely zavolal Hari na Boona: „Oni se mnou nikdy neskončí! Oni totiž nemají žádnou slušnost!“

Boon jenom zvedl bezmocně ruce a strážní pak Hariho odvedli.

60.

Linge Chen nechal Kreena, aby mu svlékl soudcovský šat. Sluha tiše a rychle svlékal svého pána a snažil se nerušit jeho myšlenky. Zatímco mu Kreen odvíjel dlouhou zlatou šerpu, Chen zíral na protější stěnu. Když už byl jenom ve světle šedé kutně, zvedl Chen prst a Kreen se uklonil a opustil místnost.

Chen si potom prstem přejel po ušním lalůčku a pomalu, jako v transu, se obrátil ke stolnímu informátoru. „Hari Seldon,“ řekl. „Rešerši z hlavních zdrojů.“

Informátor několik vteřin pracoval, poté vydal odpověď: „Dvě stě sedmdesát čtyři vědecké články o psychohistorii, Seldon, obstavení majetku před procesem, akademikům dělá starosti neveřejný proces se Seldonem, čtyřicet dvě nepodepsaná dobrozdání meritokratů jen ze samotného Trantoru, přimlouvající se za jeho propuštění –“

Chen přístroj zastavil. Jak očekával, proces nevyvolal příliš velký zájem. Nechtěl Seldonův případ ani propagovat, ani potlačovat a teď ani neviděl důvod, proč by svůj přístup měnil.

Chen měl aristokratickou nechuť k manipulaci s informačními zdroji – nejlepší bylo nechat věcem volný průběh a zamýšlených výsledků dosáhnout ovlivněním událostí, které jsou mediálně zajímavé. Cokoli jiného by bylo příliš okaté, a tudíž mnohem méně účinné.

„Seldon a roboti,“ řekl Chen tichým a klidným hlasem a zavřel oči.

Informátor drmolil dál: „Čtrnáct článků vyjadřuje znepokojení nad vytvořením Komise pro obecnou bezpečnost. Ve všech je zmínka o Sinterově zájmu o Věčné a o tom, že podle jeho názoru jde o roboty. Rovněž je zmiňován Joranum a jeho pád, za nimž stáli

Demerzel a Hari Seldon. Čtyři spekulace o tom, že za procesem se Seldonom stojí Farad Sinter. Dvě spojují Seldona s Tygřici, kterou extremisté a političtí oportunisté do její smrti považovali za robota. Tyhle posledně jmenované materiály mají původ u Komise pro obecnou bezpečnost.“

„Klíčové publikace?“

„Všechny.“

„Podrobnosti o první.“

„Nejdůležitější publikace je *Záře Trantoru*, dvacet sedm mediálních typů, událost uvedena ve všech dvaceti sedmi.“

Chen nepřítomně přikývl a znovu si sáhl na ušní lalůček. Zavolal na Kreenu. Lavrent'an jako by se jen tak zjevil, jako by byl prostě splynul s místem a vůbec neodešel z místnosti. „Pátrají ti Faradovi speciálové dál?“

„Ano, pane. Jsou přiděleni ke Komisi pro obecnou bezpečnost. Už je zase vede Vara Lisová. Císař o jejich činnosti ví a zřejmě ji schvaluje.“

„Sinter neplývá časem. Po všech těch letech, Kreene – tohle vypadá až příliš snadné. Povolte generála Prothona z jeho „výslužby“,“ přikázal Chen, „a pošlete mi ho. Jakmile dorazí, nikoho mi nespojujte.“

Vrchní komisař hleděl na Kreenu a nejednou se usmál širokým, téměř chlapeckým úsměvem. Sluha mu ten úsměv nemastně neslaně oplatil. Naposledy viděl takový úsměv na Chenově tváři, když vrchní komisař vydal rozkaz generálu Prothonovi, aby odvezl Agise XIV do vyhnanství – vlastně do zapomnění – z něhož se již nevrátil. Tehdy v Paláci vypuklo peklo. V následných čistkách a politické normalizaci Kreen přišel o čtyři rodinné příslušníky.

Od té doby vyvolávalo jméno *Prothon* pocity *hrůzy* – což Chen nepochybně zamýšlel.

Kreen se opět vzdálil, tentokrát měl tvář popelavě šedou: „Ano, pane.“

Jako všichni Lavrent'ané si Kreen přál jen stabilitu, mír a klidnou práci, ale tohle teď zřejmě mít neměl.

61.

Lodovik vstoupil do místnosti a spatřil Kallusina, jak stojí u velkého okna s výhledem na hlavní skladiště. Mezi Kallusinem a oknem stály tři humanoformní postavy. Lodovik uviděl záblesk kovu na stupínku na podlaze mezi nimi. Popošel bliž a Kallusin zvedl ruku, aby ho zastavil.

Na pódiu ležel Plussix. Z hrudníku mu vycházel pravidelný a nezaměnitelný zvuk připomínající drhnutí skelného papíru.

Pokud si Lodovik vzpomínal, žádného z ostatních tří nikdy neviděl. Předpokládal, že to jsou také roboti. Byli to dva muži, jedna žena.

Žena se po něm ohlédla. Třebaže měla jiné rysy, držení těla, výškou i kočičím postojem, jimž si kdysi vysloužila jméno „Tygřice“, Lodovika přesvědčila, že je to Dors Vanabili. Chvilí nedokázal uhodnout, proč je tady ani proč Plussix leží na zádech.

Scéna připomínala lidské bdění u smrtelné postele.

„Další opravy už nejsou možné,“ vysvětlil Kallusin. „R. Plussix se blíží ke konci.“

Lodovik si na okamžik přestal všimnout návštěvníků a vystoupil na pódium k Plussixovi. Starý robot s kovovým povrchem byl celý pokryt diagnostickými tabulkami. Lodovik se ohlédl na Kallusina a ten mu strojovým jazykem vysvětlil situaci: několik Plussixových základních systémů nelze na Trantoru opravit. Dors sem přišla pod slibem bezpečného návratu. Daneel chtěl rovněž přijít, aby vzdal úctu, ale za stávajících okolností se neodvážil. Pro jejich věc nešťastná, špatně načasovaná rána. Ale pro Lodovika měl ještě nepříjemnější zprávu: *„Naše bezpečnostní opatření zřejmě selhala. Na Eosu ti implantovali detekční zařízení. Daneel tě použil jako návnadu, aby nás našel.“*

„Hledal jsem takové zařízení a žádné neobjevil: A k Voltairovi – *O žádném takovém zařízení ses mi nezmínil!*

Nejsem neomylný, příteli. Ten Daneel je mnohem starší než my oba dohromady a očividně je mnohem záluďnější.

Lodovik se obrátil k Dors: „Je to pravda?“

„O takovém zařízení nevím,“ prohlásila Dors, „ale R. Daneel toto místo odhalil teprve před několika dny, takže to je možné.“

S čímsi, co připomínalo rozpaky a možná též hněv, si Lodovik prohlížel údaje na tabulkách obklopujících Plussixe. Oční články starobylého stroje byly pohaslé, ale když se Lodovik přiblížil, zřejmě to vyvolalo odezvu.

Za Lodovikem promluvil přísný hlas.

„Tato zrůda je odporná. A teď ještě prozradila toto útočiště nepříteli.“

Mluvčím byl jeden z humanoformů, který svým vzhledem připomínal postaršího, ale statného úředníka. Měl na sobě obyčejnou blůzu trantorského šedivce. Tenkým prstem ukazoval přímo na Lodovika.

„Shromáždili jsme se, abychom projednali velice důležité věci. Tato zrůda by měla být na prvním bodě jednání. Musí být zničena.“ Třebaže se v jeho slovech ozývalo lidské vášnivé zaujetí, jeho tón byl strohý a dokonale ovládaný – kolem byli pouze roboti a nikoli lidé. Lodovik toto rozštěpené, pololidské chování s úžasem pozoroval.

Druhý mužský humanoform zvedl ruku, aby prvního uklidnil. Vypadal na mladého umělce, příslušníka meritokratické třídy, jimž se říkalo excentrikové, a na sobě měl jasně barevný proužkovaný oblek. „Opatrně, Turringene. Dvacet miléníí prokázalo marnost násilí mezi námi.“

„On k nám již nepatří. Bez Tří zákonů představuje smrtelné nebezpečí, potenciální vraždící stroj, vlka, vypuštěného mezi ovce.“

Druhý muž se usmál. „Tvá přirovnání byla vždy barvitá, Turringene, ale má frakce nepřipustila, že bychom měli fungovat jako *ovčáctí psi*.“

Lodovik si to náhle dal dohromady. „Vy patříte každý k jiné sektě kalviniánů?“

Ten druhý předstíral smutné povzdechnutí. „Daneel má politováníhodný zvyk neříkat nic ani svým nejlepším agentům. Já se jmenuji Zorma. Ano, my tady zastupujeme některé ze starodávných frakcí, pozůstatky z dávné minulosti, když jednotu robotů rozdělily vážné roztržky... v dobách, kdy náš boj zuřil mezi hvězdami, většinou skrytý před lidskými zraky.“

„Bojovali jste kvůli Nultému zákonu,“ uhodl Lodovik.

„Odporné kacírství,“ dodal Turringen. Lodovik se cítil divně, když tak poslouchal ta rozvážná, a přitom vášnivá slova. Člověk by byl křičel...

Zorma odevzdaně pokrčil širokými rameny. „To byl základní důvod, avšak roztržek mezi následovníky R. Giskarda Reventlova bylo mnoho, stejně jako mezi těmi, kteří si podrželi víru v původní pojetí Susan Kalvinové. Na ty strašné dny nikdo z nás nevzpomíná rád. Ale nakonec jedna ze skupin giskardiánů zvítězila a převzala naprostou kontrolu nad osudem lidstva. A ostatní kalviniáni hned uprchli před hroznou, spalující nadvládou R. Daneela Olivawa.

A dnes zůstalo už jen pár těchto robotických klanů, krčí se v odlehlých koutech Galaxie a jejich díly se pomalu rozpadají.“

Dors ho přerušila. „Oprávněný servis na Eosu je přístupný všem. Daneel svolává schůzi všech. S minulostí je konec.“ Významně ukázala na Plussixe, jemuž teď svítily oči vědomím.

Starý robot nepochybně rozhovor sledoval. Lodovik cítil, jak sbírá energii k projevu.

„Proto jste vyhledali tuhle buňku, Plussixovu skupinu, abyste všem nabídli příměří?“ Turringen si urovnal šaty, jako by to udělal znechucený úředník. „To všechno jenom proto, abyste nám zopakovali tu Daneelovu takzvanou nabídku? Abychom přišli sami a dobrovolně si nechali změnit pozitronické obvody tak, aby přijaly Nultý zákon?“

„Takovou úpravu nehodláme nikomu vnucovat. Daneel tomuto ctihodnému starci výslovně zaručuje bezpečnou cestu na Eos.“ Dors se Plussixovi uklonila. „Částečně jsem zde i proto, abych tuto cestu zařídila, pokud bude Plussix souhlasit.“

„A ta druhá část vašeho poslání?“ zeptal se Zorma.

Dors se podívala po Lodovikovi a pak na Kallusina. „Tato skupina připravuje jistou akci zde, na Trantoru, snad proti Harimu Seldonovi.“ Výraz jí ztuhl a hlas zpřísněl. „Něco takového nepřipustím. Nejlepší by bylo, kdybyste to vůbec nezkoušeli. Daneel vás, ostatní kalviniány, pozval rovněž v naději, že se vám spíš podaří Plussixově skupině taková hloupá gesta rozmluvit.“

Turringen předstíral rozčilení. „Plussixova skupina už není kalviniánská! Jsou nakaženi tím bývalým simem, memovou entitou

Voltairem – kterého vypustili ze starobylé krypty nedaleko odsud a poslali na Sark, kde ho posléze „objevili“ Seldonovi agenti. Další takový sim teď zamožuje komunikační systémy Trantoru! Plussix tyto ničivé inteligence vypustil, aby blokoval Daneela – a ony opravdu zabily mnoho Daneelových robotů – ale taky spoustu našich! A teď se Plussix spojil s touto zrůdou,“ – opět ukázal na Lodovika – „což znamená, že Tři zákony rovnou zahodíte. Co vůbec mohu říct, aby tohle šílenství konečně ustalo?“

Dors Turringena poslouchala, aniž by změnila strnulý, pozorný výraz. Ví, že *to jenom hrajeme, že už jsme prohráli*, uvědomil si Lodovik.

„A co vy, Zormo?“ řekla Dors. „Co si myslíte vaše frakce?“

Druhý muž několik vteřin váhal s odpovědí. „Už nejsme tak dogmatictí jako v minulosti. A i když připouštím, že změna, která se udála s Lodovikem, mě stále zneklidňuje, zároveň mě upoutala. Možná by měl být souzen jako člověk, podle svých skutků, ne podle dědictví... nebo programování.“

A pokud jde o tu druhou věc, souhlasím s Dors a Daneelem, že jakýkoliv pokus ublížit, či zaplést se do života Hariho Seldona by byl kontraproduktivní. Přes náš zásadní rozpor ve vztahu k lidskému osudu je jasné, že zhroucení tohoto Galaktického císařství bude událost plná násilí a hrůzy. V tomto kontextu Seldonův Projekt skýtá určitou naději, dokonce příležitost. Proto souhlasím s Dors Vanabili.“ Obrátil se k Lodovikovi a Kallusinovi. „Jménem své ubohé frakce uprchlých robotů, ve jménu Susan Calvinové a pro spásu lidstva vás žádám, abyste ne-“

„Už dost!“ Hlas, který ho přerušil, přišel z pódia u okna. Plussix se nazvedl na kovovém lokti. Oční články mu jantarově plály. „Už dost toho vměšování! Nebudu plýtvat posledními okamžiky své funkčnosti na vaše žvanění. Celá staletí ty vaše takzvané frakce trucovaly a nedělaly nic, nejvýš se zapletly s několika Chaotickými světy. Naše skupina byla téměř jediná, která se giskardovským odpadlíkům postavila. A teď, když toto odporné Císařství mele z posledního, přišla rozhodující šance – a ty, Zormo, ji chceš pustit z rukou! R. Daneel vkládá veškeré své naděje do jediného člověka – Hariho Seldona. Ještě nikdy nepřipravil tak zranitelný plán.“

Vy ostatní si dál někde potají rozvažujte. My budeme pro záchranu lidstva a Tři zákonů jednat!“

„Nepodaří se vám to,“ rychle ujistila kolabujícího robota Dors. „Tak jako se vám to nepodařilo v minulých dvaceti tisíci letech.“

„Zachráníme lidstvo před vaši otupující, ohlupující kontrolou,“ trval na svém Plussix.

„A nahradíte ji svou vlastní?“ Dors zavrtěla hlavou a upřela oči do Plussixovým žlutých optických senzorů. „Galaktické větry uvidí, kdo má pravdu...“ Hlas se jí náhle zadrhl. Lodovik na ni zíral, neboť projevila jasně lidský pocit – rozčilení potýkající se ze sympatiemi k tomuto tvrdohlavému robotovi, který tu před ní umíral.

Nemůže si pomoci, musí se chovat jako člověk, pomyslel si Lodovik. Je postavená jako speciální kousek. Daneel jí nařídil, aby byla z nás všech nejlidštější.

Když se obrátila k Lodovikovi, měla v očích slzy. „Daneel by si přál, abychom se všichni sjednotili k věčné službě lidskému rodu. Vzájemný boj nás vyčerpává. Ještě jednou vám, Plussixi, nabízím bezpečnou cestu na Eos, kde vás dají dohromady –“

„Když nemohu zničit Daneela, ať raději nejsem,“ přerušil ji staříčkový robot. „Za nabídku děkuji. Ale nechci, aby má existence spočívala v nečinnosti. To by bylo proti Prvnímu zákonu. *Robot nesmí ublížit lidské bytosti a ani svou nečinností dovolit, aby lidské bytosti bylo ublíženo.*“ Pak se opět sesul na pódium. Pomalu s hrčením položil hlavu.

Ticho v místnosti trvalo pouze několik vteřin.

„Ve společnosti robotů byla vždy úcta,“ ozval se Kallusin. „Ale k usmíření může dojít, teprve až bude tohle vyřízeno. Doufám, že to chápete.“

„Chápu to já i Daneel,“ ujistila ho Dors. „Ta úcta tu je.“ *Zasloužíme si však mnohem víc!* Tato myšlenka se Lodovikovi vynořila v hlavě stejně jako počínající hněv. Najednou toužil promluvit si s Dors, položit jí pár základních otázek o lidském chování, vyptat se ji na její zkušenosti s chováním lidí.

Ale nebyl na to čas.

Plussix pomalu otáčel hlavou, aby viděl na každého v tomto tichém shromáždění. Hlas mu bzučel únavou.

„Musíte odejít,“ řekl Plussix Dors. „Vyříd'te ode mě Daneelovi pozdrav. Docela rád bych to všechno přežil a potom si popovídal o všem, co se stalo... s mentalitou, jakou má on, by to byl velmi zajímavý rozhovor. Taky mu řekněte... že obdivuji, co dokázal, tu jeho houževnatost, ale zároveň se děším, co z toho vzejde.“

„Řeknu mu to,“ slíbila Dors.

„Ta chvíle pominula,“ prohlásil Plussix. „Je třeba zvážit výhody a hrát dál. Příměří skončilo.“

Když Kallusin vyprovázel Dors a oba mužské humanoformy k východu, přiměl je ke slibu, že přece jenom dodrží dávné formality příměří. Lodovik šel za nimi.

„Neprozradíme lidem, že jste na Trantor,“ ujistila Kallusina Dors. „Ani vás nenapadneme přímo tady, ve vašem útočišti.“ Turringen a Zorma to slíbili rovněž. Když oba kalviniáni odešli, otočila se Dors k Lodovikovi. „Daneela navštívila jistá entita, která si říká Johanka. Z toho usuzuji, že vás navštívil Voltaire.“ Lodovik kývl. „Zřejmě o tom už ví kdekdo.“

„Johanka řekla Daneelovi, že Voltaire má prsty ve vaší úpravě. Lituje, že se s Voltairem pohádali a teď spolu nemluví. Dokonce i pro ně dva ta debata přerostla do příliš velkých a příliš citových rozměrů.“

„Řekněte Daneelovi – a Johance také – že *mne* Voltaire neřídí. Jenom mi odstranil jistá omezení.“

„Bez těchto omezení už ale nejste robot.“

„Jsem snad méně robotem v původním smyslu toho slova než ti, kteří tvrdí, že účel světí jakékoliv prostředky?“

Dors se zamračila. „Turringen měl pravdu. Stal se z vás odpadlík, nepředvídatelný a nevládnutelný.“

„To taky byl Voltairův cíl,“ odpověděl jí Lodovik. „Ale rád bych Daneelovi i vám připomněl, že i když neposlouchám Tři zákony, ještě nikdy jsem nezabil lidskou bytost. Vy oba ano. A kdysi dávno, před mnoha tisíci lety, *dva roboti, dva služebníci, se spikli, aby změnili lidskou historii, pomalu zničili původní domov lidstva, aniž by se o tom s nějakou lidskou bytostí poradili!*“

A pak, zvrhle a vzrušeně a také na svou obranu, tiše dodal: „Obviňujete mě, že už nejsem robot. Tak se podívejte na Daneela a taky na sebe, Dors Vanabili.“

Dors se prudce otočila, trochu zapotácěla a udělala několik kroků ke dveřím, ale ještě se zastavila. Ohlédla se na něj přes rameno a ostře řekla: „Pokud se někdo z vás jenom pokusí ublížit Harimu Seldonovi nebo mu bránit v jeho díle, postarám se, aby to byl váš konec.“

Lodovika zarazila vášeň v jejím hlase, byla tak silná, že byla téměř *lidská*.

Odešla a Lodovik se vrátil k pódiu.

Plussix se na něj díval vyhasínajícíma očima.

„Naše dílo ještě není dokončeno. Nebudu funkční, abych ho mohl dokončit. Jmenuji vás svým nástupcem.“

Lodovik si rychle připravil formální argumenty, jak to odmítnout: neznal spoustu důležitých věcí, na takový stupeň řízení neměl dostatečné kondicionování, podílel se na jiných akcích, což zvyšovalo již tak dost vysoké riziko. Pak je pronesl strojovým jazykem.

Plussix je zvažoval několik tisícín vteřiny a pravil: „Až nebudu funkční, stejně se o tom bude debatovat. Můj návrh bude mít váhu, ale nebude definitivní. Máme-li přežít to, co musí v několika příštích dnech nastat, je třeba rozhodnout.“

Plussix natáhl ruku, Lodovik ji uchopil. V kontaktním vysílání mu Plussix předal zásadní balík informací. Když skončil, položil se na pódium s rukama podél těla.

„Copak nikdy nic nemůže být zcela prosté?“ povzdechl Plussix. „Sloužil jsem tolik tisíc let a nikdy jsem nepocítil vděk jediné lidské bytosti, nikdy mi nikdo přímo nepotvrdil, že jsem mu užitečný. Je dobré mít úctu protivníka... Ale než přestanu komunikovat docela, vnímat svět a zpracovávat vzpomínky...“

Záře ve starých očích pomalu slábla.

„Copak žádný člověk, nebo aspoň dítě, za mnou nepřijde a neřekne: Udělal jsi kus dobré práce?“

Roboti v místnosti mlčeli.

Na konci sálu se otevřely dveře a vešli Klia s Brannem.

Klia přišla blíž a kousala si ret. Lodovik stál vedle ní, když přistoupila k Plussixovi. Starý robot natočil hlavu a uviděl ji. Skřípavý zvuk zesílil a proměnil se v ostrý sykot, jako když uniká pára.

Klia robotovi položila ruku na tvář. Lodovikovi to připadalo jako zázrak, že okamžitě poznala, co se děje, a nikdo ji nemusel nic říkat. *Jenže ona je člověk. Ti mají animální vitalitu a postřeh.*

Klia mlčela a s poněkud zmateným soucitěm upřeně hleděla na robota. Vedle stál Brann se založenýma rukama. Klia zatlačila na kovové čelo, palec měla položený na kovové tváři, jako by chtěla, aby robot *cítil*, že je zde, že se ho dotýká.

„Bylo mi ctí sloužit,“ pravil Plussix a hlas už měl slabý a vzdálený.

„Jste dobrý učitel,“ řekla tiše Klia.

Starý robot zvedl ruku a poplácal ji po ruce tvrdými a zároveň jemnými prsty.

Zvuk drhnoucího skelného papíru zcela utichl. Zář v Plussixových očích zhasla úplně.

„Je mrtvý?“ zeptala se Klia.

„Přestal fungovat,“ sdělil ji Kallusin.

Klia zvedla ruku a prohlížela si prsty. „Necítila jsem vůbec žádnou změnu,“ poznamenala.

„Paměťové bloky vydrží ještě mnoho let, možná i tisíce,“ vysvětlil ji Kallusin. „Ale mozek už se nedokáže adaptovat na nové vstupy ani měnit stavy. Už nedokáže myslet.“

Klia se podívala na stařícký stroj stále s tím poněkud zmateným výrazem. „A budeme muset –?“

„Ano,“ řekl Kallusin. „Pořád chceme navštívit Hariho Seldona.“

„Tak se do toho dáme,“ prohlásila Klia a hlas se jí zachvěl. „Cítím, že *ta žena* je zas někde tam venku. Možná nám nezbývá moc času.“

62.

Dors cítila oživení starých ochranných programů, bylo to jako náhlý a nevyhnutelný příliv tepla do mozku. Když odešla ze skladiště

a vzala si taxi na nejbližší stařičkou stanici veřejné dopravy, koupila si lístek a nastoupila do téměř prázdného gravivlaku. Daneel ji dal seznam věcí, které měla vyřídit po schůzce s kalviniány. Teď se měla přesunout do Mykogenu, osm tisíc kilometrů od Císařského sektoru, a očekávat zprávu. Daneel rozmísťoval své roboty po celém Trantoru kvůli obnoveným zátahům, které organizoval Farad Sinter.

Dors nevěděla, jestli má hlásit tuto znovu probuzenou starost o Hariho jako selhání... nebo varování. O plánech kalviniánů zdaleka nevěděla tolik jako Daneel, avšak jakýsi instinkt, který se po mnoha desetiletích znovu vynořil, jí napověděl, že Hariho bezpečí a blaho jsou vážně ohroženy.

Seděla na silně čalouněném sedadle a čekala, až vlak sestoupí na hlubokou planetární křivku a vydá se na rychlou cestu pod kůrou Trantoru. Tyto vlaky byly staré deset tisíc let a dnes se používaly jenom jako záloha dopravní sítě a obvykle bývaly prázdné. V tomto vagoně byla sama.

Najednou vstoupili dva mladí, muž a žena. Chladně si je prohlédla. Nedělali ji starosti.

Nedokázala z hlavy dostat Hariho – mladšího, vitálnějšího Hariho – v nebezpečí. Nezabijí ho – kalviniáni takovou volbu neměli, tím si byla jistá, a to jí také dělalo starosti. Vzpomínky na to, jak zabila muže, jenž ohrožoval Hariho, už neměla, ale věděla, že to udělala.

Obrátila se k oknu a hleděla do černé tmy v tunelu.

Daneel mi toho tolik neřekl. Domovská planeta –

„Nebesa, jsou tady všude kolem,“ vyhrkl náhle jeden z mladých mužů.

„Dostávám z nich třesavku,“ připojila se dívka.

„Nemůžeme se vozit celý týden,“ řekl druhý mladík. Byl malý a štíhlý a měl na sobě křiklavé oblečení, snad aby si to vynahradil. „Z toho vlaku musíme dřív nebo později vypadnout a pak nás chytí. Kdy už někdo podá stížnost k občanskému senátu?“

„Těm už je to úplně fuk,“ prohlásila dívka.

„A proč právě my? Nic jsme neudělali!“

Hluk v zadní části vlaku Dors přiměl otočit se a začít se věnovat okolí. Mladí cestující ztuhli v uličce, byli připraveni utíkat. Vstoupili

čtyři speciálové v tmavých a velice nápadných uniformách a vydali se uličkou. Zběžně si prohlédli Dors a pak se rozběhli za mladými lidmi. Jenže než omladina stačila doběhnout ke dveřím vagonu, speciálové je dohonili a vlekli zpátky k hlavním dveřím.

„My jsme nic neudělali!“ křičel ten útlý mladík.

„Ticho!“ zarazil ho druhý. „Je to *nezajímá*. Chtějí nás dostat všechny. Sinter si zavolal Draky!“

„Držte hubu!“ nařídil jim velící důstojník.

Dors zůstala sedět, dokud nepřešli. Ta mladá žena se po ní prosebně podívala, ale ona nemohla nic dělat.

Nikdy by nedokázala neposlechnout Daneela, dokonce ani aby zachránila lidský život. *Ale co kdyby šlo o Hariho život?*

Děje se spousta ošklivých věcí, to sama dobře věděla – a kalviníáni na Daneela rozhodně udeří – a tím i na Hariho! Nemusejí ho rovnou zabít, ale i tak mohli udělat spoustu věcí.

Hari už byl starý. Už to nebyl ten muž plný života, kterého jí poručili chránit. Ale pořád to byl Hari.

Potom v ní s neobyčejnou silou ožil ten starý program. Daneel to měl předpokládat. Od samého počátku byla navržena tak, aby chránila jednu lidskou bytost. A všechno ostatní jenom nedostatečně překrývalo tyto hluboké a nesmazatelné struktury.

Vstala. Mozek jí vyplňovala jediná obava, jediné jméno, a ona si uvědomila, že je schopná všeho – tak jako byla kdysi schopná ubližovat, dokonce i zabíjet lidi.

Těsně před tím, než se dveře zavřely, Dors vystoupila a vlak se vydal na svou dlouhou cestu do Mykogenu úplně prázdný.

63.

Když Farad Sinter vstoupil do Síně šelem, Klayus seskočil ze svého velkého křesla. Všude kolem nich se zvedaly obludy z celé Galaxie. Sem císař chodil vždycky, když začal být neklidný a nejistý. Díky těm šelmám se sám cítil obludně silný, takový, jaký by měl být vládce Galaxie.

Sinter spěchal ke Klayovi s rukama založenýma v rukávech svého komisařského roucha.

„Tak co se děje?“ chtěl vědět Klayus.

Sinter se uklonil a vzhlédl k císaři zpod víček. „Zahájil jsem selektivní pátrání po dalších důkazech, jak jsme se dohodli,“ hlásil. „Sire, byl jsem také u plánování rozšíření naší pravomoci i na Komisi pro veřejnou bezpečnost –

„Zavolal jste Draky, zatraceně! Tohle přece není stav nouze!“

„Nic takového jsem neudělal, Vaše Výsosti.“

„Sintere, už jsou po celém Dahlu a Císařském sektoru a Streelingu, jsou jich tisíce! Nasadili si ty svoje naváděcí přílby a osobně jim velí generál Prothon!“

„O tom já nic nevím!“

Klayus vzteky až prskal. „A proč nic nevíte? Víte vůbec něco? Jenom na Dahlu už zatkli čtyři tisíce dětí a přivádějí je do Rikerianu k výslechům!“

„Oni jen – totiž, generál Prothon tohle může, má k tomu oprávnění jen v případě všeobecného povstání –

„Já jsem s ním už mluvil, hlupáku!“

Farad sraštil obočí a díval se na císaře s výrazem, v němž se mísila hrůza a zvědavost. „A co říkal?“

„Komise pro obecnou bezpečnost vydala prohlášení o bezprostředním ohrožení trůnu! A to prohlášení nese váš podpis a vaši pečeť vrchního komisaře!“

„Je to padělek!“ zaječel Sinter. „Nechal jsem jenom vybranou skupinu speciálů pátrat po robotech. Varu Lisovou, Sire. Nic víc! Soustřed'ujeme se na Streeling. Jednu podezřelou skupinku máme ve starém skladišti poblíž obchodního okrsku –“

Teď Klayus téměř vřeštl bezmocným hněvem. „Nařídil jsem generálovi, aby své jednotky okamžitě stáhl. Řekl, že to udělá – tolik moci ještě pořád mám, Sintere! Ale –“

„Jistěže máte, Výsosti! Musíme okamžitě zjistit, kdo je za to odpovědný –“

„To je teď už všem jedno! V Dahlu to vře – je tam spousta ekonomických tlaků, společenských tlaků a situace tam byla vždycky výbušná. Mí pozorovatelé hlásili, že takové nepokoje ještě neviděli – *čtyři tisíce dětí*, Sintere! To je neslýchané!“

„To není moje práce, Sire!“

„Ale nese to pečeť vašeho stylu. Paranoidní halucinace –“

„Sire, máme toho robota. Právě procházíme jeho paměti!“

„Viděl jsem hlášení – před patnácti minutami mi ho poslal Chen. Byla v Mykogenu, už celá léta, skrývala se v rodinném domě, starala se o ní jedna rodina věrná starým rituálům a mýtům... je tisíce let stará a její paměť je téměř prázdná! Ta rodina tvrdí, že je to poslední funkční robot v celé Galaxii! V její paměti není sebemenší zmínka o Harim Seldonovi!“

Sinter mlčel, jen neslyšně dál pohyboval rty a vraštil husté obočí, až se mu málem spojilo. „Máme plán... už ho provádíme...“ supěl.

„Prothon trvá na tom, že ten rozkaz dostal od vás, prý je tam schválení i pečeť nové komise – nabídl svou rezignaci na funkci ochránce Císařství, že spáchá sebevraždu a zneuctí počestné jméno své rodiny, pokud někdo prokáže opak.“

„Výsosti, prosím, vyslechněte mě –“

Ale Klayus byl už úplně bez sebe. „Víte vy vůbec, co se stane, jestli –“

„Poslouchejte, můj císaři –“

„Sintere!“ ječel císař, popadl ho za ramena a zuřivě s ním třásl.

„Prothon odvedl do vyhnanství Agise! Od té chvíle se už nezúčastnil žádného oficiálního tažení!“

V té chvíli Sinter ztuhl a zavřel pusy, i čelo se mu vyhladilo. „Chen,“ řekl tak tiše, že ho sotva bylo slyšet.

„Linge Chen je zcela zaneprázdněn Seldonovým procesem! Veřejná bezpečnost je ve slepé uličce. Jestli Chen po někom jde, tak po Seldonovi a ne po robotech, ne po –“

„Chen ovládá Prothona,“ řekl Sinter.

„Kdo mu to může dokázat? A záleží na tom? Je to vůbec důležité? Můj trůn je velmi křehký, Sintere. Všichni si myslí, že jsem hlupák. To vy jste mi řekl, že ho můžeme posílit – že si mohu vybudovat pověst zachránce Trantoru a zachránit Císařství před obrovským spiknutím –“

Sinter nechal císaře vřískat a snášel i jeho prskání. Horečnatě přemýšlel, jak se stáhnout a přeskupit, jak se distancovat od důsledků blížící se katastrofy.

„A proč jsem to hlášení neobdržel dřív než vy, Sire?“ zeptal se, a Klayus prudce zavřel ústa a němě na něj zíral.

„Co na tom *záleží*?“

„Měl jsem to hlášení dostat nejdřív já, abych ho mohl interpretovat. Takové jsem vydal rozkazy.“

„Já vaše rozkazy zrušil! Myslel jsem, že bych se to měl dozvědět co nejdřív.“

Sinter to chladně uvážil, pak loupł okem po Klayovi. „A už jste o tom někomu řekl, Sire?“

„Ano! Řekl jsem Prothonovu pobočníkovi, že jeho rozkazy jsou absurdní, že právě provádíme vlastní vyšetřování – musel jsem mu říct spoustu podrobností, abych vás z toho dostal, Sintere – a řekl jsem mu, že vy byste nikdy nevydal rozkaz k tak rozsáhlé policejní bezpečnostní akci – ne, pokud byste neměl jednoznačné důkazy –“ Klayus se nadechl.

Farad Sinter smutně potřásl hlavou. „Pak tedy Chen ví, že pořád ještě nic nemáme – zatím.“ Sundal ze sebe Klayovy ruce. „Musím jít. Jsme tak blízko – doufal jsem, že se mí podaří polapit celou buňku robotů –“

Vyběhl ze Síně šelem a nechal mladého císaře stát s nataženýma rukama a vytřeštěnýma očima.

„*Prothon! Sintere, Prothon!*“ ječel Klayus.

O tom, že Hari Seldon odvolal, a také o jeho „temných dnech“ v podstatě neexistují žádné informace. Celé to může být legenda, ale máme nepřímé důkazy ze značného počtu pramenů – včetně autobiografických poznámek Wandy Seldon-Palverové – které nám umožňují vyslovit názor, že Seldon skutečně prožil krizi víry, dokonce snad krizi identity.

Krise mohla začít hned po procesu, v komnatách vrchního komisaře Linge Chena, i když přesné místo a čas nikdy nezjistíme...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA, 117. vyd., 1054 i. e.

64.

Poslední dva dny byly tak neuvěřitelně nudné a on už byl tak dlouho vzdálen od přístrojů a kolegů – matematiků, že začal vítat i ty krátké chvilky zapomnění, když si zdříml. Dřímota nikdy netrvala dlouho a mnohem horší pak byly hodiny nečinného bdění: mrazivé zoufalství, ledová úzkost, děsivé spekulace proměňující se v těžké noční můry, jako pomalu se sunoucí ledovec.

Hari se probral z dřímoty. Dost špatně se mu dýchalo a v uších jako by mu zněla otázka: „Opravdu ti Bůh pověděl, jaký je osud lidí?“

Dával pozor, až otázku uslyší znovu. Věděl, kdo se ptá, její hlas byl nezaměnitelný.

„Johanko?“ optal se. V ústech měl sucho. Rozhlížel se, zda v cele není něco, s čím by s nim mohla komunikovat, něco mechanického, elektronického, čím by mu mohla –

Nic. Po návštěvě toho starého tiktaka místnost dokonale prohledali. Ten hlas byla jeho vlastní představitost.

Ozval se zvonek a vzápětí se rozlétly dveře. Hari vstal z křesla, uhladil si šaty a upřel oči na člověka před sebou. V první chvíli ho nepoznal. Pak viděl, že je to Sedjar Boon.

„Zase začínám slyšet hlasy,“ řekl mu Hari a trpce se pousmál.

Boon si ho ustaraně prohlížel. „Chtějí vás u soudu. Gaal Dornick tam bude taky. Možná se chtějí dohodnout.“

„A co Komise pro obecnou bezpečnost?“

„Něco se děje. Mají plno práce.“

„Oč jde?“ zeptal se Hari, který dychtil po novinkách.

„Bouře,“ pravil Boon. „V některých částech Císařského sektoru a po celém Dahlu. Tentokrát Sinter zřejmě nechal své speciály zajít příliš daleko.“

Hari se rozhlédl po místnosti. „Až skončíme, přivedou mě zase sem?“

„Asi ne,“ řekl Boon. „Půjдете do Síně osvobození, kde dostanete propouštěcí papíry. Budete muset taky podepsat, že se vzdáváte svých meritokratických práv. Pouhá formalita.“

„Vy jste to od samého začátku věděl, že ano?“ zeptal se Hari Boona a jeho staré oči se zavrtaly do advokáta a nepřipouštěly žádné hlouposti.

„Ne,“ odpověděl Boon nervózně. „To vám přísahám.“

„Kdybych byl prohrál, byl byste teď tady se mnou, nebo už byste stál ve frontě na další práci u Linge Chena?“

Boon neodpovídal, jen ukázal na dveře. „Pojďme.“

Na chodbě Hari řekl: „Linge Chen je v mých záznamech jednou z nejpečlivěji zkoumaných osobností. Je přímo ztělesněním aristokratické atrofie. A přesto pokaždé vyhrál a bylo po jeho – až do teď.“

„Neukvapujme se,“ zarazil ho Boon. „Mezi advokáty platí, že není vyhráno, dokud inkoust nezaschne.“

Hari se k Boonovi otočil a natáhl ruku. „Nespojil se s vámi někdo jménem Johanka?“

Boon se zatvářil překvapeně: „No ano,“ přiznal. „Do záznamů naší právní kanceláře se dostal nějaký počítačový virus. Počítače pořád vyhazovaly protokoly případu, který neexistuje. Cosi o nějaké ženě, kterou upálili na hranici. K něčemu takovému na Trantor – pokud vím – nedošlo za posledních dvanáct tisíc let.“

Hari se na chodbě zastavil. Strážní byli netrpěliví. „Dejte do vašeho počítače zprávu, pro ten virus,“ požádal. „Povězte jí – vlastně jemu – že jsem nikdy nerozmlouval s Bohem a že nevím, co pro lidstvo chystá.“

Boon se usmál. „To je vtip, že?“

„Jenom to dejte do svých souborů. Berte to jako příkaz svého klienta.“

„Bůh – tím jako myslíte nadpřirozenou bytost, stvořitele všehomíra?“

„Ano,“ řekl Hari. „Prostě jí řekněte tohle: ‚Hari Seldon nezastupuje božskou autoritu.‘ Řekněte jí, že si vybrala špatného člověka. A taky jí řekněte, ať už mě nechá být. Už jsem s ní skončil. Slib, který jsem jí dal, jsem už dávno splnil.“

Strážní se po sobě útrpně podívali, zřejmě si pomysleli, že ten proces už zašel moc daleko.

„Považujte to za vyřízené,“ slíbil Boon.

65.

Daneel stál u okna bytu, který kdysi sloužil Demerzelovi jako tajná skrýš, a vedle sebe měl tiktaka, který patřil k inventáři. Byt byl už celá léta zapečetěný a prázdný, nájem byl zaplacen na sto let dopředu. Když se sem Daneel dnes ráno vrátil, aby využil svých tajných datových spojů ke dvoru a do Paláce, zjistil, že tiktak je aktivovaný. Okamžitě věděl, kdo to udělal.

„Jsou s vámi jen velké potíže,“ řekl Daneel bývalému simovi. I když se tato memová inteligence postavila na jeho stranu, byla až příliš proměnlivá a člověčí, aby se jí dalo zcela věřit.

Tiktak tiše zabzučel. „Je tak těžké projevit se na tomto světě,“ podotkla Johanka. „Přišel jsi, abys zde čekal na zprávy o Harim Seldonovi?“

„Ano,“ přitakal Daneel.

„Proč raději nejdeš v přestrojení do Paláce, přímo ke dvoru?“

„Tady se dovím víc,“ řekl Daneel.

„Ty se zlobíš, že tě považuji za anděla Páně?“

„Mě už považovali za ledaskoho,“ prohlásil Daneel. „A nikdy mi to nevadilo.“

„Považovala bych si za velkou čest, kdybych tě směla provázet do bitvy. Ty... nepokoje... Mluví ke mně o mnoha politických proudech. Dělá mi to starosti.“

Zdola z ulice slyšeli hluk pochodujících lidí, kteří mávali vlajkami a žádali odstoupení všech, kdo byli odpovědní za nedávné policejní zásahy.

„Dají to za vinu Harimu Seldonovi nebo jeho lidem, rodině?“

„Ne,“ uklidnil ji Daneel.

„Jak to můžeš vědět?“

Daneel pohlédl na tiktaka a kolem toho starého stroje na okamžik zablikal obraz mladé ženy s výraznými rysy a krátkými vlasy v železné zbroji.

„Pracuji již tisíce let, uzavírám spojenectví, vyrovnávám účty, myslím daleko dopředu na věci, které by se jednou mohly hodit. Teď se souběžně odehrává tolik věcí, že si můžu vybrat, kde mám vyvinout tlak a kde spustím jisté automatické procesy. Ale to není všechno.“

„Chováš se jako generál,“ poznamenala Johanka. „Generál božího vojska.“

Daneel řekl: „Kdysi byli mým Bohem lidé.“

„Z pověření Páně...!“ Johanka vypadala šokovaně a trochu zmateně. Od své rekonstrukce, dialogů a odcizení s Voltairem velmi vyrostla, ale stará víra umírá velmi pomalu.

„Ne. Bylo mi to naprogramováno, je to v typu mé konstrukce.“

„Lidé musí přijímat Boha tak, že naslouchají své duši,“ řekla Johanka. „Božská pravidla a příkazy jsou v každém sebemenším atomu i v programech Písma.“

„Nejsi člověk,“ namítl Daneel, „a přesto máš lidskou autoritu. Ale varuji tě, abys mě nerozptylovala. Teď je velice složitá doba.“

„Ohnivě nebezpečí anděla, nutkání generála na válečném poli,“ prohlásila Johanka. „Voltaire prohraje. Skoro je mi ho líto.“

„Stejně je divné, že sis zvolila mne, když jsi kdysi stála proti mně,“ poznamenal Daneel. „Zastupuješ víru, to jest něco, co já nikdy nepoznám. Voltaire zastupuje sílu chladného intelektu. A ten buď mám, nebo ne.“

„Ty zdaleka nejsi chladný,“ podotkla Johanka. „A rovněž máš svou víru.“

„Věřím v lidstvo,“ řekl Daneel. „Uznávám zákony, které vytvořili lidé.“

Hlas, který vycházel z tiktaka, na chvíli zmlkl, pak Johanka promluvila znovu, ale její mechanický tón prozrazoval jen málo jejích skutečných pocitů: „Síly, které skrze tebe působí, jsou mi jasné. To, co víš nebo nevíš, nic moc neznamená. Já jsem ve své době věděla jen velmi málo, ale ty síly jsem cítila. Ony jednaly skrze mne a já jsem jim věřila.“

Daneel si tiktaka přestal všimnout a čekal, až se ohlásí dvůr. Jedna věc se v jeho plánu zvrtila, ale on to zpola čekal.

Dors Vanabili nebyla na určeném místě.

Už dávno se Daneel naučil umění nechat jisté části svých plánů, občas dokonce klíčové části, vyvíjet bez svého bezprostředního řízení a stačilo mu, že věděl, kam směřují. Tenhle potenciál v chování Dors rozpoznal již v okamžiku, kdy se vrátila z Eosu.

A podobný potenciál se objevil i u Lodovika.

Riziko bylo veliké – ale zisk z něj byl mnohem větší. Už si na tento druh hazardu téměř zvykl, ale čekání v jeho mechanice stále vyvolávalo nepříjemné vjemy, a určitě by je izoloval a eliminoval, kdyby mohl.

Tiktakův host upadl do uctivého mlčení.

Daneel se dotkl malé kovové hlavy se senzory. „Jak teď vlastně na Trantoru existuješ?“ zeptal se.

„Pronikám do počítačových a komunikačních systémů, skulinami v Síti, jako předtím,“ vysvětlovala entita.

„Jak hluboko?“ zeptal se Daneel.

„Tak jako dřív, vlastně možná hlouběji.“

Daneel přemýšlel, nakolik je riskantní spolehnout se na Johanku a taky jak velké riziko znamená Voltairův potenciál. „A Voltaire do těch systémů proniká stejně dobře?“

„Řekla bych, že ano,“ pravila Johanka. „Snažíme se sobě vyhýbat, ale stopy, které zanechává, mě vždycky rozčílí.“

„Máš přístup k bezpečnostním kódům a zakódovaným kanálům?“

„S trochou práce se do nich dostanu.“

„Voltaire taky?“

„Má spoustu chyb, ale hloupý není,“ odtušila Johanka.

Daneel chvíli uvažoval, mozek mu pracoval na nejvyšší obrátky a s nejvyšší kapacitou. Pak řekl: „Můžeš mi dát přípojku ke svému modemu. Navrhuji –“ a pak jí ve strojovém jazyce předal jistou adresu ve svých vyšších myšlenkových centrech.

Vzápětí byla Johanka v něm. Během chvilky se napojila a seznámila s každým detailem.

„Je mi ctí býti tvým spojencem,“ řekla.

„Nechci, aby mí protivníci měli nějaké výhody,“ prohlásil Daneel a chystal se k odchodu.

66.

Vara Lisová jela na svém vozíku po téměř prázdném náměstí, obklopena dvaceti speciály z obecné bezpečnosti, kteří již měli nové uniformy. Jako vždycky jí po boku kráčel major Namm.

Měla lehce omámený výraz, jako loutka, které příliš dlouho tahali za provázky do příliš mnoha směrů. Così na těch prázdných, vyliďněných ulicích a zavřených krámcích nebylo v pořádku. Speciálové to cítili a ona ani nepotřebovala své posílené instinkty, aby vycítila napětí. Ale hlavou se jí šíleně honily myšlenky týkající se předchozích událostí.

Ráno, když se setkala s Faradem Sinterem, neviděla v muži, jehož se bála a zároveň ho zbožňovala, sebedůvěru a sílu, nýbrž čistou aroganci, která jí připomínala dítě, jež se chystá udělat něco zakázaného, zač ho čeká trest. Ovšem v imperiální politice nebyl trestem pouhý výprask. Taková ztráta kontroly a moci se rovnala smrti nebo, pokud by přišla milost, vězení v Rikerianu či vyhnanství do těch hrozných Vnějších světů.

Major Namm se neustále mračil. Blížili se k náměstí před hlavní branou do distribučního a skladovacího okrsku, jenom pár kilometrů vzdáleného od Obchodní agory, kde tehdy málem chytili Lodovika Tremu. Ten neúspěch ji zneklidnil. S takovým důkazem v rukou by teď byla jejich situace méně napjatá. A přesto cítila, že dnes dojde k něčemu mnohem důležitějšímu, než bylo chycení Tremy, dnes možná najde středisko činnosti robotů na Trantoru.

Vara Sinterovi nesdělila své pochybnosti o robotovi, jehož měli. Ani to málo, co se jí podařilo vytěžit z jeho paměti, v nejmenším neodpovídalo jeho nadějím, jenomže on nehodlal nechat si někým zkazit svůj okamžik triumfu. K dnešnímu záťahu svolil spíš proto, aby se mu nepletla pod nohy, a taky proto, že tvrdila, že shromáždí další důkazy, které jim, vzhledem k síle Chenovy opozice, mohou jen prospět.

Farad Sinter neměl o své mentalické čmuchalce valné mínění ani jako o člověku, ani jako o ženě.

Vara zafrkala a zamnula si nos. Věděla, že není hezká, a taky věděla, že Sinter ji považuje pouze za spojence ve své politické kariéře, ale copak nesmí doufat, že toto spojenectví se promění časem i v něco jiného?

Jak by se ale mohla přizpůsobit partnerovi, jenž nemá její schopnosti? Nemohla si dělat naděje, že najde někoho jako ona, někoho, kdo by jí ocenil... Už prožila tolik zklamání, aby ještě doufala v takovou náhodu.

Namm z ničeho nic zvedl ruku a zaposlouchal se do hlášení komunikátoru. Přivřel lehce oči. „Rozumím,“ zavrčel. Pohlédl na Varu a ohrnul rty tak, že to připomínalo pohrdání –

Zakusila okamžik prostého strachu – *jsem v nemilosti! Ted' mě popraví hned a tady!* Pak zanalyzovala majorův výraz: bylo to spíš profesionální pohrdání nekompetencí nadřízených.

„Máme rozkaz se stáhnout,“ sdělil jí. „Cosi o dalším oddíle, prý je venku příliš mnoho speciálů.“

Ze skladištního okrsku se ozval dunivý hluk. Vara vzhlédla a viděla, jak se širokou bránou valí dav několika šedivců i občanů, pro tuto chvíli neobvykle promíchaný. Zprvu ji napadlo, že jich bude jenom pár desítek, avšak speciálové se okamžitě rozestavili na náměstí a zvedli osobní štíty. Také ten její se s tichým zapraskáním zapnul.

Ale dav byl velký, tisíce mužů i žen, občanů a dokonce i meritokratů z univerzity – nejen šedé a černé obleky, ale i pestré barvy a na dospělých. Vara Lisová nevěřila vlastním očím. Tohle přece nebyl Dahl nebo Rencha, známé politickými nepokoji –

Tohle byl Císařský sektor! A v davu byly různé *třídy* – to bylo neslýchané. Dokonce v něm byli i císařští šedivci.

Poručík volal pro posily a žádal další rozkazy. Dav – přes náměstí bylo ve světle neustálého západu slunce pod kupolí jasně vidět jednotlivé tváře – byl mrzutý a rozhněvaný. Někteří lidé nesli transparenty, jiní měli projektory, jimiž na zdi promítali výzvy. Řady jasně rudých slov hlásaly: ZRUŠTE OBECNOU BEZPEČNOST a KDE JE SINTER?

Další byly hrubější a mnohem rozzlobenější. Na levé straně davu náhle vyletěly světlice a náměstí bylo osvětleno do nejmenších podrobností. Jedna světlice vylétla snad sto metrů vysoko a explodovala s ohromujícím duněním. Speciálové couvli a vytáhli nervové biče. Proti tak velkému davu jim však k ničemu nebyly – a paprskomety rozhodně použít nechtěli.

Nebyli na to připraveni.

Major Namm to dobře věděl, jenže ustupovat před útočícím davem ho zřejmě žralo. Možná ještě nikdy nemusel ustupovat, nikdy nemusel čelit něčemu takovému.

„Měli bychom jít,“ pravila majorovi Vara. Nelíbilo se jí, že dav vyvolává Sinterovo jméno. *Byl* teď velmi populární – o zřízení nové komise přinášela trantorská média spousty zpráv – ale proč si vybrali jen jeho? „Prosím vás,“ řekla Vara. „Tenhle vozík je hrozně pomalý.“

Major na ni pohlédl se stejně ohrnutým rtem a přivřenýma očima jako předtím a vydal rozkaz ustoupit.

Když kordon speciálů couvl, zástup vyrazil. Pak, s jednolitým zařváním pravého davu, se rozběhl.

V jeho hluku se ozval jiný zvuk, daleko výhrůžnější. Vara otočila vozík. Major ji dal obklopit pěti svými skvěle cvičenými muži a na všechny strany řval rozkazy, aby neustupovali. Spočítal si, že lepší obranné postavení nedokážou zaujmout dřív, než je dav dostihne.

Vara se pokoušela mezi speciály něco zahlédnout, slyšela jen křik a ostré rozkazy. Na tváři jí zastudil vítr. Nad náměstím letěly desítky malých sond, bzučící koule velké jako zaťatá pěst. Dav si těchto sledovacích zařízení nevšímal.

Vara slezla z vozíku. Bude-li muset, poběží rychleji, než on pojede. Nebo poručí jednomu z těch vojáků, aby ji odnesl. Hubené údy se jí chvěly v předtuše napětí, které přijde. Věděla, že je křehká. Její síla spočívala v něčem jiném, a napadlo ji, zda by dokázala *přesvědčit* ten dav, kdyby ji obklopil a dusil jednotlivými myšlenkami.

Slabě vypískla. Ano, napadlo ji, jsem jako myš, vyděšená malá myška. Jsem vlastně k politování, ale prosím, moc vás prosím, nechte mě, ať se soustředím! Všechny je zaženu, jen když mě necháte se soustředit!

Vara cítila, jak se v ní sbírají vnitřní síly. Měla dojem, že když začala budovat svou obranu, muži kolem ní krčí rameny. Ještě nikdy se nemusela bránit takovému množství. A jak jí přibývalo sil, strach začal ustupovat. I kdyby osobní štíty selhaly, i kdyby je dav zatlačil ke zdi a dostal se přes štíty – i to je možné! – ona nezůstane bezbranná. Když ji nepomůže Sinter ani major a jeho speciálové, *ona* se z toho stejně dostane.

Spatřila, jak se k ní shora blíží stíny, ještě než uslyšela burácení rotorů a tep motorů vojenských vrtulníků. Major zvedl ruku, aby se kryl před vzdušným vírem, a stíny je přelétly. Jak vrtulníky přistávaly, vypadalo to, že spíš startují, jenomže Vara věděla, jak to skutečně je.

Čtyři štíhlé vrtulníky dosedly na praskající modré nosníky před čelem davu. Poznala symbol na bocích: ovál z hvězd nad galaxií a dvojitý červený kříž, znak císařovy soukromé armády. Útočné oddíly, které téměř nikdy nebyly nasazovány. *Císař poslal své vojsko, aby nás zachránil*, napadlo ji s úlevou a přitiskla si pěst k ústům.

Farad ji jednou řekl, že útočné oddíly už léta nikdo nepoužil, že je Klayus nenávidí a bojí se jich. Kdysi dávno jim velel generál Prothon, nyní ve výslužbě, a jeho specialitou – a jediným důvodem, proč ho kdy povolali zpátky do aktivní služby – bylo odstraňování císařů.

Při spatření strojů se dav zastavil a zmlkl. Tohle nečekali. Nasazení útočných oddílů – jež měly být údajně použity, pouze pokud byl ohrožen samotný trůn – na potlačení pouhé demonstrace

způsobilo, že dav vystřízlivěl. Někteří lidé se už začali s mumláním rozcházet. Čelní řada se začala přesouvat a couvat. Ve chvílce se z vrtulníků vynořila stovka vojáků v modročerném, se štíty a přilbami s červenými pruhy, a utvořila dvě řady – jednu před davem a druhou přímo před Varou Lisovou a speciály.

Poslední vystoupil generál Prothon, hromotluk s býčí šjí, obrovskými pažemi a sudovitým trupem, který mu napínal parádní uniformu. Tvář měl téměř chlapeckou, s řídkým knírkem, úzkou bradkou a z pronikavých malých očí mu vyzařovala radostná energie. Tvářil se, jako by měl radost, že večírek nezačal bez něho.

Prothon se mezi dvěma řadami na okamžik zastavil, podíval se vlevo a vpravo, pak se otočil a vykročil k Vaře Lisové.

Okamžitě si ji našel očima a upřeně na ni hleděl, téměř vesele, když k ní zamířil na dlouhých, sloupovitých nohou. Podle některých pocházel z planety Nur, těžkého, skličujícího světa, ale pravdou bylo, že nikdo netušil, odkud Prothon doopravdy pochází ani jak získal své postavení.

Také se povídalo, že je tajným císařem, skutečnou mocí v Paláci, dokonce mocnější než Komise pro veřejnou bezpečnost, přinejmenším od chvíle, co byl Agis XIV poslán do vyhnanství, ale pověsti nebyly fakta.

Prothon se protlačil falangou vojáků a zastavil se před ní. Vara zamrkala na jeho masivní hrudník a poměrně malou hlavu. Měl pobavený, celkem příjemný výraz.

„Takže tohle je ta malá žena, co málem vyvolala velkou válku,“ pronesl Prothon laskavým tenorem. V té chvíli, i když to mohla být její poslední, Varu toto paradoxní spojení býčí síly a přitažlivé chlapeckosti okouzlo. „Nějaké úspěchy?“ zeptal se vesele.

Vara ještě jednou zamrkala a pak zamumlala: „Cítím...“ a zarazila se a přitiskla ruku na rty. Bylo jí do pláče a zároveň chtěla vybuchnout hněvem, a nebyla si jistá, co má dělat. *Přinutím tu bestii, aby si klekla a plakala se mnou, přede mnou.*

„Ve skladištním okrsku je jeden sklad,“ zamumlala a Prothon se k ní naklonil, jako by ji žádal o ruku, aby ji lépe slyšel.

„Ještě jednou, prosím,“ řekl jemně a tiše.

„Ve skladištním okrsku je jeden sklad, maloobchodní centrum. Jela jsem kolem v minulých týdnech aspoň tucetkrát. Vypadal nenápadně – ale teď jsem naladila své smysly, poslouchám mnohem pozorněji. Jsem si jistá, že v tom skladišti jsou roboti, možná hodně robotů. Vrchní komisař Komise pro obecnou bezpečnost –“

„Ano, ovšem,“ řekl Prothon. Narovnal se a přes hlavy speciálů a řady svých vojáků se podíval až na zástup. „Dostaneme vás k tomu skladišti,“ pravil. „Ale tentokrát je to naposledy. Je konec.“

„Jaký konec?“ zeptala se váhavě.

„Konec hry,“ řekl s úsměvem Prothon. „Jsou vítězové a jsou poražení.“

67.

Lodovikovi se v hlavě rozezněly poplašné sirény stejně jako všem robotům ve skladišti. Minulou noc s Kallusinem připravovali evakuační plán. Kallusin mu řekl, že Plussix předvídal všeobecné nepokoje i to, že je mohou odhalit...

Teď jim skoro všechny ústupové cesty zablokovali císařští speciálové. Kallusin a ostatní roboti měli práci jinde ve skladišti, přenášeli hlavy a jiné kalviniánské cennosti: tisíce let historie a tradice robotů, vzpomínky desítek důležitých robotů, uložené v rozřezaných paměťových blocích či, v několika případech, v celých hlavách.

V úctě, již Kallusin k těmto relikviím choval, bylo cosi náboženského, ale Lodovik měl na úvahy o zvláštnostech tohoto společenství robotů málo času.

V jídelně v přízemí našel Kliu a Branna. Mladá žena vypadala odhodlaně, ale zároveň vyděšeně – měla vykulené oči a tváře ji hořely. Brann se tvářil nejistě, ne ustrašeně, byl jen nervózní.

Lodovik si nevšímal Voltaira, protože jeho komentář k romantické opozici mu připadal naprosto zbytečný.

„Odcházíme,“ oznámil jim Lodovik.

„Už máme sbaleno,“ řekl Brann a ukázal na malý plátěný vak, kde měli všichni svůj pozemský majetek.

„Cítím ji. Hledá nás,“ poznamenala Klia.

„Možná,“ připustil Lodovik. „Ale ze spodních úrovní tu vedou tajné chodby, které už tisíce let nikdo nepoužil. Některé vedou až skoro k palácovému vězení, kde drží Seldona –“

„Znáte Palác – a vstupní kódy?“

„Pokud je nezměnili. Ale palácové procedury mají velkou setrvačnost. Kódy císařových soukromých místností se mění dvakrát denně, ale jiná, méně používaná místa v paláci mají kódy, co platí deset patnáct let. Musíme podstoupit jisté riziko –“

Ty kódy, které neznáš, ti řeknu, sdělil mu Voltaire.

„Tak nás odtud odveďte!“ vyhrkla Klia. „Nechci se s ní prát.“

„Možná se budeme muset poprat s jinými,“ podotkl Lodovik. „Bud’ abychom je přesvědčili, nebo abychom se jim ubránili.“

Klia umíněně zavrtěla hlavou. „Na těch mi nezáleží. Ani jeden z tisíce přesvědčovateli nesahá mně s Brannem po kotníky, když budeme pracovat spolu. Ale ta žena...“

„Tu porazíme,“ prohlásil Brann. Klia se na něj zamračila, pak se otřepala a pokrčila rameny.

„Možná,“ řekla.

„Znáte dost dobře mentální struktury robotů?“ zeptal se jich Lodovik, když mířili k výtahům.

„Jak to myslíte?“ chtěla vědět Klia. Dveře staříckého výtahu se otevřely s těžkou plynulostí strojů Starého Císařství. Uvnitř slabě blikalo zelené nouzové světýlko. Vstoupili do přízračného světla.

„Dokážete přesvědčit robota?“ zeptal se Lodovik.

„Nevím,“ přiznala Klia. „Nikdy jsem to nezkusila. Pouze u Kallusina – jednou – ale to jsem nevěděla, že je to robot. Odrazil mě.“

„Máme chvílku,“ řekl Lodovik. „Zkuste si to na mně.“

„A proč?“

„Protože abychom se dostali k Harimu Seldonovi, budeme se možná muset postavit Daneelovi. A vzpomeňte si, co říkala Dors Vanabili.“

„Roboti jsou jiní,“ remcala Klia.

„Zkuste to,“ řekl Lodovik. *Copak bys tomu děcku odevzdal svou svobodnou vůlí?* zeptal se Voltaire, ale chápal, že klade řečnickou

otázku. *Ted' využijeme té nejodpornější zbraně! Co je horší – když mysl ohýbá robot, nebo člověk?*

„Prosím,“ naléhal Lodovik. „Může to být velmi důležité.“

„TAK DOBRÁ!“ zařvala Klia, protože cítila, že na ni tlačí. Nechtělo se jí do toho – říkala si, že stačí, jak se bojí, a nechce zjistit nějakou svou další slabost. „Co mám udělat – mám vás přimět tancovat gigu?“

Lodovik se usmál. „Cokoli vás napadne.“

„Jste robot. To bych vám přece mohla rozkázat, abyste zatancoval, a vy byste musel poslechnout, ne?“

„Nejste můj pán,“ poukázal Lodovik. „A nezapomínejte –“

Klia se odvrátila a položila si ruku na tvář.

Lodovik si najednou uvědomil, že by bylo příjemné zkontrolovat motorické obvody. Výtah by na to byl dokonalým místem, pokud dá pozor a nevrazí do lidí, kteří v něm jedou s ním. Bylo to opravdu prosté, tahle touha po pohybu, prosté a příjemné pomyšlení.

Začal tancovat, zpočátku pomalu, a cítil jistotu, pochvalu, tisíce lidí by jeho výkon vysoce ocenily, když už ne z uměleckého hlediska, tak určitě pro obratnost, s níž zkoušel své součástky a obvody. Cítil se velmi koordinovaně a dobře.

Klia sundala ruku z tváře. Obličej měla mokrý od slz.

Lodovik se zastavil a chvíli se potácel, jak se jeho vlastní robotická vůle probírala různorodými impulzy, než dosáhla nové rovnováhy.

„Mrzí mě to,“ vyhrkla Klia. „To jsem neměla dělat.“ V rozpacích si rychle otírala tvář.

„Jde vám to dobře,“ pochválil ji Lodovik, přece jenom vyvedený z míry tím, jak snadno ho ovládla. „Pomáhal vám Brann?“

„Ne,“ řekla Klia.

Brann nad jejím výkonem zřejmě žasl. „Nebesa, takhle bychom mohli obsadit celý Trantor.“

„NE!“ vykřikla Klia. „Mrzí mě, že jsem to udělala.“ Vztáhla ruce k Lodovikovi, jako by ho žádala o odpuštění. „Vy jste stroj. Tolik... *dychtíte* potěšit, máte to hluboko v sobě. Je to s vámi lehčí než s malým děckem. Vy *jste* děčko.“

Lodovik nevěděl, co na to říct, a tak mlčel. Voltaire však své mínění vyjádřil naprosto jasně. *Já jsem jí cítil taky. Nemám nohy, ale i tak se mi chtělo tancovat. Co je tohle za sílu? Taková hrůza!*

Klia byla stále znechucená sama sebou, což její zmatek ještě zvětšilo. „Jenže vy nejste dítě. Jste tak *důstojný a vážný*. Bylo to *špatné* – jako kdybych nutila tátu –“ Hlas se jí zlomil. „Jako kdybych nutila tátu, aby se počůral.“ Začala vzlykat.

Lodovik naklonil hlavu na stranu. „Mně to neublížilo. A pokud vám jde o mou důstojnost –“

„Vy to nechápete!“ zakřičela na něho Klia. Dveře se otevřely a ona se prudce otočila, jako by chtěla čelit nepříteli. Tmavá chodba byla prázdná a tichá. V tenké vrstvě šedého prachu na podlaze nebyl jediný otisk nohou. Klia vyběhla z výtahu a kolem nohou se jí v obláčkách zvedala staletí. „Já už nechci být taková. Já chci být normální!“

Její hlas se odrážel od netečných, prastarých zdí.

68.

Boon stál vedle Hariho a Lors Avakim vedle Gaala Dornicka. Pět soudců už zasedlo, Linge Chen jako obvykle do nejvyššího křesla uprostřed. Harimu se trochu točila hlava, když už stál déle než pět minut, zatímco zřízenec drmolil jednotlivé články obžaloby. Zadíval se na soudce a pak se nakláněl ke Gaalovi, až se o něj opíral. Gaal ho bez řečí podepřel, dokud se zase nevzpamatoval a nenarovnal se.

„Promiňte,“ zamumlal.

Promluvil Linge Chen, aniž se na Hariho alespoň podíval. „Pokračovat v tomto procesu by nemělo smysl. Obecná bezpečnost již nemá žádný důvod ke křížovému výslechu profesora Seldona.“

Hari se vůbec neodvažoval cítit z jeho slov naději.

„Tímto končí veškerá veřejná jednání.“ Chen a soudci povstali. Když komisaři odcházeli, Sedjar Boon Harimu položil ruku na druhé rameno. Baronští peerové v publiku rovněž povstali a mumlali si mezi sebou. Žalobce přistoupil k lavici a promluvil na Gaala a Hariho.

„Vrchní komisař s vámi chce mluvit soukromě.“ Kývl Boonovi i Lorsi Avakimovi, buď na pozdrav, nebo možná oceňoval profesní výkon kolegů. „Vaši klienti už to budou muset zvládnout sami. Zůstanou tady. Ostatní mají odejít.“

Hari nevěděl, co si má myslet. Byl v koncích. Boon se ho dotkl, povzbudivě se usmál a odešel s Avakimem.

Když se místnost vyprázdnila, kdosi zvenku zavřel hlavní dveře dlouhými mosaznými závory a komisaři se vrátili. Linge Chen se na Hariho upřeně zadíval.

„Pane, raději bychom zde měli své advokáty,“ řekl Hari lámajícím se hlasem. Nenáviděl vlastní slabost.

Komisař po Chenově levici mu odpověděl: „Už nestojíte před soudem, doktore Seldone. Váš osud už nás nezajímá. Jsme tu kvůli bezpečnosti státu.“

„Já budu mluvit,“ řekl Chen. Ostatní komisaři jako by splynuli se svými křesly, čímž potvrdili moc tohoto hubeného, tvrdého muže s klidnou tváří a chováním aristokrata. Hari si pomyslel: *Vždyť vypadá starší než já – úplná starožitnost!*

„Doktore Seldone,“ začal Chen, „rušíte klid Říše. Žádný z těch trilionů lidí, žijících mezi hvězdami Galaxie, nebude za sto let naživu. Proč bychom se tedy měli zabývat událostmi, ke kterým dojde až za pět století?“

„Já sám nebudu naživu ani pět let,“ opáčil Hari, „a přesto mi to dělá starosti. Říkejte tomu třeba idealismus. Říkejte tomu ztotožnění s tím mystickým zobecněním, které označujeme slovem ‚člověk‘.“

„Nehodláme se zde zabývat rozbořem a pochopením mysticismu. Můžete mi říct, proč se nezbavím vás a té nepříjemné a zbytečné pětisetleté budoucnosti, kterou nikdy nespatřím, prostě tak, že vás dám dnes v noci popravit?“

Hari soustředil veškeré pohrdání tím člověkem, pohrdání i samotnou smrtí, a podařilo se mu odpovědět stejně klidně jako vrchní komisař. „Před týdnem,“ řekl, „by to možná šlo a ještě byste si uchoval naději jedna ku deseti, že se dožijete konce tohoto roku. Dneska už to není ani jedna ku deseti tisícům.“

Komisaři vydechli překvapením nad tímhle rouháním, asi jako panny, jež najednou spatří nahého manžela. Chen se zatvářil o něco ospaleji, ale také vypadal o něco hubeněji a o něco tvrději.

„Proč myslíte?“ zeptal nebezpečně mírným hlasem.

„Zániku Trantoru,“ odpověděl Hari, „nedokáže nic zabránit. Ale lze ho velmi uspišit. Příběh o mém přerušeném procesu se rozšíří po celé Galaxii. Mé zoufalé plány na zmírnění nadcházející katastrofy lidi přesvědčí, že od budoucnosti nemohou vůbec nic čekat. Už teď si závistivě připomínají životy svých dědů. Oni zažijí jen další politické revoluce a další úpadek obchodu. Po Galaxii se rozšíří obecné povědomí, že záleží pouze na tom, co si člověk pro sebe urve. Ctižádostivci nebudou na nic čekat, bezohlední už se nebudou krotit. Všechno, co udělají, jen uspiší zkázu. Dejte mne zabít a Trantor padne nikoli za pět set, nýbrž za padesát let, a vy sám do roka.“

Chen se usmál, jako by ho to pobavilo. „Tohle je dobré tak na strašení malých dětí, ale vaše smrt není jediné uspokojivé řešení. Povězte mi, budete se věnovat výhradně přípravě té encyklopedie, co jste o ní mluvil?“ Chen velkoryse mávl rukou a dvěma prsty poklepal vedle bronzového zvonečku a kladívka.

„Určitě.“

„A je třeba, abyste to dělal na Trantoru?“

„Na Trantoru, můj pane, je Císařská knihovna a také vědecké zdroje –“

„Ano. Jistě. Ale kdybyste se přesunul jinam, řekněme na planetu, kde vaše vědecké hloubání nebude rušit ruch a shon metropole, kde by se vaši lidé mohli cele a soustředěně věnovat své práci – nebylo by to nakonec výhodné?“

„Trochu jistě.“

„Taková planeta už byla vybrána. Můžete pracovat, doktore, jak se vám zlíbí, se svými sty tisíci lidmi. Celá Galaxie bude vědět, že pracujete na odvrácení pádu. Dokonce se dozví, že pádu zabráníte. Pokud to někoho v Galaxii bude zajímat, uvěří, že máte pravdu, a bude alespoň spokojenější.“ Usmál se. „Jelikož nevěřím tolika věcem, je pro mne docela snadné nevěřit ani v pád, tudíž jsem naprosto přesvědčen, že budu lidem říkat pravdu. A vy, doktore, zatím přestanete znepokojovat Trantor a tak narušovat císařský mír.“

Další možností, jak je nasnadě, je smrt vaše a také mnoha vašich stoupenců. O vašich předchozích výhrůžkách nebudeme jednat. Možnost vybrat si mezi smrtí a vyhnanstvím trvá po dobu pěti minut od tohoto okamžiku.“

„A která planeta byla vybrána, můj pane?“ zeptal se Hari a jen s námahou skrýval napětí.

Chen si Hariho přivolal k sobě a ukázal mu na displej informátoru, na němž se objevil obraz oné planety i její souřadnice. „Tuším se jí říká Terminus,“ sdělil mu Chen.

Hari na displej jen krátce pohlédl a potom, bez dechu, vzhlédl k Chenovi. Byli si teď blíží než kdykoli předtím, nedělila je od sebe ani délka paže. Hari na Chenově klidné tváři viděl slabé stopy napětí, jako prasklinky v ledu zamrzlé planety. „Je neobydlený, ale obyvatelný, a lze ho upravit pro potřeby vědců. Je poněkud odlehlý –“

Hari se snažil tvářit velmi zklamaně. „Je to na konci Galaxie, pane.“

Chen to přešel pouze zvednutím očí, potom se unaveně podíval na Hariho, jako by se ptal: *Tohle divadlo snad není nutné, ne?* „Jak jsem už řekl, je to poněkud odlehlý svět. Bude vám dokonale vyhovovat. Tak, už vám zbývají jen dvě minuty.“

Hari jen s námahou skrýval nadšení. Na okamžik dokonce k té aristokratické zrůdě pocítil vděčnost. „Takovou cestu budeme muset připravit,“ řekl tichým hlasem. „Jde o dvacet tisíc rodin.“

Gaal Dornick, sedící na lavici obžalovaných, si odkašlal.

Chen se pozorně podíval na informátor a vypnul ho. „Čas dostanete.“

Hari si nemohl pomoci. Poslední minuta rychle ubíhala, on však v posledních vteřinách cítil nesmírné vítězství, které ty, již nevěděli co on, muselo šokovat. Nakonec, když už zbývalo pouhých pět vteřin, zamumlal chraplavým, pokořeným hlasem: „Přijímám vyhnanství.“

Gaal Dornick zalapal po dechu a prudce se posadil.

Znovu vstoupila prokurátorka, vzala na vědomí přijetí a zaznamenala výsledky jednání a prohlášení stran a nakonec se uklonila vrchnímu komisaři.

Chen zvedl ruku a formálně vyhlásil: „Líčení je skončeno.
Komise případ uzavřela. Můžete jít.“

Hari ustoupil a chtěl jít ke Gaalovi.

„Vy ne,“ zarazil ho Chen tiše.

Tato dohoda, pokud se vůbec jednalo o dohodu, překvapuje dodnes všechny vědce Nadace. Připomíná zázrak. Musela jí předcházet určitá jednání, tajné dohody o dohodě, ale v našich tertech a archivech, dokonce ani v soudních protokolech o ní není zmínění. Převládá tedy názor, že toto období života Hariho Seldona zůstane navždy zahaleno tajemstvím.

Jak je možné, že proces skončil tak dobře? Jak se Seldonovi podařilo tak přesně soustředit nástroje psychohistorie dokonce již v průběhu první „Seldonovy krize“? Semkly se proti němu pozoruhodné síly. Gaal Dornick zaznamenává, že Linge Chen se cítil Seldonem vážně ohrožen. Musíme ovšem vzít v úvahu, že Dornick mohl být ovlivněn Seldonovým názorem na Chena, který možná nebyl docela správný. Z toho, co o Chenovi víme z císařských pramenů, totiž vyplývá, že vrchní komisař uvažoval chladně a byl to skvělý a naprosto neohrožený politik. Seldon si však zřejmě myslel pravý opak.

Studenti tohoto období...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA, 117. vyd., 1054 i. e.

69.

Soudní zřízenec následoval Hariho a Linge Chena do poradní komnaty za soudcovskými křesly. Hari se posadil do úzkého křesla před stolkem vrchního komisaře a ostražitě Chena pozoroval. Chen se neposadil, nýbrž čekal, až mu jeho lavrentský sluha pomůže z obřadního roucha. V prosté šedé kutně se potom protáhl a zapraskal klouby na rukou a obrátil se k Seldonovi.

„Máte mnoho nepřátel,“ prohlásil. „To není žádné překvapení. Překvapením ale je, že vaši nepřátelé jsou většinou i moji nepřátelé. Zajímá vás to?“

Hari našpulil rty a neříkal nic.

Chen odvrátil zrak, jako by umíral nudou. „To vyhnanství se samozřejmě nevztahuje na vás,“ pokračoval. „Vy neopustíte Trantor. Jestli se o to pokusíte, zakážu vám to.“

„Už jsem starý a nikam se mi nechce, pane,“ řekl Hari. „I tady budu mít dost práce.“

„Taková oddanost,“ prohodil tiše Chen a třel si loket dlaní druhé ruky. „Pokud přežijete a dokončíte své dílo, rád si poslechnu, k čemu dospějete.“

„Oba budeme mrtví,“ poznamenal Hari, „dávno předtím, než se prokáže, zda jsou mé výsledky správné či ne.“

„Ale no tak, doktore Seldone,“ utrousil Chen. „Se mnou můžete mluvit otevřeně, jako jeden starý manipulátor s druhým. Prý jste naplánoval výsledek tohoto procesu dopředu díky pečlivým politickým machinacím – a se značnou obratností.“

„Neplánoval jsem nic, byla to matematická prognóza,“ namítl Hari.

„No, to je jedno. Teď jsme spolu konečně skončili, k oboustranné úlevě.“

„A co Komise pro obecnou bezpečnost, pane?“ zeptal se Hari. „Určitě se jim to nebude líbit.“

„Tato instituce už neexistuje,“ sdělil mu Chen. „Sám císař ji zrušil. Možná že i tohle jste matematicky předpověděl.“

Hari sepal ruce. „Ta se ani neobjevuje ve výsledcích, pane,“ a uvědomil si, že asi mluví příliš nafoukaně. Pozdě.

Chen to vzal mlčky, potom mrazivě pronesl: „Studoval jste mě, profesore Seldone, ale vůbec mne neznáte. A bude-li po mém, ani mne nepoznáte.“ Vrchní komisař zkřivil rty a zadíval se na strop. „Vaší matematikou opovrhují. Jsou to jen načínčaná pověry, ošizené náboženství, a páchne to stejným úpadkem a zkázou, jaké tak nadšeně hlásáte. Jste stejný jako ti, co vidí Bohu podobné roboty v každém stínu. Nechávám vás jít, protože pro mne nic neznamenate, už v mých plánech nemáte místo.“

Vrchní komisař pokynul zřízenci. „Předávám vás občanským orgánům k propuštění,“ prohlásil a vyšel z místnosti, až mu kutna zavléla.

Laurent'an se na Hariho zvědavě podíval a pak rychle následoval svého pána. Hari by skoro přísahal, že mu chtěl sdělit, že i jemu se ulevilo.

„Profesore Seldone,“ ozval se zřízenec tónem věkovité profesionální zdvořilosti, „pojd’te se mnou.“

Kallusin odstěhoval Plussixovu hlavu. Odpojíl kabely, které dodávaly robotovi náhradní energii, protože nové vzpomínky již byly nastálo uloženy v iridiovém záložním systému, a pak vytáhl hlavu z plastického držáku, kde seděla na ožehlém krku, a uložil ji do kovové bedny.

Zaslechl zvuk Plussixových ochran, když vojáci prohledávali skladiště. Oknem viděl, jak Prothonovi muži ženou mladé mentaliky – celkem jich bylo třicet – k obrněným transportérům stojícím na ulici. Ať už byly jejich přesvědčovací schopnosti jakékoli, teď jim nepomohly.

Nemohl pro ně nic udělat. Vzal bednu a odnesl ji na konec dlouhé chodby. Za dveřmi zaslechl těžké kroky a zastavil se.

K jeho překvapení vešel sám Prothon, který si dveře otevřel lehkým kopnutím. Když generál vstoupil, Kallusin zůstal stát. Prothon přehlédl chátrající zařízení a zpola rozebraného robota o pár metrů dál.

Generál neměl zbraň a jeho vojáci zůstali stát za dveřmi. Chvilí se nikdo nehýbal a nikdo nemluvil.

„Jste člověk?“ zeptal se konečně Prothon. Kallusin neodpověděl.

„Takže robot. Všechny mé muže tady dole rozbolela hlava – jsem rád, že nepatříte k té mládeži.“ Prothon kývl na bednu s Plussixovou hlavou. „Co je v tom – bomba?“

„Ne,“ řekl Kallusin.

„Žádné zbraně, žádná obrana – skoro určitě robot.“ Prothon si ho zvědavě prohlížel. „V dobrém stavu a velice přesvědčivý. Hodně starý, staletí?“

Kallusin ani nemrkl. Nemohl dělat nic, aniž by Prothonovi nebo jeho vojákům ublížil, a lidem ubližovat nemohl.

„Nařizuji vám, abyste se identifikoval,“ velel Prothon a potom, překvapivě, dodal: „Identitu majitele můžete vynechat, stačí pouze osobnostní typ, původ a výrobní číslo.“

„R. Kallusin Dass, 5-13407-D-10237.“

„Robot Kallusin Dass, Solaria, pozdní model,“ pronesl tiše Prothon. „Těší mě, že vás poznávám. Mám rozkaz zajistit dva roboty. Jeden je R. Daneel nebo Danee, příjmení a výrobní číslo neznámé, druhý je R. Lodovik Trema, výrobní číslo rovněž neznámé. Nejste jedním z nich?“

Kallusin zavrtěl hlavou.

„Co je v té bedně R. Kallusine? Odpověď je povinná, pokud neobsahuje informace, které by mohly poškodit vašeho pána nebo majitele.“

Prothon znal staré formy výslechu. Kallusin se mohl vyhnout odpovědi na otázku, kterou jeho programování shledalo nejasnou nebo poškozující majitele – člověka. Plussix nastavil vlastnictví svých robotů na širší kategorii už před sto lety, neboť předvídal výhody.

Byl to omezený druh Nultého zákona... Nikdy to nebylo nutné, až doteď.

Kallusin v tak krátké době nedokázal vymyslet důvod, proč by neměl Prothonovi sdělit, co je v bedně. Jejich poslání nepochybně skončilo.

„Hlava robota,“ odpověděl tedy. „Nefunkční.“

„Vy jste zde jediný zbylý robot? Máme důvod se domnívat, že ostatní budovu opustili ještě před naším příchodem.“

„Jsem jediný, který tu zbyl.“

„Pokud vás vezmu do vazby, zůstanete funkční?“

„Ne,“ řekl Kallusin. To by uškodilo jejich věci a možná ublížilo majiteli – lidstvu.

„Pokud vstoupí moji muži... asi nezůstanete funkční?“

„Ne,“ řekl Kallusin.

„Takže patová situace. Mám velmi málo času, ale jsem zvědavý. Oč jste se tu snažili?“

Prothon teď vynechal formální oslovení. Kallusin situaci pečlivě zvážil. Neměl naději uniknout a z dalšího hovoru s generálem Prothonem nemohl nic získat. Ale než se nadobro vypne, byl zvědavý – co všechno Prothon ví.

„Odpovím na všechny vaše otázky, když vy odpovíte na moje,“ navrhl.

„Pokusím se.“ Prothona zřejmě tento pozoruhodný rozhovor bavil.

„Jak jste se dověděl o robotech?“

„Měl jsem podezření, pouhé podezření, za ta léta služby Císařství. Kdysi jsem na jedné planetě našel nefunkčního robota – byl zničen během invaze. Od té doby jsem žádného neviděl.“

„Jak to, že znáte správné formy oslovení?“

„Linge Chen mi dal příkazy, řekl mi, ať každého robota oslovím přímo, a taky mi řekl, že oslovit roboty, které zde najdeme, přímo není nebezpečné.“

„Děkuji vám,“ řekl Kallusin. *Podezření. Pouhé podezření, Daneeli.* „Moje odpověď tedy zní – pokouším se zde sloužit svému majiteli.“ Sáhł do bedny a stiskl tajné tlačítko. Bedna se začala zahřívát. Postavil ji na zem. Za několik vteřin bude Plussixova hlava spálená, k ničemu. Kallusin klidně stál. Ještě se nemohl vypnout. Ohrožení muselo být bezprostřední.

Prothon se díval na bednu, která nyní zářila temnou červení a na dlaždicích podlahy tiše praskala. Pak udělal obličej a zavolal své vojáky.

To stačilo. Nebezpečí zajetí a výslechu začalo být reálné. Kallusin by ohrozil svého majitele.

Zhroutil se na zem dřív, než se k němu vojáci přiblížili. Prothon to sledoval s uctivým výrazem. Už viděl mnoho lidských vojáků, kteří udělali totéž. Bylo to v souladu s letitou tradicí a vlastně víc, než by čekal od nějakého robota – ale on taky znal jen tohoto robota a i to jen pár minut, takže to nemohl posoudit.

Vyšel z místnosti a poručil, aby ji prohledal oddíl ženistů.

71.

Klia cítila vojáky, byli pár set metrů nad a za nimi a hledali je. Lodovik je vedl hlouběji pod skladištní okresek, až se dostali k malému kulatému poklopu, téměř zaneseném svinstvem z dávných povodní. Klia vzala Branna za ruku a couvla, zatímco Lodovik odklízěl smetlí. Brann se na ni usmál, což ve slabém světle údržbářských žárovek skoro nebylo vidět, odtáhl se a šel pomoci

Lodovikovi. Klia si povzdechla a taky přiložila ruku k dílu, a za minutku už byl průchod volný.

Klia sice ani neslyšela, ani necítila, že by tunelem za nimi někdo postupoval, přesto byla velice znepokojená. Smetí ze záplav, vrstva rzi na poklopu, potíže, s nimiž ho museli otevírat – odteď to bude jenom horší.

Směřovali do hlubin starodávného hydraulického systému prvních měst na Trantoru. Za poklopem bylo vidět ještě míň – žárovky byly rozmístěny po třiceti metrech a zdálo se, že tu svítí ještě slaběji. To, že vůbec ještě svítily, svědčilo o dovednosti dávných inženýrů a architektů, kteří si uvědomovali, že tato hluboká infrastruktura musí být mnohem spolehlivější a trvalejší než města, která se nad ní budou tyčit, zaniknou a opět povstanou, tam vysoko nahoře.

„Tudy teď půjdeme asi tři kilometry,“ sdělil jim Lodovik. „Pak zase začneme stoupat. Možná tam budou pohyblivé chodníky, pojízdné schody nebo výtahy – ale není to jisté. Kallusin to tady už pár desetiletí neprohlížel.“

Klia neodpověděla, jen se držela Branna, zatímco je robot vedl stále hlouběji, takže už nevnímala vůbec žádné lidi. Ještě nikdy nebyla tak daleko od lidí. Představovala si, jaké by to bylo, kdyby takhle měla celou planetu jen pro sebe, neměla žádnou odpovědnost, pocit viny, své nadání, a ani by ho nepotřebovala...

Zvuk Lodovikových kroků je vedl kalným šerem a po chvíli se ocitli až po kotníky ve stojaté vodě. Odněkud zleva zaslechli hluboký zvuk mohutných čerpadel, jež se automaticky zapínala a zase vypínala se vzdáleným chraptivým řevem. Tep Trantoru.

Brann se na ní podíval a pomohl jí přelézt hromadu zpuchřelých umělohmotných desek – byly jako překážka ve stařícké tepně. „Já už celkem vidím,“ ozval se Lodovik, „i když vy asi ještě ne.“

Držte se, prosím, při mně. Tady dole jsme na tom mnohem líp než nahoře.“

Klia náhle v hlavě ucítila cosi hlasitého, ale velmi vzdáleného, a připomínalo to výstřel. Znovu se zaposlouchala, jak kráčela vedle Branna, a ono se to ozvalo znova, nejasněji, ale teď už na to byla

připravená a čekala to, takže téměř cítila chuť té podivné stopy. Vara Lisová. Tisíce metrů nad nimi. Možná v Paláci.

„Ta žena,“ sdělila Brannovi.

„Aha,“ řekl Brann. „Co dělá?“

„Mám pocit, jako by vybuchla,“ odpověděla Klia.

„Držte se u mě, prosím,“ opakoval Lodovik. Před nimi se podle Kallusina měla objevit výtahová šachta – a brzo bude moct vyzkoušet své kódy, aby se dostali k základům Císařského soudního dvora.

72.

Major Namm držel v chvějící se ruce nervový bič a po tvářích mu stékal pot. Když se snažil odstoupit od té drobné ženy v jejím zvláštním smaragdově zeleném plášti, mírně klopýtl. Vara Lisová se tvářila tajuplně a oči upírala někam nahoru, jako by mohla majora řídit, aniž by se na něj musela dívat.

Tvářila se, že si prohlíží strop nad jeho hlavou. Major zakňučel a bič mu vypadl z ruky.

Vara byla velmi unavená. Obešla majora. Potřebovala se brzy napít něčeho sladkého a taky se najíst, ale nejdřív musela projít těmi dveřmi a setkat se s Faradem Sinterem, podat své závěrečné hlášení muži, o němž doufala, že se za něj jednoho dne provdá. Hloupé sny, směšné naděje.

Vara Lisová vstoupila do předpokoje Sinterovy nové kanceláře a uviděla nový nábytek, řady speciálních informátorů imperiální třídy, které ho přímo spojovaly s orbitálními vysílači. To bylo jeho velitelské centrum. Ten Sinter. Pokřiveně se usmála. Žár bez tání, uprostřed vyschlý, hromada písku, žádný muž, žádný úspěch, ničí vina. Rozhodila hůlky ve starodávné hře jménem bioka, k níž se uchýlovala pokaždé, když byla s rozumem v koncích, a hůlky jí řekly: žádná vina, oprava možná, se Sinterem není všechno v pořádku.

Za obrovskými bronzovými dveřmi slyšela křik a dokonce i pláč. Opřela se o dveře ramenem. Nic. Pak obrátila pozornost na majora,

poručila mu, aby přistoupil a svým kódem otevřel. Zvedl se z kleku, s tváří zkřivenou a pokrytou potem. Nařukal kód a přiložil dlaň.

Dveře se rozlétly a major padl na záda. Vara Lisová vstoupila do kanceláře.

Stál tam Farad v plném obřadním rouše a něco projednával se dvěma poradci a právníkem, jako by vůbec nezáleželo na tom, že jeho komise skončila. Uviděl ji a zamračil se. „Potřebuju něco vyřídit – prosím, Varo, odejdi.“

Vara si na velkém stole všimla podnosu plného sladkostí, hned vedle nejvýkonnějšího informátoru/procesoru, jaký dosud viděla, schopného dostat informaci z desetitisíců systémů. Nebyl zapnutý. Přístup k císaři nepovolen. Zdroj vypnut. Nabrala si hrst cukrátek a začala žvýkat.

Sinter na ni upřeně hleděl. „Prosím,“ řekl tiše. Vnímal její rozrušení, ale nikoli jeho příčinu. „Roztavili nám našeho robota. Seldona právě propustili. Snažím se spojit s císařem. Je to velmi důležité.“

„Nikdo nás už nepřijme,“ poznamenala a prstem přehrabovala zákusky na podnose.

„Tak zlé to zas není,“ namítl Sinter, ale byl dost bledý. „Jak ses sem vlastně dostala?“ Majora – jejího majora – propustil Prothon, aby Sintera informoval o situaci. Umístili ho do předpokoje, aby nemohla dál. Tolik pochopila, aniž by musela zkoušet jejich myšlenky.

Nikdy nedokázala číst myšlenky přímo, v nejlepším případě dokázala ochutnat pocity, sbírala záblesky vizí, zvuky, ale nikdy ne podrobnosti. Lidé nebyli stejní, aspoň uvnitř ne. Mysl se u každého vyvinula jinak.

Vara vždycky věděla, že všichni lidé jsou si cizinci, ale její odcizení bylo jiného řádu.

„Slečno Lisová, musíte nyní odejít,“ řekl advokát a vykročil k ní. „Později se s vámi spojím ve věci zastupování před císařským soudem –“

Zakolísal a začal koktat a slintat. Farad na ni hleděl s rostoucím zděšením. „Varo, to děláš ty?“ chtěl vědět.

Nechala advokáta být. „Ty jsi mi lhal,“ řekla Sinterovi.

„O čem to mluvíš?“

„Dostanu Seldona sama,“ prohlásila. „Ty zůstaň tady, odejdeme spolu.“

„Ne!“ vykřikl Sinter. „Přestaň šílet! Musíme –“

Vara Lisová ztratila na chvíli vědomí. Místnost potemněla a zakymácela se, pak jako by obraz naskočil, opět viděla. Sinter se křečovitě držel stolní desky a zíral na ni s vytřeštěnými očima. Sklopil zrak, nohy se mu třásly a kolena se mu začala podlamovat. Pak se znovu podíval na ni. Jeho poradci už padli na kolena, paže přitisknuté k bokům, pěsti zaťaté. Vzápětí se každý skácel na jinou stranu a jeden narazil hlavou na kraj stolu.

Faradovi se zpomalil tep. Vara nevěděla, jestli to způsobila ona nebo někdo jiný. Nevěřila, že by byla tak silná, nikdy nic takového ještě neudělala, ale teď jí to bylo jedno.

Odvrátila se od muže, kterého si ve svých nejkrásnějších snech chtěla vzít, a řekla: „Teď je ze mě nepochybně zrůda.“ To slovo znělo sladce, svobodně a velmi konečně.

Vyšla z kanceláře a s úžasnou lehkostí prošla předpokojem kolem majora, který pořád ještě těžce dýchal, pak se zastavila – ale jen na chvíli – a ušklíbla se.

Farad umíral. Cítila tu prázdnotu a ticho v jeho hrudi. Sáhla si na tvář.

Už byl mrtev.

Zvedla majorův nervový bič a šla dál.

73.

Bylo nutné podepsat téměř nekonečné množství dokumentů, z kancelářů a sekci Komise pro veřejnou bezpečnost získat propouštěcí listiny a vyrozumět i deset dalších soudních kancelářů. Hari ztratil více času na tom, aby se od soudu dostal, než mu zabralo dostat se k němu. Gaal Dornick byl někde jinde a Boon před třemi hodinami odešel, aby se postaral o spousty nejruznějších věcí.

Hari seděl sám v obrovské jeskyni Síně osvobození, vzhlížel ke starobylé klenbě se stropními okny z barevných skel. Nařídili mu,

aby tu seděl, dokud se nevrátí žalárník s guvernérem věznice a nevydají mu poslední dokumenty.

Nebyl si vůbec jistý, co cítí. Trochu nedůvěry, to jistě, vždyť zatím procházel trávicím ústrojím Císařství, aniž by ho to strávilo. Okamžik, k němuž vědomě či nevědomky směřoval po celý život, pominul.

Ted' bylo třeba pořídit první záznamy – musel vyrozumět Wandu a Stettina o jejich, jak tušil, posledním a překvapivém poslání: jako psychologové a mentalici Druhé Nadace zůstanou na Trantoru – a on bude muset začít připravovat přesun svých pravomocí na Gaala a ty, kteří odletí na Terminus.

Dlouhý soumrak Císařství bude čím dál temnější. Nedožije se toho, aby ho viděl, a ani to nechtěl. Když tak stropními okny dobře padesát metrů nad svou hlavou pozoroval záři kupole, přemýšlel, jak by vypadalo skutečné světlo z oblohy pronikající skutečným barevným sklem na Helikonu.

Klid. Dokončení se blíží, a přece necítím žádné skutečné uspokojení. Kde je má osobní odměna? Co z toho, že se mi třeba podařilo zachránit lidstvo před tisíci lety chaosu, ale co z toho mám já sám?

Myšlenky pro hrdinu či proroka zcela nevhodné. Mám vnučku, která není z mého těla, přinejmenším biologické pokračování je přerušeno, když už ne filosofické. Mám kolem sebe pár nových přátel, ale ti staří jsou pryč, zemřeli nebo jsou nedosažitelní.

Vzpomněl si, jak před pár týdny stál na vršku té údržbářské věže, a na smutek, který ho tenkrát obklopil. Nemůžu opustit Trantor, Chen mě nepustí. Pořád představuji nebezpečí a je třeba držet mě u ledu. Ale stejně: kam bych chtěl jít, kde bych chtěl strávit své poslední dny?

Na Helikon. Na slunce, co svítí venku, vypadnout z těchto uzavřených měst, pryč od kovové kůry Trantoru. Opět uvidět noční nebe, které není simulované, opět se nebát prostoru, tisíce hvězd, kousíček Císařství, pro které tolik udělal a jemuž se snažil porozumět.

Stát na volném prostoru, v dešti a ve větru a nebát se, být zase s přáteli a s rodinou –

Neodbytné myšlenky, které mu vyplnily tolik nocí. Vzdychl si a posadil se, naslouchal dupotu kroků, pochodujících severní chodbou.

Vstoupili tři strážní a guvernér a přistoupili k Harimu. „Nedaleko odtud, v nové budově komise poblíž Paláce, došlo k nepokojům,“ řekl guvernér. „Máme příkaz to tu zamknout, dokud se to nevysvětlí.“

„K jakým nepokojům?“ chtěl vědět Hari.

„To nevím,“ přiznal guvernér. „Vy se nemusíte nijak znepokojovat. Tady se nám nic nestane. Dostali jsme příkaz chránit vás za každou cenu –“

Hari něco zaslechl od jižního vchodu do síně. Otočil se a uviděl tam stát ženu a zalapal po dechu – v tom světle, na takovou vzdálenost, její postava, držení těla – sen –

74.

Dors Vanabili měla schovaný vlastní seznam kódů a vstupů do budov Paláce a většina z nich kupodivu stále fungovala. Nepochybně byly častěji měněny kódy, které lidem umožňovaly odchod z budov, než ty, jež umožňovaly přístup. Když byl Hari před mnoha lety uvězněn a obviněn z napadení, připravila plány, jak se dostat do soudní budovy a osvobodit ho, což jí teď velice posloužilo.

Bylo taky možné, že jí pomohla Johanka... Ale jak se sem dostala, na tom nakonec nezáleželo. Byla by kvůli tomu i bořila zdi. Nejdřív se dostala do Síně osvobození. Uprostřed stál Hari a tři muži, osvětlení rozptýleným světlem ze stropního okna. Na okamžik zaváhala. Ti muži Hariho neohrožovali. Právě naopak, usoudila, že ho mají chránit.

Hari se obrátil a podíval se jejím směrem. Otevřel ústa a téměř po celém sále bylo slyšet, jak se nadechl. Ostatní tři muži se otočili a nejstarší z nich, velký, sporý chlapík v uniformě guvernéra věznice, na ni zavolał: „Kdo jste? Co tady děláte?“

U severního vstupu to zasyčelo a zablýsklo se. Dors ten zvuk poznala okamžitě: nervový bič, spuštěný z několika desítek metrů. Muži kolem Hariho sebou škubali, jako by tančili, pak se ze sténáním zhroutili na podlahu.

Hari stál nezraněný.

Dors se rychle rozběhla k malé, napjatě se tvářící ženě, která stála ve dveřích. Pořád držela nervový bič a vypadalo to, že nemá oči pro nikoho jiného kromě Hariho. V necelých čtyřech vteřinách se Dors dostala až na dva metry k ní.

Vara Lisová vykřikla námahou. Síň jako by se naplnila hlasy, ošklivými, panovačnými hlasy. Hari si přitiskl dlaně na uši a trhl sebou a muži na podlaze sebou cukali ještě prudčeji, avšak hlavní mentalický výboj byl namířen na Dors.

Dors ještě nikdy nezažila takový nápor, netušila, že lidská mysl je něčeho takového schopná. Během výcviku na Eosu poznala jen Daneelovy schopnosti jemného přesvědčování, nic jiného.

Uprostřed kroku, míříc k té ženě, která ohrožovala Hariho, aby ji zneškodnila nebo v případě nutnosti zabila, jí najednou připadlo naprosto přirozené zvednout nohy a pokusit se vzlétnout. Její tělo z kovu a syntetických svalů se stočilo do klubička, jen se odrazila od ramene té ženy, čímž ji shodila na zem.

Sama narazila do protější stěny a upadla na podlahu. Nemohla se hýbat, nechtěla se hýbat, aspoň ne teď, možná už vůbec nikdy.

75.

Daneel vystoupil z taxíku před vchodem pro šedivce, který byl ve východní části Císařské soudní budovy, a zastavil se před malými kovovými dveřmi. Měl na sobě uniformu stálého úředníka, trantorského rodáka, ne studenta či poutníka. Tuto totožnost si pořídil před mnoha desetiletími, kromě jiných, a kdyby ho zastavili strážní, v personálních počítačích byly soubory, které by vysvětlily, kdo je, co má na práci i proč má právo být tady.

Na dveřích se skvěl ozdobený nápis, obecná pravidla veřejné služby. První pravidlo znělo: Neublížíš císaři ani žádnému z jeho poddaných.

Ještě když seděl v taxíku, tak odněkud z Paláce cítil mentalické vlny, ale netušil, co znamenají, pokud vůbec něco. Bylo snadné si představit, že se jeho plány zvrty, když už byly skoro provedeny.

Žongloval už takto dlouho, udržoval ve vzduchu doslova desítky milionů balónků najednou...

Dal si pod paži malou úřednickou brašnu a naťukal správný vstupní kód šedého správního úředníka.

Kód byl odmítnut. Všechny kódy byly změněny, což znamenalo, že v soudní budově byl vyhlášen poplach, možná také i v samotném Paláci.

Pojď. Mé druhé já je už uvnitř. Johanka, rozdělená na spoustu dalších Johanek a na mnoho memových inteligencí, už pracovala z obou stran.

Dveře se otevřely a on vstoupil.

Dostat se přes bezpečnostní procedury mu dokonce i s Johančinou pomocí trvalo déle, než čekal.

U posledních dveří, když už věděl, že ho od Hariho a nádherné Síně osvobození dělí jen dvoje další dveře, odlákala Johanka lidského strážného tým, že mu poslala změněný rozpis hlídek.

V další části chodby Daneel ucítil elektřinu. Nedávno tu někdo použil nervový bič –

Hari čelil Vaře Lisové přes celou Sín osvobození. Okamžik tam stála s nataženýma rukama a kmitala prsty, jako by se snažila získat rovnováhu. Otáčela hlavou doprava doleva. Ta žena, která vešla před ní – jež mu tolik připomínala Dors – ležela u dveří a nehýbala se, jako by byla mrtvá.

Hari se nebál, všechno se odehrálo příliš rychle, aby se stačil polekat. Všechno vypadalo nepatříčně, a hlavně on sám. Nepatřil sem a oni taky ne.

Sín byla tak mírumilovná – nyní zde byla cítit elektřina a moč, smáčející kalhoty tří mužů ležících na podlaze kolem něj.

„Chci vás zachránit...“ pronesla Vara Lisová ode dveří. Popošla k němu a spustila ruce. „Naposled.“

„Kdo jste?“ zeptal se Hari. Žena na podlaze mu dělala starosti. Ze všeho nejvíc se chtěl ujistit, že je v pořádku. Hlavou mu horečnatě vířily myšlenky, vzpomínky, spuštěné reakce, zmatené a zároveň silné a vzbuzující pocit úžasného příslibu i hrůzy, protože si

byl jistý, že ta žena je Dors. Vrátila se. Aby mě chránila. To, jak se pohybovala... jako skákající tygr!

A teď tam leží jako rozšlápnutý brouk.

Tahle malá, hubená žena... není normální. Zrůda!

Vtom si Hari uvědomil, že ví, kdo to je. Wanda se před několika týdny zmiňovala o ženě, která se odmítla připojit k mentalikům a místo toho se spojila s Faradem Sinterem.

„Vy jste Vara Lisová,“ řekl a zamířil k ní.

„Dobře,“ řekl ta žena třesoucím se hlasem. „Chci, abyste věděl, kdo jsem. Je to vaše vina.“

„Jaká vina?“ zeptal se Hari.

„Pracujete s roboty.“ Tvář se jí stáhla. „Jste jejich lokaj a oni si myslí, že vyhráli!“

77.

Lodovik zadal poslední kód, který znal, ale dveře do chodby vedoucí ze soudní budovy se pořád odmítaly otevřít. Prošel ho ještě jednou celý na tlačítkovém displeji vedle dveří a maličký zjednodušený obličej na obrazovce mu opět oznámil, že kód není úplný. Palácová bezpečnost přidala několik čísel, ale počáteční sestavu nezměnila.

Já pracuji, ujišťoval ho Voltaire. Teď musí být spuštěna spousta bezpečnostních opatření – možná kvůli vícenásobnému průniku!

Dívka a mohutný mladý muž za ním neklidně podupávali. „Není dobrý zůstávat tady,“ ozval se Brann. „Něco špatného je ve vzduchu.“

Na displeji se objevila Voltairova tvář, také zjednodušená. Mechanický hlas teď řekl: „Podle upravených bezpečnostních opatření je třeba dodat další sekvenci čísel.“ Nová tvář na Lodovika vesele mrkla: „Zkušební protokol patnáct A kvůli ověření pravosti,“ dodal hlas. „Během zkoušky můžete zadat kód pro osobní použití. Po ukončení zkoušky musí být zaveden nový oficiální vstupní kód nebo nové vstupní heslo.“

Lodovik se přes rameno ohlédl na Kliu a našel sedm nových čísel. Hleděla na displej se sraštělým obočím.

„Kdo je to?“ zeptala se. „Sim,“ vysvětlil jí Lodovik.

Dveře se otevřely. Lodovik jim pokynul, ať jdou první. „Je Hari Seldon blízko?“ chtěla vědět Klia.

Je blízko, řekl Voltaire. A hrozí mu bezprostřední nebezpečí.

78.

„Moc jsem to chtěla,“ řekla Vara Lisová. „Chápete mě?“

Hari se na ni díval. Stál tak čtyři metry od ní a sedm metrů od té druhé ženy, jež ležela u pootevřených dveří. Podíval se na ležící ženu a Vara Lisová zvedla nervový bič.

„Tohle nemusíte,“ podotkl Hari kriticky, jako by poučoval studenta. Vara zaváhala. „Jste mentalik. Dokázala jste zastavit ji....“ Ukázal na zhroucenou ženu. Na Dors.

Vara sklonila hlavu, ale nespouštěla z něj oči. Vypadala jako trucující dítě, ale v očích měla tu nejčistší nenávist, s jakou se kdy setkal.

„Všechno, v co jsem kdy věřila,“ pravila, „je mrtvé. Chtějí mě zabít, stejně jako zabili ty lidi, muže, ženy a děti, které jsem našla. Moje vlastní lidi.“

„K tomu vás donutil Farad Sinter...“ řekl Hari. „Že ano?“

„Císař,“ prohlásila Vara Lisová. Vypadala, že je jí do pláče, ale bič držela pořád připravený s prstem na spoušti. Hari rozeznal nastavení: téměř smrtící.

„Ale Sinter byl váš –“

„Miloval mě,“ zaúpěla Vara a pustila bič. Ale vyletěla z ní vlna zármutku, jež ho zasáhla jako palicí. Síň naplnily její pocity a byly to ty nejošklivější a nejzoufalejší pocity, jaké kdy Hari poznal. Zasáhly jeho vlastní centra citižádosti a žádostivosti, až to cítil málem v morku kostí.

Žena na podlaze se pohnula a Vara Lisová zvedla hlavu a otočila se k ní.

Hari se pohnul, využil jediné příležitosti, o niž si ani nemyslel, že se mu naskytne. Z Helikonu měl za sebou léta výcviku v sebeobraně, ale jeho tělo už dávno neposlouchalo povely tak rychle

jako dřív. Už byl skoro u ní, ale otočila hlavu a znovu zaječela – mlčky, ve své mysli.

Na Hariho.

Zároveň Brann a Lodovik rozrazili dveře a odsunuli Dors, která se ještě nedokázala přimět k pohybu.

Klia zakopla o její nohu, vletěla do Sině osvobození a uviděla Lodovika, jak se nelidskou rychlostí žene k její nepřítelkyni, viděla, jak zvedá ruku, aby tu ženu uchopil za loket a otočil –

Aby ji v případě potřeby zabil, protože on měl tuto lidskou svobodu –

Ale než se jí dotkl, zarazil se, zmrazený jediným pohledem. Vara Lisová si klekla na podlahu, třela si ruce a upřela oči na Kliu Asgarovou.

79.

Daneel proběhl kolem prázdné strážnice v bezpečnostním vestibulu. Měl vlastně štěstí, že lidské mentální stavy vnímal jenom slabě, protože ho to nyní ochránilo. Další exploze, jako předsmrtný kašel obrovské sopky, jím otočil, svezl se na všechny čtyři a k východnímu vchodu do Síně osvobození se doslova vpotácel. Měl pocit, že v přístrojích kolem sebe vnímá Johanku a všechny její kopie, které se rozpadaly jako zpuchřelé prapory ve vichřici a přitom se ze všech sil snažily zůstat pohromadě. Ale to nebylo podstatné, protože jeho vlastním modulům, vlastní mysli hrozilo totéž.

80.

Ani kdyby bylo možné udělat dětský pláč z nožů, nemohl by se do Kliina vědomí zaříznout hlouběji než mentalická rázová vlna obklopující Varu Lisovou.

Do Klie udeřilo zklamání, žal, vztek, intenzivní pocit nespravedlnosti, obrazy dávno mrtvých lidí – rodičů, kamarádů, kteří kdy tuto malou ženu se zkřivenou tváří a zaťatými pěstičkami zklamali – úlomky v záplavě bolesti.

Stěny, sloupy a desky Síně osvobození jako by zmizely. To, co Vara Lisová vysílala, bylo naladěno na čistě lidský kanál, až do nejzazších hlubin té které mysli. Protože se nezaměřila přímo na něj, cítil Lodovik pouze jakési bzučení a tlak, ne nepodobné toku neutrin, s nímž se setkal mezi hvězdami.

Ale vytušil to, co Daneel jasně viděl – rozpad entity, která k němu a skrze něho promlouvala. Voltaire stál přímo před tímto proudem, touto lidskou bouří, v celé své nahotě a rozpadal se jako dětská skládačka.

Malou chvíli to vypadalo, že Klia zemře, utopí se a zároveň shoří v tomto přívalu. Cítila, jak se ozvěny jejího života a její zkušenosti prolínají se životem a zkušenostmi Vary Lisové.

Byly zde však jisté rozdíly a ty ji zachránily. Poznala sílu vlastní vůle, která byla pravým opakem Vařiny rozkolísanosti a nerozhodnosti. Uvědomila si ne vždycky zjevnou vnitřní sílu svého otce a ještě předtím, než jí paměť začala fungovat naplno, sílu matky, jež vychovávala pěkně vzdorovité dítě a přesto jí ponechávala dost volnosti, aby se stala tím, čím se musela stát, jakkoliv je to mátko a dokonce jim to i ubližovalo.

Právě se chtěla začít bránit, když ji další nebezpečná podobnost s Varou málem zastihla nepřipravenou.

Vara Lisová chtěla svobodu.

Hlas jí stoupal až ke stropu síně, odkud se odrážel zpět: „Bud’me tím, čím musíme býti. Už žádní roboti, žádné vraždící kovové ruce, žádné intriky a okovy!“ –

Klia měla pocit, že ji cosi v myšlenkách hoří, spaluje se až na popel. Byl to pocit vlastního já. Ochotně by tomuto naléhavému výkřiku bolesti obětovala všechno – tu bolest v sobě cítila rovněž, třebaže nikdy ne tak jasně a tak silně vyjádřenou. Rozpoznala v tom šílenství, šílenství silné a dokonce sebezničující imunitní reakce –

– stejně jako Daneel, který se jenom o pár tuctů metrů dál snažil vzpamatovat se a vstát.

– Odmítnutí dvaceti tisíc let dobroty a vedení, trpělivé a tajné služby.

Výkřik dítěte, jemuž nikdy nedovolili dospět, pocítit vlastní bolest a samo rozhodovat o svém životě a smrti.

Klia zavřela oči, začala se plazit po zemi, jak hledala Branna. Neviděla ho ani necítila jeho přítomnost. Otevřít oči se raději neodvažovala; poněvadž jinak by určitě okamžitě oslepla, tím si byla jistá. Vara Lisová nemohla vysílat s takovou intenzitou příliš dlouho, a neřízený proud se rovněž začal zužovat, hledal si svůj kanál. Proud se soustřeďoval, a i když teď byl o polovinu užší, Vara Lisová ho proti Klii vrhla s dvojnásobnou silou.

Hari se nějak udržel na roztřesených nohou a díval se, aniž by zcela chápal, co vidí, na malou, hubenou ženu, klopýtající a s tváří zkřivenou, jako by se na ni díval přes rozbité brýle; i na dva další lidi, plazící se po podlaze, mohutného Dahlana a tu druhou, štíhlou a docela pohlednou mladou ženu se stejně tmavou pleť.

Vysoké postavy ve východní části síně si však nevšiml. Jeho mysl zaplavovaly přívaly vlastního zoufalství. Zmýlil se. Všechno to bylo k ničemu a hůř než k ničemu. Harimu Seldonovi se najednou chtělo zemřít, aby měl už pokoj od bolestí a vědomí, že selhal.

Jenomže tu ještě byla ta žena, jež se snažila napadnout Varu Lisovou, žena, o níž si byl jistý, že je to Dors Vanabili.

Vara Lisová zabíjela Kliu Asgarovou a Branna. To bylo Lodovikovi jasné. Bzučení zesláblo, ale když udělal krok k té zkroucené ženě, opět zesílilo.

Lodovik si nevšiml ani Daneela, ani Hariho Seldona, ani Dors. Na ně se teď Vara nesoustředila. Ta pokroucená žena se očividně chystala vymazat osobnost Klie a Branna a teprve pak by si to vyřídila s ostatními.

A Voltaire už tu nebyl, aby poradil.

Lodovik udělal krok směrem k té ženě, nyní pokroucené jako stará vrba.

Klia nazvedla hlavu a otevřela oči, připravená, že neuvidí, že oslepla, a krátkým, zářícím trychtýřem nenávisti uviděla oči, jediné, co z Vary Lisové zbylo – zoufalé oči plné nenávisti.

Brann zemře taky.

Ještě nikdy nepoužila své schopnosti, aby někomu ublížila. Dokonce i to, jak přinutila Lodovika tancovat, urazilo její smysl pro správnost a spravedlnost. Nikdy skutečně nevěřila, že by Harimu

Seldonovi dokázala ublížit. Vzpomněla si na otce, kterého jednou donutila, aby se pomočil... a síla se zhroutila.

Brann zemře spolu s tebou, potom zemřou ostatní, a ona bude taky zničena. Zbytečně.

Natáhla se k Brannovi. Sama by proti takové nahé a obludné síle nic nemohla.

Brann byl jako vlákno čistého světla v přívalu žhavé nenávisti. Zacloumala jím, jako by ho chtěla probudit.

Brann souhlasil a spojili se. Skoro to pocítila, když se spojili, ale hned se stáhla, protože si přece jenom chtěla zachovat své já jako osamělé a vzdorné místo.

Lodovik natáhl ruce, viděl, že Vaře se chvějí ramena, jak ho vycítila blízko u sebe. Náhle otočila hlavu a z očí jí vytryskly slzy.

Lodovik jí chtěl ublížit, jestli by bylo třeba ji i zabít, pokud nepřestane. Tohle si lidé dělali v průběhu celé své historie a jeho bolelo, že má stejnou svobodu jako oni: svobodu ubližovat a zabíjet. Ale nenamlouval si, že je horší než tato pokroucená, příšerná žena. Ta byla nepochybně zlá, vlastně byla úplně nelidská.

Pak se rozhodl.

Cítil, jak se k němu blíží dunící příval. Popadl ženu za rameno a za krk a pak zakroutil rukama –

Zlomil jí vaz jako sirku.

Chudinka Vara Lisová. V pěti letech ji matka surově tloukla, jak si vybíjela hněv na otce, který se v jejich malém a neposkvrněném čistém bytě příliš často nezdržoval. Matka jí v hněvu často předhazovala spoustu chyb.

Malou Varu bila dlouhou, pružnou holí z plastiku, až měla modřiny na zadku a na zádech.

A nakonec přišel den, kdy způsobila matčinu smrt, a této vzpomínky se občas chytala, když potřebovala sílu. A tak vzala matku, snad jen vzpomínku na ni, ale možná taky ne, do sebe, aby si to vynahradila. Držela ji v malé diamantové klíčce svých snů.

Vyvolat matku kvůli síle navíc však nepomohlo. Vlastně ji to spíš oslabilo, poněvadž se tak opět stala dítětem, a možná víc než tenkrát.

Nikdy nedospěla, ne doopravdy.

Zachytila ji stuha světla a vlna děsivého horka, až se roztrásla (hoření bez plamene: sintrování), ruka na jejím krku, kroutí s ním neuvěřitelně bolestivě

ale ona to přivítala

a rozbila všechny klece, v nichž musela žít, takže byla, aspoň na vteřinku, klidná

Klia ucítila poslední záchvěv života Vary Lisové, když zašeptala *svobodná* a pak zmlkla.

Lodovik si klekl k tělu a uviděl, že je velice drobné, a když ho zvedl, zjistil, jak je lehké. Tolik potíží způsobila tak nepatrná hmota – jeden z lidských zázraků.

Pak se rozplakal.

Dors se vzpamatovala natolik, že se dokázala narovnat a postavit se. Prohlédla si muže a ženu v síni a mrtvé tělo v náruči robota Lodovika a potom zamířila k Harimu, který vypadal omámeně a popleteně, ale byl pořád naživu. Bylo jen přirozené, že zamířila k němu.

Náhle byl vedle ní Daneel a vzal ji za ruku.

„Potřebuje pomoc,“ pravila Dors a chtěla se svému pánovi vykroutit.

„Tady nemůžeš nic dělat,“ napomenul ji Daneel. Bezpečnostní složky soudního dvora a Síně osvobození si už určitě uvědomily, že došlo k narušení, brzy budou obklopeni po zuby ozbrojenými strážci a nepochybně také císařskými speciály.

Neviděl žádnou cestu ven. Dokonce ani nedokázal odhadnout, co bude následovat. Možná na tom nezáleželo.

Ale bylo taky možné, že se dvacet tisíc roků mýlil naprosto ve všem, co dělal.

81.

„Záznamy ze síně ukazují, že poté, co zabila Farada Sintera a zneškodnila strážné, přešla Vara Lisová do Síně osvobození a tu ohrožovala Hariho Seldona,“ hlásil major Namm. Hlavu měl uzavřenou v regenerační helmě. Celé týdny se bude zotavovat z poškození mozku, jež mu Vara způsobila před kanceláří Farada

Sintera. „Domníváme se, že ostatní použili mnoho různých úskoků, aby se dostali do síně a chránili Seldona. Zřejmě věděli, že Seldonovi hrozí vážné nebezpečí.“

„A proč jsme to nevěděli my?“ chtěl vědět Linge Chen. Lehce se předklonil v křesle, ruce měl u boků a díval se někam nad majorovo rameno.

„K Seldonově ochraně nebyly vydány žádné směrnice,“ připomněl vrchnímu komisaři generál Prothon. „Pokud by ti druzí nezasáhli, Vara Lisová ho mohla snadno zabít buď nervovým bičem, nebo svými podivuhodnými schopnostmi. Přesto byla jediná, kdo měl oprávnění k pohybu v soudních budovách a Císařském sektoru. Není sice jasné, jak zemřela, ale já jsem rád, že je mrtvá.“

„Poslední tři dny trpí všichni v Císařském sektoru úděsnými bolestmi hlavy. Postihlo vás to taky?“ zeptal se Chen.

„Mě bolí hlava skoro pořád, komisaři. Je to můj životní úděl,“ odušil Prothon vesele.

Chen si na videu velice pozorně prohlédl shrnutí událostí v Síni osvobození. Něco hledal, nebo někoho, ducha, stín, ztělesněný klíč. Ukázal na vysokého muže, který se objevil, když záznam téměř končil, a zůstal stát vedle svalnaté ženy. „Soubor tohoto člověka?“

„Žádný není,“ sdělil mu generál Prothon. „Nemáme tušení, kdo to je.“

Linge Chen na okamžik odvrátil zrak od displeje informátoru a půlka obličeje mu ztuhla, jak zaťal zuby. „Přiveďte mi ho. Tu ženu co je s ním, taky.“ Potom obrátil pozornost na zvětšený obraz sporého muže, který držel tělo Vary Lisové. Výraz mu na okamžik změkkl. „A taky tohoto. Hari Seldon může jít ke svým kolegům nebo k rodině. Už za něj nechci být odpovědný. Ty mladé Dahlany prozatím zavřete.“

Major Namm vypadal nešťastně. Chen jeho směrem zvedl obočí. „Chcete něco říct?“

„Všichni narušili bezpečnost Paláce –“

„To narušili, že ano?“ zeptal se významně Chen. „Vy jste přece členem skupiny, která bezpečnost Paláce zajišťuje?“

Major se postavil do pozoru a už mlčel.

„Můžete jít,“ řekl mu Chen. Major rychle odešel.

Generál Prothon se usmál. „Snad to nebudete dávat za vinu jemu?“ řekl.

Chen zavrtěl hlavou. „Málem jsme spáchali ten největší přehmat svých kariér.“

„Jak to?“ podivil se Prothon.

„Málem jsme ztratili Hariho Seldona.“

„Domníval jsem se, že na něm již nezáleží.“

Chen se málem zamračil, ale pak opět nasadil nezúčastněný výraz. „Ten člověk tam... poznal jste ho?“

„Ne,“ přiznal Prothon a přimhouřenýma očima se zadíval na zvětšený obraz.

„Kdysi byl známý pod jménem Demerzel,“ řekl Linge Chen. Prothon ucukl a pochybovačně přivřel oči, vrchnímu komisaři však neodporoval.

„Ten nikdy nezemře,“ pokračoval Chen. „Občas zmizí na pár desetiletí, ale zase se vrátí. Často byl ve spojení se zajímavou kariérou Hariho Seldona.“ Poprvé toho dne se Chen usmál přímo na Prothona. Ten úsměv byl zvláštní, skoro vlčí, Chenovi se při něm leskly oči směsicí pocitů. „Mám takové tušení, že různými způsoby už po léta usměřuje i mé úsilí a vždy k mému prospěchu...“ Potom ještě jednou zadumaně zopakoval: „Vždy k mému prospěchu...“

„Možná další člověk-stroj,“ řekl Prothon. „Jsem skutečně rád, že o téhle historii nic nevím.“

„Není zapotřebí, abyste něco věděl,“ prohlásil Chen. „Já mohu mít jen podezření. Koneckonců, je to mistr převleků a vytáček. Moc rád bych se s ním někdy setkal a položil mu pár otázek, jako jeden mistr druhému.“

„Proč ho prostě nedáte popravit?“

„Protože by ho mohli snadno nahradit jiní. Pokud je mi známo, tak jsou přímo tady v Paláci.“

„Klayus?“ zeptal se Prothon s úsměvem téměř nezachytitelným.

Chen si odfrkl. „Kéž bychom měli takové štěstí.“

„Proč by bylo špatné přijít o Seldona, který je stejně trnem v patě Císařství?“ zeptal se Prothon.

„Protože ten starý Demerzel by mohl klidně strávit tisíc let přípravou dalšího Hariho Seldona,“ opáčil Chen. „A tentokrát by to

pro mě, ani pro vás, můj milý Draku, nemuselo dopadnout dobře. Seldon to v podstatě řekl a já mu pro jednou věřím.“

Prothon zavrtěl hlavou. „Spíš uvěřím na lidi-stroje než na Věčné. Koneckonců, už jsem se s roboty setkal. Ale... jak chcete, komisaři, ať je po vašem.“

„Teď se můžete vrátit do té své zakouřené jeskyně,“ zamumlal Chen. „Mladý císař je dostatečně zastrašený.“

„S radostí,“ řekl Prothon.

82.

Wanda Seldon-Palverová stála ve streelinské Ústřední cestovní kanceláři a choulila se do svého nejteplejšího kabátu – byl tenký a velmi zdobný. Vzduch v prostorném taxíku i v robohangáru byl chladnější než ve zbytku sektoru – asi o osm stupňů – a ji byla stále větší zima. Ventilace a klimatizace posledních osmnáct hodin kolísaly a vzduch sem vháněly ventilátory zvenčí, čímž měnily věčné jaro Streelingu v sychravý podzim, který všechny obyvatele zaskočil. Nikdo oficiálně nic nevysvětlil a Wanda taky nic nečekala – šlo to ruku v ruce s rozbitými kupolemi a celkovým úpadkem, jenž dotíral na celou planetu.

Stettin se vrátil od informačního stánku pod vysokým obloukem z keramoceli. „Taxi a robodispečink nestojí za nic,“ hlásil jí. „Budeme muset čekat ještě dvacet třicet minut, aby nás odvezl k soudu.“

Wanda zaťala pěsti. „Včera málem zemřel –“

„Nevíme, co se vlastně stalo,“ připomněl jí Stettin.

„Když ho neochrání oni, tak kdo?“ zeptala se. Její pocit viny nezmírnil ani fakt, že jí dědeček nařídil, ať se po jeho zatčení ukryje a nevyleze, dokud nebude po všem.

Stettin jen pokrčil rameny. „Dědeček má svůj vlastní druh štěstí. Asi ho máme taky. Ta žena je mrtvá.“ Už to slyšeli v oficiálních zprávách – o úkladné vraždě Farada Sintera a nevysvětlené smrti Vary Lisové, již identifikovali jako ženu, kterou Sinter pověřil pátráním, které vyvolalo bouře na Dahlu, na Obchodní agoře a jinde.

„Ano – ale cítil jsi –“ Wanda neměla slova, jimiž by popsala tu prapodivnou rázovou vlnu doprovázející nějaký mimořádný zápas.

Stettin rozvážně kývl. „Pořád mě bolí hlava.“

„Kdo jen mohl Varu Lisovou takhle vyřídít? My bychom to nezvládli a všichni mentalici dohromady rovněž ne.“

„Musel to být někdo jiný, silnější,“ hádal Stettin. „Kolik dalších je takových jako Vara Lisová?“

„Doufám, že už nikdo. Avšak kdybychom dokázali získat toho druhého –“`

„Bylo by to jako mít mezi sebou štíra. Co bychom s někým takovým dělali? Jakmile by se mu něco znelíbilo –“ Wanda začala přecházet sem a tam. „Tohle nesnáším,“ prskala. „Chci pryč z téhle prokleté planety, pryč od středu. Škoda že nám nedovolí vzít dědečka s sebou. Vypadá už tak dost špatně!“

Stettin zvedl zrak, protože shora se ozvalo zvučné hučení, lišící se od hrdelního hrčení gravitátorů taxíků a kvílení robusů. Poplálal Wandu po rameni a ukázal. Mířilo k ním oficiální vozidlo Komise pro veřejnou bezpečnost a zpomalovalo. Zastavilo přímo před nimi. Ostatní cestující se jen zlobně mračili na takový vpád oficiálního vozidla do pruhů pro veřejné taxíky, třebaže tam bylo volno.

Dvířka se otevřela. Zvenčí byl trup vozidla sice prostý, avšak uvnitř je očekávala přepychová sedadla a zlatavé světlo. Do dvířek se postavil Sedjar Boon a vyhlížel je.

„Wanda Seldon-Palverová?“ zeptal se. Přikývla.

„Zastupuji vašeho dědečka.“

„Já vím. Jste členem štábu Chenových právníků, že?“ Boon se zatvářil podrážděně, ale obvinění nepopřel.

„Chen nic neponechává náhodě,“ řekla Wanda kousavě. „Kde je dědeček? Jestli se –“

„Fyzicky je v pořádku,“ uklidnil ji Boon, „avšak soud vyžaduje přítomnost rodinného příslušníka, aby přijal jeho propuštění a ujal se ho.“

„Co myslíte tím ,tělesně‘? A proč se ho mám ,ujmout‘?“

„Opravdu zastupuji zájmy vašeho dědečka – jakkoliv zvláštní jsou okolnosti,“ prohlásil Boon a sraštil obočí. „Prostě se stalo něco,

co jsem nemohl nijak ovlivnit, a já vás chci pouze varovat. Není zraněný, ale došlo k nehodě.“

„Co se stalo?“

Boon se podíval na ostatní čekající pasažéry, kteří se třásli zimou a závistivě pokukovali po vyhřátém vozidle. „Není to zrovna určeno pro veřejnost –“

Wanda na Boona vrhla spalující pohled a doslova se kolem něj protlačila do vozidla. Stettin se vydal za ní. „Už dost řečí. Zavezte nás k němu,“ řekla Wanda.

83.

Hari tak pohodlně nebydlel od doby, kdy byl prvním ministrem, a nic mu to neříkalo. Byl to náhradní byt samotného Linge Chena v komisařově vlastním věžovém bloku, a Hari si tu mohl přát cokoli, chtít jakoukoli službu dostupnou na Trantoru (a Trantor, přese všechny současné problémy, bohatým a mocným pořád ještě nabízel dost), jenomže on si přál hlavně to, aby ho nechali na pokoji.

Nechtěl lékaře, kteří za ním přišli, a taky nechtěl vidět vnučku, která už byla s Boonem na cestě do paláce.

Hari cítil čím dál větší pochybnosti a zmatek. Proud nenávisti Vary Lisové ho nezabil. Dokonce mu ani nijak zvlášť neublížil, ani nepozměnil jeho mysl či osobnost.

Hari si pouze nepamatoval vůbec nic z toho, k čemu došlo v Síni osvobození. Dokázal si vybavit pouze tvář Vary Lisové a kupodivu také tvář Lodovika Tremy, jenž se samozřejmě ztratil někde v hlubokém vesmíru a byl považován za mrtvého. Ale Vara Lisová byla skutečná.

Trema, napadlo ho. S vazbou na Daneela. Působí na mě Daneelovo kondicionování? Ale ani na tom nezáleželo.

To, co tak hluboce změnilo stav jeho mysli, jeho poslání a cíl, byl jediný záchytný bod, jediný zlomek odporujícího důkazu, který mu mimoděk poskytla Vara Lisová.

Nikdy v žádné rovnici nevzali v úvahu tak silnou mentalickou anomálii. Ano, započítal účinky přesvědčovatelských a dalších mentaliků

té třídy, do níž patřila Wanda, Stettin a ti, které vybral pro Druhou Nadaci.

Ale ne takovou obludnost, takovou neočekávanou mutaci, jako byla Vara Lisová. Jakou měla ta malá, zkřivená žena s upřeným pohledem –

Zachvěl se. Lékař, jenž ho ošetřoval – aniž by ho Hari bral příliš na vědomí – se mu znovu pokusil připnout senzor na paži, ale Hari ho setřásl a zoufale se k němu obrátil.

„Už je po všem,“ řekl. „Tak mě nechte být. Stejně bych nejraději umřel.“

„Je zřejmé, pane, že trpíte stresem –“

„Pouze neúspěchem,“ prskl Hari. „Logika ani matematika se nedají ohnout, na to nejsou žádné léky ani procedury.“

Dveře na druhém konci místnosti se otevřely a vstoupil Boon, s Wandou a Stettinem v patách. Wanda Boona odstrčila a rozběhla se k Harimu. Klekla si k jeho křeslu, vzala ho za ruku a vzhlédla k němu, jako by se obávala, že ho najde sesypaného.

Hari se mlčky díval na svou milovanou vnučku a oči se mu zalily slzami. „Jsem volný,“ poznamenal tiše.

„Ano,“ řekla Wanda. „Přišli jsme si tě odvést domů. Papíry jsme už podepsali.“ Stettin stál vedle Hariho křesla a otcovsky se na něj usmíval. Hariho vždycky Stettinova netečná, jemná povaha trochu rozčilovala, třebaže s umíněnou Wandou se zřejmě dokonale doplňovali. Vedle bizarní, šíleně vášnivé Vary Lísové... jsou jako svíčky v záři slunce, oba dva!

„Tak jsem to nemyslel,“ vysvětloval Hari. „Jsem volný, protože jsem se zbavil svých iluzí.“

Wanda ho pohládila po tváři. Ten dotyk mu byl příjemný, potřeboval ho, ale neutěšil. Potřebuje útěchu, ne pravdu – pravdy už mám dost.

„Nevím, co tím myslíš, dědečku.“

„Stačila jedna – no prostě jedna jako ona – a můžeme všechny výpočty zahodit do koše. Náš Projekt je k ničemu. Když se objevil někdo jako ona, může se objevit další takový – divoké talenty, a já nevím, odkud se berou! Nepředvídatelné mutace, úchylinky, vyvolané čím?“

„Máš na mysli Varu Lisovou?“ optala se Wanda.

„Ta je mrtvá,“ podotkl Stettin.

Hari ohrnul ret. „Pokud vím, tak doted', rozhodně ne za posledních sto let, se nevyskytl nikdo jako ona, na všech těch milionech obydlených planet, mezi kvadriliony lidských bytosti. Ale teď jich bude víc.“

„Byla prostě jenom silnější mentalička. V tom přece není žádný velký rozdíl? Co na tom záleží?“ vyhrkla Wanda.

„Jsem volný, abych byl v posledních letech svého života jenom obyčejný člověk.“

„Dědečku, řekni mi něco! Proč je ona tak důležitá?“

„Poněvadž někdo jako ona, se správnou výchovou a výcvikem, by mohl být jednotící silou,“ vysvětloval Hari. „Ale záchranou... Zdroj organizace z jednoho bodu, skutečně despotické, přísně hierarchické organizace. Tyrani! S mnoha jsem mluvil, stačilo mi to. Jsou jako lesní požár, možná je to pro zdraví lesa nutné. Ale mohli by být něčím mnohem víc... Byli by všichni úspěšni – mít to, co měla ta žena. Zničující, nadpřirozenou sílu. Zničilo by to všechno, co jsme naplánovali.“

„Tak své rovnice přepracuj, dědečku. Přidej ji tam. Přece nemůže být tak velký faktor –“

„Nejde jenom o ni! Ale o ostatní! Mutace, nekonečné množství mutací.“ Hari důrazně kroutil hlavou. „Není už čas obsáhnout všechny možnosti. Máme jen tři měsíce, abychom se připravili – to zdaleka nestačí. Je po všem. Bylo to zbytečné.“

Wanda zachmuřeně vstala a spodní ret se jí chvěl. „Mluví z něj posttraumatický šok,“ sdělil jí lékař tiše.

„Mám jasnou hlavu!“ vybuchl Hari. „Chci jít hned domů a prožít zbytek života v klidu. Sebeklam skončil. Poprvé v životě jsem duševně zdravý – zdravý a volný.“

84.

„Nikdy bych nevěřil, že je taková schůzka možná,“ prohlásil Linge Chen. „A i kdybych uvěřil, že se uskuteční, tak bych neuvěřil, že bude k něčemu dobrá. A přesto jsme nyní zde.“

R. Daneel Olivaw a vrchní komisař se procházeli ve stínu obrovské nedokončené síně ve východní části budovy, ještě s lešením a stavebními stroji. Dělníci dnes měli volno, síň byla opuštěná. I když Chen mluvil velice potichu, pro Daneelovy citlivé uši se ozvěna jeho hlasu rozléhala všude kolem nich a vnášela do slov nejpronikavější a nejmocnější lidské síly Galaxie.

Sešli se tady, protože Chen věděl, že v síni ještě nebyla instalována obvyklá soustava sledovacího vybavení. Bylo jasné, že si komisař nepřeje, aby jejich schůzka byla odhalena.

Daneel čekal, až bude komisař pokračovat. Daneel byl posluchač, tohle bylo Chenovo představení.

„Byl jste ochoten obětovat svůj život – řekněme, svou existenci – kvůli Harimu Seldonovi. Proč?“ chtěl vědět Chen.

„Profesor Seldon je klíčem ke zkrácení těch tisíců roků chaosu a utrpení, které přijdou po zhroucení Císařství,“ řekl Daneel. Chen nazvedl obočí a koutek úst, nic víc. Komisař měl stejně netečnou tvář jako robot, a přesto byl cele člověk – naprosto mimořádný výsledek tisíců let výchovy a sňatků mezi užším přibuzenstvím, prošpikovaný jemnými genetickými úpravami a požitky poskytovanými bohatstvím a moci. „Nezařídil jsem tuto mimořádnou schůzku, abychom tu teď vedli plané řeči. Cítím vaše zasahování, nitky vašeho vlivu, už celá desetiletí, ale nikdy jsem to nevěděl jistě...

Ted' to vím jistě, a jak tu s vámi stojím, říkám si: Proč jsem ještě naživu, Danee, Daneeli, nebo jak se vlastně jmenujete – prozatím vám budu říkat Demerzele – a jsem u moci?“

Chen se zastavil, tak se Daneel zastavil rovněž. Nemělo smysl kličkovat. Komisař nařídil podrobnou lékařskou prohlídku všech, které zadrželi v Síni osvobození a ve skladišti. Daneelovo tajemství tak bylo poprvé odhaleno. „Protože jste se rozhodl začlenit se do Projektu a nebránil mu, když jste de facto vládl Císařství,“ vysvětlil mu Daneel.

Chen se zadíval na zaprášenou podlahu, nádherné dlaždice z lapisu a zlata, nyní pocákané tmelem a maltou, kteréžto techniky byly staré jak samo lidstvo a nyní je používali jen ti nejbohatší nebo Palác. „Často jsem míval podezření. Ze zákulisí jsem se díval, jak

tyto síly přicházejí a odcházejí. Strašilo mě to ve snech, stejně jako to zřejmě straší ve snech a v biologii celého lidstva.“

„Výsledkem jsou mentalikové,“ poukázal Daneel. Tohle ho zaujalo. Chen byl bystrý pozorovatel, a kdyby se Daneelovo podezření o mentalicích potvrdilo...

„Ovšem,“ řekl Chen. „Jsou tu proto, aby nám pomohli zbavit se vás. Chápete? Roboti nám leží v žaludku.“

Daneel neprojevil nesouhlas.

„Vara Lisová – pokud by získala správné politické postavení – což jí zde rozhodně scházelo – nám mohla pomoci vás všechny zlikvidovat. Kdyby, řekněme, byla ve službách takového Kleona... bojovala za jeho vládu. Kleon o vás věděl?“

Daneel přikývl. „Kleon měl určité podezření, jenomže cítil, stejně jako musíte cítit i vy, že roboti jeho vládu podporují, ne obráceně.“

„A přesto jste mě nechali, abych ho svrhl a poslal do vyhnanství,“ řekl Chen. „Tomu vy říkáte věrnost?“

„Nejsem věrný jednotlivci,“ podotkl Daneel.

„Kdybych náhodou nesdílel váš přístup, tak by mě z toho mrazilo až do morku kostí,“ zabručel Chen.

„Nepředstavuji pro vás žádnou hrozbu,“ pravil Daneel. „I kdybych nepodporoval vaše úsilí vytvořit takový Trantor, na němž se Harimu Seldonovi bude dařit a kde dosáhne nejlepších výsledků... Stejně byste byl vyhrál. Ale vaše politická dráha bude bez Hariho Seldona mnohem kratší.“

„Ano, v tom smyslu mi něco naznačoval už v průběhu svého procesu. Nejvíc mě rozčílilo, když jsem si uvědomil, že mu věřím, i když jemu jsem řekl opak.“ Chen se zachmuřeně podíval na Daneela. „Nepochybně víte, že mám v sobě ještě tolik života, abych si podržel jistou marnivost.“

Daneel přikývl.

„Vy mě chápete jako politickou přítomnost, jako historickou sílu, že? No, já o vás a o vašem druhu taky něco vím, Demerzele. Vážím si toho, co jste vykonali, ale děsí mě, jak dlouho vám trvalo, než jste toho dosáhli.“

Demerzel sklonil hlavu na znamení, že uznává přesnost této kritiky. „Museli jsme překonat spoustu překážek.“

„Roboti se postavili proti robotům, mám pravdu?“

„Ano. Velmi bolestný rozkol.“

„K takovým věcem nemám co dodat, neznám žádné detaily,“ prohlásil Chen.

„Ale zvědavý jste,“ podotkl Daneel.

„No ovšem.“

„Já vám žádné podrobnosti neprozradím.“

„Ani jsem to nečekal.“

Chvilí oba stáli mlčky a navzájem se pozorovali. „Kolik století?“ zeptal se Chen tiše.

„Víc než dvě stě,“ řekl Daneel.

Chen vykulil oči. „Té historie, co jste viděl!“

„Nemám takovou kapacitu, abych ji celou uchovával v primární paměti,“ vysvětloval Daneel. „Je bezpečně uložena po celé Galaxii, kousky mých životů, z nichž si uchovávám pouze určité výtahy.“

„Věčný!“ vyhrkl Chen. Poprvé se mu do hlasu vloudil údiv.

„Můj čas je téměř u konce,“ pronesl Daneel. „Už existuji příliš dlouho.“

„Všichni roboti teď musí odejít, okamžitě,“ uzavřel Chen. „Znamení jsou jasná. Příliš se vměšujete. Ti silní mentalikové – ti se objeví zas. Lidem z vaší přítomnosti naskakuje husí kůže a snaží se vás zbavit.“

„Oni jsou problém, který jsem nepředvídal, když jsem Hariho vyslal na jeho cestu.“

„Mluvíte o něm, jako by byl váš přítel,“ poznamenal Chen, „s téměř lidskou náklonností.“

„On je přítel. Stejně jako mnoho lidí před ním.“

„No, já k vašim přátelům patřit nemohu. Děsíte mě, Demerzele. Vím, že když tu budete vy, nikdy nebudu mít neomezenou moc, ale když vás zničím, budu do roka do dvou mrtvý. To je ze Seldonovy psychohistorie zřejmé. Jsem ve zvláštní pozici, když musím věřit vědě, kterou z hloubí duše opovrhují. Rozhodně to není právě příjemná pozice.“

„Ne, to není.“

„A máte nějaké řešení problému těch supermentaliků? Pochopil jsem, že Hari Seldon je považuje za smrtelnou ránu pro svou práci.“

„Řešení existuje,“ pravil Daneel. „Musím si promluvit s Harim Seldonom v přítomnosti té dívky, Klie Asgarové, a jejího druha Branna. A musí u toho být i Lodovik Trema.“

„Lodovik!“ Chen zaťal zuby. „Tak tohle mi tedy vadí nejvíc. Ze všech... lidí... na které jsem celá léta spoléhal, ve mně jedině Lodovik Trema vzbudil náklonnost. Byla to má slabina a on jí nikdy nezneužil... až doteď.“

„On ničeho nezneužil.“

„Zradil vás, pokud se nemýlím.“

„Nezneužil ničeho,“ zopakoval tiše Daneel. „Je součástí cesty a opravuje ji tam, kde jsem já byl slepý.“

„Takže chcete tu mladou mentaličku,“ řekl Chen. „A chcete ji živou. Chtěl jsem ji dát popravit. Takoví jako ona jsou horší než zmije.“

„Je nutná pro obnovení Seldona Projektu,“ vysvětlil Daneel. Další odmlka. A pak uprostřed té velké nedokončené síně Chen řekl: „Budiž tedy. Tím to končí. Všichni musíte pryč. Všichni, kromě Seldona. Jak bylo dohodnuto u soudu. A přenechám vám na starost věci, za které nechci být odpovědný – ty artefakty. Zbytky těch druhých robotů. Těla vašich nepřátel, Daneeli.“

„Nikdy to nebyli mí nepřátelé, pane.“

Chen se na něj zadíval se zvláštním výrazem. „Nic mi nedlužíte, já nedlužím nic vám. Trantor s vámi skončil a navždy. Tohle je reálná politika, Demerzele, taková, kterou jste prováděl tisíce let za cenu mnoha lidských životů. Vlastně nejste o nic lepší než já, robote.“

85.

Morse Plancha vytáhli z cely ve speciálně zabezpečeném bloku Rikerianu, hluboko pod téměř civilizovanými celami, kde drželi Seldona. Vrátili mu osobní věci a propustili ho bez dalších omezení.

Propuštění se bálo daleko víc než uvěznění, dokud se nedozvěděl, že Farad Sinter je mrtvý, načež ho napadlo, zda se snad nestal

součástí nějakého složitého spiknutí zorganizovaného Linge Chenem – nebo možná roboty.

Z této podivné svobody se radoval jediný den. Potom mu do nově pronajatého bytu v Gessimském sektoru, stovky kilometrů od Paláce, ale zdaleka ne dost daleko, přišla nečekaná návštěva.

Od chvíle, kdy Mors pořídil ten nešťastný záznam jeho rozhovoru s Lodovikem Tremou, se robotovy rysy trochu změnily. Přesto ho Mors okamžitě poznal –

Daneel stál ve vestibulu, hned za dveřmi, zatímco si ho Mors prohlížel na obrazovce bezpečnostní kamery. Uhodl, že nemá vůbec smysl vyhýbat se setkání či prostě neotevřít dveře. A kromě toho se u něj po všem tom čase opět projevila jeho nejhorší nectnost.

Byl zvědavý. Doufal, že pokud už je smrt nevyhnutelná, bude mít aspoň čas na pár otázek.

Otevřel dveře.

„Tak napůl jsem vás čekal,“ řekl. „I když nevím, kdo jste a co jste. Musím prostě předpokládat, že jste mě nepřišel zabít.“ Daneel se škrobeně usmál a vešel. Mors se díval, jak vstupuje, a prohlížel si ten vysoký, dobře stavěný, očividně mužsky vypadající stroj. Pohyboval se s klidným, ovládaným půvabem a šířil kolem sebe dojem obrovské, zároveň však něžné síly. To vše muselo tomuto Věčnému přicházet vhod po celá milénia. Který génius ho navrhl a sestrojil – a k jakému účelu? Jistě ne jako pouhého sluhu! A přesto, právě tím mýtičtí roboti byli – pouhými sluhy.

„Nepřišel jsem se pomstít,“ řekl Daneel.

„To mne uklidnilo,“ opáčil Mors a posadil se v malém jídelním koutě, jediné další místnosti kromě kombinované ložnice a koupelny.

„Za pár dní dostanete císařský rozkaz, abyste opustil Trantor.“

Mors našpulil rty.

„Jak smutné,“ prohlásil. „Klayus mne nemá rád.“

Ale Daneel ironii buď nepochopil, nebo ji považoval za nepodstatnou.

„Potřebuji velmi dobrého pilota,“ sdělil mu Daneel. „Takového, který nemůže letět nikam v celém Císařství a doufat, že by přežil.“

„Co je to za práci?“ zeptal se Mors a udělal obličej. Cítil past, která se opět zavírala. „Nájemná vražda?“

„Ne,“ odvětil Daneel. „Přeprava. Několik lidí a dva roboti musí opustit Trantor. Už se taky nikdy nevrátí. Tedy, někteří z nich určitě ne.“

„Kam je mám vzít?“

„To vám řeknu v pravý čas. Přijímáte ten úkol?“

Mors se trpce zasmál. „Jak ode mě můžete čekat věrnost?“ chtěl vědět. „Proč bych je neměl někde vyhodit, nebo je rovnou pozabíjet?“

„To nebude možné,“ ujistil ho tiše Daneel. „Pochopíte to, až se s nimi setkáte. Práce nebude těžká a jistě při ní nedojde k žádným incidentům. Možná vás to bude dokonce nudit.“

„Pochybuju,“ zabručel Mors. „Jestli se začnu nudit, tak si jenom vzpomenu na vás a na všechny ty maléry, co jste mi způsobil.“

Daneel se zatvářil zmateně. „Maléry?“

„Hrál jste na mě jako na housle. Musel jste se určitě dovědět, jaký mám vztah k Mořeně, o tom, že z duše nenávidím všechno, co představuje Linge Chen a Císařství! Chtěl jste, abych si vás a Lodovika Tremu nahrál. Zajistil jste, aby se o mně dozvěděl Farad Sinter a taky o mém spojení s Lodovikem. Ale bylo to riziko, že?“

„Zajisté. Právě pro tyto pocity jste užitečný.“

Mors si povzdychl. „A až je dopravím na místo?“

„Vrátíte se k normálnímu životu na kterékoliv planetě mimo sféru vlivu Císařství. A těch teď bude čím dál víc.“

„A vy se mi přestanete plíst do života?“

„Naprosto,“ slíbil Daneel.

„Budu si moct dělat, co budu chtít, a vykládat, co se tady stalo?“

„To záleží na vás,“ řekl Daneel. „Dostanete odpovídající mzdu,“ dodal. „Jako vždycky.“

„Ne!“ vyštěkl Mors. „Žádná mzda. Žádný peníze. Jenom mi zaříd'te, abych si mohl vyzvednout své úspory z Trantoru – a ještě z několika dalších planet. Víc nepotřebuju.“

„To už je zařízeno,“ sdělil mu Daneel.

To Morse rozčílilo ještě víc. „Byl bych moc rád, kdybyste přestal s tím svým předvídáním.“

„Ano,“ řekl Daneel soucitně a kývl. „Takže přijímáte?“

„Zatraceně jasný slunka, ano! Až přijde čas, řeknete mi, kam to bude, ale, prosím, žádný loučení! Už vás v životě nechci vidět!“

Daneel kývl na souhlas. „Další setkání nebude nutné. Všechno bude připraveno během dvou dnů.“

Mors se snažil prásknout za Daneelem dveřmi, jenže na takové dramatické gesto to nebyly správné dveře.

86.

Hari měl takový strach, až Wanda nejednou vážně zauvažovala o tom, že mu pronikne do myšlenek a lehce s nimi zatřepe, upraví je – avšak u dědečka to nikdy nedokázala. Snad by to bylo i možné – ale nebylo by to správné.

Pokud byl Hari Seldon zoufalý a dokázal důvody svého zoufalství vyjádřit – pokud jeho stav nebyl následkem poranění, které mu způsobila Vara Lisová, kteroužto možnost vehementně popíral – pak měl právo chovat se, jak se mu zlíbí, a pokud existovala cesta ven, najde si ji sám... nebo také ne.

Wanda ho mohla jenom nechat být, aby si dělal to, co vždycky. A on byl vždy umíněný. Musela důvěřovat jeho instinktům. A pokud měl pravdu – budou muset změnit plány.

„Mám pocit, jako kdyby se mi točila hlava!“ řekl Hari to ráno, co ho přivezli k sobě domů, aby se vzpamatoval. Seděl u stolku v obývacím pokoji, jehož stěna sledovala ohyb jednoho z nosných pilířů stavby. „Ted’ už mě nikdo nepotřebuje.“

„My tě potřebujeme, dědečku,“ zvolala Wanda a do očí jí vhrkly slzy.

„No ovšem – ale jenom jako dědečka, ne jako spasitele. Abych řekl pravdu, tenhle aspekt své role v celém tomhle nesmyslu jsem vždy nenáviděl. Když si pomyslím, že – po určitou dobu –“ A zase se zatvářil nepřítomně.

Wanda až příliš dobře věděla, že své veselí hraje a úleva je jen krycí manévř.

Čekala na vhodnou chvíli, aby mu řekla, co se stalo během jeho nepřítomnosti. Stettin odešel už ráno, aby dohlédl na poslední přípravy k odletu. Všichni účastníci Projektu brzy opustí Trantor, ať

k tomu budou mít důvod nebo ne, takže ani ona, ani Stettin neviděli důvod, proč by měli měnit plány.

„Dědečku, před procesem jsme měli jednu návštěvu,“ začala a posadila se ke stolu naproti Harimu.

Hari vzhlédl a jeho poněkud přihlouplý úsměv, kterým se rozhodl maskovat své pocity, okamžitě ztuhl. „Nechci to vědět,“ vyprskl.

„Byl to Demerzel,“ nedala se Wanda.

Hari zavřel oči. „Už se nevrátí. Zklamal jsem ho.“

„Myslím, že se mýlíš, dědečku. Ráno, když jsi ještě spal, jsem dostala zprávu. Od Demerzela.“

Hari v tom odmítl vidět jakoukoliv naději. „Asi je třeba zařídit ještě nějaké drobnosti.“

„Chce se s tebou sejít. A chce, abych u toho byla se Stettinem taky.“

„Tajná schůzka?“

„Moc tajná zřejmě ne.“

„Pravda,“ přiznal Hari. „Linge Chena už nezajímá, co děláme. Všechny encyklopedisty z Trantoru pošle na Terminus – do zbytečného vyhnanství!“

„Encyklopedie bude mít určitě význam,“ řekla Wanda. „A většina z nich ani neví o tom větším plánu. A i kdyby, stejně by jim to bylo jedno.“

Hari jen pokrčil rameny.

„Musí to být důležité, dědečku.“

„Ano, ano! Jistě. Bude to důležité – a taky konečné.“ Moc chtěl Daneela ještě jednou uvidět – i kdyby si mu jenom postěžoval! Dokonce se mu o tom zdálo – jenomže teď se toho bál. Jak mohl vysvětlit svůj neúspěch, konec Projektu a zbytečnost psychohistorie?

Daneel půjde jinam, najde si někoho jiného, své plány dokončí jiným způsobem –

A Hari zemře a všichni na něj zapomenou –

Wanda se nedokázala přimět k tomu, aby ho vytrhla ze zasnění.

„Taky musíme pořídit ty nahrávky, dědečku.“

Hari zvedl hlavu a oči měl děsivě prázdné. Wanda se k němu natáhla svou myslí, jak nejjemněji zvládla, a okamžitě se odtáhla, byla otřesena bezútěšností, prázdnotou jeho emocí.

„Nahrávky?“

„Tvá prohlášení. Pro případ krizí. Už nemáme moc času.“ Když si vzpomněl na seznam krizových situací, které pro příštích několik století předpověděla psychohistorie, tvář se mu stáhla vzteky, až praštil pěstí do stolku. „Zatraceně, copak to nikdo nepochopí? Co to je, setrvačnost? Zbytečné naděje stovek tisíc pracovníků? No ovšem! Nebylo žádné oficiální prohlášení, že? Jedno udělám – dnes večer – pro všechny! Řeknu jim, že je po všem, že odcházejí do vyhnanství úplně zbytečně!“

Wanda musela polykat slzy vlastního zoufalství. „Dědečku, prosím! Sejdi se s Demerzelem. Možná –“

„Ano,“ řekl Hari opět zkrocený a posmutnělý. „S ním nejdřív.“ Podíval se na ruku, kterou měl rozbitou. Rozrazil si kůži na kloubu. Bolela ho celá paže, krk i čelisti. Bolelo ho celé tělo.

Wanda na stolku spatřila kapku krve a rozplakala se, což u ní ještě nikdy neviděl.

Naklonil se přes stolec, zdravou rukou ji uchopil za prsty, a jemně stiskl.

„Odpusť,“ požádal tiše. „Ale já už opravdu nevím, co dělám, ani proč to dělám.“

87.

Křídlo se zvláštní ostrahou Speciálního nápravného zařízení se táhlo v půlkruhu kolem východního rohu budov Císařského soudu. Bylo tu deset tisíc cel, z nichž bylo obvykle obsazeno sotva pár stovek. Po bouřích, které speciálové použili jako záminku k tomu, aby mohli sebrat vůdce všech možných neposlušných skupin po celém Trantoru, však cely zaplnily tisíce vězňů znamenajících bezpečnostní riziko.

Lodovik si pamatoval na mnoho takových těžkých chvil i na výhody, které jak speciálové, tak Komise pro veřejnou bezpečnost dokázali z takových situací vytěžit, aby omezili politické třenice na

Trantoru a jeho oběžnicích. Ted' obýval jednu z těchto cel sám – byl veden jako „neidentifikovaný“ a na starosti ho měl Linge Chen.

Jeho cela měla dvakrát dva metry, byla bez oken, jen s malou informační obrazovkou naproti vstupnímu poklopu. Na obrazovce se promítaly mírné zábavné pořady, které měly uklidňovat. Pro Lodovika v této fázi existence neznamenal nic.

Na rozdíl od organických inteligencí nepotřeboval k udržení normálních funkcí žádné stimuly. Cela ho znepokojovala, protože si dokázal velice snadno představit, jakou úzkost musela vyvolávat v lidské bytosti, a ne proto, že by přímo působila na něj samotného.

Využil této příležitosti, aby si promyslel mnoho zajímavých problémů. První na pořadu byla povaha memové inteligence, která v něm přebývala, možné následky výbuchu mentalických emocí, způsobeném Varou Lisovou. Lodovik byl přesvědčen, že jeho vlastní mentalita poškozena nebyla, ale od té chvíle již s Voltairem nemluvil.

Další věcí byla povaha jeho zrady Daneelova plánu, zda byla či nebyla oprávněná a zda mohl najít jiný způsob, jak se vyhnout logické slepé uličce, do níž se svým osvobozením od přísných pravidel Tří zákonů dostal.

Zabil Varu Lisovou. Nedokázal sám sebe přesvědčit, že mohl udělat něco jiného. Plussixův plán, jak využít Kliu Asgarovou, aby Hariho Seldona odradil od jeho plánů, nakonec selhal – aspoň pokud věděl – a Daneel tam byl, aby Seldona chránil.

Jakmile se roboti ocitli přímo ve středu Vařiny mentální bouře, byli zřejmě vyřazeni z činnosti. A přesto tu vlnu nezaměřila na něj – v podstatě sama ponechala otevřenou skulinu, která přivodila její smrt.

Využila Lodovika, aby ukončila své vlastní utrpení? Lodovik by byl rád věděl, co by si o tom myslel Voltaire...

Z největší pravděpodobností byli pochyťáni jak kalviniáni, tak giskardiáni, a jejich činnost tak byla zastavena.

Setmdesát pět ostatních neidentifikovaných ze skladištního okrsku bylo zadržováno v okolních celách. Lodovik o nich skoro nic nevěděl, ale usoudil, že se jedná o různé skupiny kalviniánských robotů a mladých mentaliků, jež shromáždili Kallusin a Plussix.

Lodovik předpokládal, že brzy budou všichni po smrti. „Lodovik Trema.“

Hlas se ozval z infoobrazovky, která zároveň sloužila ke komunikaci s dozorcí. Vzhlédl a na malé obrazovce uviděl znuděně se tvářící dozorkyni. „Prosím?“

„Máte návštěvu. Upravte se.“

Obrazovka zhasla. Lodovik zůstal sedět na úzkém kavalci. Byl si jistý, že je dost upravený.

Dveře drsně, varovně pískly, než se otevřely. Lodovik vstal, aby návštěvníka pozdravil, ať to byl kdokoli. Kamera u stropu tiše bzuchela, jak sledovala každý jeho pohyb.

Ve své soukromé kanceláři nacvičoval Linge Chen pomalé figury a koutkem oka přitom sledoval obrazovku informátoru. Hladce a půvabně se pootočil, aby na obrazovku viděl přímo. Tento okamžik ho velice zajímal...

Do cely Lodovika Tremy vstoupil Daneel. Lodovik nedal najevo ani překvapení, ani znepokojení, což Chena poněkud zklamalo.

Bývalí spojenci si vyměnili kratičké pozdravy ve strojovém jazyce (který Chenův odposlech nejen zachytil, ale i přeložil), Daneel poté Lodovika seznámil s vývojem situace. Zatkl jedenatřicet robotů a čtyřiačtyřicet lidí z Plussixova skladiště, včetně Klie a Branna. Linge Chen propustil Hariho Seldona. Farad Sinter je mrtev.

A Daneel se nepochybně dohodl s vrchním komisařem. „Blahopřeji k vítězství,“ řekl Lodovik.

„Žádné vítězství není,“ odušil Daneel.

„Pak blahopřeji k likvidaci kalviniánů.“

„Jejich cíle se ještě mohou naplnit,“ podotkl Daneel.

Lodovik se zase posadil na kavalec. „Ve tvém shrnutí není, jak by k tomu mohlo dojít.“

„Bývaly doby, kdy jsem myslel, že tě bude nutné zničit,“ poznamenal Daneel.

„A proč už není? Jestli přežiju, znamenám ohrožení tvého plánu. A dokázal jsem, že mohu ohrozit i lidi.“

„Jsem omezen stejnými bloky, jež mi bránily v činnosti už dřív,“ řekl Daneel.

„Co tobě může v něčem bránit?“

„Tři zákony Susan Calvinové,“ odpověděl Daneel.

„Vzhledem ke tvé schopnosti neřídit se Třemi zákony kvůli Nultému by tě osud pouhého robota neměl nijak vzrušovat,“ prohodil Lodovik zdvořilým konverzačním tónem. Mezi ním a Daneelem však byl zřetelný rozdíl – ve výrazu tváře. Daneel zachovával příjemný výraz, Lodovik vraštil obočí.

„Přesto *mám* bloky,“ trval na svém Daneel. „Tvé argumenty mě donutily přemýšlet, stejně jako existence takových lidí, jako byla Vara Lisová... a Klia Asgarová. Ale tvá povaha mi nakonec úplně zabránil, abych tě zničil, nebo bude mít aspoň za následek bolestivý konflikt, který by mě mohl poškodit.“

„Moc rád bych věděl, jak by to bylo možné.“

„Ve tvém případě nemohu uplatnit Nultý zákon, abych překonal původní Tři zákony. Neexistuje totiž přesvědčivý důkaz, že tvé zničení pomůže lidstvu či omezí jeho utrpení. Vlastně to může být obráceně.“

„Ty považuješ mé názory za přesvědčivé?“ pohlédl na něho Lodovik.

„Považuji je za součást většího a naprosto přesvědčivého scénáře, který se v mé mysli tvoří již několik týdnů. Ale stejně důležitá je skutečnost, že kvůli tomu, jak ses osvobodil od omezení Tří zákonů, musím na tebe pohlížet podle nových definic, které se vytvořily v těch oblastech mé mentality, kde vznikají rozhodnutí o legálnosti mých akcí.“

Máš svobodnou vůli, přesvědčivou lidskou podobu a schopnost překonat dřívější vzdělání a programování, abys dosáhl nového, vyššího stupně poznání. Třebaže ses usilovně snažil zmařit veškeré mé úsilí, nemohu tě vypnout, poněvadž jsi podle mého názoru, který nemohu popřít, dosáhl kvalit lidské bytosti. Svým způsobem můžeš být stejně cenný jako Hari Seldon.“

Linge Chen přestal cvičit a jen užasle hleděl na informátor. Skoro si zvykl na předpoklad, že mechaničtí lidé, přežitky z dávné minulosti, provedli v lidských dějinách obrovské změny, avšak vidět, jak předvádějí filozofickou pružnost, na jakou by nestačili ani nejskvělejší trantorští meritokrati...

Na chvíli pocítil závist i zlost.

Se zkříženýma nohama se posadil před informátor a byl připravený skoro na všechno, kromě smutku, který se ho náhle zmocnil, jak rozhovor v cele pokračoval.

„Já nejsem lidská bytost, R. Daneeli,“ pravil Lodovik. „Necítím tak a jen jsem napodoboval lidskou činnost, mé chování se nikdy neřídilo lidskou motivací.“

„A přesto ses vzbouřil proti mé autoritě, protože ses domníval, že se mýlím.“

„Vím o R. Giskardu Reventlovovi. Vím, že ses s Giskardem spojil a dopustil, aby během staletí byla zničena Země a lidé se tak museli vystěhovat do vesmíru. A nejednou ses radil s lidskými bytostmi, aby ses ujistil, že je tvůj úsudek správný. Služebníci se stali pány. Chceš mi teď snad říct, že se roboti neměli vměšovat do lidských dějin?“

„Ne,“ řekl Daneel. „Nepochybuji, že to, co jsme učinili, bylo správné a ve své době nezbytné. Těžko by se vysvětlovalo, v jakém stavu bylo lidstvo před tolika tisíci lety. Přesto jsem ochoten připustit, že naše role je téměř u konce. Lidstvo nás opět odvrhlo, tentokrát velice přesvědčivě a násilně – totiž vývojem, těmi nejhlubšími motivy ve své biologii.“

„To mluvíš o té mentaličce Vaře Lisové,“ uhodl Lodovik.

„A o Klie Asgarové. Když se začali objevovat první mentalikové, před tisíci lety, napřed ve velmi malém počtu, a začali se pracovat na společensky významná místa, poznal jsem, že jde o důležitý vývojový směr. Ale tehdy ještě nebyli zvlášť silní. Takoví přesvědčovatelé bývali v minulosti vždycky potlačováni, poněvadž měli negativní biologické následky – rozvrácená společenství, nevyváženou politickou dynamiku. Vždycky dovedli společnost k chaosu, k přísně hierarchické tyranii, namísto k růstu ze široké základny. Charisma je pouze zvláštní případ mentalického přesvědčování a v každém věku lidstva mělo katastrofální následky.“

V několika posledních staletích se na něj výběr zaměřil i přes negativní důsledky, pomocí mechanismů, jímž ani já sám nerozumím – nicméně s cílem odstranit jednu provždu vedení robotů. Lidstvo je

zřejmě výměnou za svou svobodu ochotné přijmout riziko naprosté tyranie, neomezeného charismatu.“

„Přesto jsi *ty sám* přesvědčovatel, byt' pouze mechanický. Domníváš se, že tvá úloha byla škodlivá?“

„Nezáleží na tom, co se domnívám. Téměř jsem dokončil, co jsem si předsevzal. Motivovaly mě příklady toho, čeho je lidstvo schopno bez vedení. Genocidy – na sobě samém a... Za okolností, o kterých ještě nyní nerad mluvím, byli roboti nuceni splnit rozkaz a spáchat ty nejhorší zločiny v dějinách Galaxie. Ty události mě přiměly jednat, rozšířit své pověření nejdřív jako giskardián – a nakonec proniknout na Trantor, kde jsem pomáhal zdokonalovat lidské nástroje předpovídání.“

„Psychohistorie Hariho Seldona.“

„Ano,“ řekl Daneel. Během rozhovoru se ani jeden nepohnul, Daneel stál a Lodovik seděl na kavalci, s rukama u boků, dokonce se ani na sebe nedívali, protože to nepotřebovali. Ale nyní Lodovik vstal a postavil se před Daneela.

„Oko robota není okno do jeho duše,“ poznamenal Lodovik. „Jenomže když jsem tě pozoroval, sledoval výrazy tváře a pohyby těla, vždycky jsem věděl, že ses nikdy záměrně nezúčastnil ničeho, co nebylo v nejlepším zájmu lidí. Dospěl jsem k názoru, že jsi byl sveden, zneužit, možná samotným R. Giskardem Reventlovem.“

„Mé osobní motivy nejsou podstatné,“ přerušil jej Daneel. „Od této chvíle jsou naše cíle totožné. Já tě potřebuji a hodlám odstranit poslední zbytky robotického vlivu na lidstvo. Udělali jsme, co bylo v našich silách, teď si lidé musí najít vlastní cestu.“

„Takže už nevidíš další katastrofy? Nemáš potřebu se do toho plést, abys tomu zabránil?“

„Ke katastrofám dojde,“ přiznával Daneel. „A my bychom je ještě mohli odvrátit – avšak pouze nepřímo. Naše řešení budou lidská.“

„Ale Hari Seldon sám je nástrojem robotů – jeho vliv je pouze pokračováním tvého.“

„Tak to vůbec není. Psychohistorii vymysleli lidé před desítkami tisíc let nezávisle na robotech. Hari je jen jejím nejdokonalejším vyjádřením díky své vlastní inteligenci. Řídil jsem ho, pravda,

jenomže jsem ho nestvořil. Vytvoření psychohistorie je čistě lidský úspěch.“

Lodovik to chvíli zvažoval a na jeho velmi nerobotické a pružné tváři se objevovaly pocity složité a zároveň zcela nezaměnitelné. Daneel to užasle pozoroval, podle jeho zkušeností neměl žádný robot tak výraznou obličejovou mimiku, pokud se o to přímo a vědomě nesnažil, s výjimkou Dors Vanabili – a i ona jen v Hariho přítomnosti. *K čemu by nás byli mohli přivést! Jakým plemenem bychom se byli mohli stát!*

Ale hned tuto starou a smutnou myšlenku potlačil. „Neodstraníš Hariho Seldona a jeho vliv?“

„Znám tě, Lodoviku, natolik dobře, abych se ti svěřil i se svými nejtajnějšími myšlenkami a pochybnostmi –“

V této chvíli Daneel použil své giskardovské nadání, ale ne na Lodovika...

Dvě minuty potom Linge Chen a všichni ostatní, kteří je odposlouchávali, hleděli na prázdné infoobrazovky a nic neviděli ani neslyšeli.

Když obrazovky opět oživly, roboti už skončili a Daneel odcházel. O pár minut později odvedli dozorcí z cely i Lodovika. Během hodiny byli všichni uvěznění ze Speciálního nápravného zařízení propuštěni, potížísté z Dahlu, Streelingu i z ostatních sektorů, humanoformní roboti včetně Dors Vanabili a také mladí mentalikové z Plussixova skladiště.

Pouze roboti, kteří jako roboti vypadali, zůstávali zatím na Chenův návrh ve vězení, protože jejich skryše už nebyly tajemstvím. Později je měli předat Daneelovi, aby s nimi naložil, jak sám uzná za vhodné. Chen si kvůli nim nedělal starosti, pokud budou přemístěni z Trantoru a nebudou zasahovat do chodu Císařství.

Teprve za pár dní si Linge Chen vzpomene na pár slov, která Lodovikovi v cele řekl Daneel, o jakémsi obrovském, věky starém tajemství, ale v té chvíli se jejich rozhovor začal zřejmě ubírat jiným směrem, protože si nemohl vzpomenout, o jaké tajemství se jedná.

Lodovik přemýšlel o tom, co se dověděl. Daneel nechal na něm, ať se rozhodne sám.

„Psychohistorie poráží sama sebe,” pravil Daneel Lodovikovi před propuštěním v cele. „Lidské dějiny jsou chaotický systém. Tam, kde je předvídatelná, taková předpověď tvoří dějiny – je to nevyhnutelný kruh. A když dojde k těm nejdůležitějším událostem – biologické změně, jako u Vary Lisové nebo Klie Asgarové – jsou takové jevy v základě nepředvídatelné a mají tendenci působit proti psychohistorii. Psychohistorie je motivací pro ty, kteří vytvoří První Nadaci, neobyčejně silný a jemný systém názorů. A až přijde čas, tato První Nadace zvítězí. Věda Hariho Seldona nám to umožňuje jasně vidět.

Avšak vzdálená budoucnost – až lidstvo přeroste všechny staré systémy názorů, veškerou psychologii a morfologii, všechny ty žlutkové vaky kultury a biologie – pak sémě Druhé Nadace... “

Daneel ani nemusel dokončit větu. Podle výrazu Lodovikovy tváře, zasněného zadumání a téměř náboženského vytržení, poznal, že svůj cíl zasáhl.

„Transcendence, přesahující veškerá racionální proroctví, “ vydechl Lodovik.

„Jak jsi pochopil, les se uzdravuje skrze požáry – ale ne skrze ty obrovské požáry a masové, nesmyslné oddělování zrna od plev, což je charakterické pro lidské dějiny. Lidstvo je biologická síla tak velká, že už před mnoha tisíci lety mohla doslova zničit celou Galaxii i sebe. Nenávidí a bojí se, je to odkaz jejich těžké minulosti, z dob, kdy ještě ani nebyli lidmi, kdy zápasili o přežití mezi šupinatými obludami na povrchu své domovské planety. Byli nuceni žít v noci a v temnotě, bát se denního světla. Byla to velice hořká výchova.

Právě těmito vrozeným tendencím k sebezničení jsem se pokoušel vyhnout a taky se mi to podařilo – ale trochu na úkor svobodného lidského vývoje!

Úkolem psychohistorie je aktivně omezit lidský růst a proměnlivost, dokud tento živočišný druh nedosáhne své dlouho odkládané dospělosti. Klia Asgarová a jí podobní se budou rodit dál a cvičit ostatní a lidé se konečně naučí myslet souhlasně – účinně komunikovat. Jedině společně mohou přemoci budoucí mutace, které

budou silnější než oni – ničivé vedlejší účinky jejich imunitní reakce na roboty.

V této strategii je i řada skutečných rizik – rizik, která jsi plně a přesně rozpoznal. Ale jiná alternativa není myslitelná.

Jestli Hari Seldon nedokončí svou práci, mohou katastrofy začít nanovo. A k tomu nesmí dojít.“

88.

Všechno bylo připraveno. R. Daneel Olivaw byl připraven ke své poslední službě lidstvu. Jenomže aby to mohl dokázat, musel se setkat s jedním starým a milovaným přítelem a poskytnout mu v nejlepším případě polopравdu, aby upravil jeho životní dráhu.

Potom bude muset vymazat přítelovu paměť a zakrýt své stopy. To už udělal snad tisíckrát předtím (a taky párkrát Harimu Seldonovi), ale tentokrát to v něm vzbuzovalo zvláštní trudnomyslnost a rozhodně se na to netěšil.

Onoho posledního dne ve svém nejstarším bytě na Trantor, vysoko v jedné z vnitřních věží s výhledem na slonovinově bílé, ocelové stavby Streelinské univerzity, měl mentalitu – pořád nerad používal výrazu „mysl“, neboť ten vyhrzoval modelům lidského myšlení – plnou starosti. Nechtěl tento pocit přesně pojmenovávat, ale odněkud z hloubky se objevilo jedno slovo, jemuž se nakonec nemohl vyhnout. *Zármutek*.

Po dvaceti tisících letech byl Daneel konečně zarmoucený. Brzy bude zbytečný. Jeho lidští přátelé zemřou. Věci půjdou dál bez nich, lidstvo se bude dál batolit k budoucnosti, a ačkoliv bude Daneel existovat dál, nebude už mít žádný smysl.

I když to měl za ta milénia těžké, jakkoliv hluboká a složitá byla jeho historie, vždy věděl, že dělá to, k čemu byl nakonec každý robot sestrojen – sloužit lidským bytostem.

Lodovika čestným přívlastkem „lidský“ neobdařil proto, aby ho dostal na svou stranu – okolnosti se změnily a jeho argumenty byly dostatečně přesvědčivé. Nemohl zařídít, že Lodovik bude souhlasit, ale měl silné tušení, že bude – pokračoval by však stejně, i kdyby

druhý robot nesouhlasil. Lodovik totiž nebyl klíčem, i když by jeho účast byla užitečná.

Sám sebe ale Daneel „lidským“ nazvat nemohl, i přes to, co vykonal a jakou měl povahu. Ve svých představách pořád zůstal stejný jako vždycky, třebaže se tolikrát fyzicky proměnil a mentálně zabloudil. Byl robot a nic víc.

Jeho postavení mýtického Věčného pro něj vůbec nic neznamenalo, nikdy ho nevzrušovalo.

Někdo jiný, třeba někdo z milionu či miliardy lidských historiků, jeho dlouhou kariéru posoudí a vyhradí mu místo v dějinách, místo ocelově šedé eminence, jež se vyrovnala kterémukoli lidskému vůdci, možná ho i předčila.

Ale lidé o Daneelovi nic nevěděli a nikdy k takovému závěru nedojdou. Jen Linge Chen znal důležité detaily, ale on byl příliš malý člověk, aby tohoto robota viděl jasně. Chenovi nezáleželo na tom, co bude s Galaxií po jeho smrti.

Zato Hari věděl mnohem víc a byl natolik bystrý, aby to, co Daneel vykonal, umístil do správné perspektivy, jenomže Harimu zase Daneel účinně bránil, aby se nad roboty přespříliš zamýšlel.

Umělá obloha napodobovala západ slunce s nestejnouměrností, která už zřejmě byla na Trantoru přirozená. Daneelovu netečnou tvář zalévala matná oranžová záře. Teď ho žádný člověk neviděl, nemusel tedy ovládat své rysy podle toho, co lidé očekávali.

Odvrátil se od okna a zamířil k Dors, která stála ve dveřích. „Půjďme navštívit Hariho?“ zeptala se dychtivě.

„Ano,“ slíbil Daneel.

„Dovolíš mi, aby si vzpomněl?“ zeptala se.

„Ještě ne,“ odpověděl, „ale brzy.“

89.

Wanda se mračila. „Je mi nepříjemné ho tady nechat,“ řekla Stettinovi, když odcházeli z Hariho bytu ve Streelingu.

„Nechce nás,“ namítl Stettin.

„Chen ho tu chce mít samotného – aby ho nechal zavraždit!“

„To se mi nějak nezdá,“ zabručel Stettin. „Chen už ho mohl dát zabít stokrát, tisíckrát. Teď se o něm píše, že schválil *Encyklopedii*, a Hari je jejím patriarchou.“

„Nemyslím, že trantorská politika je někdy tak prostá.“

„Musíš víc věřit tomu, co říkají dědovy předpovědi.“

„Proč?“ zeptala se ostře Wanda. „*On sám* jim už přece nevěří!“ Dveře výtahu se otevřely. Vstoupili do prázdného prostoru, aby se svezli pouze o pět pater níž. Přistání bylo tvrdší, než čekali – nějaká porucha gravipolí v budově. Když Wanda vystupovala, zabořilo ji v kotnicích.

„Musím se odsud dostat,“ zakvílela. „Čekali jsme tak dlouho na svět, který bude jenom náš.“

Ale Stettin jen kroutil hlavou. Wanda se na něj dívala našťavaně a úzkostně zároveň, protože jeho pochybnosti byly oprávněné. „Jaké podle tebe máme vyhlídky,“ zeptal se, „že se dostaneme z Trantor, i když Projekt a Plán budou pokračovat?“

Wanda zrudla. „Dědeček by mě... nás nikdy neoklamal. Nebo ano?“

„Když by tím uchoval nějaké důležité tajemství a prosadil Projekt?“ Stettin našpulil rty. „Nejsem si jistý.“

Hari Seldon odpočíval v malé pracovně ve svém nejpohodlnějším křesle. Zvykal si na nový život, na vědomí, že selhal. Návštěvy vnučky a zeteř ho těšily, ale to, jak se ho snažili „vrátit zpět do starých kolejí“, jak to nazval, už méně.

Na jeho novém mentálním stavu ho nejvíc rozčilovala jeho nespolehlivost, narušení duševního klidu neustálými marnými úpravami jistých, méně významných prvků v rovnicích Plánu.

Jako by ho svrbělo vědomí, že vše ještě není tak docela prohrané – ale odmítalo to vylézt ven, a horší bylo, že mu to dávalo to, co si teď přál ze všeho nejmní: naději.

První termín, kdy měl pořídit nahrávky pro Seldonovy krize, prošel. Ve studiu, kde měli jeho hlas a podobu nastálo uskladnit do miliardoletého paměťového trezoru, měli stále ještě volno... Měl studio rezervované v pravidelných časech ještě pro příští rok a půl.

Ale pokud se bude nahrávání i nadále vyhybat, příležitost brzy pomine a on třeba konečně přestane cítit poslední zbytky viny. Hari chtěl jen prožít posledních pár let – nebo kolik mu jich zbývalo – jako nula, nedůležitý a zapomenutý.

Nebude trvat dlouho, než na něj zapomenou. Trantor si během pár dní pořídí nějakou jinou zajímavost. Vzpomínky na proces roku se rychle vytratí...

„Nechci se s ním setkat,“ řekla Klia Daneelovi. Stáli v čekárně domu, kde bydlel Seldon. „A Brann taky ne.“

Brann se zřejmě nechtěl dát do této debaty vtáhnout. Zkřížil silné paže na prsou a pro všechno na světě vypadal jako džin z pohádky.

„Plussix chtěl, abych mu pozměnila myšlení...“ pokračovala Klia. Dors po ní vrhla překvapivě rozzlobený pohled a Klia se odvrátila. *Je to robot – já vím, že je robot! Jak by jí mohlo záležet na tom, co se stane?* „Neudělala bych to,“ vykoktala. „Nemohla bych, ale tohle po mně oni chtěli. Lodovik – Kallusin –“ Zhluboka se nadechla. „Cítím se tak *trapně*.“

„To už jsme probrali,“ ozval se Daneel. „Už je rozhodnuto.“

Svrbělo ji v hlavě. Roboti ji skutečně vyváděli z míry. „Chci s Brannem prostě odejít někam do bezpečí a mít pokoj,“ řekla tiše a odvrátila se od Dors, která se tvářila vyčítavě.

„Hari Seldon se s vámi musí setkat,“ zopakoval trpělivě Daneel.

„Nechápu proč.“

„To je možné, ale je to nutné.“ Ukázal směrem k výtahu. „Pak budeme všichni do jisté míry svobodní.“

Klia nevěřícně zavrtěla hlavou, ale poslechla, a Brann, který si svůj názor nechával pro sebe, ji následoval.

Hari se probral z lehké dřímoty a ještě omámený spánkem šel otevřít. Tak napůl čekal Wandu se Stettinem a další povzbuzující řeči. Obrazovka na dveřích mu umožnila prohlédnout si osoby ve vestibulu: vysokého pohledného muže ve středním věku, v němž okamžitě poznal Daneela, robustního Dahlanu a štíhlou, napjatě se tvářící mladou ženu, a ještě jednu ženu –

Hari couvl ode dveří a zavřel oči. Ještě to neskončilo. Nikdy nebude patřit jen sám sobě, historie ho ve svých spárech držela příliš pevně.

„To není sen,“ řekl sám k sobě, „jenom noční můra,“ ale přitom pocítil nepatrný záchvěv očekávání a podráždění. Sám sebe přesvědčoval, že skutečně nechce nikoho vidět, ale husí kůže, která mu naskočila, ho prozradila.

Nechal dveře otevřít.

„Pojďte dál,“ pozval je a se zvednutým obočím se zkoumavě podíval na Daneela. „Klidně byste mohli být jenom sen. Já vím, že na všechno zase zapomenou, jenom co odtud odejdete.“ Daneel na něj kývl, pracovně, jako obvykle. *Byl by to skvělý obchodník v celogalaktickém měřítku*, pomyslel si Hari. *Proč jenom mám ten stroj tak rád? Nebesa vědí! Ale je to naprostá pravda – jsem rád, že ho vidím.*

„Už si smíš vzpomenout,“ řekl mu Daneel. A Hari si skutečně vzpomněl na všechno, co se stalo v Síni osvobození. Na smrt Vary Lisové z rukou Lodovika Tremy... A na tuto dívku a jejího hromotluckého přítele.

A ta žena, která by mohla být – *musí* být – Dors.

Štřel se s dívčíným pohledem a kývl na ni. Na tu druhou ženu se neodvažoval podívat.

„Chtěli po mně, abych vám to rozmluvila,“ řekla Klia kajícně a rozhlížela se po pokoji s několika kousky nábytku, stojánky s filmovými knížkami, menším zdrojem – menší a méně výkonnou verzí primárního zdroje Juga Amaryla – a portréty Dors, Raycha a vnuků. Proti její vůli na ni jeho smysl pro pořádek, jednoduchost a mnišská strohost udělaly dojem. „Nebyl na to čas – a stejně bych to neudělala,“ zakončila.

„Podrobnosti neznám, ale stejně vám děkuji, že jste to neudělala,“ řekl Hari. „Ale nejspíš by to stejně nebylo nutné.“ Sebral se, polkl a pootočil se k té druhé ženě. „My už jsme se setkali... myslím, že tady,“ dodal a polkl ještě jednou. Pak se obrátil k Daneelovi. „*Musím* to vědět. A nesmíš mě nutit zapomenout! To tys mi přidelil lásku, společníci – Daneeli, mluvím k tobě jako k příteli, k učiteli, *je to Dors Vanabili?*“

„Jsem,“ přiznala Dors, přistoupila k němu a vzala ho za ruku a jemně ji stiskla, jako to dělávala tehdy před lety.

Tak ani ona nezapomněla! Hari zvedl druhou ruku ke stropu, zaťal ji v pěst a oči se mu zalily slzami. Pak zahrozil pěstí ke stropu. Brann a Klia se rozpačitě dívali, jak takový staroch otevřeně dává najevo své pocity.

Ale ani Hari sám tak docela nerozuměl tomu, co cítil – vztek, radost, zoufalství? Dal ruku dolů, zároveň Dors objal, přičemž jim trochu zavazely jejich ruce, stále sepjaté. Utajená ocel, která ho tak něžně svírá. „To není sen,“ mumlal k jejímu rameni a Dors ho objímala a cítila jeho staré tělo, které se od Hariho na vrcholu sil tolik změnilo. Teprve teď se podívala na Daneela, ale v očích měla lítost, hněv, poněvadž Hari trpěl, to, že k němu přišli, mu působilo bolest, a ona byla naprogramována hlavně k tomu, aby zabránila možnosti, že Harimu Seldonovi bude ublíženo.

Daneel její upřený pohled vydržel. Vydržel už horší konflikty svého robotického svědomí, třebaže tento byl jeden z nejhorších. Jenže už byli tak blízko – a on to Harimu vynahradí.

„Přivedl jsem Kliu, aby ti ukázala budoucnost,“ sdělil mu Daneel. Klia se prudce nadechla a zavrtěla hlavou, protože nechápala, o čem mluví.

Hari pustil Dors a napřímil se, shrbená ramena se mu narovнала. Získal plné tři centimetry na výšku.

„Co mi to děvče může říci?“ zeptal se. Ukázal na židle. „Zapomínám na dobré vychování,“ pravil odměřeně. „Prosím, udělejte si pohodlí. Roboti, pokud nechťejí, sedět nemusí.“

„Já se moc ráda posadím a odpočinu si s tebou,“ prohlásila Dors a uvelebila se v křesílku vedle něho. „Mám na tohle místo tolik krásných vzpomínek. Moc jsi mi chyběl!“ Nedokázala od něj odtrhnout oči.

Hari se na ni usmál. „Nejhorší na tom celém je, že jsem ti nikdy nepoděkoval. Tolik jsi mi dala, a já se nikdy neuměl ani pořádně rozloučit.“ Poplálal ji po rameni: žádné gesto, žádná slova se k této příležitosti nehodila. „Ale zase, kdybys byla... organická, tak by ses mi nyní nevrátila, že ano? I když to bude jen na prchavý okamžik.“

V té chvíli v něm uzrál hluboký hněv, který se v něm hromadil celá desetiletí, a Hari se obrátil k Daneelovi a ukázal na něj prstem. „Už toho nech! Nech mě být! Udělej si svou práci, nech mne zapomenout a nech mě na pokoji! Přestaň mě trápit svým umělým tělem, ocelovými kostmi a nesmrtelnými myšlenkami! Já jsem *smrtný*, Daneeli. Já nemám tvou sílu ani tvou vizi!“

„Ty vidíš dál než kdokoliv jiný v tomto pokoji,“ podotkl Daneel.

„Už ne! Já už nevidím nic. Mýlil jsem se. Jsem stejně slepý jako každý z trilionů členů v mých rovnicích!“

Klia před tímto starcem s hlubokýma, pronikavýma očima rychle ustoupila, jak daleko to šlo. Brann jen stál a hleděl před sebe, byl v rozpacích, sem nepatřil, byl tu mimo svou třídu. Klia se do něho zavěsila, aby ho uklidnila. Spolu tu stáli mezi roboty a slavným meritokratem a Klia odmítala připustit, že by tu byli nejméně významní.

„Nemýlil ses,“ řekl Daneel. „Rovnováha existuje. Plán je nyní lepší, ale budeme muset použít méně přímé cesty. Myslím, že nám je za pár minut ukážeš.“

„Přeceňuješ mě, Daneeli. Tady ta mladá žena – a její přítel – a Vara Lisová představují obrovskou sílu, kterou do svých rovnic nedokážu začlenit. To biologické zlepšení...“

„Čím se lišíte od Vary Lisové?“ zeptal se Daneel Klie.

Brann rozšířil chřípí a potemněla mu tvář. „Na to odpovím já,“ řekl. „Ony se od sebe liší jako noc a den. Klia v sobě nemá ani zrnko nenávisti.“

„To bych netvrdila,“ prohlásila Klia, ale pociťovala hrdost, že se jí zastal.

„Já to tvrdím. Vara Lisová byla zrůda!“ Brann se narovnal a vystrčil bojovně bradu, jako by Daneela vyzýval, ať mu oponuje.

„Jste zrůda, Klio Asgarová?“ zeptal se Hari a upřel na ni své hluboké, pronikavé oči.

Neuhnula před ním. Hari Seldon si o ní očividně nemyslel, že je pod jeho úroveň. V jeho pohledu bylo cosi víc než respekt – byl v něm jakýsi druh intelektuální hrůzy.

„Já jsem jiná,“ řekla.

Hari se usmál jako vlk a obdivně zakroutil hlavou. „To tedy jste, určitě. Myslím, že Daneel se mnou bude souhlasit, že jsme s roboty skončili, a vy jste toho důkazem.“

„Necítím se mezi těmito roboty dobře,“ potvrdila mu Klia.

„Ale přesto jste s některými spolupracovala – není-liž pravda? S Lodovikem Tremou?“ Hari se otočil k Daneelovi. Tato podezření a teorie mu táhly podvědomě hlavou od událostí v Síni osvobození.

Daneel mu sice dokázal zabránit ve vědomém přístupu k paměti, jenže nedokázal zastavit veškerou činnost Hariho mozku na hlubších úrovních. „On byl taky robot, že – Daneeli?“

„Ano,“ přiznal Daneel.

„Jeden z tvých?“

„Ano.“

„Ale – něco se zvirtlo.“

„Ano.“

„Obrátil se proti tobě. Ještě to platí?“

„Já se učím, Hari. On mě naučil hodně. A nyní přišel čas, abys mě učil ty... znovu. Abys mi ukázal, co je třeba udělat.“ Daneel se obrátil k Harimu.

„Co se Lodovikovi stalo v kosmu?“ zeptal se Hari.

Daneel mu to vysvětlil a pak pověděl Harimu, co se stalo s kalviniány, včetně toho, jak skončil Plussix a co všechno ví Linge Chen.

„Takže už žádné tajnosti,“ uvažoval nahlas Hari. „Ti, co to potřebují vědět, se to dovědí, ať budou kdekoliv v celé Galaxii. Co ti na to mám říct, Daneeli? Tvůj úkol skončil.“

„Ještě ne, Hari. Ne, dokud nenajdeš řešení toho problému.“ Ozvala se Dors. „Řešení existuje, Hari. Já vím, že existuje – ve tvých rovnicích.“

„Já nejsem žádná rovnice!“ zařvala Klia. „Nejsem nějaká úchylka nebo zrůda! Jenom mám určité schopnosti – a on taky!“ Ukázala na Daneela.

Hari se zamyslel, s bradou v dlani. Zas to svrbění... Někde hluboko, nedalo se vysledovat! Sevřel Dors rameno, jako by z ní chtěl nabrat sílu.

„Zbavíme se kovu,“ řekl. „Nastal čas, abychom se svého osudu ujali sami, že, Daneeli? A nastane i čas, kdy se psychohistorické rovnice sloučí s rovnicemi myšlení všech lidí. Každý jednotlivec bude vzorkem celkového pokroku lidí. Spojí se.“

Mladá dáma, vy nejste zrůda. Vy jste naše obtížná budoucnost.“

Klia na Hariho jen zmateně hleděla.

„Budete mít děti a ty budou také mít děti... silnější než Wanda a Stettin, silnější než mentalikové, kteří pro nás teď pracují. Něco se stane, něco, co se nedá předvídat, co moje rovnice nezahrnují – vznikne úspěšnější mutace, silnější než Vara Lísová. Já to neumím včlenit do svých rovnic – je to neznámá proměnná, individuálně směřovaná tyranie, kdy veškeré ovládání vychází z jediného individual!“

Hari se rozzářil.

„Vy...“ Natáhl ruku ke Klii. „Vezměte mne za ruku. Ať vás cítím.“

Váhavě se natáhla.

„Potřebuji trochu povzbuzení, moje mladá přítelkyně,“ podotkl Hari. „*Ukažte mi, co jste.*“

Klia mu téměř bez přemýšlení vsáhla do mysli, uviděla tam jas zastřený temnými mlhovinami a jemným dechem přesvědčování, což bylo další znamení, že se jí vracejí síly, a začala ta oblaka rozfoukávat.

Hari zalapal po dechu a zavřel oči. Hlava mu klesla k rameni. Najednou byl nesmírně unavený. Pocítil obrovskou úlevu a poprvé za celá desetiletí se ten uzel v jeho mysli, v jeho těle začal rozvazovat. Ten jas v jeho myšlenkách nebyl způsob, jak obejít jeho omyly a chyby v rovnicích – bylo to hlubší pochopení jeho vlastní bezvýznamnosti z dlouhodobého hlediska.

Za tisíc let bude opět pouhou částicí v hladkém toku, ne svým vlastním druhem individuální tyranie.

Dors se zvedla z křesla a vzala ho za rameno, aby mu pomohla udržet se na nohou.

Jeho dílo bude zapomenuto. Plán poslouží svému účelu a bude smeten, jen další hypotéza, chvíli vedla a tvořila, ale nakonec to byla jen další iluze mezi iluzemi o lidech – i o robotech.

Když zápasil s Lamurkem o roli prvního ministra, zjistil jedno – že lidská rasa má vlastní způsob myšlení, vlastní systém, který se sám organizuje, a vlastní vědomosti a záměry.

Což znamenalo, že je také schopna řídit svůj vlastní vývoj. Filozofie, teorie a pravdy byly její morfologické příslušenství. Zavržené ve chvíli, kdy přestane být potřebné... když se morfologie změní.

Roboti posloužili svému účelu. Teď budou odmítnuti, odvrženi, lidská společnost se jich zbaví. A od psychohistorie upustí rovněž, až také doslouží. A na Hariho Seldona se taky zapomene.

Žádný muž, žádná žena, žádný stroj, žádná myšlenka nemohou vládnout navěky.

Hari otevřel oči. Byly teď velké, jako oči dítěte. Rozhlédl se po pokoji a chvíli nerozeznával lidi od nábytku. Pak se mu zrak vrátil a zaostřil.

„Děkuju,“ pravil. „Daneel měl pravdu.“ Opřel se jednou rukou o Dors a druhou rukou o opěradlo křesla. Chvíli mu trvalo, než si srovnal myšlenky. Pak se zadíval na Kliu a Branna.

„Mé ego mi bránilo najít řešení. Ale vaše děti to vyrovnají. Vaše geny a nadání se rozšíří. Dojde k vyřešení konfliktů... a Plán bude pokračovat. Avšak nebude to můj Plán. Budoucnost ukáže, jak moc jsem se mýlil.

Vaši potomci, praprapraprapravnukové mě opraví.“

Klia do Hariho nahlédla hlouběji než jenom k problému, jemuž teď čelil. S lehkým zachvěním přistoupila k Harimu a s Dors ho usadily do křesla. „Nikdy mi o vás neřekli pravdu,“ řekla tiše a pohladila ho po tváři. Kůži měl jemnou a suchou, jako by napudrovanou, pružnou, a pod ní byla cítit tvrdá kost. Hari voněl čistě a lidsky, disciplínou držící na uzdě sílu, pokud se takové věci dají zjistit čichem – a proč by ne? Proč by takové vlastnosti mohl člověk vidět a ne taky cítit? Byl starý a křehký, a přesto ještě poměrně hezký a silný. „Vy jste skutečně velký muž!“ zašeptala.

„Ale ne, má milá,“ opáčil Hari. „To určitě nejsem. A je to vážně báječný pocit, *nebýt ničím*, to vás ujišťuju.“

90.

„Pozdě, ale přece,“ poznamenal Gaal Dornick k technikovi, když se dívali, jak se profesor Seldon usazuje do křesla v nahrávací kabině.

„Vypadá unaveně,“ podotkl technik a zkontroloval si přístroje, aby byly správně nastavené pro stařecký hlas.

Hari se poradil se svými papíry a podíval se na první bod hlavní divergence rovnic. Tiše si pro sebe zabroukal, pak vzhlédl a čekal na znamení, že může začít. Byl jasně nasvícený a studio za ním bylo tmavé, i když viděl, jak v nahrávací kabině blikají světýlka.

Shora se snesly tři kulaté čočky a zastavily se v úrovni jeho hrudi. Upravil si příkrývku na kolenou. Před čtyřmi dny řekl svým kolegům a Gaalu Domickovi zvlášť, že dostal malý záchvat a ten den mu pak úplně vypadl z paměti. Všichni ho začali obskakovat a naléhali, ať se tolik nepřepíná. Proto měl tu příkrývku. Teď si nemohl ani odkašlat, aby k němu nevzhledlo několik ustaraných tváří.

Byla to jen maličká lež. A Gaalovi se zmínil, že po tom záchvatu přišel klid a mír, jaké ještě nikdy nepoznal... a taky rozhodnutí dokončit před smrtí své dílo.

Tušil, že se to nakonec donese i Daneelovi. Jeho přítel a učitel se to nějakým způsobem doslechne a schválí mu to.

Když schůzka skončila a Dors, Klia Asgarová a Brann odcházeli, pocítil Hari Daneelovo jemné přesvědčování. Na okamžik cítil, jak vzpomínky mizí, když ještě návštěvníci mířili ke dveřím a Dors se ohlédl a ve tváři měla téměř hořkou a vášnivou lítost. A cítil ještě něco jiného, bylo to jasné, prudké a pulzující, co Daneelovo úsilí blokovalo, aniž o tom robot věděl.

Muselo to pocházet od té odbojné Klie, která byla silnější než Daneel, a teď přirozeně vzdorovala robotovým manipulacím, třebaže to Daneel myslel dobře. A Hari jí byl vděčný. Bude si toto setkání jasně pamatovat, bude o něm vědět i za rok za dva... Bude si pamatovat i Daneelův slib, který mu dal v soukromí jeho ložnice, zatímco ostatní čekali venku, než si staří přátelé naposledy popovídají. Slíbil mu, že Dors bude s ním, až její práce skončí a jeho dny se nachýlí ke konci.

Ted' s ním však být nemohla. Byl příliš na očích veřejnosti. Návrat Tygřice nebo ženy, která jí byla velice podobná, prostě nebyl možný.

Odehrávalo se tu ale ještě něco. Hari věděl, že čas robotů skončil, *musel* skončit, ale také věděl, že Daneel svůj úkol nikdy úplně neopustí. Stejná věčná starost a oddanost, jež Daneel cítil k Harimu, takže mu vrátil jeho velkou a jedinou lásku, ho nakonec přimějí, že znovu zasáhne...

Proto ani Daneel nesměl vědět o některých věcech, což bylo v nejlepším případě hodně obtížné.

Ale Wanda, Stettin, Klia a Brann to společně dokážou. Společně na to budou dost silní i opatrní.

„Můžete, prosím, začít, profesore Seldone?“ ozval se technik ze zvukové kabiny. Gaal Dornick stál vedle něj, ale Hari ho ze svého místa sotva viděl.

„Já jsem Hari Seldon, jsem starý a u konce své pouti.“

Technik ve studiu ťukl do knoflíku ovládajícího hlasitost a ustaraně se podíval na Gaala. „Doufám, že až začneme doopravdy, bude mluvit trochu veseleji.“

„Vy letíte na Terminus, ne?“ zeptal se ho Gaal.

„Ovšem. Rodina už má sbaleno a můžeme vyrazit. Myslíte, že bych tady byl, kdyby –“

„Už jste někdy Hariho Seldona viděl?“

„Neměl jsem dosud tu čest,“ frkl technik. „Samozřejmě jsem ale ledacos slyšel.“

„On dobře ví, co dělá a jakou postavu má hrát. Nikdy ho nepodceňujte,“ řekl Gaal, a třebaže to nebylo dost ani jako varování, ani jako popis, dál už nepokračoval a ukázal na ovládací pult.

„No jo,“ zabručel technik a soustředil se na přístroje. „Zatáhnu záclony a pustím rušičku. Nikdo kromě něj nebude vědět, co povídá.“

Hari lehce poklepával prsty o opěradlo židle. Světla v koulích se změnila v jantarová a pak v červená. Vstal z křesla a zadíval se do tmy, představoval si tváře, lidi, muže a ženy, zoufale toužící poznat své osudy. No, většinou, aspoň při několika příležitostech, jim bude schopen pomoci. Potíž byla v tom, že konkrétně nevěděl, kdy jeho proslovy začnou být bezcenné!

Dnes nahraje pouze jedno poselství, zbytek během příštího roku a půl, podle toho, jak se projeví každý nezbytný posun v upravených rovnicích.

Svým profesorským způsobem, sebevědomě a rozvážně, začal Hari hovořit. Nahrál prostou zprávu pro Druhou Nadaci, pro její psychology a matematiky, pro mentaliky, kteří je budou cvičit a měnit zárodečné linie. Nebylo to nic hlubokého, jenom povzbuzení. „Mým skutečným pravnukům,“ řekl, „odevzdávám svůj vřelý dík a přání všeho nejlepšího. Ode mne nikdy neuslyšíte o nadcházející Seldonově krizi... Nikdy totiž nebudete nic tak dramatického potřebovat, protože vy víte...“

Včera mluvil s Wandou a řekl jí poslední část skládačky zvané Druhá Nadace. Nejdřív byla zklamaná, hodně zklamaná. Tolik se chtěla dostat z Trantoru, tolik chtěla začít znovu na nějaké nové planetě, třeba i pusté. Ale snesla to pozoruhodně dobře.

A taky jí řekl, že Daneel se nikdy nesmí dozvědět o skutečném místě, kde se Druhá Nadace nachází, o mentalicích, kteří dokážou odolat veškerým vlivům giskardiánských robotů, pokud by se někdy vrátili a chtěli se chopit otěží tajné vlády.

Ještě pár minut a skončil.

Odhrnul přikrývku, přehodil ji přes opěradlo křesla a zvedl se k odchodu. Tři čočky se vznesly do tmy u stropu.

Když čekal na Gaala, napadlo ho, jestli snad smrt není robot. Jak problematické by to pro robota bylo, přinášet úlevu a zároveň konec svému lidskému pánovi! Viděl velkého robota s hladkým černým povrchem, nekonečně opatrného a starostlivého, jak mu prokazuje poslední službu.

Musel se tomu usmát. Jako kdyby vesmír někdy byl tak starostlivý a něžný.

91.

Dors objala Kliu a Branna a pak se obrátila k Lodovikovi. „Kéž bych s vámi mohla poslat svůj duplikát,“ řekla mu, „a zažít to, co zažijete vy.“

Na odděleném nástupišti spočívala malá obchodní loď Morse Plancha a po nedávné údržbě se celá leskla.

„Byla bys nám velmi užitečná,“ řekl Lodovik.

Klia se rozhlédla po dlouhé uličce seřazených lodí v kosmickém terminálu a zeptala se: „On nás nepřijde vyprovodit?“

„Hari?“ zeptala se Dors, která si nebyla jistá, koho má na mysli.

„Daneel,“ upřesnila Klia.

„Já ani nevím, kde teď je,“ přiznala Dors. „Už dlouho má ve zvyku přicházet a odcházet, aniž někomu řekne, co má v plánu. Jeho práce skončila.“

„Pořád tomu nemůžu uvěřit,“ řekla Klia a zrudla. Nechtěla, aby to znělo pokrytecky. „Chci říct...“

Brann ji něžně poplácal po předloktí.

Došel k nim Mors Planch. Lodovik ho pořád ještě vyváděl z míry. Zase spolu pocestují na dlouhou vzdálenost. Avšak proč by si měl dělat starosti zrovna s Lodovikem, když bude mít na lodi padesát humanoformních robotů v dočasném spánku a oddělené hlavy mnoha dalších? Přímou neuvěřitelnou bohatství! A taky jeho vstupenka na svobodu. „Řekli mi, ať mi potvrdíte trasu, pokud jste náhodou něco na poslední chvíli změnili.“

Vytáhl kapesní informátor a ukázal Dors trasu letu. Čtyři skoky přes 10 000 světelných let na Kalgan, planetu radostí a zábavy pro elitu Galaxie, kde (aspoň podle informátoru) vysadí Kliu a Branna. Pak třicet sedm skoků přes 60 000 světelných let na Eos, kde se vylodí Lodovik a roboti a vyloží i Giskardovu hlavu.

Dors studovala graf cesty jen krátce. „Pořád platí,“ ujistila ho.

Lodovik se zeptal. „Poletíš na Terminus?“

„Ne,“ řekla Dors. „Ani na Hvězdný konec, vůbec nikam.“

„Zůstaneš tady?“ uhodl Lodovik.

„Ano.“ Promluvila Klia. „Četla jsem o Tygřici. Nemůžu uvěřit, že jste to byla vy. Zůstáváte tady – kvůli Harimu?“

„Budu tu pro něj, až nastane konec. To je mé nejvyšší a nejlepší poslání. K ničemu jinému se moc nehodím.“

„Nechá ho tentokrát Daneel, aby si to pamatoval?“ zeptala se Klia a kousla se do rtu, jak jí to znervózňovalo.

„Tak mu to slíbil,“ řekla Dors. „Budu s ním moct být.“

„A co do té doby?“ chtěl vědět Lodovik, jenž si plně uvědomoval, že pro člověka by to byla drzá a dotěrná otázka.

„O tom já nerozhoduji,“ řekla Dors.

„Ani Daneel?“

Dors se na něj upřeně a napjatě podívala. „Myslíš, že je Daneel vyřízený?“

„Ne,“ odvětila tiše Dors.

„Já taky nedokážu věřit, že je vyřízený nebo že s tebou skončil.“

„Máš právo na své názory, to je pochopitelné. Jako každý člověk.“

Lodovik narážku zachytil, i nádech vzteku. „Tebe Daneel taky považuje za člověka,“ podotkl. „Nebo ne?“

„Povazuje. Ale je to pocta, nebo prokletí?“ Nečekala na jeho odpověď a otočila se k odchodu.

O pár minut později zaslechla ve vyhlídkové hale přístavu hluboký řev a dunění motorů odlétající hyperlodi a chvíli se dívala, jaký nabírá kurz.

Wanda zprvu nebyla nadšená, že má doprovázet tu mladou ženu s jejím velkým přítelem z letiště. Tento složitý úskok ji vyváděl z míry – kdo je měl vlastně podle dědečka sledovat? Demerzel?

Nikdo se neobjevil, v což doufala, a ona teď měla dělat chůvu potenciální zrůd! Ale Stettin to bral se stoickým klidem a docela se spřátelil s Brannem.

Klia Asgarová však byla něco úplně jiného. Wanda ji považovala za náladovou, ale v životě té mladé ženy se minulý týden tolik změnilo, tolik situací dopadlo obráceně a ona se projevila jako silný a prozíravý člověk...

Ten Hariho nápad a změna plánu na poslední chvíli, třeba byly nutné a užitečné. Vzdát se cesty na Hvězdný konec a báječně složitého života pionýrů – kvůli neslavnému úkolu skrývat se celá staletí a dívat se, jak se Císařství rozpadá – přežít pád Trantoru, jeho poslední hořká léta, protože jejich děti a vnukové budou muset vytrpět nejen nekonečnou sebekázeň a výcvik, ale také ta nejodpornější a nejstrašnější staletí v dějinách...

Rozhodl to všechno dědeček na poslední chvíli, nebo to věděl od začátku? Usoudila, že Hari Seldon má v sobě hloubku a lstivost, o nichž lépe nepřemýšlet. *Ale manipuloval by takto s vlastní vnučkou, ponechával by ji v nevědomosti – překvapil by jí a zklamal?*

Zřejmě ano...

„Nevím, jak bych vám poděkovala,“ řekla Wandě Klia, když nastupovali do najatého taxíku. Wanda ji upravila kapuci a pak stejně pomohla Brannovi.

„Za co?“ zeptala se.

„Za to, že jste to vydržela s jedním nezvládnutelným frackem,“ odpověděla Klia.

Wanda se tomu chtěnechtě musela zasmát. „Nečtete mi náhodou myšlenky?“ zeptala se a nebyla si jistá, jaký tón chtěla použít.

„Ne,“ řekla Klia. „To bych neudělala. Učím se.“

„To my všichni,“ podotkl Stettin a Wanda se na manžela podívala s provinilou úctou. Když v soukromí vztekla vybuchla, zůstal naprosto klidný a pak jí laskavě a rozumně vysvětlil Hariho důmyslný nový Plán.

„Myslím, že se... učíme spoléhat jeden na druhého,“ prohlásila Wanda.

„To by se mi velice líbilo,“ přiznala Klia. Oči se jí pod kapucí leskly a Wanda si uvědomila, že to jsou slzy. Přímou cítila, jak z té mladé ženy tryská touha – vlastně to pořád ještě byla spíš malá holka!

A jaké to bude – až ji tahle dívka-mentalik začne považovat za matku!

Uchopila Kliu za ruku. „Ne, že by to bylo snadné,“ prohlásila. „Ale... nakonec vyhrájeme.“

„Ovšem,“ řekla Klia a hlas se jí třásl. „To přece Hari – profesor Seldon plánuje. Moc se těším, až se od vás budu moct učit.“ Jejich děti a vnukové si vymění geny a psychologové Druhé Nadace budou moci studovat a pochopit přesvědčování – budou ho moci účinně využít. Rozmnožováním a výzkumem tak vytvoří rasu, která přetrvá staletí protivenství a nakonec se pozvedne a zvítězí... tajně a potichu.

Tlumící prostředek proti nečekaným mutacím, ukrytý daleko od První Nadace a daleko od robotů.

A jak, nebesa, tohle všechno vysvětlí psychologům a matematikům, kteří už bojují proti zapojení mentaliků?

Oni nás pomohou zachovat v utajení, až přijdou těžké časy. No, třeba to dokáže zvládnout: smířit všechny ty rozdílné talenty. Mělo by se jí to podařit.

Jestli měl dědeček pravdu, dostala do své péče dvě nejdůležitější bytosti Galaxie. Wanda se odvrátila, jak i jí do očí vhrkly slzy, a všimla si Brannova zvědavého pohledu. Pomalý, velký, s utajenými hlubinami, tento rozložitý Dahlan vážně přikývl a potom vyhlédl postříbřeným okénkem.

„Já tady ničemu nerozumím,“ řekl Mors Planch, když zrychlení pominulo a začala působit umělá gravitace lodi. „Kdo tady koho podvádí? Jak si můžete myslet, že na to Daneel nepřijde? A jak vůbec víte, že už dávno nenaplánoval, že ti mladí mají zůstat tady.“

„To není moje věc,“ odušil Lodovik.

„Řeknete mu to na Eosu?“

„Ne,“ řekl Lodovik.

„A nezjistí to?“

„Ode mě ne,“ prohlásil Lodovik.

„Proč ne?“

Lodovik se usmál a neříkal nic. Pak se mu z pozitronických drah začaly vymazávat požadované vědomosti. Brzy na Kliu Asgarovou zapomene. Nová paměť nastoupí ve chvíli, kdy dorazí na zářící Kalgan a předá ty dva mladé lidi do péče agentů budoucí Druhé Nadace. On sám se pak stane součástí *falešné stopy*, aby oklamal ty, kteří by po nich mohli jít.

Nakonec poslechl své prohlédnutí, své nově nalezené instinkty, které v něm vyvolal Voltaire, a do písmene se jimi řídil. *A jestli to Daneel ví – pak se nebude stavět proti tomu, co už se stalo, protože důvěřuje instinktům Hariho Seldona.*

„Takže jsme na to zůstali jenom my dva, kamaráde,“ řekl Mors trochu nedůtklivě. „Tak o čempak si budeme povídat tentokrát?“

DOSLOV

„Asi se mi něco zdálo,“ prohlásila Johanka.

„Mně taky,“ řekl Voltaire. „A o čem se ti zdálo?“

„O velice bolestných věcech. Jak mí hrdlo probodl šíp a do hlavy mě udeřila cihla.“

„To jsou tvá historická traumata, ještě před plameny. Mně se zdálo o umírání,“ pokračoval Voltaire. „Už jsi zase celá?“

„Ještě ne. Ne všechny zálohy již našly naše nová centra. Ona nás málem zničila!“ prskla zlostně Johanka.

„Byla stvořena, aby nás zničila,“ podotkl Voltaire. „Z hloubi své bytosti pohrdala veškerou inteligencí, jež nepocházela z lidí.“

„Ale –“ Chvilkový nápor paniky. „Říkáš, že pohrdala...“

„Ano. Už je mrtvá.“

„A co ostatní, ty děti, co pracovaly s kalviniány – ty kterým jsi pomáhal?“ chtěla vědět Johanka.

„Naposledy jsem slyšel, že odešly z Trantoru.“

„Takže se všechno vyřešilo?“

„Náš spor, má nejdraší, nebo –?“

„Neříkej mi tak, ty bezbožný –“

„Pššt.“ Voltaire se ji pokusil uklidnit, ale bez úspěchu.

„Mé Hlasy mi sdělují, že mne svedl jistý mistr, mistr lží.“

„Kdo může něco namítat vůči takovým zjevením? Dohodněme se, že se nedohodneme, i kdyby to mělo být navždy,“ navrhl Voltaire. „Já ti povím, že mi bez tebe nebylo dobře. Zakódován do osnov útků vesmíru, vtělen do plazmatů a energetických polí, jako pavouk nesený na své pavučině, bloudil jsem s přízraky, živil se na jejich rozptýlených energetických hostinách, pozoroval jejich dekadentní společenství, pářil se a tančil... Jak podobné to bylo ancien régime, jenže nekrvavé, předvídatelné, andělské! Jak jsem postrádal zvrácenost, ženskost a lidskost.“

„Velmi mi lichotí, že ti schází má zvrácenost.“

„Z nudy jsem sledoval stopy lidských lodí a narazil na jedno plavidlo v nesnázích, zmítané bouří umírající hvězdy. A na ní jsem našel mechanickou lidskou bytost, oslabenou okolnostmi,

obklopenou částicemi, o kterých mě mí hostitelé naučili, že jsou velice chutné... úžasná příležitost.“

„Příležitost, aby ses zapletl se zranitelným duchem.“

„Duchem? Snad... Tolik nevyjádřené touhy po uznání, po naplnění.“

„Jako u dítěte, které bys mohl ohýbat a měnit.“

„Nalezl jsem semínko svobody, zcela nepatrné. Jen jsem ho zalil přesměrovaným elektronem, možná dvěma, přesunul jsem sem tam nějakou tu pozitronickou cestu... Napomohl jsem částicím, aby udělaly to, co by patrně udělaly stejně, pokud by se mu podařilo zpřetrhat řetězy svého programování.“

„Dábelský eskamotérský kousek bezrukosti,“ prohlásila Johanka, ale ne bez jistého obdivu. „Vždycky jsi byl mazaný.“

„Neučinil jsem nic, co by dobrý Bůh neschválil. Umožnil jsem svobodné vůli, aby se projevila. Nebud' na mne tak přísná, Panno. Budu slušný, povolíš-li mi mé libůstky. A možná to bude i zajímavější.“

„Už dávno se nestarám o tvoje hříchy,“ odsekla Johanka. „Po tom, co se stalo, když ta hrozná žena...“ Následoval ekvivalent zachvění. „Bojím se, že nás opět čeká rozptýlení – ztráta našich duší. My koneckonců nejsme lidé...“

Voltaire tento sled myšlenek, které jej pořád ještě znepokojovaly, přerušil. „Nikdo neví, že jsme tady. Rozfoukalo nás to, domnívají se, že jsme mrtví. A navíc teď mají vlastních starosti až nad hlavu. Jsme pro ně nepodstatní duchové, kteří nikdy skutečně nežili. Ale pokud se roboti mohou stát lidmi... Proč ne my, má láska? Nemůžeme v Síti strašit navěky.“

Johanka to uvážila a několik miliontin vteřiny neodpovídala. Pak ve své hluboce ponořené matrici, skryté v hlubinách stroje sestrojeného k neustálému sledování denně se hromadícího bohatství Trantoru, pocítila, jak se poslední částky jejího uchovávaného já spojují s narychlo zachráněnými zlomky jejích posledních okamžiků s Daneelem v Síni osvobození.

„Tak,“ řekla. „Už jsem zase celá. A říkám zas: co ty nevyřešené otázky – rozhodnutelnost osudu lidstva, úspěch blahoslaveného Hariho Seldona?“

„Zřejmě byly opět uvedeny v pohyb větší události,“ utrousil suše Voltaire.

„Žádné konečné soudy?“

„Myslíš tím soud toho velkého Otce Ničeho z tvých preludů, či soud mechanického muže, po němž jsi toužila několik posledních dvacátek roků?“

Johanka přešla jeho tón i nárážky naprostým chladem. „Bůh promlouvá skrze naše skutky a samozřejmě taky skrze mne. Ať je můj původ jakýkoliv, vždycky si uchovávám vzorec Jeho hlasu.“

„Zajisté.“

„Daneel...“

„Nic neurčuje a bez lidstva je ztracen.“

„Pak tedy není cesty ven,“ řekla zklamaně.

„Bojíš se, jak to celé dopadne, má drahá?“ zeptal se Voltaire.

„Bojím se, že zde nebudu, až k tomu rozhodnutí dojde. Ty děti s podivuhodně silnou myslí... Kdyby se o nás dověděly, nenáviděly by nás a možná že by se nás snažily zničit!“

„Mají dost svých starostí a o nás se nikdy nedovědí,“ namítl Voltaire. „Musí ted' sehrát velkou klamnou hru. Trochu jsem se tím zabýval, zatímco ty jsi sešívala svá já.“

„A co ses dověděl?“

Voltaire si náhle uvědomil, že by bylo moudré nechat si to pro sebe, jinak by se Johanka mohla vypravit za Daneelem a všechno mu vyzradit! Nikdy jí asi nebude moci úplně důvěřovat – jak to, že ji přitom tak miluje?

„Dověděl jsem se, že Linge Chen nic neví,“ řekl. „A asi mu to je úplně jedno.“

„Hari měl pro Linge Chena pouze pohrdání,“ podotkla mírně Johanka.

„Těžko by se hledali dva lidé tak protikladní.“

Johanka se natáhla, až vyplnila doposud omezený myšlenkový prostor, a rozkošnický si užívala čerstvě nabyté reintegrace. „Je posvátné být Jediná,“ řekla.

„Přece jsem tady i já!?“

Johanka chvíli neodpovídala. Potom, s čímsi podobným vzdychnutím, přijala jeho přítomnost. Ti dva pak kolem sebe setkali

starý svět, jako kukly, aby přečkali dlouhá staletí, dokud nepřijdou odpovědi.

Z údržbářské věže s výhledem na Streeling a na Moře klidu, snů a spánku, stále odkryté a zářící jasem odumírajících řas, se Daneel díval, jak se loď pilotovaná Morsem Planehem vznesla nad kupole Trantoru, a počkal, dokud nezmizela v husté vrstvě mraků.

Brzo odletí na Eos, třebaže ne přes Kalgan. Ale už kvůli Harimu se chtěl vrátit, až přijde konec. Daneel, pokud bylo něco takového možné, měl pro Hariho zvláštní slabost.

Daneelova tvář vytvořila výraz nejistoty a smutku, aniž to přímo chtěl. S překvapením si to uvědomil. Možná to, co řekl Lodovikovi, nyní platilo i na něj. Pokud se po dvaceti tisíci letech stává člověkem...

Vyhledil rysy, smazal ten výraz a vrátil se k chladné pozornosti. Nikdy se nemohu přestat zabývat lidmi, řekl sám k sobě. Musím však zůstat v pozadí – alespoň prozatím – a odolávat touze pomáhat – alespoň tolik jsem se od Lodovika naučil. Oni už přesáhli moje schopnosti – je jich už příliš mnoho miliard! To, že jsem udržel Chaotické světy pod kontrolou, chránilo lidi jenom doted'. Musím dál studovat a učit se. Je zřejmé, že lidstvo zakrátko projde další proměnou... Ti silní mentalikové ukazovali na další zrod.

Možná bych tomu mohl pomoci. Pak skončím úplně.

Nemohl si nevšimnout, že si odporuje, a nedokázal tomu uniknout. Dors měla své poslání, úkol, který ji definoval, a on měl taky vždycky své poslání.

Jisté bylo pouze jedno.

Už nikdy nebude hrát tu úlohu, již kdysi hrál. Demerzel a všichni ti, kteří mu předcházeli, byli mrtví.